

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τίτλος εργασίας: «Η επιθετικότητα των γυναικών στην συντροφική σχέση»
Συντάκτριες: Σαμπάνη Ελένη
Τσιλιμπάρη Αλεξάνδρα
Τσοπάνη Κλεοπάτρα

Επιβλέπουσα: Τζαμαλούκα Γεωργία

Ημερομηνία: Ιούνιος 2007

Γενικά: Η πτυχιακή μας εργασία αποτελεί μια προσπάθεια μελέτης του φαινομένου της συντροφικής βίας και ειδικότερα εκείνης των γυναικών ενάντια στους άνδρες συντρόφους τους, που εντοπίζεται σε ολοένα μεγαλύτερο βαθμό στη σύγχρονη κοινωνία και είναι δύσκολο να το προσεγγίσει κανείς καθώς πρόκειται για μια «ιδιωτική υπόθεση», συμβαίνει πίσω από τις «κλειστές πόρτες» των σπιτιών και υπάρχει δυσκολία στην αντικειμενική αξιολόγηση των καταστάσεων (Phillip W.Cook 1997).

Μεθοδολογία: Η παρούσα μελέτη αφορούσε σε δείγμα διακοσίων ενηλίκων γυναικών, ηλικίας, 18 έως 65 ετών κατοίκων του νομού Αττικής.

Χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο βασιζόμενο σε αυτοαναφορές αποτελούμενο από πέντε μέρη.

Αποτελέσματα: Το 21% του συνόλου των ερωτώμενων δηλώνει ότι ασκεί συχνά ή πολύ συχνά « απόδοση ευθυνών , ενοχών , κατηγοριών» ενώ αντίθετα το 16,1% δηλώνει ότι δέχεται τέτοιου είδους επιθετικότητα. Το 10,3% του συνόλου των ερωτώμενων δηλώνει ότι ασκεί συχνά στέρηση της προσωπικής ζωής στον σύντροφο του ενώ το 16,5% δηλώνει ότι δέχεται αυτού του είδους την επιθετικότητα. Η χαμηλή αυτοεκτίμηση βρέθηκε να σχετίζεται σημαντικά ($p=000$) με την άσκηση και την υποδοχή της ψυχολογικής επιθετικότητας , καθώς και με την άσκηση και την υποδοχή της σεξουαλικής βίας ($p<003$). Τέλος, ορισμένα από τα κοινωνικό- δημογραφικά χαρακτηριστικά που βρέθηκαν να αυξάνουν τον κίνδυνο κυρίως της ψυχολογικής επιθετικότητας είναι εκείνα της κουλτούρας , των αθλητικών ενδιαφερόντων και των παιδικών εμπειριών.

Συμπεράσματα: Οι άνδρες δέχονται συντροφική βία εξίσου με αυτή των γυναικών γεγονός που επιβεβαιώνει ότι οι γυναίκες δεν είναι τα μοναδικά θύματα οικογενειακής βίας. Όπως φαίνεται από την έρευνα μας η χαμηλή αυτοεκτίμηση συνεπάγεται αύξηση των πιθανοτήτων υποδοχής ή άσκησης οποιασδήποτε από τις μορφές οικογενειακής βίας. Μια τέτοιου είδους έρευνα γεννά νέους προβληματισμούς για το φαινόμενο της βίας στην οικογένεια και επιφέρει νέες προοπτικές για την διεξαγωγή περαιτέρω κοινωνικής έρευνας που θα εξετάζει την επιθετική συμπεριφορά των ανδρών άλλα πλέον και των γυναικών.

Λέξεις κλειδιά: ενδο-οικογενειακή βία, σωματική κακοποίηση, σεξουαλική κακοποίηση, συναισθηματική κακοποίηση, συντροφική βία.

ABSTRACT

Title: Women's aggression in intimate relationship
By: Sampani Helen
Tsilimbari Alexandra
Tsopani Kleopatra
Supervisor : Tzamalouka Georgia
Date : June 2007

Background: Our study degree is based on the reflection and efforts of the phenomenon of domestic violence, especially of women against their partners. In our society this type of violence has gradually increased and is hard to distinguish because it happens "behind closed doors".

Methods: A cross-sectional study was undertaken among 205 women, aged 18-65, which were residents of Athens who were married to their partners for a minimum of 12 months and were also Greek colonials.

The questionnaire used was culturally adopted and a pilot test was taken on 30 individuals. It examined the socio-demographic characteristics of the participants, the rate of the Intimate Partner Violence victimization and the IPV perpetration (Physical, sexual, Psychological/emotional,) the experience of family during childhood and the level of participants' self esteem.

Results: Men accept the spousal abuse in the same rate as women. This confirms that women are not the only victims of domestic violence. As it seems by our research the low self esteem has a great connection to the increase of the probabilities to use or to accept any of the forms of domestic violence.

This sort of research would speculate that this problem should be investigated in greater depth for men as much as women.

Key Words: Domestic violence, physical abuse, sexual abuse, emotional abuse, intimate partner violence (IPV).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ελληνική περίληψη
Αγγλική περίληψη(abstract)
Πίνακας Περιεχομένων

1^ο ΜΕΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 5

1ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ 7

- 1.1 Έννοια 7
- 1.2 Θεωρίες για την επιθετική συμπεριφορά 9
 - 1.2.1 Ψυχολογικές θεωρίες 10
 - 1.2.2 Βιολογικές θεωρίες 12
 - 1.2.3 Κοινωνιολογικές θεωρίες 14

2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΝΔΟ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ 15

- 2.1 Παράγοντες που συμβάλλουν στην ενδο-οικογενειακή βία 21
- 2.2 Αιτίες ενδο-οικογενειακής βίας 32
- 2.3 Η βία και η επόμενη γενιά 34

3ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΒΙΑ 37

- 3.1 Θεωρητική Προσέγγιση 38
- 3.2 Συνέπειες συντροφικής βίας 42
- 3.3 Προφίλ του δράστη 43
 - 3.3.1 Η σχέση του θύματος με τον δράστη 46
- 3.4 Συντροφική βία εναντίων ανδρών 47
 - 3.4.1 Λόγοι μη αποχώρησης από την συζυγική εστία 49
 - 3.4.2 Γυναικεία επιθετικότητα και αυτοάμυνα 51
 - 3.4.3 Σεξουαλική κακοποίηση ανδρών 52
- 3.5 Γυναίκες εναντίων γυναικών 61
 - 3.5.1 Η κακοποίηση στις ομοφυλόφιλες σχέσεις έναντι της κακοποίησης στις ετερόφυλες σχέσεις 62
 - 3.5.2 Συνέπειες της κακοποίησης στις ομοφυλόφιλες σχέσεις 63

4ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ 66

- 4.1 Έρευνα στις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού (2005) 68

2^ο ΜΕΡΟΣ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ 71

- 1.1 Σκοπός της μελέτης 71
- 1.2 Υποθέσεις εργασίας 72

1.3 Δειγματοληψία	72
1.4 Μέθοδοι συλλογής πληροφοριών	73
1.5 Ερευνητικό εργαλείο	73
1.6 Κοινωνικό-δημογραφικές και κοινωνικό-οικονομικές μεταβλητές	74
1.7 Συντροφική βία	75
1.8 Η διερεύνηση των εμπειριών ενδοοικογενειακής βίας στην οικογένεια προέλευσης	76
1.9 Η μέτρηση της αυτοεκτίμησης	76
Στατιστική ανάλυση	77
3^ο ΜΕΡΟΣ	
ΣΥΖΗΤΗΣΗ	96
1.1 Περιορισμοί της μελέτης	101
1.2 Βοηθητικοί παράγοντες	102
4^ο ΜΕΡΟΣ	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	103
1.1 Περαιτέρω έρευνα	104
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	106
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	120

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρόβλημα της ενδοοικογενειακής βίας είναι πολύπλευρο και πολυδιάστατο και επιδιώκουμε να ερευνήσουμε μια πτυχή του θέματος που παραμένει αθέατη. Την κατάρριψη του μύθου που παρουσιάζει τον άνδρα ως «δράστη» και τη γυναίκα ως «θύμα».

Σύμφωνα με τα κοινωνικά στερεότυπα ο άνδρας λόγω της σωματικής του διάπλασης δεν είναι δυνατόν να κακοποιηθεί από μια γυναίκα η οποία από τη φύση της θεωρείται το «αδύναμο» φύλο και δεν είναι ικανή να κακοποιήσει έναν άνδρα

Σήμερα σημαντικά ευρήματα διεθνώς προτείνουν ότι η επικέντρωση θα πρέπει να γίνεται στην δυαδική σχέση (με δύο συμμετέχοντες) στην βία, παρά στην μόνιμη αναγνώριση των ανδρών «θυτών» και των γυναικών «θυμάτων». Παρόλο όμως που και οι γυναίκες μπορούν να κακοποιούν ψυχολογικά τους συντρόφους τους, ωστόσο η ψυχολογική κακοποίηση που ασκούν οι άνδρες είναι μέρος ενός ευρύτερου προτύπου κυριαρχίας και ελέγχου (Schumacher et al., 2001). Επίσης, η οικογενειακή βία αναγνωρίζεται πλέον σαν ένα πρόβλημα δημόσιας υγείας και συνδέεται με τραυματισμούς καθώς και με άλλα διανοητικά και φυσικά προβλήματα υγείας (Jewkes et al., 2002).

Δεν είναι μόνον οι άνδρες που είναι επιθετικοί όπως μας εξηγούν οι Cordova et al., (1993) με τις αναλύσεις των δεδομένων τους οι οποίοι μας δείχνουν ότι «οι γυναίκες ρέπουν ομοίως προς αρνητική ανταπόκριση των αρνητικών συναισθημάτων που γεννούν τις συγκρούσεις εξίσου το ίδιο όπως οι άνδρες».

Βασική μας πηγή αποτελεί η έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας (Τζαμαλούκα και συν. 2006. Tzamalouka et al 2007). Η μελέτη αυτή παρέχει πληροφορίες σχετικά με την επικράτηση της συναισθηματικής βίας μεταξύ των ετερόφυλων συντρόφων. Στα πλαίσια των αποτελεσμάτων κατέστη φανερό ότι συγκεκριμένοι τρόποι ζωής ευνοούν την άσκηση και την αποδοχή συναισθηματικής κακοποίησης ενώ ορισμένοι άλλοι δρουν προστατευτικά αποτρέποντας την εμφάνισή της. Ανάμεσα στους τρόπους ζωής που βρέθηκαν να έχουν προστατευτικό χαρακτήρα είναι αυτοί της κουλτούρας και της παραδοσιακής διασκέδασης, ενώ ευνοϊκά διακείμενος στη συναισθηματική κακοποίηση βρέθηκε να είναι ο τρόπος ζωής της εξάρτησης από αλκοόλ και άλλες ουσίες.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας αναφέρουμε την έννοια της επιθετικότητας καθώς και τις θεωρίες της συνοπτικά. Στο δεύτερο κεφάλαιο που ακολουθεί ασχολούμαστε με το φαινόμενο της ενδο-οικογενειακής βίας και πιο συγκεκριμένα παραθέτουμε τους παράγοντες και τις αιτίες που συμβάλουν στην άσκηση των τριών μορφών οικογενειακής κακοποίησης (σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική). Επίσης περιλαμβάνονται ορισμένες έρευνες που έχουν διεξαχθεί διεθνώς στο παρελθόν πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Το τρίτο κεφάλαιο επικεντρώνεται στη συντροφική βία και στις συνέπειες καθώς και στους λόγους που ένα «θύμα» δεν μπορεί να αποχωρίσει από μια τέτοιου είδους σχέση. Παρατίθενται επίσης σχετικές έρευνες. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στη γυναικεία εγκληματικότητα ακολουθώντας μια σχετική έρευνα που διεξήχθη στις γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού από το Κ.Ε.Θ.Ι. το έτος 2005.

Θα κάνουμε μια διάκριση ανάμεσα στους όρους οικογενειακή βία , οικογενειακή κακοποίηση και σεξουαλική επίθεση. Οι ορισμοί είναι σημαντικοί όταν συζητάμε για το συγκεκριμένο θέμα. Όπως ο Murray Straus(1990) ανέφερε, τα κίνητρα και οι συνέπειες της βίας μπορεί να είναι σημαντικές, αλλά δεν πρέπει να περικλείονται στον λειτουργικό ορισμό της βίας.

Ο ορισμός της οικογενειακής βίας καλύπτει μόνο τον τύπο της κακοποίησης που είναι μη σεξουαλική αλλά η βία στο σπίτι καλύπτει μόνο εκείνη την μορφή κατάχρησης που είναι μη-σεξουαλική, είναι όμως φυσική . Είναι μια πράξη η οποία έχει σκοπό να προκαλέσει σωματικό πόνο ή να τραυματίσει τον έναν σύντροφο.

Ο ορισμός της οικογενειακής βίας δεν περικλείει μόνο φυσική επίθεση, αλλά λεκτική, συναισθηματική, ψυχολογική, οικονομική και άλλες μορφές μη σωματικής βίας. Ο ορισμός της σεξουαλικής επίθεσης απευθύνεται σε περιπτώσεις όπως εκείνες του βιασμού, σε πράξεις εναντίον της θέλησης του άλλου και σε επιθέσεις σεξουαλικής φύσης όπως σεξουαλικός ακρωτηριασμός ή τραυματισμός των σεξουαλικών οργάνων είτε του άνδρα είτε της γυναίκας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Έννοια

Το φαινόμενο της επιθετικής συμπεριφοράς αποτελεί ένα βασικό και πολύπλοκο πρόβλημα, το οποίο έχει απασχολήσει ερευνητές από διάφορους επιστημονικούς χώρους. Η επιθετική συμπεριφορά περιλαμβάνει ένα μεγάλο φάσμα εκδηλώσεων και ενεργειών από την απλή λεκτική προσβολή μέχρι τις πολεμικές συρράξεις και τις δολοφονίες.

Η επίθεση είναι μια τάση που κρατά κάθε οργανισμό σε κίνηση. Χωρίς αυτήν το άτομο δεν μπορεί να βρει την θέση που του ανήκει στο χώρο και το περιβάλλον. Η επιθετικότητα αναβλύζει από μια έμφυτη τάση του ατόμου, να αναπτυχθεί και να κυριαρχήσει πάνω στη ζωή, μια τάση που φαίνεται να χαρακτηρίζει όλη την ζωντανή ύλη. Μόνο όταν αυτή η ζωτική δύναμη παρεμποδίζεται στην έκφραση και εξέλιξη της συνδυάζονται μαζί της τα στοιχεία του θυμού, της οργής ή τους μίσους (Thompson , 1964).

Είναι απαραίτητο να γίνει διάκριση μεταξύ της επίθεσης, της επιθετικότητας και της βίας. Σύμφωνα με τον ορισμό της επίθεσης που περιλαμβάνεται στον ποινικό κώδικα, ένα πρόσωπο διαπράττει επίθεση όταν¹:

1. χρησιμοποιεί την δύναμη του σκόπιμα σε κάποιον άλλο , άμεσα ή έμμεσα , χωρίς την συγκατάθεση του άλλου.
2. Προσπαθεί ή απειλεί , με μια πράξη ή μια χειρονομία να ασκήσει τη δύναμη του σε άλλο πρόσωπο, ή πείθει το άλλο πρόσωπο ότι ενεργεί πάνω σε λογικές βάσεις
3. Φέροντας όπλο ή κάτι ανάλογο , υποβάλλει το άλλο πρόσωπο σε ικεσία.

Η επίθεση είναι μια ενδεικτική ή συνοπτική παράβαση που εξαρτάται από την σοβαρότητα της. Στην Αμερική για μια επίθεση, ένας παραβάτης είναι πιθανόν να φυλακιστεί για διάστημα που δεν υπερβαίνει τα 5 έτη . Για ελαφρύτερη μορφή επίθεσης ένα πρόσωπο τιμωρείται με πρόστιμο ή με φυλάκιση 6 μηνών ή και τα δύο (Adler 1998).

Ένας συνηθισμένος ορισμός της επιθετικότητας² αναφέρει ότι η επιθετικότητα είναι η συμπεριφορά που προκαλεί ζημιά ή οδύνη σε άλλον . Στον ορισμό αυτό δεν θα πρέπει να ξεχάσουμε να προσθέσουμε και την έννοια της σκοπιμότητας ή και της πρόθεσης . Επιθετικότητα λοιπόν , είναι η πρόθεση ενός ατόμου να προκαλέσει σωματική ή ψυχική οδύνη σε κάποιον άλλο. Κατ' επέκταση το μέσο μέσα από το οποίο εκδηλώνεται η επιθετικότητα είναι η απόρριψη και η βία (Coakley, 2001, Leonard, 1993, Russell&Ward, 2002).

Συμφώνα με τους Krebs και Miller, (1986) με τον όρο επιθετικότητα «χαρακτηρίζεται κάθε συμπεριφορά που φαίνεται να αποσκοπεί στην μείωση της ευεξίας ενός άλλου ατόμου, είτε καταστρέφοντας τις βιοτικές ή κοινωνικές προϋποθέσεις που την εξασφαλίζουν, είτε αδιαφορώντας γι' αυτές».

¹ Χατζηφωτίου Σεβαστή (2005)Ενδο-οικογενειακή βία κατά των γυναικών και παιδιών, διαπιστώσεις και προκλήσεις για την Κοινωνική Εργασία

²Γεώργας Δημήτριος (1995) «Κοινωνική Ψυχολογία » , 5^η Εκδόση , Τόμος α'

Ο Berkowitz (1963) ορίζει την επιθετικότητα, ως τη συμπεριφορά, ο σκοπός της οποίας είναι η πρόκληση φθοράς και τραυματισμού. Στην έρευνα των Ταράτορη και Χατζηδήμου (1997) που πραγματοποιήθηκε με σκοπό να καταγράψει τις επιθετικές συμπεριφορές των μαθητών αναφέρεται ότι «με τον όρο επιθετικότητα τόσο στην καθομιλούμενη, όσο και στην επιστημονική γλώσσα εννοεί κανείς την εχθρική συμπεριφορά και συγκεκριμένα την τάση που έχουν τα άτομα να επιτίθενται με τα λόγια ή με πράξεις στον ίδιο τους τον εαυτό ή εναντίον άλλων ατόμων που συνήθως, έγιναν αιτία να γίνουν αυτά επιθετικά».

Ερευνητές, κυρίως από το χώρο της εγκληματολογίας, συνδέουν την επιθετική συμπεριφορά με τη βία, εγκληματική αντίδραση, κυρίως όπως αυτή εμφανίζεται σε πράξεις μεμονωμένων ατόμων (Κουράκης 1989). Η έννοια της βίας, στο χώρο αυτό της έρευνας συνδέεται με παράνομη χρήση δύναμης γι' αυτό και ορίζεται ως η χρήση δύναμης η οποία στρέφεται κατά του νόμου (Woifgang & Franco Ferracuri 1995). Με άλλα λόγια η έννοια της βίας αναφέρεται σε εκείνο τον τύπο της ανθρώπινης συμπεριφοράς η οποία εκφράζεται με την τάση για επίθεση ή καταστροφή αλλά πάντα έξω από τα πλαίσια του νόμου ή των κανόνων που έχουν τεθεί από την ομάδα και το κοινωνικό σύνολο (Debuyst, 1975).

Η επιθετικότητα, κατά τους ερευνητές, συναντάται με δύο κυρίως μορφές: την «κακοήθη», δηλαδή την καταστροφική και την «καλοήθη» όπου η μαχητικότητα εκφράζεται με την άμιλλα και τη δημιουργικότητα (Fromm & Moser, 1989). Η «καλοήθης» επιθετικότητα, είναι κοινή στον άνθρωπο όπως και στα υπόλοιπα ζώα. Είναι μια φυλογενετικά προγραμματισμένη παρόρμηση του ατόμου να επιτεθεί ή να τραπεί σε φυγή όταν απειλούνται ζωτικά του συμφέροντα και είναι βιολογικά προσαρμόσιμη, δηλαδή παύει να υπάρχει όταν παύει να υπάρχει και η απειλή. Από την άλλη η «κακοήθης» επιθετικότητα, δηλαδή η καταστροφικότητα και η σκληρότητα, δεν είναι φυλογενετικά προγραμματισμένη και είναι αναγνωρίσιμη από τα αποτελέσματά της «Χατζηβασιλειάδης, Γρούιος, Τσορμπατζούδης, 2000).

Η επιθετικότητα μπορεί να ασκηθεί με δύο τρόπους: α)βιολογικά, μέσα από επιθετικές συμπεριφορές οι οποίες συνδέονται με την σωματική επίθεση, τα χτυπήματα, τη φυσική φθορά και β) ψυχολογικά, με επιθετικές συμπεριφορές τα αποτελέσματα των οποίων είναι λιγότερο εμφανή, όπως η λεκτική επιθετικότητα. Η δεύτερη αυτή μορφή μπορεί να είναι εξίσου ή και περισσότερο επώδυνη από την πρώτη. Κάποιες άλλες μορφές επιθετικής συμπεριφοράς, ξεκινώντας από τις σχετικά ανώδυνες μέχρι τις πιο επώδυνες μορφές είναι: η ενόχληση, η προσβολή η απειλή, η εξύβριση, η ρίψη διάφορων αντικειμένων, ο ξυλοδαρμός, ο τραυματισμός, η κατάληψη χώρων, οι υλικές καταστροφές, η πυρπόληση και η δολοφονία (Φραντζεσκάκη, 1987).

Στο ερώτημα πώς φθάνει το άτομο στην εκδήλωση της επιθετικής συμπεριφοράς, η οποία μπορεί να οδηγήσει ακόμα και σε παραβατικές πράξεις, έχουν δοθεί διάφορες απαντήσεις. Κομβική απάντηση στο ερώτημα είναι αυτή η οποία δηλώνεται μέσα από τη βασική εξίσωση που πρότεινε ο Megargee³ (1969) και κατά την οποία: μια επιθετική αντίδραση συμβαίνει τότε όταν η δύναμη που τείνει να κατευθύνει αυτή την επιθετική πράξη (Aj) προς έναν ορισμένο στόχο (T1) και που συνεπικουρείται από περιστασιακούς παράγοντες (Sa) είναι μεγαλύτερη από το σύνολο των εσωτερικών αναστολών του ατόμου δηλαδή των αναστολών που αποτρέπουν το άτομο να δράσει εν όψει ακριβώς

³ Megargee , E,I (1969) Influence of sex roles on the manifestation of leadership “ Journal of Applied Psychology 53: 377-382

του συγκεκριμένου στόχου (T1) και άλλων αντίρροπων περιστασιακών παραγόντων: Η εξίσωση έχει ως εξής: (Si): (Aj.T1)+(Sa)>(Ij.T1)+(Si)

Η έκλυση μιας βίαιης και επιθετικής ενέργειας είναι το πιθανό αποτέλεσμα μιας εσωτερικής διαπάλης που διεξάγεται στον άνθρωπο μεταξύ αντίρροπων ψυχικών δυνάμεων. Για την έκβασή της σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν ο βαθμός ενεργοποίησης των αναστολών του ανθρώπου, ο στόχος προς τον οποίο κατευθύνεται η ενέργειά του και οι εκάστοτε περιστάσεις. Μέσα σε αυτό το ερμηνευτικό πλαίσιο είναι απαραίτητο να εκτιμηθούν οι παράγοντες που επιδρούν στη διαμόρφωση της προσωπικότητας όσο και στη σημασία παραγόντων με συγκυριακό, περιστασιακό χαρακτήρα όπως η ανωνυμία, η έξωση του πλήθους και οι εικαζόμενες ή πραγματικές προκλήσεις που δέχεται το άτομο (Κουράκης 1989).

Η διερεύνηση των αιτιών και των παραγόντων που συμβάλλουν στην εμφάνιση της επιθετικής συμπεριφοράς, κυρίως αυτών που επιδρούν στη διαμόρφωση της προσωπικότητας, απασχόλησε τους ψυχολόγους, τους βιολόγους και τους κοινωνιολόγους. Διάφορες θεωρίες υποστηρίχθηκαν, δίνοντας κάθε φορά βαρύτητα σε κάποιον ειδικό παράγοντα όπως η κληρονομικότητα, το περιβάλλον η κοινωνική επίδραση και η μάθηση.

1.2 Θεωρίες για την επιθετική συμπεριφορά.

Οι Brennan(1998) και Mackintosh(1990) υποστηρίζουν ότι η έρευνα για την κατανόηση της επιθετικής συμπεριφοράς συνδέεται άμεσα με το γνωστικό αντικείμενο του ερευνητή. Τρία βασικά μοντέλα διακρίνονται. Το πρώτο μοντέλο είναι το βιολογικό, το οποίο αρχικά βασίστηκε στη μελέτη των ζώων από τον Lorenz και των ανθρώπων από τον de Greeff. Το δεύτερο μοντέλο είναι ψυχολογικό και συνδέεται με την έννοια της ματαιώσης. Το μοντέλο αυτό εστιάζει την έρευνά του στις προσωπικότητες εκείνες που χαρακτηρίζονται ως επιθετικές γιατί αντιδρούν βιαιότερα στις διάφορες ματαιώσεις που συμβαίνουν στη ζωή τους. Το τρίτο και τελευταίο μοντέλο είναι πολιτιστικό και έχει δύο μορφές, οι οποίες κατά τον Tarde προκύπτουν από τη διαφορετική ερμηνεία της ζωής της κοινωνίας. Σύμφωνα με τη μία πλευρά, η επιθετικότητα και η βία είναι συμπεριφορές τις οποίες μαθαίνουμε μέσα από τη μίμηση και σύμφωνα με τη δεύτερη, η επιθετικότητα και η βία είναι η αντίδραση σε μία καταπιεστική κοινωνική πραγματικότητα με σκοπό την ανατροπή της και τη δημιουργία μιας νέας.

1.2.1 Ψυχολογικές θεωρίες.

Η έρευνα της επιθετικότητας στον χώρο της ψυχολογίας παρουσιάζει δύο ειδικότερες κατευθύνσεις: την ψυχαναλυτική και την ψυχολογία της συμπεριφοράς ή συμπεριφερολογική ψυχολογία. Η διαφορά ανάμεσα στα δύο ρεύματα έγκειται στη σημασία που δίνεται στο έμφυτο και το επίκτητο για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ατόμου. Έτσι, στην πρώτη περίπτωση, η συμπεριφορά πηγάζει βασικά από το χώρο του ασυνείδητου (id), του οποίου οι εννομήσεις απλώς ελέγχονται κατά το δυνατόν κι απωθούνται ή εξαγνίζονται από το συνειδητό ή το υποσυνείδητο τμήμα της προσωπικότητας (ego), σύμφωνα με τις επιταγές των ηθικών αρχών περί καλού και κακού που υιοθετούνται βαθμηδόν από τον άνθρωπο μέσω της συνείδησης (superego). Αντίθετα, για την ψυχολογία της συμπεριφοράς, η ψυχή του ανθρώπου κατά τη γέννησή του είναι μια «άγραφη πλάκα» (tabula rasa) επάνω στην οποία με τη διαδικασία του μηχανισμού «ερέθισμα-αντίδραση», χαράσσονται και διαμορφώνονται τα προϊόντα μάθησης δηλαδή οι ιδέες, οι προθέσεις και οι εμπειρίες που συνθέτουν τελικά την συμπεριφορά του ανθρώπου.

Ο Freud θεωρείται ο πατέρας της ψυχαναλυτικής θεωρίας της προσωπικότητας. Θεωρεί την επιθετικότητα ως ενστικτώδη και αναπόφευκτη, κομμάτι του γενετήσιου ενστίκτου. Ο σκοπός όλων των ενστίκτων είναι να μειώσουν τις τάσεις ή τα ερεθίσματα σε ένα κατώτατο σημείο και τελικά να οδηγήσουν στην πλήρη εξαφάνισή τους (Gross,1992) που επιτρέπει την επιστροφή σε μια ειδυλλιακή κατάσταση, την οποία βιώνει ο άνθρωπος στην εμβρυϊκή του κατάσταση (Buss ,1996). Κατά τον Freud ο άνθρωπος είναι εκ φύσεως επιθετικό ον, στο οποίο υπάρχει ένα σύστημα εκτόνωσης και καταστολής των ορμών του, το οποίο, ο Freud, ονόμασε «κάθαρση». Αναφέρθηκε στο φαινόμενο της ψυχικής και σωματικής εξάντλησης όταν το άτομο εκφράζει τις απαγορευμένες και καταπιεσμένες ορμές του. Μια αρχή της ψυχαναλυτικής θεραπείας είναι ότι η κάθαρση φέρνει μόνο προσωρινή ανακούφιση. Ένας από τους στόχους της θεραπείας είναι να βοηθήσει το άτομο να βρει πιο ρεαλιστικούς στόχους εκτόνωσης και έκφρασης αυτής της επιθετικότητας.

Συνέχεια στην προσέγγιση του Freud έδωσε ο μαθητής του Adler (1927), ο οποίος μελέτησε κυρίως τα συναισθήματα κατωτερότητας και αδυναμίας. Οι εμπειρίες που θα βιώσει ένα παιδί και που θα το κάνουν να αμφιβάλει για την προσωπικότητα και την αξία του, αναπτύσσουν μέσα του μια αντίρροπη τάση και ορμή για δύναμη και επικράτηση. Σε πολλές περιπτώσεις η ενεργεία αυτή διοχετεύεται σε θετικές ενέργειες και άλλες φορές εκδηλώνεται ως επιθετικότητα.

Ο Etienne De Greeff (1947) αργότερα τόνισε , βασιζόμενος στις απόψεις του Freud ότι στο ασυνείδητο του ανθρώπου υπάρχουν δύο ομάδες αντιμαχόμενων ενστίκτων : αυτά της «συμπάθειας» και της «άμυνας». Τα πρώτα βοηθούν και συμβάλλουν στη συντήρηση του είδους και θεωρούνται ως αλτρουιστικά ενώ τα δεύτερα , που χαρακτηρίζονται ως εγωκεντρικά και επιθετικά βοηθούν στην συντήρηση του συγκεκριμένου ατόμου.

Στο δεύτερο τομέα της ψυχολογίας που αφορά την ψυχολογία της συμπεριφοράς το θέμα της επιθετικότητας αποτέλεσε κεντρικό σημείο έρευνας και μελέτης.

Οι Dollard, Doob, Miller και Sears δημοσιεύσαν το «Ματαίωση και Επιθετικότητα» (1939) με σκοπό να αναλύσουν κάποιες από τις ψυχαναλυτικές έννοιες στη θεωρία της εξαρτημένης αντανακλαστικής μάθησης του Παυλώφ , πάνω στην όποια

βάσισαν την υπόθεση ματαίωση = επιθετικότητα. Σύμφωνα με την θεωρία αυτή, η ματαίωση η διάψευση δηλαδή προσδοκιών και ελπίδων, δημιουργεί τις προϋποθέσεις και συμβάλλει στην εμφάνιση επιθετικής συμπεριφοράς. Το φαινόμενο της απογοήτευσης εμφανίζεται συχνά με τέσσερις μορφές: α) ως ένα ανυπέρβλητο φυσικό εμπόδιο, β) ως περιορισμός των χρονικών περιθωρίων για μια επιβαλλόμενη ενέργεια, γ) ως απουσία αμοιβής για το άτομο ανάλογη της εργασίας που επιτέλεσε και δ) ως απάντηση σε στιγμή κρίσης ή προβλήματος, η οποία δεν ανταποκρίνεται στα πράγματα. Μια σημαντική διάσταση αυτής της θεωρίας είναι η «μετατόπιση» της επιθετικότητας, κατά την οποία ένα υποκατάστατο αντικείμενο χρησιμοποιείται για την έκφραση επιθετικών συναισθημάτων γιατί το υποκείμενο δεν μπορεί να αντιδράσει και να λειτουργήσει επιθετικά ανοιχτά και ευθέως στον αληθινό του στόχο (Gross, 1992). Ο Miller (1941) συμπλήρωσε την θεωρία της ματαίωσης/επιθετικότητας, προτείνοντας ότι η ματαίωση είναι ο υποκινητής της επιθετικότητας αλλά μπορεί ταυτόχρονα να αποτελεί και την πηγή της παλινδρόμησης, της κατάθλιψης και του λήθαργού (Seligman, 1972).

Ο Berkowitz (1962) επίσης, έκανε μια σειρά από τροποποιήσεις και παρεμβάσεις στην θεωρία ματαίωση = επιθετικότητα. Υποστήριξε ότι η ματαίωση επιφέρει στο πρώτο στάδιο, θύμο, ανησυχία και άγχος και στην συνέχεια επιθετικότητα. Για να οδηγηθεί κάποιος από τον θυμό στην επιθετικότητα χρειάζονται συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Αυτές μπορεί να είναι περιβαλλοντικά κίνητρα, το αντικείμενο της ματαίωσης ή ένα πρόσωπο.

Μια άλλη διάσταση είναι αυτή της θεωρίας της μάθησης, βασισμένη στην αλληλεπίδραση ανθρώπου και περιβάλλοντος. Σύμφωνα με αυτήν ο άνθρωπος είναι γεννημένος με την συγγενή και μορφολογική τάση να συμπεριφέρεται βίαια, αλλά η έκφραση αυτών των συμπεριφορών εξαρτάται από το περιβάλλον (Lanza, 1983).

Στη συνέχεια, οι Bandura και Walters (1963), καθώς και άλλοι θεωρητικοί της κοινωνικής μάθησης υποστήριξαν την σημασία της παρατηρητικής μάθησης ή του μοντέλου για την ανάπτυξη και εκδήλωση επιθετικών συμπεριφορών. Θεώρησαν ότι τα παιδιά δείχνουν ένα μεγάλο βαθμό μίμησης της επιθετικότητας και της βίας. Ο Bandura (1973) έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μαθαίνουν την επιθετική συμπεριφορά κάτω από ειδικές καταστάσεις, καθώς επίσης ερευνήσε το λόγο που αυτοί συνεχίζουν να είναι επιθετικοί. Χώρισε την θεωρία του σε τρία διαφορετικά στάδια, τα οποία εξετάζουν:

- Την προέλευση της επιθετικότητας
- Τους λόγους που κινούν την επιθετικότητα
- Την ενίσχυση της επιθετικότητας

Ορισμένα από τα MME και ιδίως η τηλεόραση θεωρείται ότι έχουν ιδιαίτερα δυσμενείς επιδράσεις στην εκδήλωση βίαιης επιθετικής συμπεριφοράς (Atkinson et al, 1987).

Στα πλαίσια της ψυχολογίας της συμπεριφοράς εντάσσονται και οι ψυχοπαθολογικές θεωρίες. Οι Holtzworth-Munroe και Stuart (1994) περιέγραψαν τρεις τύπους προσωπικότητας, οι οποίοι διαφοροποιούνται από τα αντικείμενα προς τα οποία κατευθύνεται η επιθετική τους συμπεριφορά, τη σταθερότητα της διάθεσης τους και τα αντικοινωνικά τους χαρακτηριστικά. Οι μελέτες αυτές στηρίχθηκαν κυρίως στις απόψεις του Meargees (1966) για δύο τύπους προσωπικότητας που συνήθως ρέπουν προς την βίαιη επιθετική συμπεριφορά: α) τα άτομα που ελάχιστα ελέγχουν τις αντιδράσεις τους

και αντιδρούν επιθετικά ακόμα και σε καταστάσεις όπου μια τέτοια αντίδραση φαίνεται υπερβολική, β) τα άτομα που ελέγχουν και καταστέλλουν συστηματικά τις αντιδράσεις τους έστω και αν οι βίαιες αντιδράσεις τους θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως εύλογες. Αποτέλεσμα των συνεχών καταπιέσεων είναι ότι τα άτομα αυτά παρουσιάζουν στο τέλος αντιδράσεις με οξύ εκρηκτικό χαρακτήρα εντελώς δυσανάλογες με το αίτιο.

1.2.2 Βιολογικές θεωρίες

- Το κύριο ερώτημα που μελετάται στα πλαίσια της βιολογικής έρευνας είναι το εάν υπάρχουν σε ορισμένους ανθρώπους κάποια ιδιαίτερα βιολογικά χαρακτηριστικά τα οποία τους δημιουργούν προδιάθεση προς την βίαιη επιθετική συμπεριφορά, κάτι σαν ένστικτο επιθετικότητας και καταστροφικότητας.
- Η έρευνα για τη γενετική προέλευση της επιθετικής συμπεριφοράς περιλαμβάνει μελέτες για την κληρονομικότητα των επιθετικών χαρακτηριστικών και την επίδραση γενετικών ανωμαλιών.

Ξεκινώντας από τις απόψεις του Lombroso⁴ για την διερεύνηση της εγκληματικής ιδιοσυγκρασίας και του παράγοντα της επιθετικότητας, η έρευνα συνεχίστηκε στην γενετική, στην παρατήρηση διδύμων και στην νευρολογία του εγκεφάλου. Στις δυο πρώτες ομάδες ερευνών μελετώνται οι γενετικές ομοιότητες μεταξύ των ατόμων, ενώ στις μελέτες υιοθεσίας προσφέρεται η παρατήρηση των επιδράσεων του περιβάλλοντος.

Οι πρώτες μελέτες διδύμων προσπάθησαν να αναζητήσουν μονοζυγώτες ή και διζυγώτες διδύμους για να διαπιστώσουν κατά πόσο άτομα με μεγάλη ομοιότητα, εμφανίζουν ή όχι διαφορές στην ροπή προς την επιθετικότητα και τις εγκληματικές συμπεριφορές (Langen Tellegen et al, 1988).

Οι μελέτες του Christiansen εξέτασαν την εξέλιξη όλων των διδύμων που είχαν γεννηθεί σε ορισμένη περιοχή της Δανίας από το 1910 έως το 1981. Ο ερευνητής επικεντρώθηκε μόνο σε σοβαρές εγκληματικές ενέργειες και διαπίστωσε πως η πιθανότητα για κάποιον μονοζυγώτη δίδυμο να εκδηλώσει εγκληματική συμπεριφορά ίδια με του αδερφού του είναι 50% ενώ στους διζυγώτες δίδυμους το ποσοστό είναι 21%. Σε νεότερες μελέτες οι Tedeschi και Felson (1994) καταλήγουν ότι η επιθετική συμπεριφορά δεν προέρχεται από άμεσα γενετικούς παράγοντες άλλα ότι οι τελευταίοι μόνο έμμεσα επηρεάζουν ή υποκινούν την επιθετική συμπεριφορά. Οι τελευταίοι επιχείρησαν μια μετά-ανάλυση 38 οικογενειών, διδύμων και υιοθετημένων με σκοπό να εξετάσουν την σχέση μεταξύ της γενετικής κληρονομικότητας και εγκληματικών συμπεριφορών. Η μελέτη έδειξε ότι το δείγμα παρέχει όλο και λιγότερη υποστήριξη στη σχέση γενετικών παραγόντων ανάμεσα σε δίδυμους και επιθετικής, βίαιης συμπεριφοράς και εγκληματικότητας.

Επιπλέον οι μελέτες που αφορούν σε υιοθετημένα άτομα είναι ακόμη λιγότερο δηλωτικές της σχέσης μεταξύ γενετικής προδιάθεσης και εγκληματικότητας. Υπάρχει μια χαλαρή σύνδεση μεταξύ γενετικής προδιάθεσης και εγκληματικότητας, η οποία μπορεί να γίνει ακόμη χαλαρότερη όσον αφορά την βίαιη επιθετική συμπεριφορά. Οι Mednick, Gabrielli και Hutchings (1994), βρήκαν ότι τα υιοθετημένα παιδιά, των

⁴ Lombroso, C. and Ferrero, W. (1895) *The Female Offender*, Fisher Unwin, London.

οποίων οι γονείς είχαν διαπράξει εγκληματικές ενέργειες, έχουν περισσότερες πιθανότητες να εμπλακούν σε επιθετικές συμπεριφορές. Αυτή η σχέση αφορά βέβαια μόνο εγκληματικές δραστηριότητες και όχι απαραίτητα εκδήλωση κατ' επανάληψη βίαιης συμπεριφοράς. Ο Volavka (1995) εξετάζοντας όλη τη βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι οι μελέτες διδύμων υποδηλώνουν μια γενετική επίδραση στην εγκληματική συμπεριφορά αλλά η σύνδεση με την επιθετική, βίαιη συμπεριφορά δεν είναι ξεκάθαρη αφού οι περισσότερες μελέτες δεν σχεδιάστηκαν για να ερευνηθούν αυτό. Τονίζει τέλος, ότι υπάρχει μια τάση εξέτασης της βίαιης εγκληματικής συμπεριφοράς σε σχέση με την αλληλεπίδραση μεταξύ γενετικών, προγενετικών και μεταγεννητικών παραγόντων.

Μελέτες επίσης έγιναν για την τεκμηρίωση της γενετικής αντίληψης ότι οι άνδρες είναι περισσότερο επιθετικοί από τις γυναίκες, αφού η επιθετική συμπεριφορά συνδέεται με το χρωμόσωμα Y.

Οι Tedeschi και Felson (1994) παρουσιάζουν μια ανακεφαλαίωση των ερευνών που έγιναν σε φυλακισμένους, οι οποίες δείχνουν πως υπάρχει ένα ποσοστό ανδρών με επιπλέον χρωμόσωμα (XYY και XXY) από το ποσοστό που υπάρχει στον γενικό πληθυσμό. Αυτό το δείγμα χρησιμοποιήθηκε για το επίπεδο ευφυΐας και επίτευξης στόχων. Η χρωμοσωματική ανωμαλία δεν μπορεί από μόνη της να εξηγήσει επαρκώς ή να καθορίσει τις βίαιες επιθετικές εγκληματικές συμπεριφορές του ατόμου, αλλά πρέπει να συνδυαστεί με μια σειρά από άλλους παράγοντες.

Προσπάθεια τεκμηρίωσης των επιθετικών συμπεριφορών επιχειρήθηκε και μέσα από ενδοκρινικές έρευνες. Οι έρευνες αυτές έδειξαν ότι τα αρσενικά των περισσότερων ειδών είναι πιο επιθετικά. Παρόλο που υπάρχουν εξαιρέσεις σε αυτό τον κανόνα η διαφορά ανάμεσα στα φύλα είναι αρκετή για να εμπλέξει τις ορμόνες ως παράγοντες που συμβάλουν στην εμφάνιση επιθετικής συμπεριφοράς (Tedeschi & Felson, 1994).

Οι Kreuz και Rose (1972), σε έρευνά τους, βρήκαν υψηλότερα επίπεδα τεστοστερόνης σε φυλακισμένους, οι οποίοι είχαν διαπράξει ιδιαίτερα βίαια εγκλήματα. Παρόμοια ευρήματα προέκυψαν και σε γυναίκες φυλακισμένες όπου έδειξαν ότι η συγκέντρωση τεστοστερόνης στο σίελο ήταν χαμηλότερη σε γυναίκες που είχαν αμυντικές βίαιες συμπεριφορές με σκοπό να προστατέψουν τον εαυτό τους και σε υψηλότερα επίπεδα σε γυναίκες που είχαν διαπράξει απρόκλητες βιαιότητες (Virkkunen et al, 1994). Σε αυτές τις παρατηρήσεις επισημαίνεται η επίδραση και άλλων εξωγενών παραγόντων, οι οποίοι υποκινούν και ενισχύουν τις όποιες βιολογικές καταβολές (Tedeschi & Felson, 1994).

Μελέτες επικεντρώθηκαν και στη σύνδεση ορμονών, και κυρίως εκείνων που παράγονται στους γεννητικούς αδένες των ανδρών, οι λεγόμενες «ανδρογόνα». Οι ερευνητές συνέδεσαν επίσης την τεστοστερόνη με την επιθετική συμπεριφορά (Olweus et al., 1998). Η χρήση μάλιστα χημικής τεστοστερόνης από γυναίκες ομοφυλόφιλες αναφέρεται ότι αύξησε τα επίπεδα θυμού και επιθετικότητας κατά τη θεραπεία (Frijda & de Poll, 1994).

- Η βίαιη επιθετική συμπεριφορά συνδέθηκε επίσης με το προεμμηνορροϊκό σύνδρομο, το οποίο ενοχοποιήθηκε για τις αυξημένες απόπειρες αυτοκτονίας (Tedeschi & Felson, 1994). Η ορμόνη που συνδέθηκε, αρχικά, με τη θηλυκή επιθετικότητα ήταν η προγεστερόνη. Οι γυναίκες που εκδηλώνουν επιθετικές και βίαιες συμπεριφορές είναι πιθανότερο να τις εκδηλώσουν κατά τη διάρκεια της προεμμηνορροϊκής περιόδου (Volavka, 1995).

Η υπογλυκαιμία ή το χαμηλό ζάχαρο έχουν συνδεθεί επίσης με την οξυθυμία και την επιθετική συμπεριφορά (Volavka, 1995)⁵. Κατά τη διάρκεια των υπογλυκαιμικών κρίσεων, τα άτομα μπορούν να είναι εξαιρετικά επιθετικά και νευρικά (Moyer 1987)⁶.

Η Siann (1985)⁷ αξιολόγησε και ταξινόμησε τις μελέτες που αφορούν τις βιολογικές λειτουργίες που επηρεάζουν την επιθετικότητα και τη βίαιη συμπεριφορά και καταλήγοντας τόνισε ότι υπάρχει έλλειψη επαρκών επιχειρημάτων, τα οποία να υποστηρίζουν απόλυτα και καταφατικά τη σχέση μεταξύ αυτών των παραγόντων και της επιθετικότητας.

1.2.3 Κοινωνιολογικές θεωρίες.

Ενώ οι παραπάνω μελέτες αναζητούν την αιτία της επιθετικής συμπεριφοράς στο άτομο, η κοινωνιολογική προσέγγιση συνδέει την εκδήλωση της επιθετικής συμπεριφοράς με τη δομή και τη λειτουργία τη κοινωνίας και των διαφόρων κοινωνικών ομάδων μέσα σ' αυτή.

Σύμφωνα με τον Durkheim, «υπάρχουν φαινόμενα στο κοινωνικό σύστημα τα οποία ενώνουν τις μάζες. Τα φαινόμενα αυτά δημιουργούν τη συλλογική συνείδηση». Αυτή η ιδέα αναφέρεται στις ιδέες και τα συναισθήματα που μοιράζεται κάθε μέλος της κοινωνίας. Η συλλογική συνείδηση δημιουργεί την ηθική τάξη. Χωρίς τη συλλογική συνείδηση τα άτομα θα λειτουργούσαν με βάση το ατομικό συμφέρον και όχι το κοινωνικό όφελος. Η έννοια της συλλογικής συνείδησης έγινε αποδεκτή και από τον Le Bon (1895/1960) αλλά η κατανόηση και η ερμηνεία της είναι εντελώς διαφορετική από του Durkheim. Ο Le Bon πίστευε ότι η συλλογική συνείδηση είναι κατώτερη από την ατομική. Σύμφωνα με την άποψή του τα άτομα μεταφέρονται σε ένα πιο πρωτόγονο επίπεδο στις ομάδες, όπου χάνουν την κρίση τους και λειτουργούν πιο αυθόρμητα. Σύμφωνα με τους θεωρητικούς όσο πιο πρωτόγονο το επίπεδο της συνείδησης, τόσο πιο έντονη η εκδήλωση της επιθετικότητας.

Η έρευνα και μελέτη των σύγχρονων κοινωνιών έδειξε ότι η βίαιη, επιθετική συμπεριφορά έχει πάντα μεγαλύτερη πιθανότητα να εκδηλωθεί σε κοινωνικές ομάδες των οποίων ο υποπολιτισμός, δηλαδή το σύστημα των κοινών αξιών και κανόνων συμπεριφοράς, ευνοεί και ενισχύει την εκδήλωση μιας τέτοιας συμπεριφοράς (Wolfgang & Ferracuti, 1967).

Για τους κοινωνιολόγους, η αποκλίνουσα και η «κανονική» συμπεριφορά είναι προϊόντα της εκάστοτε κοινωνικής δομής που βασίζεται αντίστοιχα σε ένα κοινά αποδεκτό σύστημα κοινωνικών και ηθικών αξιών. Με βάση αυτή την αντίληψη αναπτύχθηκαν διάφορες κοινωνιολογικές θεωρίες όπως: α) η θεωρία περί της ανομίας, β) η θεωρία για τη σύγκρουση των πολιτισμών και των υποπολιτισμών, γ) η θεωρία για τις διαφοροποιητικές κοινωνικές συναναστροφές, δ) η θεωρία για τα συστήματα διαφορετικών ευκαιριών, ε) για την υποκειμενική έννοια της ανομίας και στ) η θεωρία της ετικέτας.

⁵ Volavka J (1995), Neurobiology of Violence. Washington, D.C.: American Psychiatric Press.

⁶ Moyer KE.,(1987) Violence and aggression—a physiological perspective. New York: Paragon House

⁷ Siann G (1985) Accounting for Aggression: Perspectives on Aggression and Violence. London, Allen Unwin.

Θεωρήθηκε επίσης απαραίτητη η μελέτη όλων εκείνων των παραγόντων που συντελούν στην κοινωνικοποίηση του ατόμου, καθώς παίζουν ρόλο στην εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς. Οι βασικότεροι παράγοντες είναι: α) η οικογένεια, β) το σχολείο, γ) η εργασία δ) το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Ο Κουράκης (1989) αναφέρει ότι η δυσλειτουργία και υπολειτουργία αυτών των παραγόντων οδηγεί στη «θεσμική αποδιοργάνωση», η οποία με τη σειρά της υποθάλλει τις βίαιες, επιθετικές συμπεριφορές και ευνοεί γενικότερα την εμφάνιση κάθε μορφής αποκλίνουσας συμπεριφοράς.

Από τις κοινωνικές θεωρίες βγαίνει το συμπέρασμα ότι η επίδραση του στενού και του ευρύτερου κύκλου του ατόμου έχει μεγάλη σημασία είτε στην εκμάθηση μιας αποκλίνουσας συμπεριφοράς είτε στην συναισθηματική καταπίεση του ατόμου όταν η συμμετοχή του και η παρουσία του στον περίγυρο δεν αναγνωρίζεται.⁸

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΝΔΟ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

Οικογενειακή βία υφίσταται όταν ένα μέλος της οικογένειας επιχειρεί να κακοποιήσει φυσικά ή ψυχολογικά ή να βλάψει άλλο μέλος. Το ενδιαφέρον για το φαινόμενο της οικογενειακής βίας ξεκίνησε από τη δράση των γυναικών ως υπόθεση ότι οι γυναίκες κακοποιούνται από τους συζύγους τους, και έχει παραμείνει το επίκεντρο του μοντέρνου φεμινισμού, ειδικά με τον όρο «βία εναντίον των γυναικών».

Υπάρχει η τάση στο να δίνεται έμφαση στις γυναίκες ως θύματα οικογενειακής βίας όμως με την ανάπτυξη του ανδρικού κινήματος και ιδιαίτερα των ανδρικών δικαιωμάτων, υπάρχει συνηγορία για τους άνδρες ως θύματα, παρόλο που οι στατιστικές που αφορούν τον αριθμό των ανδρών θυμάτων που έχουν δοθεί από αυτούς είναι αρκετά αμφισβητήσιμοι από πολλές ομάδες που ασχολούνται με το φαινόμενο της «βίας εναντίον των ανδρών». Η συντριπτική πλειονότητα των θυμάτων ενδο-οικογενειακής βίας, όπως δείχνουν διάφορες έρευνες είναι γυναίκες και παιδιά, χωρίς αυτό βέβαια να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και άντρες που κακοποιούνται.

Η οικογενειακή βία συμβαίνει σε όλες τις κουλτούρες, άνθρωποι όλων των φυλών, εθνικοτήτων και θρησκείων μπορεί να είναι δράστες οικογενειακής βίας. Η βία στην οικογένεια μπορεί να διαπραχθεί τόσο από άνδρες όσο και από γυναίκες και συμβαίνει στις ομοφυλόφιλες όπως και στις ετερόφυλες σχέσεις.

Υπάρχουν πολλά είδη οικογενειακής βίας περιλαμβανομένων της φυσικής βίας, της σεξουαλικής βίας, της συναισθηματικής κακοποίησης, του εκφοβισμού, οικονομικής στέρησης ή απειλής βίας.

Υπάρχουν ορισμένες διαστάσεις:

- Είδος-φυσική, ψυχολογική, σεξουαλική, κοινωνική.
- Συχνότητα-μια φορά, περιστασιακά, διαχρονικά.

⁸ Χατζηβασιλειάδης Γ. 2005 «Αίτια και παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς φιλάθλων σε Εθνικά Επαγγελματικά και Ερασιτεχνικά πρωταθλήματα της Ελλάδας»

- Σοβαρότητα-σε σχέση με την ψυχολογική ή τη φυσική βλάβη και την ανάγκη για θεραπεία-αν είναι προσωρινό ή μόνιμο τραύμα-μπορεί να είναι από ήπια μορφή ως ανθρωποκτονία.

Η οικογενειακή βία μπορεί να είναι:

Φυσική βία

Άμεση φυσική βία, που εκτείνεται από ανεπιθύμητη σωματική επαφή μέχρι το βιασμό και το φόνο. Πρόκειται για την σκόπιμη χρήση φυσικής δύναμης για να προκαλέσει τραύμα, ανικανότητα, ή ακόμα και θάνατο. Περιλαμβάνει χτύπημα, σπρώξιμο, κλωτσιές, δάγκωμα ή χρήση όπλου.

Έμμεση φυσική βία, που περιλαμβάνει καταστροφή αντικειμένων, πέταγμα ή σπάσιμο αντικειμένων κοντά στο θύμα, κακοποίηση κατοικίδιων.

Συναισθηματική κακοποίηση

Η συναισθηματική κακοποίηση μπορεί να περικλείει, χωρίς όμως να περιορίζεται, ταπεινώση του θύματος, έλεγχο του τι μπορεί και τι δεν μπορεί να κάνει, απόκρυψη πληροφοριών από τον θύμα, σκόπιμες πράξεις που κάνουν το θύμα να νιώθει μειονεκτικά και ταπεινωμένο. Θεωρείται πως υπήρξε συναισθηματική βία εάν επίσης έχει προηγηθεί άσκηση φυσικής ή σεξουαλικής βίας ή απειλές.

Οι λεκτικές απειλές ή φυσική βία στο θύμα, στον ίδιο του τον εαυτό ή σε άλλους συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών, επεκτείνεται από υπονοούμενα και ασάφειες ως σαφή, λεπτομερή και επικείμενη. Η λεκτική βία περιλαμβάνει απειλές, προσβολές, επιθέσεις. Οι μη λεκτικές απειλές περιλαμβάνουν χειρονομίες, εκφράσεις του προσώπου, θέση του σώματος. Οι δράστες αυτού του είδους οικογενειακής βίας μπορεί να είναι και θύτες και θύματα, άνδρες και γυναίκες.

«Συγγενική επιθετικότητα» είναι ένα είδος συναισθηματικο-κοινωνικής βίας που χρησιμοποιεί ψέματα, μυστικοπάθεια και κουτσομπολιό και αποτελεί ένα είδος κρυφής βίας. Είναι εξαιρετικά επιτυχημένη τακτική διότι πολύ λίγοι άνθρωποι είναι σε θέση να το ανακαλύψουν. Γυναίκες αλλά και άνδρες χρησιμοποιούν συχνά αυτή τη μορφή καθώς είναι κρυφή, δεν αφήνει εμφανή ψυχικά τραύματα και μπορούν να καλυφθούν με ένα χαμόγελο. Αυτή η μορφή βλάπτει την εικόνα της καλής φήμης και καταστρέφει τις σχέσεις (Gelles 1997).

«Γονική αποξένωση» είναι ένα άλλο είδος κρυφής βίας όπου τα παιδιά χρησιμοποιούνται ως όπλο από τον έναν γονέα προς τον άλλον. Αυτό το κρυφό είδος οικογενειακής βίας χρησιμοποιείται κυρίως από γυναίκες, και ορισμένες φορές και από άνδρες, σε γάμους που υπάρχουν έντονες διαμάχες. Ως αποτέλεσμα έχει το ένα παιδί να παρουσιάζει επιθετικότητα προς τον ένα γονέα (Gelles 1997).

Οικονομική/κοινωνική κακοποίηση

Το να ελέγχει τα χρήματα του θύματος και άλλες οικονομικές πηγές. Αναγκάζει το θύμα να ικετεύει για χρήματα έως ο θύτης να του δώσει μερικά. Επίσης, εμποδίζει το θύμα από το να ολοκληρώσει τις σπουδές του ή από το να βρει εργασία. Όσον αφορά

στην κοινωνική κακοποίηση, εμποδίζει το θύμα από το να βλέπει φίλους και συγγενείς, και το απομονώνει από τις κοινωνικές επαφές (Gelles 1997).

Πνευματική κακοποίηση

Η πνευματική κακοποίηση περιλαμβάνει:

- Παραπλάνηση ή εξαναγκασμό του ατόμου να πράξει κάτι χρησιμοποιώντας τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις για να το πείσει.
- Παρεμπόδιση του συντρόφου να εκφράσει την θρησκευτική του πίστη.
- Γελοιοποίηση της θρησκευτικής πίστης ή των αξιών του άλλου ατόμου.

Η μελέτη των Tjaden & Thoannes πραγματεύεται έναν τύπο ενδοοικογενειακής βίας, τον όρο «συντροφική βία» που περιγράφει την σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική βλάβη από ένα νυν ή πρώην σύντροφο ή σύζυγο. Στην προκειμένη περίπτωση προτιμάται ο όρος συντροφική βία έναντι άλλων όρων που έχουν εναλλακτικά χρησιμοποιηθεί όπως «συζυγική βία» ή «συζυγική κακοποίηση» ή «κακοποίηση της γυναίκας» καθώς οι όροι αυτοί περιορίζουν το φαινόμενο στα έγγαμα ζευγάρια αποκλείοντας τα ζευγάρια που συμβιώνουν ή επικεντρώνονται στην γυναίκα και αποκλείοντας τις περιπτώσεις στις οποίες θύμα της σχέσης είναι ο άνδρας. Αυτός ο τύπος βίας μπορεί να συμβεί μεταξύ ετερόφυλων ή και ομοφυλόφιλων ζευγαριών και δεν απαιτεί σεξουαλική σχέση. Η συντροφική βία μπορεί να ποικίλει ως προς τη σοβαρότητα και την συχνότητά της.

Εδώ και 25 χρόνια παρουσιάζεται ένα αυξημένο ενδιαφέρον πάνω στο θέμα της οικογενειακής βίας εναντίον της γυναίκας από τον σύντροφο της. Εδώ και 14 με 15 χρόνια ορισμένοι άνθρωποι θέλησαν να μιλήσουν για την ενδοοικογενειακή βία στις χώρες τους. Στην δεκαετία του 70 ορισμένες θαρραλέες γυναίκες οι οποίες είχαν υποστεί βία από τους συντρόφους τους άρχισαν να μιλούν για το “πονεμένο τους μυστικό”. Οι φεμινιστικές οργανώσεις συσπειρώθηκαν γύρω από αυτές τις γυναίκες και τους έδωσαν φωνή και πολιτική δύναμη ώστε να ενθαρρύνουν τους πολιτικούς και την νομοθεσία να δώσουν περισσότερη προσοχή πάνω σε αυτό το ζήτημα. Οι φεμινίστριες έγιναν δυνατοί συνήγοροι αυτών των γυναικών και από κοινού συνενώθηκαν ώστε να προβληματίσουν τους πολίτες και τους πολιτικούς, με αποτέλεσμα, κρατικά κονδύλια και διάφορες υπηρεσίες να ιδρυθούν για τις γυναίκες και τα παιδιά τους ώστε να τις βοηθήσουν να ξεναφτιάξουν τις ζωές τους(VAWA , 1994).

Παρόλο που αυτές οι φεμινίστριες βοήθησαν εκατομμύρια γυναίκες να ξεφύγουν από την κακοποίηση που υπέστησαν από τον σύντροφο τους , μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι προσφώνησαν μόνο την μισή πλευρά του προβλήματος.

Γενικότερα, για τις φεμινίστριες, σε σύγκριση με τις αμερόληπτες φεμινίστριες (Hoff-Sommers, 1994), είναι προτεραιότητα τους, αν όχι αποκλειστικό ενδιαφέρον, να παρουσιάσουν την κακομεταχείριση του άνδρα προς την γυναίκα στην κοινωνία, και δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα στο να παρουσιάσουν την κακομεταχείριση της γυναίκας εναντίον του άνδρα, ειδικότερα στις περιπτώσεις της ενδο-οικογενειακής βίας, περικλείοντας και εκείνη εναντίον του παιδιού. Όταν αναφέρονται σε βία ανάμεσα στο ζευγάρι ή στην παιδική κακοποίηση, προσπαθούν να ρίξουν το κύριο φταίξιμο και την ευθύνη για την κακοποίηση στους άνδρες, υπερτονίζοντας το πρόβλημα ότι ζουν σε μια πατριαρχική κοινωνία όπου καταπιέζει τις γυναίκες.

Όπως ο John Archer (2000, σελ.651) ανέφερε, «Η φεμινιστική άποψη θεωρεί την συντροφική βία ως συνέπεια της πατριαρχίας, και αυτό περιλαμβάνει κατά ένα μεγάλο μέρος τους αρσενικούς δράστες».

Οι φεμινίστριες επίσης αναφέρουν ότι κάθε γυναίκα που κακοποιεί τον σύντροφο της, το κάνει κυρίως σε περιπτώσεις αυτοάμυνας, ή οι γυναίκες κακοποιούν τα παιδιά τους λόγω της κακοποίησης που πρώτα αυτές έλαβαν από τους συντρόφους τους.

Ως αποτέλεσμα αυτών των πεποιθήσεων, η μόνη ομιλία περί ενδο-οικογενειακής βίας, που προσφωνήθηκε από τις «αμερόληπτες» φεμινίστριες αφορά την βία όπου δέχεται η γυναίκα από τον άνδρα και όχι και το αντίστροφο.

Γυναικεία κακοποίηση

Η πραγματικότητα της συντροφικής κακοποίησης χρονολογείται πριν αιώνες. Καταγράφηκε περίπου το 2500 Π.Χ, την εποχή της Πατριαρχία, ένας αρχαίος νόμος που καθοδηγούσε τους συζύγους να χαράζουν το όνομα των «λεκτικά» υβριστικών συζύγων τους σε ένα τούβλο, το οποίο ύστερα θα το χρησιμοποιούσαν ώστε να τους σπάσουν τα δόντια (Steinmetz, 1980, p .335). Ο Sir William Blackstone έγραψε το νόμο ότι «ένας άνδρας είχε την δυνατότητα να τιμωρήσει, χωρίς φυσική βία, την σύζυγό του όπως και εκείνη παράλληλα θα τιμωρούσε τα δικά του παιδιά». (Sommers, 1994, σελ. 205). Στο σύζυγο δόθηκε αυτή η εξουσία λόγω της νομικής και οικονομικής ευθύνης για τις πράξεις και των δυο, της συζύγου και των παιδιών του.

Δυο δικαστές από την νότια Αμερική κάνουν λόγο για έναν μεταγενέστερο νόμο που δίνει στον σύζυγο την άδεια να χτυπάει την γυναίκα του με ένα σκεύος όχι μεγαλύτερο του αντίχειρα. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι και οι δυο δικαστές δεν υποστήριζαν τον νόμο. Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι υπήρχαν νόμοι απέναντι στην γυναικεία κακοποίηση στην Αμερική πριν τον Παγκόσμιο πόλεμο και η γνησιότητα αυτού του «εμπειρικού νόμου» δεν προέρχεται από αυτόν τον μεταγενέστερο νόμο, άλλα από τους ξυλοκόπους όπου χρησιμοποιούσαν τον αντίχειρα τους ως όργανο καταμέτρησης (Sommers, 1994, pp. 204-208). Παρόλα αυτά, οι δυο δικαστές δέχθηκαν την ιδέα, ότι οι σύζυγοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν σε κάποιο επίπεδο σωματική βία εναντίον των συζύγων τους.

Η ιστορία μάς έχει αναφέρει πολλούς συζύγους στους οποίους δόθηκε άδεια από τον κοινωνικό περίγυρο να τιμωρήσουν τις συζύγους τους.

Συγκρίνοντας την γυναικεία επιθετικότητα με εκείνη του άνδρα

Τα στοιχεία λένε ότι οι γυναίκες δολοφονούνται από τους συζύγους τους ή από τους συντρόφους τους σε υψηλότερη συχνότητα από ότι οι σύζυγοι από τις γυναίκες τους. Στην διάρκεια του 1992 και του 1994 το Αμερικάνικο Υπουργείο Δικαιοσύνης ανέφερε ότι υπάρχουν διπλάσιες πιθανότητες οι γυναίκες να δολοφονηθούν από τους συζύγους τους ή από τους συντρόφους τους από ότι οι σύζυγοι από τις συζύγους τους ή τις συντρόφους τους (Στατιστικό Γραφείο Δικαιοσύνης, 1995 NCJ-154348, σελ. 3, 1996, NCJ-162602, σελ. 2). Το 1998 στο Αμερικάνικο Υπουργείο Δικαιοσύνης εκτιμήθηκε ότι οι γυναίκες είναι τρεις φορές πιθανότερο να δολοφονηθούν από τους συντρόφους τους από ότι οι άνδρες. Το 1996 1,326(72%)γυναίκες δολοφονήθηκαν σε σχέση με 516(28%)

άνδρες, ένα συμπέρασμα το οποίο περικλείει και τα δυο φύλα (Γραφείο Στατιστικής Δικαιοσύνης, 1998, NCJ-167237, σελ. 37).

Ο Warren Farrell (1999, σελ. 151) έθιξε το θέμα ότι οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να σκοτώσουν τους συντρόφους τους με δηλητήριο ή προσλαμβάνοντας κάποιον «επί χρήμασι» ή πείθοντας τον εραστή τους να το κάνει αντί γι' αυτές. Αυτές οι δύο τελευταίες προσεγγίσεις προέρχονται από τις στατιστικές του FBI για τους πολλαπλούς εγκληματίες, οι οποίοι σκοτώνουν τους συντρόφους τους.

Παρόλα αυτά, το 1985 η Εθνική Έρευνα κατά της Οικογενειακής Βίας εισηγήθηκε ότι κατά 33% περισσότερες γυναίκες από άνδρες είναι κακοποιημένες από τους συντρόφους τους (Straus & Gelles, 1986).

Η Εθνική Έρευνα κατά της γυναικείας κακοποίησης ανακάλυψε ότι το 8,5% των γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν ότι έχουν «χτυπηθεί» σε σύγκριση με το 0,6% των ανδρών που αναφέρουν το ίδιο (Tjaden, P. & Thoennes, N., 1998, p. 7).

Το 1993, το Αμερικάνικο Γραφείο Στατιστικής Δικαιοσύνης, ανέφερε ότι οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να βιασθούν και να κακοποιηθούν σωματικά από τους συντρόφους τους σε σύγκριση με τους άνδρες.

Τι συμβαίνει με την αντρική κακοποίηση;

Η κακοποίηση των ανδρών από τις συντρόφους τους αξίζει να προβληματίσει την κοινή γνώμη. Υπάρχουν ιστορικά δεδομένα κακοποιημένων συζύγων, οι οποίοι δεν έζησαν μόνο την ντροπή της κακοποίησης, αλλά και του δημόσιου εξευτελισμού και της επίκρισης για το ότι δεν μπόρεσαν να «ελέγξουν» τις συζύγους τους.

«Στην Γαλλία, ο σύζυγος που επέτρεψε στην γυναίκα του να τον δείρει, αναγκάστηκε να φορέσει μια περίεργη ενδυμασία και να κάνει τον γύρο του χωριού κρατώντας την ουρά ενός γαϊδάρου!» (George, 1994, p. 137).

Να πως μια γυναίκα δικαιολογεί την επίθεση της στον σύντροφο της: «Όταν είναι μεθυσμένος, ξέρω ότι είμαι πιο δυνατή από αυτόν, έτσι του έδωσα μια καλή σπρωξιά και τον χτυπούσα όπου μπορούσα. Δεν στόχευα. Αυτός κατέληξε στο πάτωμα και τον χτυπούσα ως τα ξημερώματα.» (Steinmetz, 1980, p. 336).

Παρόλο που η επιθετικότητα μπορεί να έχει ενστικτώδεις ρίζες, η μέθοδος που εκθέτει την βία «εμφανίζεται στην διδασκόμενη συμπεριφορά» (Steinmetz, 1980, p 334). Μια ομάδα ερευνητών επανεξέτασε 72 μελέτες που μετράνε την επιθετική συμπεριφορά σε άντρες και σε γυναίκες. Ανακάλυψαν ότι τα 2/3 των ερευνών «δεν έδειξαν την αναμενόμενη ανδρική υψηλή επιθετικότητα σε σχέση με εκείνη των γυναικών» (Frodi et al., 1977⁹, p. 634.).

Επίσης βρήκαν ότι όταν οι γυναίκες ενεργούν επιθετικά είναι δικαιολογημένες, και «έχουν» την άδεια του κράτους για να επιτεθούν. Υπάρχει μια λεπτή διαφορά στα περιστατικά της επιθετικής συμπεριφοράς ανάμεσα στα δύο φύλα (Frodi et al., 1977, p. 647).

Είναι η τεστοστερόνη η αιτία της ανδρικής επιθετικότητας; Είναι η επιθετική συμπεριφορά απόρροια κάποιου συγκεκριμένου φύλου ή βασίζεται στις ανθρώπινες

⁹Frodi, A., Macauley, J. and Thome, P.R. (1977) Are women always less aggressive than men? A review of the experimental literature. *Psychological Bulletin*, 84, 634-660.

ορμόνες; Η Patricia Pearson (1997), η οποία έκανε μια εκτενή μελέτη πάνω στην γυναικεία επιθετικότητα, εξέτασε το ρόλο της ανδρικής ορμόνης τεστοστερόνης και την επίδραση της στην επιθετική συμπεριφορά. Δηλώνει ότι η έρευνα μέχρι σήμερα δεν έχει δώσει «κανένα απολύτως συμπέρασμα που να συνδέει την ανδρική ορμόνη με την βία». Συνεχίζει λέγοντας πως ένα από τα βασικά ελαττώματα της μεθοδολογίας της τεστοστερόνης είναι ότι συνήθως εξετάζεται σε φυλακισμένους άνδρες. Αυτό το στοιχείο είναι σημαντικό διότι «η τεστοστερόνη, όπως και η αδρεναλίνη αυξάνεται σε ανθρώπους που εκτίθενται σε καβγάδες». Η Pearson¹⁰ ανέφερε ότι υπάρχουν επίσης υψηλά επίπεδα τεστοστερόνης και σε γυναικείες φυλακές. Παρόλο που έθιξε ένα βασικό στοιχείο, δεν αποκλείει την ιδέα ότι τα υψηλά αυτά επίπεδα τεστοστερόνης είτε στους άνδρες είτε στις γυναίκες αυξάνουν το ποσοστό την επιθετικής συμπεριφοράς .

Ο Sapolsky¹¹ (1997) μελέτησε τις επιδράσεις της τεστοστερόνης στο σώμα και ανακάλυψε πως αν κάποιος είναι ήδη επιθετικός, η τεστοστερόνη θα αυξήσει την επιθετική συμπεριφορά του αλλά δεν θα την προκαλέσει. Εξήγησε πως αυξάνοντας τα επίπεδα της τεστοστερόνης σε έναν άνδρα ο οποίος δεν είναι επιθετικός, δεν θα τον μετατρέψει σε επιθετικό. Στις ημέρες μας υπάρχουν κάποιες έρευνες οι οποίες υποστηρίζουν πως η επιθετικότητα του άνδρα στηρίζεται στην συγκεκριμένη ορμόνη. Ο Cook (1997) έγραψε ότι το 1995 στο συνέδριο της Ενδοκρινικής Κοινότητας μοιράστηκαν φυλλάδια με τον ισχυρισμό ότι «η έλλειψη τις ανδρικής ορμόνης τεστοστερόνης, είναι πιο πιθανό να παράγει επιθετική συμπεριφορά, και όχι τα υψηλά επίπεδα ανδρογόνων». Σε άλλη έρευνα βρέθηκε πως «η γυναικεία ορμόνη οιστρογόνη είναι πηγή επιθετικών προδιαθέσεων» .

Ο αριθμός των ανδρών θυμάτων αυξάνεται

Οι συλλήψεις των γυναικών δραστών της ενδο-οικογενειακής βίας έχουν διπλασιαστεί τα τελευταία 5 με 8 χρόνια, ένα γεγονός που σπάνια ανακοινώνεται από τα κέντρα ενδο-οικογενειακής βίας. Η εφημερίδα Detroit , στις 20 Απριλίου , του 1997 ανέφερε ότι «σε ανάλυση δεδομένων σχετικά με την εγκληματικότητα όπου συλλέχθηκαν από το αστυνομικό τμήμα του Μίσιγκαν, οι άνδρες ήταν θύματα σε ποσοστό 20% από το σύνολο όλων των υποθέσεων βίας όπως καταγράφηκαν στο Μίσιγκαν το 1995 .

Οι στατιστικές του αστυνομικού τμήματος της Καλιφόρνιας έδειξαν πως το 33% των συλλήψεων περί ενδοοικογενειακής βίας σε περίοδο 12 μηνών προέρχονταν από γυναίκες¹². Σήμερα τα «αρχαικά δεδομένα» παρουσιάζουν ότι ο αριθμός των ανδρών θυμάτων που αναφέρει ενδοοικογενειακή βία πλησιάζει το 15 % και σε πολλές περιπτώσεις πλησιάζει και το 30 με 35% , αλλά σε καμία περίπτωση δεν αγγίζει μόνο το 5% όπως ορισμένες παρουσιάσεις ή ορισμένη βιβλιογραφία ενδοοικογενειακής βίας αναφέρουν.

Το 1995 το Αμερικάνικο Υπουργείο Δικαιοσύνης ανέφερε ότι οι άνδρες εξακολουθούν να έχουν υψηλότερο ποσοστό εγκληματικών επιθέσεων: Σε ποσοστό 83%

¹⁰ Pearson Patricia(1997) “When she was bad: Violent women and the myth of innocence ” Toronto : Random House of Canada.

¹¹ Sapolsky Robert, M., (1997). The Trouble with Testosterone and Other Essays on the Biology of the Human Predicamen. Scribner, New York

¹² California Departement of Justice(1997): Criminal Justice Statistics Center Special run on April 21

και 17% για τις γυναίκες. Το ενδιαφέρον είναι ότι το μειωμένο ποσοστό των γυναικών, μεγαλώνει πιο γρήγορα σε αντίθεση με εκείνο των ανδρών. (FBI: Uniform Crime Reports, 1995,).

Η ετήσιες αναφορές του εγκλήματος (FBI, 1995)
Ποσοστό αυξανόμενο από το 1991 έως το 1995

Κατηγορία επίθεσης	Συνολικό ποσοστό αύξησης		Κάτω των 18 το ποσοστό αύξησης	
Εμπρησμός	3%	27%	15%	70%
Επικίνδυνες επιθέσεις	4%	37%	6%	39%
Έλεγχος, όπλα	2%	13%	11%	42%
Επιθέσεις εναντίον της οικογενείας και των παιδιών	35%	62%	54%	77%

Οι αναφορές εγκλημάτων του Αμερικάνικου Υπουργείου Δικαιοσύνης δεν συλλέγουν ακριβείς πληροφορίες, σχετικά με το πόσες συλλήψεις έγιναν λόγω ενδο-οικογενειακής βίας (FBI: Uniform Crime Reports, 1995).

2.1 Παράγοντες που συμβάλουν στην ενδο-οικογενειακή βία

Πατριαρχία

Οι προοδευτικές φεμινίστριες ισχυρίζονται ότι ο πρωταρχικός, αν όχι ο μοναδικός λόγος της ενδοοικογενειακής βίας είναι η πατριαρχία. Η Gloria Steinem υποστηρίζει ότι « Η πατριαρχία απαιτεί βία ή την υποσυνείδητη απειλή της βίας για να παραμείνει ως έχει... Η πιο επικίνδυνη κατάσταση για μια γυναίκα δεν είναι ένας άγνωστος άνδρας στον δρόμο ή ο εχθρός σε περιόδους πολέμου, αλλά ένας σύζυγος ή εραστής στην απομόνωση του σπιτιού τους» (Cook Philip, 1997).

Οι άνδρες που κακοποιούν τις συντρόφους τους, η θεωρία λέει ότι αντιδρούν βίαια όχι επειδή είναι άτομα που δεν μπορούν να ελέγξουν την διάθεση τους, και όχι επειδή είναι δολοφόνοι ή αλκοολικοί ή ιδιαίτερα προβληματικοί άνθρωποι, αλλά επειδή τέτοιου είδους συμπεριφορά ενυπάρχει στην πατριαρχία. Η ενδο-οικογενειακή βία, στα

μάτια των φεμινιστριών είναι ένα βασικό στοιχείο στην τεράστια συνομωσία των ανδρών να καθυποτάξουν και να μειώσουν τις γυναίκες. Για να εμποδίσουμε τους άνδρες από την κακοποίηση των γυναικών θα πρέπει να διδαχθούν τα λάθη της πατριαρχίας και να τα αποποιηθούν.

Ο Dutton (1996) έχει εξετάσει την θεωρία της πατριαρχίας και την αρνείται για τους εξής λόγους:

- Ο ξυλοδαρμός ανάμεσα σε γυναίκες ομοφυλόφιλές είναι πιο συχνός απ' ότι σε ετερόφυλα ζευγάρια και οι σχέσεις των ομοφυλόφιλων γυναικών είναι πιο βίαιες από εκείνες των ομοφυλόφιλων ανδρών.
- Δεν υπάρχει ξεκάθαρη συσχέτιση ανάμεσα στο ποίος κατέχει περισσότερη δύναμη επιρροής σε μια σχέση, με την βία που μπορεί να ενυπάρχει σε ένα ζευγάρι
- Δεν υπάρχει σαφής σχέση ανάμεσα στην πατριαρχία και την γυναικεία επίθεση.

Ο Σεξισμός

Σεξισμός είναι η πρακτική της διάκρισης ενός ατόμου με γνώμονα το φύλο του (sex). Στη σύγχρονη κοινωνία η διάκριση αυτή γίνεται εις βάρος των γυναικών, αφού αυτές είναι το φύλο που βρίσκεται σε κατώτερη θέση ως προς την οικονομική δύναμη, ως προς την πρόσβαση στην πολιτική εξουσία και τη γνώση, και ως προς τη δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης της προσωπικότητας.

Ο σεξισμός είναι ένα σύνολο πρακτικών που διαπιστώνεται από τον τομέα της παραγωγής έως τις καθημερινές σχέσεις και τη γλώσσα που μιλάμε. Είναι σεξιστική η πρακτική που ευνοεί την αποπομπή των γυναικών από την αγορά εργασίας, αφού έτσι κι αλλιώς αυτές έχουν ως καθήκον την ανατροφή των παιδιών. Θεωρούμε επίσης φυσικό οι γυναίκες να οργίζονται λιγότερο, να είναι πιο αμέτοχες στις πολιτικές διαδικασίες και συζητήσεις, πιο λίγες σε θέσεις αποφάσεων, αλλά από την άλλη να είναι παραγωγικές στην εκτέλεση των αποφάσεων. Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης τα ποσοστά της ανεργίας των γυναικών είναι δύο φορές μεγαλύτερα από αυτά των ανδρών, σε σημείο που πια οι κοινωνιολόγοι να μιλάνε για εκθήλυνση της φτώχειας. Και είναι σεξιστική η κοινωνία που θεωρεί αυτήν την κατάσταση πιο φυσική¹³. Στις ακραίες μορφές του ο σεξισμός εκφράζεται με τη βία απέναντι στις γυναίκες είτε στο επίπεδο της κατ οίκον κακοποίησης, είτε στο επίπεδο των βιασμών που εμφανίζονται ως διαταξικό φαινόμενο. Και είναι σεξιστική η κοινωνία που θεωρεί ότι η γυναίκα τα ήθελε γιατί «φορούσε μίνι φούστα ή ψηλά τακούνια».

Στην καθημερινότητά μας θεωρούμε όλοι πιο φυσικό οι γυναίκες να είναι πιο γλυκές, πιο ήπιες, να διεκδικούν λιγότερο αλλά να γκρινιάζουν περισσότερο. Δηλαδή, όπως φαίνεται και στην καθημερινή μας γλώσσα, υπάρχουν «η κρεβατομουρμούρα»,

¹³ Phillip W.Cook, 1997, "Abused men, the hidden side of domestic Violence".

«οι γυναικοδουλειές», «οι γυναικοκουβέντες». Ο σεξισμός είναι λοιπόν κυρίαρχος γιατί δεν γίνεται καν αντιληπτός, γιατί όλοι γυναίκες και άνδρες τον έχουν ενσωματώσει ως κάτι φυσικό. Εκτός εάν μια άλλη συνείδηση, μια νέα ποιότητα σκέψης και δράσης βρει τις πραγματικές αιτίες για τη διπλή καταπίεση των γυναικών. Έως τότε μια συγκέντρωση γυναικών, δεν θα είναι τίποτα άλλο παρά «γυναικομάνι».

Εκπαίδευση¹⁴

Παρόλο που ο βιολογικός παράγοντας παίζει ρόλο, έχει αρχίσει να φαίνεται ότι ο αλκοολισμός και η εξάρτηση από τα ναρκωτικά, τα κακοποιημένα παιδιά, έφηβοι γονείς, η φτώχεια, το έγκλημα, η έλλειψη εκπαίδευσης, η ιδιαιτερότητα του καθενός, και η οικογενειακή βία –τα οποία αποτελούν ‘ασθένειες’ της κοινωνίας- είναι τα αποτελέσματα της άσχημα οργανωμένης οικογένειας. Δυναμικά οργανωμένες οικογένειες πρέπει να είναι η προτεραιότητα καθώς οποιαδήποτε άλλη προσπάθεια να καταπολεμηθούν τα παραπάνω κοινωνικά προβλήματα αποδεικνύεται ανώφελη.

A) Εκπαίδευση επιβολής του νόμου.

Υπάρχουν διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα αναγνώρισης της οικογενειακής βίας διαθέσιμα στα αστυνομικά τμήματα. Τα προγράμματα που τίθενται σε λειτουργία για να προστατεύουν άμεσα τις γυναίκες θύματα κακοποίησης χρειάζεται να αναθεωρηθούν για να παρεμποδίσουν και την βία ενάντια στους άνδρες. Είναι βασικό οι υπάλληλοι επιβολής του νόμου να διαθέτουν βιβλιογραφία και τηλεφωνικούς αριθμούς για κοινωνική βοήθεια και να συνεργάζονται με τις υπηρεσίες που σχετίζονται με οικογενειακή βία. Ο συντονισμός μεταξύ υπηρεσιών και περιοχών είναι βασικός παράγοντας στην παροχή όλων αυτών των υπηρεσιών σε όλες τις κοινότητες.

B) Εκπαίδευση από τους δασκάλους.

Η βία ενάντια στα κορίτσια μέσα στην τάξη έχει τεκμηριωθεί από διάφορους ερευνητές. Η εγκυρότητα ορισμένων από αυτά τα ευρήματα αμφισβητήθηκαν από την συγγραφέα Christina Hoff Sommers (1994). Η ψυχολόγος Ashton Trice εξέτασε 1200 παιδιά σχολικής ηλικίας και ανακάλυψε ότι τα αγόρια φιλοδοξούν να κάνουν καριέρες χαμηλότερου προφίλ από ότι τα κορίτσια, και κορίτσια χαμηλού εισοδήματος τείνουν να έχουν υψηλότερες επαγγελματικές προσδοκίες από ότι τα αγόρια χαμηλού εισοδήματος. Μέχρι την ηλικία των εννέα οι αυτοκτονικές τάσεις τόσο των αγοριών όσο και των κοριτσιών εξισώνονται, αλλά στην ηλικία των δέκα με δεκατεσσάρων ετών τα αγόρια παρουσιάζουν περισσότερες αυτοκτονικές τάσεις σε αναλογία δύο φορές περισσότερο από ότι τα κορίτσια και από την ηλικία των δεκαπέντε έως των δεκαεννιά ετών σε αναλογία τέσσερις φορές περισσότερο.

¹⁴ Phillip W.Cook , 1997, “Abused men, the hidden side of domestic Violence”. Westport, CT: Praeger

Περισσότερες γυναίκες φοιτούν με υποτροφία στα Πανεπιστήμια απ' ότι άνδρες. Όλα αυτά τα ευρήματα δείχνουν ότι πρέπει να είμαστε προσεκτικοί στην προσπάθεια να ξεπεράσουμε ό, τι φαίνεται να είναι άδικο πλεονέκτημα των αγοριών εις βάρος των κοριτσιών στην τάξη. Είναι γεγονός ότι υπάρχουν στερεότυπα που εμπεριέχουν αδικία εις βάρος του ενός φύλου, όπως ότι δεν είναι εύκολο να φανταστεί κανείς ένα αγόρι που δεν είναι καλό στις αθλητικές δραστηριότητες, είναι συναισθηματικά ευαίσθητο, δεν είναι επιθετικό, ή ενδιαφέρεται περισσότερο για τις τέχνες παρά για την επιστήμη και να το θεωρεί παράξενο (Phillip W.Cook , 1997).

Γ) Σχολικές Τάξεις.

Τα σχολεία δεν μπορούν να λύσουν όλα αυτά τα κοινωνικά προβλήματα. Εξάλλου ήδη απαιτούμε πολλά από τα σχολεία και παραβλέπουμε την ευθύνη των γονέων. Παρόλα αυτά η ευκαιρία να περιορίσουμε τη διαπροσωπική βία είναι διαθέσιμη στα σχολεία, όπως είναι η ευκαιρία να εκπαιδεύσουμε την επόμενη γενιά των γονέων πιο αποτελεσματικά.

Είναι απαραίτητο να διαμορφωθούν οι σχολικές τάξεις και να οργανωθούν ώστε να προσφέρουν πολλά περισσότερα απ' ότι συνήθως. Θα ήταν σημαντικό να αναπτύσσονται ορισμένες δεξιότητες που να έχουν σχέση με την ανάπτυξη της προσωπικότητας του ανθρώπου και την ικανότητά του να αντιμετωπίζει τα διάφορα κοινωνικά προβλήματα και να διαχειρίζεται καταστάσεις. Ορισμένα παραδείγματα αναφέρονται επιγραμματικά παρακάτω(Phillip W.Cook , 1997).

- Ικανότητα διαχείρισης ανταγωνισμού στη διοίκηση
- Ικανότητα διαπροσωπικής επικοινωνίας
- Σωστή διαχείριση των οικονομικών του νοικοκυριού και επενδύσεων στη διοίκηση επιχειρήσεων
- Τεχνικές επαγγελματικής συνέντευξης και διάκριση προσόντων για εύρεση εργασίας.
- Εμπλουτισμός επιλογών 'ηθικής' εργασίας και δραστηριοτήτων.
- Συζητήσεις κατά της βίας και ειδικά όσον αφορά στις τηλεοπτικές σκηνές βίας.
- Εκπαίδευση για την επίδραση της χρήσης ουσιών και αλκοόλ στην χρησιμοποίηση βίας.
- Υπευθυνότητα όσον αφορά την έκφραση σεξουαλικού ενδιαφέροντος
- Εκπαίδευση ακόμα και στους γονείς με συζητήσεις και βιωματικές εμπειρίες, επικεντρωμένες στην αποτροπή της βίας σε οποιαδήποτε μορφή της, τεχνικές ενθάρρυνσης, αξίες διατροφικής και φυσικής υγείας.
- Εμπλοκή των γονέων αλλά και των άλλων μελών στο πρόγραμμα.

Τα παραπάνω προγράμματα έχουν ως σκοπό να εμποδίζουν την κακοποίηση και άλλα κοινωνικά προβλήματα τα οποία είναι βλαβερά για την κοινωνία και εμποδίζουν την ανάπτυξή της. Εμπλέκουν τους γονείς και τους δασκάλους σε ένα ευρύ πρόγραμμα που διδάσκει πρακτικές τεχνικές αυτοεκτίμησης.

Υπάρχει κάποιο καθιερωμένο πρότυπο για την ενδοοικογενειακή βία;
 Ο παρακάτω πίνακας εξηγεί πώς τείνουμε να συμπεριφερόμαστε διαφορετικά στους άνδρες και στις γυναίκες όταν εκφραζόμαστε με θυμό και επιθετικότητα.

Πίνακας του θυμού και της επιθετικότητας

	ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	ΑΙΣΘΗΜΑ ΘΥΜΟΥ
Στις γυναίκες	Είναι πιο πιθανόν να συγχωρέσουμε την επιθετική συμπεριφορά μιας γυναίκας διότι προσπαθούμε να δικαιολογήσουμε τον θυμό πίσω από την επιθετικότητα	Είναι πιο πιθανόν να δεχτούμε ως δικαιολογημένους τους λόγους για τους οποίους μια γυναίκα θύμωσε
Στους άνδρες	Είναι πιο πιθανόν να μην συγχωρέσουμε την επιθετική συμπεριφορά ενός άνδρα, διότι παραβλέπουμε τον θυμό πίσω από την επιθετικότητα.	Είναι πιο πιθανόν να μην δεχτούμε τους λόγους για τους οποίους ένας άνδρας θύμωσε

Όταν οι γυναίκες δίνουν στον εαυτό τους την άδεια να ασκήσουν σωματική βία ή να κάνουν αντίποινα στους συζύγους τους, δίνουν το μήνυμα στους συντρόφους τους και στα παιδιά τους ότι η βία επιτρέπεται στο σπίτι τους. Η οδυνηρή αλήθεια είναι ότι ένας αριθμός μητέρων και πατεράδων εξίσου, μπορούν να αυξήσουν τον κίνδυνο να μετατρέψουν τα παιδιά τους σε μελλοντικούς δράστες. Η Pearson (1997) αναφέρει ότι οι πιο τεκμηριωμένες αιτίες της ενδοοικογενειακής βίας και για τους άνδρες αλλά και για τις γυναίκες πηγάζουν από εκμάθηση συμπεριφορών βίας από γενιά σε γενιά. Σύμφωνα με δυο μελέτες των (Langhinrich-Rohling, J. et al, 1995 and Malone & Tyree, 1991) αγόρια ή κορίτσια τα οποία κακοποιήθηκαν από τους πατεράδες τους είναι πιο πιθανόν να γίνουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας στην ενήλικη ζωή τους, ενώ τα παιδιά τα οποία κακοποιήθηκαν από τις μητέρες τους είναι πιο πιθανόν να γίνουν θύτες ενδοοικογενειακής βίας. Οι Langhinrichsen-Rohling et al. (1995) εικάζουν ότι αυτό συμβαίνει γιατί «οι πατεράδες ίσως διδάσκουν στα παιδιά τους πώς να ανταποκρίνονται στην εξουσία» με αποτέλεσμα να παραμένουν αδύναμα ενώ οι «μητέρες είναι πιο αρμόδιες στο να τα εκπαιδεύσουν για το πώς πρέπει να λύνουν τις διαφορές τους και να χειρίζονται τους καβγάδες». Η Pearson υποστηρίζει αυτήν την θεωρία αναφέροντας ότι «οι άνδρες είναι πιο πιθανόν να μεταδώσουν αίσθημα υποταγής στα παιδιά τους, το

οποίο μπορεί να συμβάλει στην θυματοποίησή τους ως ενήλικες», ενώ «οι μητέρες οι οποίες κακοποιούν τα παιδιά τους είναι πιο πιθανόν να μεταδώσουν επιθετικότητα ως έναν τρόπο επικοινωνίας με τους γύρω». Αν αυτό επαληθεύεται, είναι σημαντικό διότι η περισσότερη σωματική βία των παιδιών κατευθύνεται κυρίως προς τα αγόρια, πιο συχνά από τις μητέρες τους ή από ενήλικες γυναίκες. Άλλοι ερευνητές επίσης υποστηρίζουν την σχεδόν βεβαιότητα ότι η παιδική κακοποίηση δημιουργεί τα θεμέλια για την μελλοντική ενήλικη βία (Karr-Morse & Wiley, 1997).

Τι αναφέρει η έρευνα σχετικά με την ενδο-οικογενειακή βία;

Οι ερευνητές χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους για να μελετήσουν το φαινόμενο όπως είναι η αρχειακή έρευνα :

- ο Τα πλεονεκτήματα της αρχειακής έρευνας είναι ότι τα δεδομένα αποκομίζονται εύκολα, συνήθως λαμβάνονται από έμμεσα ενδιαφερόμενους και συνήθως έχει πολύ χαμηλό κόστος.
- ο Οι περιορισμοί της αρχειακής έρευνας είναι ότι τα δεδομένα προέρχονται από εξειδικευμένες ή κλινικές πηγές και ίσως δεν εκπροσωπούν το σύνολο του πληθυσμού στην διάρκεια της μελέτης .

Πίνακας ενδο-οικογενειακής βίας

Γυναίκες δράστες	αμοιβαίες επιθέσεις	Γυναίκες θύματα
Άνδρες θύματα		Άνδρες δράστες

Ο πίνακας δείχνει τα τέσσερα πιθανά δείγματα του πληθυσμού τα οποία μπορούν να μελετηθούν στις έρευνες περί ενδο-οικογενειακής βίας. Το πρόβλημα που παρουσιάζεται είναι ότι οι περισσότερες αρχειακές έρευνες επικεντρώνονται κυρίως σε μια ή δυο από αυτές τις ομάδες ή απευθύνονται σε άτομα από κλινικές πηγές. Για παράδειγμα, καθώς τα περισσότερα κέντρα και άσυλα απευθύνονται κυρίως σε γυναίκες θύματα της ενδοοικογενειακής βίας, το δείγμα του πληθυσμού από αυτά τα κέντρα και τα άσυλα θα είναι κυρίως γυναίκες θύματα και γι' αυτό τον λόγο τα δεδομένα δεν θα εστιάζουν και στην ανδρική θυματοποίηση.

Με την τυχαία δειγματοληψία είναι πιθανότερο να καλυφθούν και οι πέντε ομάδες που αναφέρονται στον πίνακα.

Η αρχειακή έρευνα στην ενδοοικογενειακή βία

Σήμερα το ποσοστό αναφοράς της ανδρικής κακοποίησης κυμαίνεται κυρίως στο 5% . Η αρχειακή έρευνα στην δεκαετία του 70 παρουσιάζει αυτό το ποσοστό.

Ορισμένες ερευνητικές πηγές	Ποσοστό των ανδρών θυμάτων της Ενδοοικογενειακής βίας
1981 Κυβέρνηση του Σαν Ντιέγκο	6.0%
1979 Το αστυνομικό τμήμα του Ντιτρόιτ	7.0%
1978 Έρευνα των Dobash and Dobash	1.5%
1978 Έρευνα του Byles	5.0%
1978 Έρευνα της Lenore Walker	1.5%
1976 Έρευνα που διεξήχθη από το Αστυνομικό τμήμα της κομητείας του Μονroe (N.Υορκη)) (McLeod, 1984, pp. 172-173).	10.0%

Επικρατέστερα Αρχειακά δεδομένα
Αστυνομικό τμήμα του Λος Άντζελες: (Bennett, 1997, p. 5)

ΧΡΟΝΙΑ	# γυναικών που συλλήφθηκαν	%γυναικών που συλλήφθηκαν	# ανδρών που συλλήφθηκαν	%ανδρών που συλλήφθηκαν
1995	1,262	14.3%	7,513	85,7%
1994	1,079	12.5%	7,580	87,5 %
1993	941	10.7%	7,856	89,3%
1992	732	9.0%	7,426	91,0%
1991	669	8.3%	7,425	91,7%
1990	519	6.7%	7,277	93,3%
1989	501	7.2%	6,492	92,8%
1988	457	7.6%	5,583	92,4%
1987	340	7.0%	4,540	93,0%

Αυτή η έρευνα παρουσιάζει μια σταθερή αύξηση των γυναικείων συλλήψεων για ενδοοικογενειακή βία, από το 7% (1987) έως το 14% (1995).

Υπουργείο Δικαιοσύνης της Καλιφόρνιας (1997)

Πίνακας συλλήψεων

Χρονιά	Σύνολο	Ανδρικές συλλήψεις	%	Γυναικείες συλλήψεις	%
1995	60,279	52,394	87%	7,885	13%

1994	56,919	50,473	89%	6,446	11%
1993	50,982	46,063	90%	4,919	10%
1992	49,547	45,349	92%	4,198	8%
1991	45,677	42,318	93%	3,359	7%

Αυτή η έρευνα αποκαλύπτει ότι ο αριθμός των συλλήψεων στην Καλιφόρνια των γυναικείων δραστών έχει διπλασιαστεί, μέσα σε πέντε χρόνια, με μια σταθερή αύξηση του ποσοστού των γυναικείων συλλήψεων για την ενδοοικογενειακή βία από 7%(1991) σε 13%(1995).

Περιορισμοί αρχειακής έρευνας:

1. Τα αρχειακά δεδομένα συμβιβάζονται από τις αναφορές ή από τις προκαταλήψεις του συστήματος. Σε μια έρευνα ένοπλης επίθεσης ο Straus αναφέρει ότι οι ερευνητές «σκόπιμα απέκρυσαν» την πληροφορία ότι το 38% των επιθέσεων, ήταν από γυναίκες σε άνδρες, οι οποίες οι ίδιες αναφέρουν πως δεν τους επιτέθηκαν» (Straus, 1997).

Μια μελέτη στο Οντάριο, παρουσίασε τα δεδομένα της γυναικείας επιθετικότητας στην Κυβέρνηση. Τα δεδομένα έδειξαν ότι το 12,9% των ανδρών συμπεριφερόταν βίαια στις συντρόφους τους. Η έρευνα έδειξε ότι και το 12,5 % των γυναικών συμπεριφερόταν βίαια στους άνδρες τους. Αυτή η έρευνα αποκαλύπτει ότι οι γυναίκες ήταν δυο φορές πιο πιθανόν «να χτυπήσουν ή να κάνουν απόπειρα να χτυπήσουν» τους συντρόφους τους. Οι εκπρόσωποι της κυβερνήσεως ποτέ δεν έδειξαν αυτές τις στατιστικές, άλλα παρ' όλα αυτά χρηματοδότησαν με 858,000 δολάρια μια διαφημιστική εκστρατεία η οποία προωθούσε το μήνυμα «Η συζυγική βία είναι έγκλημα. Δεν υπάρχει δικαιολογία», (Wife assault is a crime. There's no excuse.) (Laframboise, 1999).

2. Τα αρχειακά δεδομένα καταγράφουν μόνο ό, τι έχει καταγραφεί. Αν μια μερίδα του συνολικού πληθυσμού δεν αναφέρει τα δεδομένα στα αντίστοιχα κέντρα, τότε οι πληροφορίες είναι διαστρεβλωμένες και ελλιπείς. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό με τις στατιστικές που αφορούν την ενδοοικογενειακή βία, διότι οι άνδρες είναι 8 φορές πιο πιθανόν να μην αναφέρουν την θυματοποίηση τους.

Παρουσίαση αρχειακών δεδομένων :

ΑΡΧΕΙΑΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	
Γυναίκες θύματα	Άνδρες θύματα
87%	13%
473,000*	71,500*

*(Οι αναφορές της Αμερικάνικης επιτροπής εγκλήματος δεν συλλέγουν τον αριθμό των συλλήψεων ανδρών και γυναικών. Το Τμήμα Δικαιοσύνης συλλέγει τον αριθμό των υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας. Τα παραπάνω δεδομένα υπολογίστηκαν χρησιμοποιώντας τα ποσοστά της Καλιφόρνιας και τα αποτελέσματα της Αμερικανικής

απογραφής σε παντρεμένα ζευγάρια ώστε να γίνει μια χονδρική εκτίμηση των συλλήψεων ενδοοικογενειακής βίας στην Αμερική).

Ερευνητικά δεδομένα του Αμερικανικού Υπουργείου Δικαιοσύνης «Έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε εθνικό επίπεδο σχετικά με θύματα εγκλήματος» (NCVS).

1973-1975 μέσος όρος: Από τις 1,000 γυναίκες το 3,9 ανέφερε ότι δέχθηκε επίθεση από τους συντρόφους του, και από τους 1,000 άνδρες το 0,3 ανέφερε ότι δέχθηκε επίθεση από τις συντρόφους του. Αυτό σημαίνει ότι το 94% των θυμάτων ήταν γυναίκες και το 6% ήταν άνδρες. (Gaquin, 1978, σελ. 636)

1987-1991 μέσος όρος : από τις 1,000 γυναίκες το 5,4 ανέφερε ότι δέχθηκε επίθεση από τους συντρόφους του και από τους 1,000 άνδρες το 0,5 ανέφερε ότι δέχθηκε επίθεση από τις συντρόφους του. Αυτό σημαίνει ότι το 91% των αναφερόμενων θυμάτων ήταν γυναίκες και το 9% των αναφερόμενων θυμάτων ήταν άνδρες (Bureau of Justice Statistics, NCJ-154348).

1992-1993 μέσος όρος: Η συγκεκριμένη έρευνα ξανασχεδιάστηκε το 1992. Το 1992-1993 έδειξε ότι 9,4 από τις 1,000 (0,94% λιγότερο από το 1%) των γυναικών ανέφεραν ότι δέχθηκαν επίθεση από τους συντρόφους τους, και το 1,4 (0,14%) των ανδρών ανέφεραν ότι δέχθηκαν επίθεση από τις συντρόφους τους. Αυτό σημαίνει ότι το 87% των αναφερόμενων θυμάτων ήταν γυναίκες και το 13% ήταν άνδρες. Η έρευνα παρουσιάζει πάλι την ίδια αύξηση της ανδρικής θυματοποίησης από το 65% το 1975 στο 13% το 1993 όπως αναφέρθηκαν στα αρχαιακά δεδομένα. (Γραφείο Στατιστικής Δικαιοσύνης, Bureau of Justice Statistics).

Το 1996 η έρευνα υποδηλώνει ότι το 7,5 από τις 1,000(,75%) γυναίκες δέχθηκαν επίθεση (ακόμα λιγότερο του 1%) και το 1,4 από τους 1,000 (,14%) άνδρες δέχθηκαν επίθεση. Παρόλο που αυτή η έρευνα μας παρουσιάζει μια αύξηση των ποσοστών ανδρών και γυναικών, οι εκτιμώμενοι αριθμοί για τους άνδρες τριπλασιάστηκαν (από 48,983 σε 147,896), όταν για τις γυναίκες ο αριθμός σχεδόν διπλασιάστηκε (από 572,032 σε 837,899). Αυτό σημαίνει ότι το 85% των αναφερόμενων θυμάτων ήταν γυναίκες και το 15% ήταν άνδρες.

Το Αμερικάνικο Γραφείο Απογραφής εκτιμάει ότι το 1996, υπήρχαν 54 εκατομμύρια παντρεμένα ζευγάρια στην Αμερική. Χρησιμοποιώντας το ποσοστό στην έρευνα για το 1996 θα μπορούσαμε να το μεταφράσουμε σε 405.000 γυναίκες (84%) και 75,600 συζύγους (16%) οι οποίοι δέχθηκαν επίθεση από τους συντρόφους τους στην Αμερική.

Η έρευνα (NCVS) μας παρουσιάζει μια αύξηση του ποσοστού των ανδρών θυμάτων της ενδοοικογενειακής βίας από το 1975 από 6% στο 15% το 1996.

Το Αμερικάνικο Υπουργείο Δικαιοσύνης αναφέρει:

«Παραπάνω από 960.000 περιστατικά βίας εναντίον τωρινών ή προηγούμενων συντρόφων λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο, και περίπου το 855 αυτό των θυμάτων είναι γυναίκες. Τα υπόλοιπα θύματα είναι άνδρες (15%)» (Bureau of Justice Statistics Factbook, 1998).

Περιορισμοί της έρευνας (NCVS) :

- Στην διάρκεια της έρευνας οι συνεντεύξεις των ζευγαριών γίνονταν μαζί, με αποτέλεσμα ο άνδρας ή η γυναίκα να μην είναι πρόθυμος/η να απαντήσει ειλικρινά για την κακοποίηση που μπορεί να υποστεί.
- Η έρευνα παρουσιάζοταν στους ερωτώμενους ως « Έρευνα κατά του Εγκλήματος» . Οι ερωτώμενοι μπορούν να αναφέρουν συμβάντα ενδοοικογενειακής βίας μόνο όταν αυτά είναι συχνά ή μακροχρόνια άρα να θεωρούνται εγκλήματα και αξιοσημείωτα για την έρευνα.

Αυτό εξηγεί γιατί το ποσοστό των θυμάτων της ενδοοικογενειακής βίας στην έρευνα είναι μικρότερο του 1% για τις γυναίκες και 0,2 % για τους άνδρες που αναφέρουν πως είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Αυτά τα ποσοστά εκτιμώνται σε περίπου 840,000 γυναίκες και 150,000 άνδρες στην Αμερική οι όποιοι δήλωσαν πως έπεσαν θύματα επίθεσης από τους συντρόφους τους.

«Υπάρχουν 2 έως 4 εκατομμύρια γυναικών οι όποιες δέχονται επίθεση από τους συζύγους τους και το FBI ανέφερε ότι κάθε 9 με 15 δευτερόλεπτα μια σύζυγος δέχεται επίθεση».

Αυτό το συμπέρασμα προέρχεται από το Οικογενειακό Ερευνητικό Εργαστήριο (FRL) του Πανεπιστημίου του New Hampshire, από τον διευθυντή Dr. Murray Straus, το 1975. Το Εργαστήριο αναπτύσσει την γνωστή κλίμακα Conflict Tactics Scale (CTS) με 7 θέματα, και 19 μέρη, δίνοντας μεμονωμένες απαντήσεις σε συγκεκριμένες καταστάσεις στις όποιες η οικογένεια εμπλέκεται με καβγάδες(Straus, 1990).

Στην πρώτη εθνική μελέτη της National Family Violence Survey (NFVS) παρουσιάστηκε ένα σημαντικό ποσοστό 12,1% γυναικών όπου ανέφεραν ότι είχαν υποστεί κάποιο είδος σωματικής βίας από τους συζύγους ή τους συντρόφους τους, 12 φορές περισσότερο από το ποσοστό εκείνων των γυναικών οι οποίες ανέφεραν ότι είχαν κακοποιηθεί στην Μελέτη της Αμερικάνικης Κυβέρνησης (NCVS). Αυτό το οποίο ήταν απρόβλεπτο ήταν ότι το ποσοστό των ανδρών οι οποίοι είχαν υποστεί βία από της συζύγους τους και ήταν περίπου το ίδιο, 11.6%. Ο Straus αμέσως αποδέχτηκε τα αποτελέσματα των ποσοστών των επιθέσεων, αλλά όχι και το βαθμό των κακώσεων όπου τα θύματα ανέφεραν, ούτε τις περιπτώσεις στις όποιες οι επιθέσεις έγιναν για λόγους αυτοάμυνας.

Βασισμένος σε αυτήν την μελέτη ο Straus εφαρμόζοντας το αναλογούμενο ποσοστό των αναφερόμενων επιθέσεων για βίαιη κακοποίηση εναντίον των συζύγων, 3,8% , στον εκτιμώμενο αριθμό των 47 εκατομμυρίων ζευγαριών το 1975 αναφέρει: Χρησιμοποιώντας το συγκεκριμένο ποσοστό συμβάντων σε αναλογία περίπου 47 εκατομμυρίων ζευγαριών στην Αμερική , ποσοστιαίως σε ένα χρόνο περίπου 1.800.000 γυναίκες κακοποιούνται από τους συζύγους τους (Straus,1977,) Περικλείονται στην επίθεση κλωτσιά , το χτύπημα και κάθε άλλου είδους χτύπημα στην κατηγορία του «χτυπήματος».

Το FBI αποκόμισε το συμπέρασμα ότι «Κάθε 15 δευτερόλεπτα , μια γυναίκα δέχεται επίθεση» από το βιβλίο“Behind Closed Doors: Violence in the American Family,”(Richard Gelles, Murray Straus και Suzanne Steinmetz. Gelles, 1995).

Στην πραγματικότητα το αποτέλεσμα δείχνει ότι κάθε 17,7 δευτερόλεπτα μια γυναίκα δέχεται βίαιη επίθεση.

Αυτός είναι ο τύπος:

3,8% το ποσοστό βίαιων επιθέσεων εναντίων των γυναικών από τους συζύγους.

47 εκατομμύρια ζευγάρια στην Αμερική το 1975

31,536,000 δευτερόλεπτα , ο ένας χρόνος

3.8% (0.038) X 47 εκατομμύρια= 1,786,000 γυναίκες δέχθηκαν επίθεση το 1975.

31,536,000 διαιρώντας το με το 1,786,000 = 17.7 δευτερόλεπτα

Βασιζόμενοι στην ίδια έρευνα κάθε 15 δευτερόλεπτα επίσης ένας άνδρας δέχεται επίθεση από την σύζυγο του

Τύπος :

4,6% βίαιες επιθέσεις εναντίον του άνδρα από τις συζύγους τους

47 εκατομμύρια επιθέσεις στην Αμερική το 1975

31,536,000 δευτερόλεπτα ,ο ένας χρόνος

4.6% (0.046) X 47 εκατομμύρια = 2,162,000 άνδρες που δέχθηκαν επίθεση το 1975.

Δυο εκατομμύρια άνδρες δέχονται βίαιη επίθεση περίπου κάθε χρόνο.

31,536,000 διαιρώντας το με το 2,162,000 = 14.6 seconds

(Straus, 1978,)

Αν υπολογίσουμε όλες τις επιθετικές συμπεριφορές, οι οποίες περικλείουν και υποδεέστερες επιθέσεις, 12, 1% για τις γυναίκες και 11, 6% για τους άνδρες, μια γυναίκα δέχεται επίθεση κάθε 6 δευτερόλεπτα στην Αμερική και ένας άνδρας εξίσου δέχεται επίθεση κάθε 6 δευτερόλεπτα.

Η Χρηματοδοτούμενη Έρευνα της Κοινοπολιτείας (The Commonwealth Fund Survey):

Η Έρευνα της Κοινοπολιτείας αναφέρει πως μια γυναίκα κακοποιείται κάθε 9 δευτερόλεπτα. Αυτό πηγάζει από μια έρευνα που έγινε σε εθνικό επίπεδο το 1993 και αφορούσε την υγεία των γυναικών. 8% των γυναικών ανέφεραν ότι έχουν δεχθεί επίθεση από τον σύντροφο τους με κάποιο τρόπο. Η Έρευνα σε Εθνικό Επίπεδο Ενδοοικογενειακής Βίας του Πανεπιστημίου του New Hampshire, περικλείει μόνο τις βίαιες επιθέσεις και παρουσιάζει τον αριθμό των 2 εκατομμυρίων κακοποιημένων γυναικών.

Αντίθετα η έρευνα που αφορούσε την υγεία των γυναικών περικλείει και υποδεέστερες επιθέσεις όπως επίθεση, σπρώξιμο, αρπαγή. Βασισμένο σε αυτό το ποσοστό της έρευνας εκτιμάται ότι 4.4 εκατομμύρια γυναίκες δέχονται επίθεση κάθε χρόνο. Δηλαδή περίπου κάθε 9 δευτερόλεπτα μια γυναίκα κακοποιείται σωματικά από τον σύντροφο της (Plichta, 1996).

Συγκρίνοντας την έρευνα της Κοινοπολιτείας σε σχέση με τις δυο άλλες έρευνες ενδοοικογενειακής βίας (NFVS)

Επίθεση από	1975 NFVS	1985 NFVS	Commonwealth Fund
-------------	-----------	-----------	-------------------

Τον σύζυγο στην σύζυγο	5.7 εκατομμύρια	6.1 εκατομμύρια	4.4 εκατομμύρια
Η σύζυγος δέχεται επίθεση κάθε	6 δευτερόλεπτα	5 δευτερόλεπτα	9 δευτερόλεπτα
Την σύζυγο στον σύζυγο	5.5 εκατομμύρια	6.5 εκατομμύρια	*
Ο σύζυγος δέχεται επίθεση κάθε	6 δευτερόλεπτα	5 δευτερόλεπτα	*

* Παρόλο που η έρευνα της κοινοπολιτείας πήρε συνέντευξη από 1.000 άνδρες , επέλεξε να μην τους κάνει ερωτήσεις που αφορούν την ενδοοικογενειακή βία.

2.2 Αιτίες ενδο-οικογενειακής βίας

Η ενδο-οικογενειακή βία δεν μπορεί να ξεχωριστεί από τις αιτίες της. Οι αιτίες έχουν να κάνουν περισσότερο με κοινωνικές και προσωπικές αναφορές που είναι εμφανώς διαφορετικές από τις αναφορές στις σχέσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών. Τα περισσότερα ζευγάρια σε κάποιο σημείο της σχέσης τους , θα έχουν κάποιο καβγά πάνω σε κάποιο θέμα. Τα οικονομικά ζητήματα φαίνεται ότι είναι υψηλά στην λίστα άλλα ο βασικός λόγος μπορεί να είναι κάτι ασήμαντο καθώς πηγαίνουν για δείπνο. Τέτοιου είδους καβγάδες δεν ανησυχούν την κοινωνία. Αλλά στις σπάνιες περιπτώσεις όπου τέτοιου είδους προστριβές εντείνονται σε σημείο όπου γίνεται χρήση όπλων και σημαντικές βλάβες προκαλούνται εσκεμμένα ή εξαναγκαστικά, τότε η ενδο-οικογενειακή βία γίνεται αντικείμενο έρευνας για το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Μονογονεϊκές οικογένειες:

Αν εξετάσουμε την επιρροή της φυλής, της εθνικότητας , του φύλου και του τόπου οι Lauritsen and White, (2001) αναφέρουν ότι : «η αναλογία των νοικοκυριών με παιδιά όπου η γυναίκα αποτελούσε τον αρχηγό της οικογένειας ήταν ο πιο δυνατός και σταθερός κοινωνικός δείκτης κινδύνου για όλες τις μορφές βίας». Τα περισσότερα στοιχεία αποδεικνύουν ότι οι περισσότερες σοβαρές επιθέσεις που έχουν υποστεί γυναίκες προέρχονται από περιπτώσεις όπου συμβίωναν με τους συντρόφους τους και έτσι η ενδοοικογενειακή βία θα πρέπει να αναφέρεται κυρίως ως συντροφική βία. Ωστόσο εδώ περικλείεται και η παιδική κακοποίηση.

Η πιθανότητα της ενδοοικογενειακής βίας να παρουσιάζεται όταν μια γυναίκα συμβιώνει με τον σύντροφο της αυξάνεται όταν ο ένας ή και οι δύο έχουν ιστορικό εγκληματικής συμπεριφοράς. Ένας άνδρας με προγενέστερη καταδίκη για επιθετική συμπεριφορά δεν είναι εύκολο να κάνει μια ευγενική και στοργική συγκατοίκηση.

Ο Cook (1997) αναφέρει ενδεικτικά τους παρακάτω παράγοντες οικογενειακής βίας:

Απομόνωση

Η απομόνωση της οικογένειας από τους συγγενείς, τους γείτονες και την κοινότητα φαίνεται ότι είναι μια ακόμη συμβολή στο θέμα. Χρειάζεται αρκετός καιρός για να αναπτυχθεί το αίσθημα της κοινότητας και της γειτνίασης σε μια εποχή που συνεχώς αλλάζει. Η οικογενειακή ζωή δέχεται πιέσεις από αυτές τις ραγδαίες αλλαγές. Δεδομένου

ότι η οικογενειακή βία είναι από τη φύση της το πιο κρυφό έγκλημα, η ύπαρξή της είναι πιθανόν να οδηγήσει ένα ζευγάρι ή μια οικογένεια σε μεγαλύτερη απομόνωση. Η αυξανόμενη απομόνωση του καθενός από τον άλλον διευκολύνει αυτό τον τύπο της βίας.

Ζήλια και εκδίκηση

Η ζήλια και η επιθυμία για εκδίκηση εναντίον εραστών προκαλεί δυνατά συναισθήματα και επικίνδυνα παιχνίδια. Παρόλα αυτά, φαίνεται απίθανο ότι κάθε πιθανή κύρωση θα αποτρέψει ή θα σταματήσει έναν ολέθριο συμβάν. Ορισμένοι νόμοι εναντίον της καταδίωξης του δράστη είναι αναποτελεσματικοί και ολοφάνερα μη εξαναγκαστικοί.

Χρήματα

Μετά την ζήλια και την εκδίκηση έρχεται η απληστία ως κίνητρο. Πολλές φορές πεθαίνει κάποιος άνδρας και η σύζυγος του αποκομίζει την τεραστία ασφάλιση του. Ή κάποιος ηλικιωμένος άνδρας παντρεύεται μια νεότερη γυναίκα και την κάνει μοναδική κληρονόμο της περιουσίας του. Η δηλητηρίαση είναι η πιο αγαπημένη μέθοδος της γυναίκας που θέλει να σκοτώσει τον σύντροφο της, είτε προσλαμβάνοντας κάποιον ή πείθοντας τον εραστή της να σκοτώσει τον σύζυγο της. Αυτοί είναι εξίσου οι αιώνιοι τρόποι εξόντωσης.

Μέσα σε έναν γάμο κάποια στιγμή, είναι απόλυτα φυσιολογικό το ζευγάρι να διαφωνήσει για τα οικονομικά. Αυτό δεν απασχολεί την κοινωνία, ακόμα και όταν η διαφωνία μετατρέπεται σε κραυγές και αισχρολογίες, ή ακόμα σε σπρωξίματα.

Διαταραχές προσωπικότητας

Πολλές διαταραχές προσωπικότητας περιγράφονται στο DSM-IV και συνδέονται με τις περιπτώσεις ενδο-οικογενειακής βίας. Ανάμεσα σ' αυτές είναι και ο ναρκισσισμός, ο οποίος φαίνεται να συνδέεται περισσότερο με τους άνδρες δράστες. Ακραίες διαταραχές προσωπικότητας συνδέονται συχνότερα με τις γυναίκες δράστες, και το συγγενικό περιβάλλον, καθώς και οι διπολικές διαταραχές οι οποίες συμβαίνουν εξ 'ίσου ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες.

Υπάρχουν βεβαίως αντικοινωνικά και ψυχοπαθολογικά άτομα τα οποία εμπλέκονται σε τέτοιες περιπτώσεις. Ευτυχώς τέτοιες περιπτώσεις ατόμων είναι σπάνιες και στα δύο φύλα.

Ναρκωτικά , απαγορευμένα ή μη

Ορισμένα ναρκωτικά καθαρά προκαλούν επιθετική συμπεριφορά. Η Μεθαμφεταμίνη είναι μια από αυτά. Τα αντικαταθλιπτικά συνδέονται σε ορισμένες περιπτώσεις με βίαιη και αυτοκτονική συμπεριφορά. Πολλές περιπτώσεις ακαθόριστης συμπεριφοράς έχουν συνδεθεί με τον εθισμό και σε ναρκωτικά που παρέχονται μέσω συνταγολόγησης, όπως τα Darvocet.

Ενώ η χρήση αλκοόλ είναι συχνά συνδεδεμένη με εγκληματική ενδο-οικογενειακή βία, στις περισσότερες περιπτώσεις φαίνεται να είναι ανεξάρτητος αιτιολογικός παράγοντας. Παρόλα αυτά ορισμένα άτομα, άνδρες και γυναίκες είναι κατά μέσο όρο μόνο πότες.

Τηλεοπτική βία

Η τηλεοπτική βία είναι ένας από τους παράγοντες που συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην οικογενειακή βία. Η βία που παρουσιάζεται στα ψυχαγωγικά προγράμματα της τηλεόρασης συμβάλλει στην οικογενειακή βία στα όρια της απευαισθητοποίησης ορισμένων παιδιών και ενηλίκων στις επιδράσεις της 'μη πιστευτής' βίας.

Καθώς οι έρευνες δείχνουν την τεράστια επίδραση της τηλεοπτικής βίας στο να είναι μια από τις αντιλήψεις όσον αφορά στο πόσο πολύ η βία που υπάρχει εκεί βρίσκεται στην πραγματικότητα μέσα στην κοινωνία. Όσοι παρακολουθούν πολύ τηλεόραση τείνουν να υπερεκτιμήσουν την αξία της βίας. Ο βαθμός της κατευθείαν σχέσης αιτίας και αποτελέσματος μεταξύ θεατής βίας και πράξης παραμένει υπό διερεύνηση. Αρκετές μελέτες δείχνουν ότι η τηλεόραση ασκεί μια εκπληκτική επιρροή, καλή και κακή συγχρόνως. Η οικογενειακή βία εναντίον των ανδρών δεν θα έπρεπε να παρουσιάζεται με χιούμορ ή σε ψυχαγωγικά σενάρια (Phillip W.Cook, 1997). Η ίδια προσέγγιση και ευαισθησία πάνω στο θέμα πρέπει να επικρατεί και για τα δύο φύλα.

Προβλήματα υγείας και τραυματισμοί

Οι τραυματισμοί στο κεφάλι συνδέονται με την επιθετική συμπεριφορά. Είναι επίσης ξεκάθαρο ότι ορισμένες γυναίκες στην διάρκεια της εμμηνόπαυσης γίνονται βίαιες. Τα ενδοκρινολογικά προβλήματα όπως η δυσλειτουργία του αδενικού θυρεοειδή συνδέονται με αλλαγές της συμπεριφοράς, οι οποίες οδηγούν πολλές φορές στην βία.

Ορισμένα άτομα τα οποία γίνονται ή είναι εκ γενετής ανάπηρα γίνονται αντικείμενα εγκληματικής κακοποίησης και παραμελούνται από τους συντρόφους τους ή από τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς τους. Ένα πολύ συχνό περιστατικό επίσης είναι και η κακοποίηση των ηλικιωμένων ανδρών ή γυναικών από τους συντρόφους τους ή από τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς τους.

2.3 Η βία και η επόμενη γενιά

Η συμβολή των ανδρών και γυναικών σε ότι αφορά τη βία στο σπίτι στις επόμενες γενιές είναι η χειρότερη όψη της συζυγικής κακοποίησης. Ακόμα και αν τα παιδιά μεγαλώνουν σε μια οικογένεια η οποία δεν είναι βίαιη, υπάρχει ακόμη η πιθανότητα να μην ξεφύγουν από την οικογενειακή βία. Παρόλα αυτά το ποσοστό αυτών των περιπτώσεων είναι μικρότερο.

Όταν μια γυναίκα χτυπά ή σπρώχνει έναν άνδρα-ακόμα και αν δεν του προκαλέσει φυσικούς τραυματισμούς-εάν τα παιδιά είναι παρόντα λαμβάνουν ένα ξεκάθαρο μήνυμα: ότι η βία είναι αποδεκτή συμπεριφορά. Επειδή η κοινωνία ασχολείται με το να ελαχιστοποιήσει το φαινόμενο τη οικογενειακής βίας στις μελλοντικές γενιές, πρέπει να

ασχοληθεί με την χρησιμοποίηση βίας και από τους δυο γονείς, ανεξάρτητα αν προκαλούνται σωματικοί τραυματισμοί.

Όταν οι αποδείξεις δείχνουν ότι οι γυναίκες χτυπούν, χαστουκίζουν και είναι διαφορετικά βίαιες συνήθως απ' ότι είναι οι άνδρες σε ενδο-οικογενειακές καταστάσεις, πρέπει να ληφθεί μια απόλυτη άποψη ενάντια στη βία από οποιονδήποτε από τους γονείς, όχι μόνο εξαιτίας του μηνύματος που στέλνεται στο παιδί που παρατηρεί και είναι μάρτυρας μια τέτοιας σκηνής αλλά και επειδή συμβάλλει και στην άφιξη της παιδικής κακοποίησης. Πολλές μελέτες δείχνουν ότι οι γυναίκες διαπράττουν περισσότερες επιθέσεις κακοποίησης στα παιδιά απ' ότι οι άνδρες (Phillip W. Cook , 1997) Φυσικά υπάρχουν γεγονότα που βοηθούν να εξηγηθεί αυτό το φαινόμενο (ότι δηλαδή οι γυναίκες είναι πιο συχνά μαζί με τα παιδιά και αναλαμβάνουν τη φροντίδα και το μέγαλωμά τους), αλλά είναι ξεκάθαρο ότι η μια μορφή βίας υποκινεί και άλλες μορφές.

«Οι άνδρες που είχαν δει τους γονείς τους να ασκούν φυσική επίθεση ο ένας στον άλλον είναι πιο πιθανόν να χτυπήσουν τις δικές τους συζύγους. Γυναίκες των οποίων οι γονείς ήταν βίαιοι έχουν πολύ μεγαλύτερη πιθανότητα να χτυπήσουν τους συζύγους τους συγκριτικά με τις κόρες από μη-βίαιους γονείς».^{15 16}

Η παραπάνω αναφορά μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η βία στην οικογένεια επηρεάζει σημαντικά τα παιδιά και τα οδηγεί στη διαιώνιση του φαινομένου. Στη συνέχεια θα αναφέρουμε συνοπτικά ορισμένες από τις μορφές της παιδικής κακοποίησης δεδομένου ότι συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη επιθετικής συμπεριφοράς στις μελλοντικές σχέσεις. Τρεις είναι οι βασικές μορφές κακοποίησης που βιώνουν τα παιδιά , από θύτες κυρίως εντός της οικογένειας , την σωματική , την συναισθηματική και την σεξουαλική κακοποίηση.

Σωματική κακοποίηση

Τα αιτία της επιθετικής συμπεριφοράς των ενηλίκων προς τα παιδιά μπορεί να είναι κοινωνικά, ψυχολογικά, οικονομικά και πολιτισμικά . Η έκταση της κατοικίας και οι συνθήκες διαβίωσης επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την συχνότητα και τον χαρακτήρα των σχέσεων. Μερικοί γονείς με παραδοσιακές αρχές επικαλούνται το γονικό δικαίωμα για την ανατροφή των παιδιών τους . Το θεωρούν «καθήκον και υποχρέωση » και με την παραμικρή αφορμή εκδηλώνουν την επιθετικότητα τους.

Συναισθηματική κακοποίηση

Η συναισθηματική κακοποίηση είναι ίσως η πιο διαδεδομένη και άκρως επικίνδυνη, διότι μεταξύ των άλλων είναι η περισσότερο δυσδιάκριτη και η πιο κοινωνικά αποδεκτή. Πέρα και πίσω από την άσκηση της σωματικής βίας, υπάρχει και η

¹⁵ Strauss, Gelles and Steinmetz, Behind Closed Doors, 100-101

¹⁶ Tzamalouka G., Parlalis S., Soultatou P., Papadaki M., Chliaoutakis J., (2007) “Applying the Concept of Lifestyle in Association with Aggression and Violence in Greek Cohabiting Couples” Aggressive Behaviour Volume 33.

συναισθηματική σκληρότητα, που πολλές φορές αναδεικνύεται σε σοβαρότερη κατάσταση .

Επειδή η συναισθηματική κακοποίηση επιτίθεται στην ψυχή του παιδιού επηρεάζει την αίσθηση του για τον εαυτό του και τον κόσμο που το περιβάλλει. Καταλήγει να θεωρεί ότι είναι ανάξιο αγάπης και στοργής. Όταν το παιδί βρίζεται, συκοφαντείται, εξευτελίζεται χωρίς σοβαρή αιτία, όταν οι γονείς, εξαγριωμένοι, του μιλούν άσχημα, το απειλούν, το καταπιέζουν, του επιρρίπτουν ευθύνες που δεν έχει, προβάλλοντας έτσι και μεταθέτοντας τα δικά τους προβλήματα, σφάλματα και ευθύνες είναι φυσικό αυτό το παιδί να αισθάνεται τον εαυτό τους ως «αποδιοπομπαίο τράγο» και να δοκιμάζει το οδυνηρό συναίσθημα της «απόρριψης». Ωστόσο το παιδί υπομένει τα πάντα γιατί δεν μπορεί να απομακρυνθεί από το οικογενειακό του περιβάλλον.

Σεξουαλική κακοποίηση

Το σύνολο των ερευνών επιβεβαιώνει ότι η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών είναι φαινόμενο που παρατηρείται σε όλες τις κοινωνικές τάξεις και πολιτισμικές ομάδες. Αφορά την κακοποίηση του παιδιού μέσα στην οικογένεια από συγγενικό ή οικείο στο παιδί άτομο, με το οποίο το παιδί διατηρεί σχέση εμπιστοσύνης . Η ηλικία των παιδιών – θυμάτων καλύπτει όλη την περίοδο της ανήλικης ζωής, ως το 18^ο έτος . Η υψηλότερη συχνότητα παρατηρείται στην ηλικία των 11 ετών , κατά της αρχής της ήβης. Η πλειονότητα των θυμάτων είναι κορίτσια που κακοποιούνται από ενήλικους άνδρες . Σταδιακά, όμως , αποκαλύπτεται και ένας αυξημένος αριθμός αγοριών θυμάτων, που κακοποιούνται συνήθως επίσης από άνδρες.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι πολλές μελέτες έχουν δείξει ότι πολλοί υπαίτιοι θύτες σωματικής, σεξουαλικής συναισθηματικής κακοποίησης παιδιών έχουν υπάρξει και οι ίδιοι θύματα ως παιδιά. Η εφαρμογή αυτών των εμπειριών σε μικρά παιδιά προσδίδει συχνά στους υπαίτιους αίσθημα δύναμης , που μπορεί να είναι ο μόνος τρόπος με τον όποιο έχουν μάθει να συναλλάσσονται. Θύτες και θύματα παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά που ενισχύουν την κυκλική μορφή του φαινομένου. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι :

- Η ζωή σε μια δυσλειτουργική οικογένεια που δεν μπορούσε να καλύψει τις συναισθηματικές τους ανάγκες, θυματοποιώντας τους ως παιδιά με διάφορους τρόπους.
- Η χαμηλή αυτοεκτίμηση και η έλλειψη εμπιστοσύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΒΙΑ

Η συντροφοική βία αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ως ένα πρόβλημα δημόσιας υγείας που έχει συνδεθεί με τραυματισμούς καθώς και μ' ένα ευρύ πεδίο διανοητικών και σωματικών προβλημάτων υγείας. Η συντροφοική βία εμφανίζεται σε όλες τις πολιτισμικές και ταξικές ομάδες και δεν κάνει διακρίσεις σε σχέση με την χώρα, το μορφωτικό επίπεδο, το ύψος του εισοδήματος, την εθνικότητα και την ηλικία (Krug et al, 2002: Χατζηφωτίου 2005, Τζαμαλούκα και συν., 2006).

Αυτό το κοινωνικό πρόβλημα, στην Ελλάδα το φαινόμενο της συντροφοικής βίας δεν έχει διερευνηθεί συστηματικά.

Είναι ένα φαινόμενο που συμβαίνει πολύ συχνά, αλλά σπάνια γίνεται εμφανές. Συχνά συμβαίνει πίσω από τις κλειστές πόρτες των σπιτιών και θεωρείται ιδιωτική υπόθεση. Οι προεκτάσεις και οι επιπτώσεις του φαινομένου είναι πολυδιάστατες αφού απειλείται η σωματική, ψυχική, συναισθηματική, διανοητική και οικονομική ασφάλεια των θυμάτων και υπονομεύεται άμεσα η αυτοεκτίμηση και η εικόνα που τα ίδια έχουν για τον εαυτό τους (Campell & Dienmann 2001). Υπάρχουν διάφοροι όροι που έχουν χρησιμοποιηθεί στην διεθνή βιβλιογραφία για την περιγραφή και την διαπραγμάτευση της βίας στην οικογένεια. Ο πιο κοινός όρος « ενδο-οικογενειακή βία » (Domestic violence) που χρησιμοποιείται από το Ελληνικό Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, από τις Γενικές Γραμματείες Ισότητας διαφόρων χωρών που ασχολούνται με το θέμα, από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για θέματα γυναικών και ισότητας και από τις μεγαλύτερες διεθνείς εθελοντικές οργανώσεις που ασχολούνται με το θέμα.

Δυο αποδεικτικά υπομνήματα που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή του Βρετανικού Κοινοβουλίου το 1992 υποστηρίζουν ότι υπάρχει και το φαινόμενο της βίας κατά των ανδρών από τις γυναίκες συντρόφους τους, και μάλιστα ότι αυτή η μορφή βίας είναι σε οξύτερη κατάσταση από ότι αυτή εκτιμάται. Τα κεντρικά σημεία και των δύο αυτών υπομνημάτων είναι ότι οι άνδρες – θύματα δυσκολεύονται να μιλήσουν για την κατάσταση τους και ότι τα ΜΜΕ και οι περισσότερες υπηρεσίες βοήθειας αγνοούν το πρόβλημα (Χατζηφωτίου, 2005). Σύμφωνα με μελέτη για την ενδο-οικογενειακή βία¹⁷, οι άνδρες αποτελούν περίπου το 35% του συνολικού ποσοστού θυμάτων οικογενειακής βίας. Αυτή η ασυμφωνία αποδεικνύει ότι οι άνδρες είναι λιγότερο πιθανόν να αναφέρουν βία εκ μέρους των γυναικών, καθώς δεν θεωρούν ότι είναι έγκλημα.

Οι κυρίες κατηγορίες ενδοοικογενειακής βίας συνήθως θεωρούνται η σωματική, η σεξουαλική και η ψυχολογική. Η συντριπτική πλειονότητα των θυμάτων ενδο-οικογενειακής βίας, όπως δείχνουν διάφορες έρευνες είναι γυναίκες και παιδιά, χωρίς αυτό βέβαια να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και άντρες που κακοποιούνται.

¹⁷ U.S. Department of Justice, National Institute of Justice "Full Report Of Prevalence, Incidence, and Consequences of Violence Against Women" November 2002

Η μελέτη των Tjaden & Thoannes, (2000), πραγματεύεται έναν τύπο ενδοοικογενειακής βίας, τον όρο «συντροφική βία» που περιγράφει την σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική βλάβη από ένα νυν ή πρώην σύντροφο ή σύζυγο. Στην προκειμένη περίπτωση προτιμάται ο όρος συντροφική βία έναντι άλλων όρων που έχουν εναλλακτικά χρησιμοποιηθεί όπως «συζυγική βία» ή «συζυγική κακοποίηση» ή «κακοποίηση της γυναίκας» καθώς οι όροι αυτοί περιορίζουν το φαινόμενο στα έγγαμα ζευγάρια αποκλείοντας τα ζευγάρια που συμβιώνουν ή επικεντρώνονται στην γυναίκα αποκλείοντας τις περιπτώσεις στις οποίες θύμα της σχέσης είναι ο άνδρας. Αυτός ο τύπος βίας μπορεί να συμβεί μεταξύ ετερόφυλων ή και ομοφυλόφιλων ζευγαριών και δεν απαιτεί σεξουαλική σχέση. Η συντροφική βία μπορεί να ποικίλει ως προς τη σοβαρότητα και την συχνότητά της.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει την συντροφική βία (Intimate Partner Violence) ως οποιαδήποτε συμπεριφορά στα πλαίσια μιας στενής σχέσης η οποία προκαλεί σωματική, ψυχολογική ή σεξουαλική βλάβη σε αυτούς που διατηρούν τη σχέση (Krug et al, 2002) . Συμφώνα με τις συστάσεις που κατά καιρούς εκδίδει το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ειδικών Λοιμώξεων των ΗΠΑ τέτοια συμπεριφορά περιλαμβάνει (Saltzman et al , 1999, 2002):

α) Την σωματική βία που αποτελεί την ηθελημένη χρήση σωματικής δύναμης με την προοπτική να προκληθεί θάνατος, αναπηρία, τραυματισμός ή βλάβη. Η σωματική βία συνίσταται, άλλα δεν περιορίζεται στο γρατζούνισμα, το σφίξιμο, το σπρώξιμο, την ρίψη, το άρπαγμα, το χτύπημα, τον πνιγμό, το ταρακούνημα, το χαστούκισμα, το γρονθοκόπημα, το κάψιμο, την χρήση όπλου και την χρήση εμποδίων ή χρήση του σώματος, του μεγέθους ή της δύναμης ενάντια σε ένα άλλο άτομο.

β) Την σεξουαλική βία που διαιρείται σε τρεις κατηγορίες:

- Την χρήση σωματικής δύναμης με στόχο τον εξαναγκασμό ενός ατόμου να εμπλακεί σε μια σεξουαλική πράξη πάρα την θέληση του, ανεξαρτήτως αν η πράξη ολοκληρώνεται.
- Είτε όταν επιχειρείται είτε όταν είναι ολοκληρωμένη η σεξουαλική πράξη που περιλαμβάνει ένα άτομο ανήμπορο να καταλάβει την φύση ή τις συνθήκες της πράξης, να περιορίσει την συμμετοχή του ή να εκφράσει την απροθυμία του να εμπλακεί σε μια σεξουαλική πράξη π.χ λόγω ασθενείας, αναπηρίας ή λόγω της επίδρασης αλκοόλ και άλλων ναρκωτικών ή λόγω εκφοβισμού και πίεσης,
- Καταχρηστική σεξουαλική επαφή

γ) Την ψυχολογική / συναισθηματική βία που περιλαμβάνει τραύμα που έχει προκληθεί στο θύμα από πράξεις, απειλές πράξεων ή τακτικές εξαναγκασμού. Η ψυχολογική / συναισθηματική κακοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει χωρίς να περιορίζεται σε αυτά, τον εξευτελισμό του θύματος, τον έλεγχο αυτών που το θύμα μπορεί ή δεν μπορεί να κάνει, την απόκρυψη πληροφοριών από το θύμα, τις ενέργειες που έχουν στόχο να κάνουν το θύμα να αισθανθεί υποτιμημένο ή αμήχανο, την απομόνωση του θύματος σε σχέση με χρήματα ή με άλλους βασικούς πόρους. Θεωρείται ψυχολογική / συναισθηματική βία όταν έχει προηγηθεί σωματική ή σεξουαλική βία ή απειλές σωματικής ή σεξουαλικής βίας.

3.1 Θεωρητική προσέγγιση

Δεν υπάρχει ένας μεμονωμένος παράγοντας που να μπορεί να εξηγήσει γιατί κάποια άτομα συμπεριφέρονται βίαια προς άλλα άτομα ή γιατί η βία εμφανίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό σε ορισμένες κοινωνίες σε σύγκριση με κάποιες άλλες. Κατά συνέπεια οι ερευνητές της ενδο-οικογενειακή βίας συχνά υιοθετούν την οικολογική προσέγγιση στην προσπάθεια τους να ερμηνεύσουν την συντροφική βία και να κατανοήσουν την προέλευση της (Bronfenbrenner, 1979, Ellsberg et al , 1999, Heise, 1998,).

Αυτό το θεωρητικό πλαίσιο που καλείται «Οικολογικό μοντέλο» παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στα τέλη της δεκαετίας τους 1970 (Garbarino & Crouter, 1978) και αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές θεωρίες για την κατανόηση της πολυδιάστατης φύση της βίας. Το οικολογικό μοντέλο αρχικά χρησιμοποιήθηκε στην παιδική κακοποίηση (Garbarino & Crouter, 1978) και σταδιακά στην νεανική βία (Tolan & Guerra 1994) ενώ πρόσφατα οι ερευνητές το χρησιμοποιούσαν για την κατανόηση της συντροφικής βίας (Heise, 1998) και της κακοποίησης των ηλικιωμένων. Το μοντέλο αυτό θεωρεί την συντροφική βία ως το προϊόν των πολλαπλών επιδράσεων που δέχεται συμπεριφορά σε διαφορετικά επίπεδα του κοινωνικού περιβάλλοντος όπως το ατομικό, το επίπεδο των προσωπικών σχέσεων, το επίπεδο της κοινότητας και το κοινωνικό – πολιτισμικό επίπεδο.

Το πρώτο επίπεδο διερευνά τους βιολογικούς, τους δημογραφικούς και άλλους προσωπικούς παράγοντες, οι οποίοι υπάρχουν και χαρακτηρίζουν τη συμπεριφορά ενός ατόμου. Εστιάζει στις στάσεις, τις αξίες και το προσωπικό πλούτο που μεταφέρει ο κάθε σύντροφος στη σχέση που διατηρεί με τον άλλο (Carlson , 1984). Σε γενικές γραμμές, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το συγκεκριμένο επίπεδο του οικολογικό μοντέλου εστιάζει στα προσωπικά χαρακτηριστικά του ατόμου που αυξάνουν την πιθανότητα υποδοχής ή άσκησης βίας.

Το δεύτερο επίπεδο του οικολογικού μοντέλου αναφέρεται στο άμεσο πλαίσιο στο οποίο λαμβάνει χώρα η κακοποίηση, δηλαδή στις κοινωνικές σχέσεις όπως είναι οι σχέσεις με τους συντρόφους ή η οικογένεια, οι οποίες αυξάνουν τον κίνδυνο για την υποδοχή ή άσκηση βίας. Πολλοί συγγραφείς έχουν υποστηρίξει την άποψη ότι το δυτικό μοντέλο οικογένειας από την φύση του τείνει να αποτελεί ένα θεσμό που ευνοεί την βία . Παρόλο που κοινωνιολόγοι από το 1950 και έπειτα θεωρούσαν την οικογένεια ως ένα χώρο ιδανικό για την ανατροφή και ασφάλεια, αργότερα άλλοι ερευνητές (Straus & Hotaling, 1979) υποστήριξαν ότι οι ίδιοι παράγοντες που καθιστούσαν την οικογένεια ένα ζεστό, υποστηρικτικό και προστατευτικό περιβάλλον για τα μέλη της, έχουν γίνει ταυτόχρονα και επικίνδυνοι. Ίσως ο μεγαλύτερος κίνδυνος να αφορά στην ιδιωτικότητα που χαρακτηρίζει το θεσμό της οικογένειας, ιδιαίτερα στην μοντέρνα, πυρηνική μορφή της, η οποία την προστατεύει, με αποτέλεσμα οι κανόνες της ευρύτερης κοινωνίας να παραβιάζονται μέσα σε αυτή χωρίς ανάλογη τιμωρία, επιβεβαιώνοντας την άποψη που υποστηρίζει ότι όταν η ιδιωτικότητα είναι υψηλή ο κοινωνικός έλεγχος είναι χαμηλός (Gelles, 1983).

Το τρίτο επίπεδο του οικολογικού μοντέλου εξετάζει το περιβάλλον της κοινότητας στο οποίο υπάρχουν οι κοινωνικές σχέσεις (π.χ σχολεία, χώροι εργασίας, γειτονιές και κοινωνικά δίκτυα) και αναζητά να αναγνωρίσει τα χαρακτηριστικά αυτών των περιβαλλόντων που συνδέονται με την υποδοχή ή την άσκηση της συντροφικής βίας. Το υψηλό επίπεδο κινητικότητας (συχνές μετακομίσεις), η κοινωνική απομόνωση του ατόμου (π.χ η γυναίκα δεν γνωρίζει τους γείτονες, δεν έχει κοινωνικές συναναστροφές ή δεν ασχολείται με την τοπική κοινωνία), η ανάμειξη σε παράνομες οργανώσεις ενός εκ των δυο συντρόφων και η ελάχιστη θεσμική υποστήριξη (π.χ στο άτομο που δέχεται τη βία), είναι παραδείγματα από αυτά τα χαρακτηριστικά που έχουν συνδεθεί με την συντροφική βία.

Το τέταρτο και τελευταίο επίπεδο του οικολογικού μοντέλου εξετάζει ευρύτερους κοινωνικούς παράγοντες που επηρεάζουν την συχνότητα της συντροφικής βίας. Εδώ περιλαμβάνονται οι παράγοντες εκείνοι που δημιουργούν ένα αποδεκτό κλίμα για τη βία, εκείνοι που μειώνουν τις αναστολές κατά της βίας, και εκείνοι που δημιουργούν και διατηρούν κενά ή εντάσεις ανάμεσα σε διαφορετικές ομάδες της κοινωνίας. Στο επίπεδο αυτό υπάρχουν οι κυρίαρχες πολιτισμικές αξίες που επικρατούν ευρέως στην κοινωνία. Περιλαμβάνει νόμους , κοινωνικές και οικονομικές, πολιτικές και πολιτισμικές νόρμες που ευνοούν την επιθετική συμπεριφορά και την συντροφική βία.

Το οικολογικό μοντέλο συμβάλλει στην κατανόηση της συντροφικής βίας, αφενός εξηγώντας γιατί κάποιες κοινωνίες και κάποια άτομα είναι πιο βίαια από κάποια άλλα και αφετέρου γιατί οι γυναίκες είναι τόσο συστηματικά τα θύματα της συντροφικής βίας (Heise, 1998). Έχει επίσης αποδειχθεί χρήσιμο στην κατανόηση της σημασίας που οι γυναίκες αποδίδουν στις βίαιες σχέσεις και του τρόπου με τον οποίο το υπάρχον πολιτισμικό πλαίσιο διαμορφώνει τη στρατηγική ανταπόκριση των γυναικών στη βία. (Dutton ,1996). Το Οικολογικό μοντέλο μας μεταφέρει αυτομάτως στην έννοια του τρόπου ζωής.

Ο τρόπος ζωής¹⁸

Στο έργο του «Οικονομία και Κοινωνία», ο Max Weber (1978), είχε ορίσει τους τρόπους ζωής ως συλλογικές μορφές συμπεριφοράς που στηρίζονται σε εκείνες τις επιλογές που οι άνθρωποι κάνουν ανάλογα με τις δυνατότητες της ζωής τους. Οι προσωπικές δυνατότητες καθορίζονται από την κοινωνική και οικονομική κατάσταση, το φύλο, την ηλικία, την καταγωγή και από άλλους παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές του τρόπου ζωής. Οι επιλογές εξαρτώνται από τις προσωπικές δυνατότητες πραγματοποίησής τους και οι δυνατότητες αυτές καθορίζονται από τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες των ανθρώπων. Αν και συγκεκριμένοι τρόποι ζωής χαρακτηρίζουν, συνήθως, συγκεκριμένες κοινωνικο-οικονομικές ομάδες, ορισμένοι τρόποι ζωής μπορούν να εξαπλώνονται πέρα από τα όρια μιας κοινωνικής τάξης. Για παράδειγμα, οι συμπεριφορές υγείας που περιλαμβάνουν φυσική άσκηση και σπορ, υγιεινή διατροφή και αποφυγή νοσογόνων πρακτικών, ενώ είχαν τις ρίζες τους στα

¹⁸ Τζαμαλούκα Γ, Παπαδάκη Μ, Χατζηφωτίου Σ, Χλιαουτάκης Ι: 2004, «Συμπεριφορές συναισθηματικής κακοποίησης σε ενήλικα ζευγάρια : Ένα υπόδειγμα με ερμηνευτικό παράγοντα τον τρόπο ζωής».

ανώτερα κοινωνικά στρώματα, σήμερα, απλώνονται και σε άλλες κοινωνικές ομάδες των Δυτικών κοινωνιών.

Χαρακτηριστικά τρόπου ζωής σύμφωνα με τους Kinnear & Taylor 1991

Δραστηριότητες	Ενδιαφέροντα	Γνώμες
Εργασία	Οικογένεια	Για τους ίδιους
Ενασχολήσεις	Κατοικία	Κοινωνικά θέματα
Κοινωνικά γεγονότα	Εργασία	Πολιτική
Διακοπές	Κοινά	Εργασία
Διασκέδαση	Αναψυχή	Οικονομία
Μέλος σε όμιλο κ.ά	Μόδα	Εκπαίδευση
Κοινότητα	Διατροφή	Παραγωγή
Αγορές	MME	Μέλλον
Σπορ	Κατορθώματα	Κουλτούρα

Σε μια έρευνα των Τζαμαλούκα και συν. (2006) που έγινε με θέμα τις Συμπεριφορές Συναισθηματικής κακοποίησης σε ενήλικα ζευγάρια διερευνήθηκε : α)ο τρόπος ζωής ενηλίκων ανδρών και γυναικών αστικού πληθυσμού με συμβίωση τουλάχιστον ενός έτους β) η συχνότητα με την οποία οι ερωτηθέντες υφίσταται και ασκούν συναισθηματική κακοποίηση στην σχέση τους με το άλλο φύλο.

Η παρούσα μελέτη θεωρείται η πρώτη στην Ελλάδα , πιθανόν και διεθνώς, που διερευνά την σχέση της συναισθηματικής κακοποίησης με διαφορετικά πρότυπα του τρόπου ζωής . Στα πλαίσια των αποτελεσμάτων κατέστη φανερό ότι συγκεκριμένοι τρόποι ζωής ευνοούν την άσκηση και την αποδοχή της συναισθηματικής κακοποίησης ενώ ορισμένοι άλλοι δρουν προστατευτικά αποτρέποντας την εμφάνιση της. Ανάμεσα στους τρόπους ζωής που βρέθηκαν να έχουν προστατευτικό χαρακτήρα είναι αυτοί της κουλτούρας και της παραδοσιακής διασκέδασης , ενώ ευνοϊκά διακείμενος στην συναισθηματική κακοποίηση βρέθηκε να είναι ο τρόπος ζωής της εξάρτησης από αλκοόλ και άλλες ουσίες. Τέλος οι άνδρες και οι έγγαμοι βρέθηκαν να είναι περισσότερο επιρρεπείς τόσο ως προς την άσκηση όσο και ως προς την αποδοχή της συναισθηματικής κακοποίησης.

Μπορεί να ειπωθεί πως ο όρος τρόπος ζωής χρησιμοποιείται για να δηλώσει διαφορετικές κοινωνικές και πολιτισμικές πλευρές της ανθρώπινης ύπαρξης και του τρόπου βίωσης της. Χρησιμοποιείται συχνά σε διαφορετικές επιστήμες, όπως στις κοινωνικές, οικονομικές, υγείας και άλλες για να σηματοδοτήσει ποικίλες πλευρές του πώς οι άνθρωποι βιώνουν την ζωή τους.

Όλες οι μελέτες που χρησιμοποιούν τον τρόπο ζωής ως προγνωστικό δείκτη συμπεριφορών υγείας, ασφάλειας, επιθετικότητας κ.λ.π. αν και χρησιμοποιούν διαφορετικές κλίμακες εκτίμησής του, εντάσσονται στο θεωρητικό πλαίσιο της θεωρίας της προβληματικής συμπεριφοράς, που στηρίζει την ιδέα ότι οι άνθρωποι που διάγουν βίο διακινδύνευσης, έχουν επίσης αυξημένες πιθανότητες να υιοθετήσουν και συμπεριφορές διακινδύνευσης και συνεπώς βίαιες, επιθετικές συμπεριφορές (Donova et al. 1991).

3.2 Συνέπειες συντροφικής βίας

Οι πιο άμεσες συνέπειες στη σωματική υγεία είναι οι τραυματισμοί όπως ο οξύς και χρόνιος πόνος, κοψίματα, καψίματα, μελανώματα, σπασμένα δόντια, σπασμένα κόκαλα, μυικοί και σκελετικοί τραυματισμοί, διασεισεις, διαστρέμματα, βλάβες στα μάτια και στα αυτιά (Grisso et al., 1991; Mullerman et al, 1996; Varvaro & Lasko, 1993). Παράλληλα με τις άμεσες σωματικές κακώσεις, υπάρχουν και χρόνιες συνέπειες στο νευρολογικό, το καρδιαγγειακό, το γαστρεντερικό, το μυικό, το ουροποιητικό και το αναπαραγωγικό σύστημα όπως κολπικές εκκενώσεις, δυσπεψία, διάρροια ή δυσκοιλιότητα, στομαχικά έλκη, σπαστική κολίτιδα που φαίνονται να συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με το χρόνιο άγχος που δημιουργείται στα θύματα ως αποτέλεσμα της βίας (Cascardi et al, 1992; Coker et al, 2000; McCaulley et al, 1996; Plichta & Falik, 2001).

Επιπλέον, σημαντικές είναι οι επιπτώσεις που έχει η συντροφική βία στη σεξουαλική υγεία του θύματος με συμπτώματα όπως πόνο στην λεκάνη στα γεννητικά όργανα και στο στήθος, τα εμμηνορροϊκά προβλήματα, οι μολύνσεις στο ουροποιητικό σύστημα, ο κωλικός ή ο κολπικός πόνος, τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα HIV/AIDS και οι υστερεκτομές (Coker et al , 2000, Mc Farlane et al, 1996, Plichta & Falik, 2001). Όταν μάλιστα η συντροφική βία υφίσταται κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης μπορεί να οδηγήσει σε καταστάσεις όπως αποκόλληση του πλακούντα, αιμορραγία, ρήξη της μήτρας, πρόωρο τοκετό, αποβολές, μειωμένο βάρος γέννησης του νεογνού και γέννηση νεκρού εμβρύου (Cokkinides et al, 1999, Dye et al , 1995 Mc Farlane et al, 1996, Purwar et al , 1999).

Εξίσου σημαντικές μπορεί να είναι οι συνέπειες της συντροφικής βίας στην διανοητική και ψυχική υγεία του θύματος. Αυτές περιλαμβάνουν καταστάσεις όπως η κατάθλιψη, το μετατραυματικό στρες, το άγχος, τα προβλήματα στον ύπνο και την σίτιση, η αυτοκτονική συμπεριφορά, η αυξημένη κατανάλωση αλκοόλ και άλλων ναρκωτικών ουσιών, η αντικοινωνική συμπεριφορά, η χαμηλή αυτοεκτίμηση, η ανικανότητα επίδειξης εμπιστοσύνης στο αντίθετο φύλο και ο φόβος των συντροφικών σχέσεων (Coker et al, 2000, Coker et al 2002, Campbell & Lewandoski, 1997, Hathaway et al, 2000, O' Leary, 1999, Oriel & Fleming 1998, Silverman et al, 2001). Ανάμεσα στις αρνητικές συνέπειες της συντροφικής βίας εντάσσεται και η ανάπτυξη αρνητικών συμπεριφορών υγείας εκ μέρους των θυμάτων, οι οποίες μπορούν να θέσουν περαιτέρω κινδύνους για την υγεία τους. Χαρακτηριστικές συμπεριφορές που έχουν συνδεθεί με την συντροφική βία είναι η ανάμειξη σε διακινδυνευμένες σεξουαλικές συμπεριφορές (σεξ χωρίς προφυλάξεις, μειωμένη χρήση προφυλακτικού, πρόωμη έναρξη σεξουαλικών επαφών, επιλογή μη υγιών και πολλαπλών σεξουαλικών συντρόφων), η χρήση ή η κατάχρηση βλαβερών ουσιών (τσιγάρα, αλκοόλ, ναρκωτικά), η οδήγηση έπειτα από κατανάλωση αλκοόλ, οι ανθυγιεινές διατροφικές συμπεριφορές (δίαιτα, εμετοί, κατάχρηση διαιτητικών χαπιών) και η κατάχρηση των υπηρεσιών υγείας (Heise & Garcia Moreno, 2002, Plichta 2004 , Roberts et al , 2005 , Silverman et al , 2001).

Μεταξύ των άλλων η συντροφική βία έχει συνδεθεί και με σοβαρές συνέπειες στην κοινωνική ζωή των θυμάτων όπως η περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες και η απομόνωση από κοινωνικά δίκτυα (Plichta 2004). Αντίθετα, για παράδειγμα, τρόποι ζωής που προτείνονται από παραδοσιακούς θεσμούς (κουλτούρα, εκκλησία κλπ) έχει βρεθεί να παίζουν ένα ρόλο κλειδί στην εγκαθίδρυση κοινωνικών δικτύων και την ανάπτυξη

δεσμών προστασίας των ανθρώπων, αυξάνοντας τις πιθανότητες υιοθέτησης συμπεριφορών υγείας και ασφάλειας και μειώνοντας τη συχνότητα εμπλοκής τους σε βίαιες ενέργειες (Chliaoutakis et al, 2002. Baeir & Wright, 2001. Johnson et al., 2000).

Τέλος, συνέπειες υπάρχουν και για τα παιδιά των θυμάτων, τα οποία είναι πιθανόν να υποστούν τραύματα κατά την διάρκεια περιστατικών συντροφικής βίας μεταξύ των γονέων τους. Ακόμα και όταν τα παιδιά δεν είναι τα άμεσα θύματα, είναι πιθανόν να υποφέρουν σημαντικά από την μαρτυρία της βίας εξαιτίας των γονέων τους. Αυτό έχει τεκμηριωθεί μέσα από αρκετές μελέτες που αναφέρουν ότι η μαρτυρία ή η προσωπική εμπειρία σωματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης συνδέεται με σωματική, σεξουαλική και συναισθηματική κακοποίηση κατά την ενήλική ζωή (Diaz – Olavarrietta et al , 2001, Jewkes et al , 2002, Martin et al , 2002 Oriel & Fleming , 1998).

3.3 Το προφίλ του δράστη

Πρώτο και κυριότερο, τα άτομα που κακοποιούν είναι ηθοποιοί. (Melissa Hopper 1996). Χωρίς να παίζει κανένα ρόλο το φύλο του ατόμου που κακοποιεί, μια από τις ικανότητες τους είναι να υιοθετούν μια φυσιολογική συμπεριφορά για να συγκαλύπτουν την κατάσταση.

Τα περισσότερα θύματα κακοποίησης αναφέρουν ότι το άτομο το οποίο γνώρισαν και ερωτεύτηκαν σταδιακά αλλάζει και μετατρέπεται σε τέρας. Αυτή είναι μια από τις πιο κοινές απόψεις των θυμάτων κακοποίησης. Το ερώτημα είναι: Τι υπάρχει στο μυαλό του ατόμου που κακοποιεί, όταν αυτός ξαφνικά, ή σταδιακά κακοποιεί τον σύντροφο του;

Φαίνεται πως οι δράστες μέσω της παρατήρησης και εν ακολουθία της μίμησης των γύρω τους μαθαίνουν να παρουσιάζονται ως φυσιολογικοί και να υιοθετούν μια σταθερή συμπεριφορά για αρκετό διάστημα. Αυτό σημαίνει ότι είναι ικανοί να πείσουν τον νέο τους σύντροφο ότι είναι πραγματικά υπέροχοι άνθρωποι, γοητευτικοί, οι οποίοι αξίζουν να τους δείξει κανείς εμπιστοσύνη, αγάπη και φροντίδα. Αυτή η συμπεριφορά είναι εύκολο να διατηρηθεί κάτω από συγκεκριμένες καταστάσεις, όπου ο δράστης έχει ελάχιστη επαφή με άλλους στην διάρκεια της ημέρας. Για παράδειγμα, στον εργασιακό χώρο, όπου αυτός /αυτή θα έχει επαφή με άλλους το πολύ για οκτώ ώρες. Μια άλλη περίπτωση είναι εκείνη των συνηθισμένων γνωριμιών που γίνονται στα νυχτερινά μαγαζιά. Κάτω από αυτές τις συνθήκες ο δράστης (ηθοποιός), χρειάζεται μόνο να πείσει ότι είναι φυσιολογικός για ένα μικρό χρονικό όριο.

Γι' αυτό το λόγο άτομα από το περιβάλλον των δραστών δυσκολεύονται να πιστέψουν πως το άτομο που είχαν την εντύπωση πως γνώριζαν θα ήταν ικανό να δείξει τέτοια βαρβαρότητα μέσα στην σχέση του. Στην περίπτωση των γυναικών δραστών, η δυσκολία συγκαλύπτεται από κοινωνικούς και πολιτικούς μύθους, οι οποίοι παρουσιάζουν τις γυναίκες μόνο ως θύματα και όχι ως δράστες. Σύμφωνα με την Hopper¹⁹, οι περισσότερες γυναίκες που επιτίθενται στους συντρόφους τους το κάνουν για λόγους αυτοάμυνας. Η άποψη όμως αυτή φαίνεται να αγνοεί την πραγματικότητα.

¹⁹ Melissa Hopper's article: "When Domestic Violence Diversion Is No Longer an Option: What to Do with the Female Offender."

Οι υπάλληλοι επιβολής του νόμου στην Καλιφόρνια λαμβάνουν περισσότερη από ποτέ υποχρεωτική εκπαίδευση όσον αφορά στη διαδικασία σύλληψης ενός περιστατικού οικογενειακής βίας όσο και στις μεθόδους της έρευνας. Όταν οι αστυνομικοί καλούνται σε μια οικογενειακή ταραχή, διεξάγουν μια έρευνα για να διαπιστώσουν ποιος είναι «ο κύριος επιτιθέμενος». (David Fontes, 1999)

Για τον δράστη- ηθοποιό, η διατήρηση μιας φυσιολογικής συμπεριφοράς μέσα σε μια μακροχρόνια σχέση είναι σχεδόν απίθανη. Στην διάρκεια της συναναστροφής του με το θύμα, υποκρίνεται συνεχώς, λόγω της ανάγκης του να κρύψει τον αληθινό του εαυτό, πράγμα όμως που είναι δύσκολο να το διατηρήσει. Η συμπεριφορά όμως χαλάει και η αληθινή προσωπικότητα βγαίνει στην επιφάνεια. Για το θύμα, η ξαφνική έκρηξη επιθετικότητας σε σχέση με την προηγούμενη «αγαπητή» και «γοητευτική» προσωπικότητα την οποία ερωτεύτηκαν τους προκαλεί σύγχυση και τους φέρνει σε αμηχανία. Το θύμα συνήθως ακόμα ερωτευμένο με τον δράστη, αρχίζει να δικαιολογεί την συμπεριφορά του πιστεύοντας πως τα πράγματα θα ξαναγίνουν όπως πρώτα.

Ο καθένας που έχει ερωτευτεί γνωρίζει την επένδυση στην εμπιστοσύνη, στην συναισθηματική δέσμευση και στην ανιδιοτέλεια όπου κάνει μια σχέση να 'δουλέψει'. Είναι φυσικό για το θύμα να θεωρεί δεδομένο ότι το άλλο πρόσωπο έχει κάνει τις ίδιες προσπάθειες με εκείνο και να θέλει κυρίως να εκλογικεύσει την συμπεριφορά του και να δεχθεί τις δικαιολογίες του δράστη.

Η προσωπικότητα ενός ατόμου που κακοποιεί διακρίνεται κυρίως από αυτοαπέχθεια και μίσος. Παρόλα αυτά αυτή η αποστροφή για τον εαυτό τους είναι πολύ οδυνηρή για τους ίδιους να την δεχθούν. Απελπισμένοι στην προσπάθεια τους να «ταιριάξουν» με κάποιους δικαιολογούν την επιθετική συμπεριφορά που δεν μπορούν να αποφύγουν και αρνούνται τα υπόλοιπα. Η άρνηση μπορεί να είναι βαθιά κρυμμένη με αποτέλεσμα να τους δημιουργεί αρνητικά συναισθήματα στον βασανισμένο τους ψυχισμό.

Ορισμένοι δράστες είναι φοβισμένοι και τρομοκρατημένοι από τα βίαια ξεσπάσματα τους αλλά η άρνηση τους υπερισχύει ώστε να καταφέρουν να διαχειριστούν τα συναισθήματα που τους προκαλούν. Γι' αυτό το λόγο όταν χάνουν τον έλεγχο και υιοθετούν μια επιθετική συμπεριφορά, έπειτα ακολουθούν μια συμπεριφορά βαθιάς και ειλικρινούς μετάνοιας και παρακαλούν για συγχώρεση. Στη διάρκεια του χρόνου αυτά τα συναισθήματα της μετάνοιας και του οίκτου θα θαφτούν και θα μετατραπούν σε μια παγερή και αμετανόητη συμπεριφορά. Γι' αυτό το λόγο είναι σημαντικό να δοθεί θεραπεία στους δράστες όταν ακόμη νιώθουν συναισθήματα μετάνοιας και συγχώρεσης.

Με σκοπό να αποφύγουν να ομολογήσουν τι νιώθουν για τους εαυτούς τους, οι δράστες εκφράζουν την αυτοαπέχθειά τους πάνω στα θύματα. Όταν αυτό συμβαίνει τότε δημιουργείται μια κλασική σχέση δράστη και θύματος. Υπάρχουν αναρίθμητοι λόγοι που εκφράζουν αυτό το συναίσθημα. Πολλοί από αυτούς που μετατρέπονται σε δράστες ενδο-οικογενειακής βίας ομολογούν ότι προέρχονται από ένα βίαιο ενδο-οικογενειακό περιβάλλον ή είχαν εμπειρίες κακοποίησης στην μετέπειτα ζωή τους. Στην ερώτηση πώς αυτή η εμπειρία τους επηρέασε, σχεδόν όλοι θα αναφέρουν συναισθήματα θυμού και φόβου (Cook 1997).

Για ένα παιδί που μεγαλώνει σε ένα σπίτι όπου επικρατεί βία, παρόλο που αυτές οι συμπεριφορές και οι εμπειρίες στις οποίες είναι μάρτυρας τον αναστατώνουν, θεωρεί ότι

είναι φυσιολογικές. Είναι αυτό που γνωρίζουν, έτσι γι' αυτά, αυτό είναι εκείνο που περιέχει μια φυσιολογική οικογενειακή ζωή.

Παρόλα αυτά, ο φόβος και ο θυμός που αναπτύσσεται βαθιά μέσα τους από τους δράστες δεν μπορεί να βρει διέξοδο έκφρασης πέρα από τα όρια του σπιτιού. Το να νευριάσουν, ή ακόμα να δείξουν δυσαρέσκεια με τη μεταχείριση τους, ίσως οδηγήσει στην αύξηση της κακοποίησης εναντίον τους. Ο φόβος της αντεκδίκησης οδηγεί σε αισθήματα που αυθόρμητα έχουν αναπτύξει για τους θύτες βαθιά μέσα τους. Ο μόνος τρόπος να αντιμετωπίσουν επιτυχώς το φόβο και το θυμό είναι να τους αρνηθούν και να «πετάξουν» μέσα από το σπίτι αυτή την αντικοινωνική συμπεριφορά.

Όταν το κακοποιημένο παιδί ενηλικιωθεί, αν δεν έχει συμβιβαστεί με αυτά τα αισθήματα της οργής τα οποία κρύβει βαθιά μέσα του, είναι σχεδόν βέβαιο ότι αυτά θα επέλθουν στην επιφάνεια στις σχέσεις του ως ενήλικας.

Οι ενήλικοι έχουν την τάση να αναπαράγουν ότι αυτοί θεωρούν φυσιολογικό από τα παιδικά τους χρόνια, στις σχέσεις τους ως ενήλικες. Αν μεγαλώσουν μέσα σε ένα χαοτικό και γεμάτο φόβο περιβάλλον είναι λογικό γι' αυτούς να νιώθουν μέσα στο σπίτι αυτού του είδους το δυναμικό της οικογένειας. Υποσυνείδητα ίσως κάνουν σχέσεις που αισθάνονται ότι τους είναι οικείες και χωρίς να έχει σημασία πόσο επίπονες είναι αυτές οι σχέσεις, εκείνοι νιώθουν 'φυσιολογικά'.

Ορισμένοι δράστες είναι απλώς ψυχοπαθείς. Απολαμβάνουν το αίσθημα της δύναμης που έχουν πάνω στο θύμα και ίσως και να προβούν και στη δολοφονία του αν δεν προλάβει να μεσολαβήσει κάτι. Άλλοι δράστες καταλήγουν να μισούν τους συντρόφους τους με την πάροδο του χρόνου και αντί να φύγουν από αυτή τη σχέση, προτιμούν να καταστρέψουν το άλλο άτομο.

Όλοι οι δράστες απολαμβάνουν το αίσθημα της δύναμης που εκπέμπουν πάνω στο θύμα αλλά δεν είναι όλοι τους ψυχοπαθείς. Συχνά έχουν βαθιά εγωιστικά χαρακτηριστικά ζώντας σε ένα κόσμο που μόνο τα δικά τους συναισθήματα, ανάγκες και επιθυμίες είναι σημαντικά. Όταν οι δράστες εκφράζουν αγάπη προς το θύμα δεν είναι επειδή στην πραγματικότητα αισθάνονται αγάπη αλλά επειδή θέλουν κάτι από το θύμα το οποίο δεν μπορούν να πάρουν εκφράζοντας απειλές.

Μερικοί δράστες θα κακοποιήσουν τους άλλους χρησιμοποιώντας ιστορίες που ενοχοποιούν το θύμα με σκοπό κάποιος άλλος να χτυπήσει ή να συλλάβει το θύμα και αυτό είναι κατά κύριο λόγο χαρακτηριστικό γνώρισμα των γυναικών. Άλλη μορφή κακοποίησης που έχει σχέση με αυτό τον τρόπο, είναι το να απαγορεύει χωρίς λόγο την επικοινωνία του γονέα με το παιδί του. Αυτή τη μορφή την χρησιμοποιεί ο δράστης συνεχίζοντας την κακοποίηση και ενώ η σχέση του με το θύμα έχει λήξει.

Γι' αυτούς που έχουν εμπειρίες κακοποίησης στην μετέπειτα ζωή τους, αλλά είχαν σχετικά ευτυχισμένα παιδικά χρόνια, ίσως να υπάρχει ένα υποσυνείδητο στοιχείο εκδίκησης στην μετέπειτα επιθετική συμπεριφορά τους. Περιπτώσεις γυναίκας που κακοποιεί μπορεί να ενισχύονται σε άρθρα γυναικείων περιοδικών που απεικονίζουν τους άνδρες σαν κακούς, από σαπουνόπερες, δράματα, ταινίες, ιστορίες στις εφημερίδες για γυναίκες θύματα κακοποίησης και οι σταθερές και επίμονες πιέσεις στις γυναίκες από ακραία φεμινιστικά κινήματα που θεωρούν όλους τους άνδρες επικίνδυνους.

Όλες οι σκέψεις και τα συναισθήματα καλύπτονται κάτω από την ομπρέλα του όρου «μίσανδρος». Ο μίσανδρος είναι αυτός που μισεί τους άνδρες. Αντίστοιχα με τον παραπάνω όρο είναι και αυτός που αφορά στους άνδρες. Οι σκέψεις και τα αισθήματα

που εκφράζουν μίσος και προσβολή προς τις γυναίκες καλύπτονται με τον όρο μισογυνισμός. Είναι γνωστό ότι υπάρχουν πολλοί τέτοιοι άνδρες τριγύρω, όμως, το να κριτικάρει κανείς την γυναικεία συμπεριφορά δεν είναι το ίδιο με το να μισεί τις γυναίκες. Μια σημαντική διάκριση πρέπει να υπάρχει μεταξύ των δυο όρων.

3.3.1. Η σχέση του θύματος με το δράστη

Το θύμα και ο δράστης έχουν μια πολύπλοκη σχέση που συχνά είναι δύσκολο να ερμηνευθεί με απλούς όρους.

Αρχικά, το θύμα δεν έχει ιδέα ότι ο σύντροφός του είναι άτομο που κακοποιεί. Εκείνοι που το γνωρίζουν και παραμένουν με αυτό το άτομο, ίσως προσπαθούν να «βοηθήσουν» το δράστη. Είναι πολύ επικίνδυνο πράγμα για εκείνους που έχουν λίγη ή καθόλου γνώση να το προσπαθήσουν. Είναι αρκετά δύσκολο και για έναν επαγγελματία να βοηθήσει ένα άτομο που κακοποιεί, σίγουρα δεν είναι κάτι που ένας ερασιτέχνης θα έπρεπε να προσπαθήσει.

Ένα χαρακτηριστικό των ατόμων που μπορούν να εκφράσουν επιθετική συμπεριφορά είναι η ανάγκη να ελέγχουν τα πάντα γύρω από το θύμα, και αυτό ισχύει τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες δράστες. Αυτή η ανάγκη του να ελέγχει τους άλλους πηγάζει από δυο έντονες επιθυμίες της προσωπικότητας του ατόμου. Η πρώτη είναι η ανάγκη να παραμείνει η προσωπικότητά του κρυφή και η δεύτερη είναι η ανάγκη του να μη νιώσει κατώτερος (Cook 1997).

Μέσα σε μια προσωπική σχέση είναι φυσικό και για τις δυο πλευρές να εξετάζουν ο ένας την προσωπικότητα του άλλου και να εξωτερικεύουν συναισθήματα. Τον δράστη αυτή η τόσο κοντινή επαφή τον φοβίζει. Όλοι τους τη ζωή προσπαθούσαν να κρύψουν τον αληθινό εαυτό τους τόσο από τους ίδιους όσο και από την κοινωνία. Τυπικά απεχθάνονται τον εαυτό τους και συχνά φοβούνται την ικανότητά τους για βία. Δεν μπορούν να υποβληθούν σε διαδικασία εξέτασης. Γι' αυτό το λόγο αυτό το αθώο «ψάξιμο» από τον σύντροφο τους μπορεί συχνά να είναι το ερέθισμα για τις βίαιες δράσεις τους καθώς προσπαθούν να σταματήσουν την εξερεύνηση των βαθύτερων και κρυφότερων αισθημάτων τους χρησιμοποιώντας εκφοβισμό και βία.

Όσο για τη δεύτερη περίπτωση, ο δράστης χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές για να αναγκάζει το θύμα να εκτελεί τις διαταγές που του δίνει ο ίδιος καθώς έτσι νιώθει ότι είναι δυνατός. Μια από τις τεχνικές που χρησιμοποιεί είναι «το προφορικό όπλο». Αυτό σημαίνει να ξεκινάει ένα καταιγισμό κατηγορητηρίων και προσβολών χωρίς να δίνει χρόνο στο θύμα να απαντήσει. Αυτές οι προσβολές είναι συχνά προέκταση του πώς αισθάνονται οι ίδιοι για τον εαυτό τους. Για παράδειγμα εάν ο δράστης έχει έντονα αισθήματα ζήλειας προς τους φίλους και γενικότερα προς τα άτομα που συναναστρέφεται το θύμα, τότε ο δράστης κατηγορεί το θύμα ότι τον ζηλεύει. Άλλο παράδειγμα είναι όταν ο δράστης είναι ανεπαρκής σε κάτι, αμέσως στρέφει τις κατηγορίες στο θύμα ότι εκείνο είναι ανίκανο. Οποιοσδήποτε να είναι οι κατηγορίες, μεταφέρονται με τόσο δυνατή ένταση και γρήγορο ρυθμό όπου το θύμα να είναι τρομοκρατημένο, μπερδεμένο, προσβεβλημένο και πληγωμένο και είναι ανίκανο να απαντήσει. Ακολουθεί μια πνευματική και συναισθηματική παράλυση η οποία ίσως οδηγήσει στην παντελή συντριβή του θύματος. Σε αυτό το στάδιο ο δράστης είναι πλημμυρισμένος από αισθήματα δύναμης πάνω στο θύμα και αν η βία επέρχεται ίσως συμβεί σε αυτή τη στιγμή απόλυτης ευφορίας.

Οι λόγοι που ο δράστης δεν θέλει να δώσει στο θύμα χρόνο να απαντήσει είναι δύο. Πρώτον, ο δράστης δεν ενδιαφέρεται καθόλου για τις σκέψεις και τα αισθήματα του θύματος. Δεύτερον, ο δράστης δεν ενδιαφέρεται για διάλογο αλλά μόνο να ελέγχει το θύμα.

Ο βαθμός του ελέγχου πάνω στο θύμα μπορεί μερικές φορές να φτάνει πολύ μακριά. Μπορούν για παράδειγμα να διαλέγουν τι φαγητό θα τρώνε και πότε, τι ρούχα θα φορέσουν, τι ώρα μπορούν να βγουν από το σπίτι και πότε θα επιστρέψουν, με ποιους θα επικοινωνούν, πόσα χρήματα επιτρέπεται να ξοδεύουν.

Οι θύτες που φοβούνται ότι ο σύντροφός τους ίσως να τους εγκαταλείψει καταφεύγουν σε διάφορες πράξεις ώστε να εμποδίσουν το θύμα να κάνει κάτι τέτοιο. Μερικές από αυτές μπορεί να είναι:

- Συκοφαντούν τον σύντροφο τους στην τοπική κοινότητα ώστε κανείς να μην ενδιαφέρεται γι' αυτούς.
- Προσπαθούν να καταστρέψουν τη φήμη τους λέγοντας ψέματα γι' αυτούς στην οικογένειά τους, στους φίλους, στην εργασία τους.
- Δηλητηριάζουν το θύμα.
- Στέλνουν απειλητικά μηνύματα στο τηλέφωνό τους.
- Καταδιώκουν το θύμα ή καταστρέφουν το αμάξι για να το εμποδίσουν να φύγει.
- Κρατάνε το θύμα μακριά από τα παιδιά του.
- Απειλούν με αυτοκτονία.
- Κατηγορούν το θύμα για σεξουαλική παρενόχληση προς τα παιδιά.
- Πραγματοποιούν απειλητικά ή τηλεφωνήματα χωρίς ομιλία αργά τη νύχτα.
- Απειλούν το θύμα ότι θα σκοτώσουν τα παιδιά αν φύγει.
- Αυξάνουν το επίπεδο της βίας.
- Στρέφουν τα παιδιά ενάντια στο θύμα.
- Βρίσκουν και επιτίθενται στο θύμα στο νέο του σπίτι.

Όλες αυτές οι συμπεριφορές ασκούν έλεγχο και επιβολή κυριότητας πάνω στο θύμα.

3.4 Συντροφική βία εναντίων ανδρών

Τα επεισόδια που στην πραγματικότητα αναφέρονται στην αστυνομία είναι το αρχικό σημείο για να εξετάσει κανείς το βαθμό της οικογενειακής βίας. Η Maureen McLeod (1984) εξέτασε πάνω από 6.000 περιπτώσεις επίθεσης της συζύγου, αναφερόμενες στο αστυνομικό τμήμα του Ντιτρόιτ. Ανακάλυψε ότι αναφορές των ανδρών για επιθέσεις από τις συζύγους τους φτάνουν στο 6 % των αναφορών.

Σύμφωνα με το δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών σε μια έρευνα του 1992-1993²⁰ ένα εκατομμύριο γυναίκες το χρόνο είναι θύματα φανεράς βίας, συγκριτικά με

²⁰ Bureau of justice Statistics 2003, Intimate Partner Violence, 1993-2001, Washington, D.C : U.S Departement of Justice.

143 χιλιάδες άνδρες. Σε προηγούμενες μελέτες οι γυναίκες αναφέρουν ένα ετήσιο ποσοστό 572.032 περιπτώσεις επίθεσης του συζύγου, ενώ οι άνδρες αναφέρουν ετήσιο ποσοστό 48.983. Αυτοί οι αριθμοί είναι λιγότερο μακριά από αυτούς που αναφέρονται καθημερινά στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η Εθνική Εγκληματολογική Έρευνα βρίσκει επίσης ότι η αστυνομία είναι πιο πιθανόν να φτιάξει μια επίσημη αναφορά αν ο παραβάτης είναι ξένος περισσότερο από το αν είναι γνωστός. Όμως οι έρευνες αυτοαποκαλούνται έρευνες εγκλημάτων και δεν περιέχουν ερωτήσεις σχετικές με την «υπόγεια» βία. Δυστυχώς όταν κανείς απαντήσει σε ερωτήσεις που αφορούν ληστείες, μερικά θύματα δεν επιλέγουν να κατηγοριοποιήσουν την ενδο-οικογενειακή βία ως έγκλημα. Γι' αυτούς και άλλους λόγους, η έρευνα του Υπουργείου Δικαιοσύνης ίσως αδυνατεί να παρουσιάσει επαρκώς το σύνολο της ενδοοικογενειακής βίας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Κατά παράδοση, ένα θύμα είναι πιο πιθανό να αναφέρει σοβαρούς τραυματισμούς από μια επίθεση ενός νόμιμου συντρόφου παρά να αναφέρει επιθέσεις ή τραυματισμούς από έναν περιστασιακό παρτενέρ.

Η McLeod (1984) ανακάλυψε ότι οι κακοποιημένοι άνδρες αποτυγχάνουν να αναφέρουν περιπτώσεις στην αστυνομία σε μεγαλύτερη αναλογία απ' ότι οι γυναίκες. Ενώ το 54 % κακοποιημένων γυναικών ισχυρίζονται ότι έχουν δηλώσει στην αστυνομία επιθετικό συμβάν, μόνο το 45% από άνδρες θύματα ισχυρίζονται ότι έχουν κάνει κάτι τέτοιο. Επίσης ανακάλυψε ότι οι άνδρες θύματα είναι «συχνά λιγότερο πιθανόν από τις γυναίκες να κάνουν μήνυση όταν η αστυνομία έχει ειδοποιηθεί». Συνεπώς οι άνδρες είναι κατά 11% λιγότερο πιθανόν να αναφέρουν οποιοδήποτε τύπο βίαιου εγκλήματος στα οποία ήταν θύματα.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η βία στο σπίτι εναντίον των γυναικών είναι ένα σοβαρό πρόβλημα. Ο Dr C. Everett Koop το ονομάζει το νούμερο ένα πρόβλημα υγείας των γυναικών. Οι στατιστικές που έχουν γίνει δείχνουν το εξής: σχεδόν το ένα τρίτο των γυναικών που βρίσκονται στο νοσοκομείο στα επείγοντα περιστατικά είναι εκεί εξαιτίας βίας στο σπίτι, τρεις από τις τέσσερις γυναίκες θύματα ανθρωποκτονιών δολοφονήθηκαν από τους συζύγους ή τους εραστές τους, και έξι εκατομμύρια γυναίκες είναι θύματα κακοποίησης από ανθρώπους τους οποίους γνωρίζουν κάθε χρόνο.

Σε σχέση με αυτές τις στατιστικές, ίσως είναι δύσκολο για τους περισσότερους να δεχτούν ότι οι γυναίκες επιτίθενται στους άνδρες και αν συμβαίνει συχνά αυτό το φαινόμενο τότε ποιος είναι ο λόγος που δεν ακούμε περισσότερα γι' αυτό το θέμα.; Μπορεί κανείς να σκεφτεί ότι αυτό συμβαίνει μόνο όταν ένας μεγάλος σε ηλικία και ασθενικός άνδρας κακοποιείται από μια νεότερη γυναίκα ή όταν η γυναίκα κακοποιείται ή είναι θύμα επίθεσης και τότε αντεπιτίθεται. Επίσης κατά πόσον οι τραυματισμοί είναι σοβαροί εφόσον γενικά η γυναίκα δεν είναι από τη φύση της τόσο δυνατή όσο είναι οι άνδρες.

Σύμφωνα με τον Straus, (1999):

«...υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός κατηγοριών που επιχειρούνται από άνδρες για να αποκτήσουν αστυνομική προστασία που καταλήγουν στη σύλληψη των ίδιων των ανδρών. Αυτή η ειρωνική κατάσταση είναι ένας ακόμη λόγος που οι άνδρες είναι ενάντιοι στο να τηλεφωνήσουν για αστυνομική προστασία. Ο κύριος λόγος είναι ότι το επίπεδο των τραυμάτων είναι πολύ χαμηλότερο όταν ο παραβάτης είναι γυναίκα και υπάρχει επομένως λιγότερη ανάγκη να τηλεφωνήσει κανείς για προστασία. Το γεγονός

ότι η επίθεση είναι νομικό και ηθικό έγκλημα, ανεξάρτητα από το εάν υπάρχει τραύμα λείπει από την αντίληψη των εμπλεκόμενων σε αυτή τη συμπεριφορά».

Ο John Leo σε ένα άρθρο του 1996 στην U.S. News επισημαίνει ότι:

«Η φεμινιστική επιμονή στο να χρησιμοποιούνται θεωρίες για να ‘φωτογραφίσουν’ γεγονότα έχουν ατυχή αποτελέσματα. Το ένα είναι ότι η γενική άποψη των ανδρών ως μοναδικώς βίαιοι και επικίνδυνοι προς τις γυναίκες (‘οι άνδρες χτυπούν επειδή μπορούν’, ‘το πιο επικίνδυνο μέρος για να βρίσκεται μια γυναίκα είναι στο σπίτι’) έχει διεισδύσει βαθιά στην λαϊκή κουλτούρα. Σε διεθνείς έρευνες με ερωτώμενους μικρά παιδιά υπάρχει εκ μέρους τους η ευχή ‘να σταματήσουν οι μπαμπάδες να χτυπούν τις μαμάδες. Στην πραγματικότητα τα παιδιά είναι πιο πιθανόν πλέον να βλέπουν τη μαμά να χτυπάει τον μπαμπά. Ο βαθμός σκληρών επιθέσεων από άνδρες σε γυναίκες στο σπίτι μειώθηκε σχεδόν 50% μεταξύ της πρώτης Εθνικής Έρευνας Οικογενειακής Βίας (1975) και των πιο πρόσφατων δεδομένων του 1992. Έπεσε από 38 ανά 1000 ζευγάρια το χρόνο στα 20. Αυτό έγινε χάρη των φεμινιστριών, αλλά ο βαθμός των επικινδύνων γυναικείων επιθέσεων στα αρσενικά μέσα στο σπίτι πλέον είναι 45 στα 1000 ζευγάρια- διπλάσιος από τον βαθμό των ανδρών. Αυτό είναι επίσης ευθύνη των φεμινιστριών.

Στις επιθέσεις μεταξύ των ζευγαριών, οι γυναίκες συνήθως για να λύσουν κάποια διαφορά χρησιμοποιούν όπλα σε αρκετά μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι άνδρες. Παρόλα αυτά, ένας άνδρας, με το πλεονέκτημα του τυπικά μεγαλύτερου μεγέθους του και την δύναμη του σώματός του, είναι πιο πιθανό να επιφέρει τραύματα σε μια βίαιη κατάσταση, ή ακόμα και παίζοντας. Όμως τα τρέχοντα γεγονότα υποδηλώνουν ότι ο βαθμός των τραυμάτων ίσως είναι σχεδόν ίσος. Επίσης, εξαιτίας της απροθυμίας των ανδρών να ζητήσουν βοήθεια σε καταστάσεις οικογενειακής βίας και της έλλειψης ενός σύμφωνου ορισμού για το τι αποτελεί ένα ‘τραύμα’, οι συγκρίσεις για το αν οι γυναίκες ή οι άνδρες υφίστανται τα περισσότερα τραύματα είναι πολύ δύσκολες, αν όχι αδύνατες.

Ως αποτέλεσμα του γεγονότος ότι οι γυναίκες χρησιμοποιούν όπλα πιο συχνά σε οικογενειακές διαμάχες, οι άνδρες συχνά υφίστανται πιο μοιραία τραύματα όπως μια πληγή μαχαιρώματος ή καψίματα σε σύγκριση με τις μελανιές σε μια γυναίκα.

Το σφάλμα σε μια περίπτωση οικογενειακής μάχης εντοπίζεται όταν επεμβαίνει η αστυνομία και προσπαθεί να διαπιστώσει ποιος είναι εκείνος που ξεκίνησε πρώτος τον καυγά. Το πιο πιθανό είναι ο άνδρας να κατηγορεί τη γυναίκα και εκείνη να κατηγορεί τον άνδρα. Αυτό είναι ένα σενάριο που συμβαίνει συχνά στις οικογένειες. Αν η αστυνομία δεν μπορεί να καταλήξει, συλλαμβάνει τον άνδρα.

Παρόλα αυτά αν ο άνδρας είναι γρατσουνισμένος και ματωμένος, και η γυναίκα δεν έχει ούτε ένα σημάδι πάνω της, η αστυνομία συλλαμβάνει τη γυναίκα. Αυτό το φαινόμενο βρίσκει αντίθετους τους οπαδούς του φεμινισμού καθώς θεωρούν ότι σαφώς ο άνδρας είναι αυτός που ξεκινάει και η γυναίκα δικαιολογημένα έχει την όποια αντίδραση. Η μόνη φορά που παραδέχονται ότι ή γυναίκα είναι βίαιη είναι όταν εκείνη βρίσκεται σε θέση αυτοάμυνας. Αλλά και πάλι θεωρείται ότι καμιά γυναίκα δεν πρέπει να τιμωρείται επειδή υπερασπίζεται τον εαυτό της.

Οι «μικρότερες» επιθέσεις που διαπράττονται από γυναίκες είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, ακόμα και αν δεν προκαλούν τραυματισμό, διότι βάζουν τις γυναίκες σε κίνδυνο διαφόρων ειδών αντεκδίκησης από τους άνδρες (Straus & Hotaling, 1980). Οι φυσικές επιθέσεις δεν είναι απαραίτητως ο πιο καταστροφικός τύπος κακοποίησης. Η

λεκτική επιθετικότητα ίσως είναι πολύ περισσότερο καταστροφική από φυσικές επιθέσεις (Vising, Straus, Gelies, & Harrop, 1991).

3.4.1 Λόγοι μη αποχώρησης του άνδρα από την συζυγική εστία

Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους ένας άνδρας παραμένει σε μια βίαιη σχέση. Συχνά δεν ξέρει ότι η φυσική επίθεση ενάντια σε έναν άνδρα είναι έγκλημα, ακόμα και αν αυτή που του επιτίθεται είναι γυναίκα του ή φίλη. Εκτός των άλλων βλέπει καθημερινά στην τηλεόραση περιπτώσεις γυναικών που χαστουκίζουν, χτυπούν τους άντρες τους χωρίς κανείς να πει ούτε λέξη²¹. Συχνά νιώθει ότι είναι στο χέρι του να κάνει τη σχέση του να λειτουργήσει σωστά και θα έχει αποτύχει ως πατέρας και σύζυγος αν φύγει. Ίσως ντρέπεται να παραδεχτεί ότι έχει χτυπηθεί ή ότι διάλεξε λάθος σύντροφο. Όταν η σύντροφός του δεν τον χτυπάει μπορεί να είναι αξιαγάπητο άτομο. Αγαπάει αυτή την πλευρά της και ελπίζει ότι θα αλλάξει. Ίσως πιστεύει στους όρκους του γάμου που λένε «στα καλά και στα άσχημα μαζί, μέχρι ο θάνατος να μας χωρίσει». Η σύζυγός του ίσως να του έχει απαγορεύσει να διατηρεί επαφές με την οικογένεια και τους φίλους του και αισθάνεται ότι δεν υπάρχει κανείς να του δώσει συναισθηματική υποστήριξη. Εκτός των άλλων έτσι έχει μάθει από μικρό παιδί. Να υπομένει. Συχνά υπάρχουν παιδιά να νοιαστεί και ίσως νιώθει ανίκανος να φροντίσει επαρκώς γι' αυτά. Η βία θα μπορούσε να είναι μέρος του παρελθόντος του και τώρα τη δέχεται σαν μέρος της ζωής του. Ίσως να νιώθει ότι το παιδί του χρειάζεται μια μητέρα. Ίσως έχει προσπαθήσει να φύγει πιο πριν, αφήνοντας τη γυναίκα του να τον εξευτελίζει στο κοινό και στη δουλειά του. Η σύντροφός του ίσως τον έχει απειλήσει ότι θα τον σκοτώσει αν φύγει, ή τον κατηγορεί για κακοποίηση των παιδιών, ακόμα και σεξουαλική κακοποίηση και αυτός πιστεύει ότι θα πραγματοποιήσει τις απειλές της²². Ίσως δεν ξέρει ότι η βοήθεια είναι απαραίτητη. Η κατάσταση συνεχίζεται και είναι διαφορετική για κάθε περίπτωση. Όμως υπάρχει ένα συναίσθημα που έχουν όλοι οι άνδρες που κακοποιούνται: ο φόβος να φύγουν και ο φόβος του να μείνουν και αν τα παιδιά είναι ανακατεμένα τι θα τους συμβεί αν δεν είναι εκεί να παρέμβει.

Μερικοί άνδρες που είναι θύματα παραμένουν με τη γυναίκα που τους πληγώνει επειδή είναι οικονομικά εξαρτώμενοι από αυτήν. Όλο και περισσότεροι άνδρες μένουν στο σπίτι ως σύζυγοι που φροντίζουν τα οικιακά ή ενθαρρύνονται από τις γυναίκες στους στο να γράφουν, να ασχολούνται με την τέχνη, βοηθούν όταν αναρρώνουν από ιατρική επέμβαση, ή είναι ανάπηρες, και για πολλούς άλλους λόγους. Η υπόθεση ότι όλοι οι άνδρες μπορούν να βρουν δουλειά σημαίνει ότι και όλες οι γυναίκες μπορούν να βρουν δουλειά. Όμως, το οικονομικό φορτίο συνήθως θεωρεί ότι οι γυναίκες δεν μπορούν ή ότι δεν χρειάζεται να βρουν δουλειά ενώ οι άνδρες πρέπει έστω και αν χρειάζεται να κάνουν διάφορες δουλειές για να τα βγάλουν πέρα. Ο άνδρας μπορεί να ξέρει ότι θα είναι πιο

²¹ Bureau of justice Statistics 2003, Intimate Partner Violence, 1993-2001, Washington, D.C : U.S Department of Justice.

²² Bureau of justice Statistics 2003, Intimate Partner Violence, 1993-2001, Washington, D.C : U.S Department of Justice.

ασφαλής και πιο ευτυχισμένος αν φύγει, αλλά φοβάται ότι θα είναι ανίκανος να υποστηρίξει τον εαυτό του και να φροντίσει και τα παιδιά του.

Για μερικούς άνδρες, φτάνει τελικά μια μέρα που δεν πάει άλλο να ανέχονται φυσική και λεκτική επίθεση. Ίσως ένα από τα παιδιά μπήκε στη μέση. Ο άνδρας μπορεί να τραυματίστηκε και να χρειάζεται ιατρική περίθαλψη. Συνήθως είναι σωματικά και ψυχικά εξουθενωμένος. Ίσως ζητάει βοήθεια για τη γυναίκα του ή βοήθεια στο να την καταλάβει. Βλέπει ότι τα παιδιά του επηρεάστηκαν από τη βία. Νιώθει νευριασμένος, φοβισμένος και φοβερά μόνος του. Ειδικά αν προσπάθησε να μιλήσει σε κάποιον γι' αυτό. Η ερώτηση γυρίζει σ' αυτόν: «τι έκανες εσύ για να το αποτρέψεις»; Σαν να είναι όλα δικό του λάθος. Η χειρότερα «τι σόι άντρας είναι αυτός που αφήνει τη γυναίκα του να τον χτυπάει;» και δεν τολμάει να πει για τη θεραπεία του γιατί, στις περισσότερες περιπτώσεις, θα χρειαστεί να αναφέρουν το περιστατικό στις αρχές ιδιαίτερα αν ένα από τα παιδιά έχει ανάμειξη. Νιώθει παγιδευμένος στην κατάσταση και δεν βρίσκει διέξοδο. Μπορεί να νιώθει σίγουρος ότι η επόμενη επίθεση θα τον σκοτώσει. Αυτοί και άλλοι λόγοι μπορούν να απωθήσουν έναν άνδρα να σκεφτεί για αλλαγή (Bureau of justice Statistics 2003).

3.4.2. Γυναικεία επίθεση ή αυτοάμυνα;

Είναι συνηθισμένο ως ένα μεγάλο βαθμό οι επιθέσεις των γυναικών απέναντι στους συντρόφους τους να θεωρούνται η «απάντηση» ή άμυνα έναντι των επιθέσεων από τους άνδρες. Παρόλα αυτά νέες μαρτυρίες δημιουργούν ερωτήματα πάνω σε αυτή την εξήγηση.

Για τις φονικές επιθέσεις από γυναίκες, ορισμένες έρευνες αναφέρουν ότι η πραγματική διάσταση είναι αυτό-άμυνα, αντεκδίκηση ή πράξεις απελπισίας εξαιτίας πολλών χρόνων θυματοποίησης (Browne, 1987²³; Browne & Williams, 1989; Jurik & Gregware, 1989). Παρόλα αυτά έρευνα 24 περιπτώσεων των Jurik & Gregware, (1989), στην οποία γυναίκες σκότωσαν τους άνδρες συντρόφους τους, έδειξε ότι το θύμα ξεκίνησε χρήση φυσικής δύναμης σε ποσοστό 40% των περιπτώσεων, και ότι μόνο το 21% ήταν απάντηση σε «προηγούμενη επίθεση» ή «απειλή για κακοποίηση/θάνατο». Βρέθηκε επίσης ότι το 60% των γυναικών είχαν προηγούμενο ιστορικό εγκληματικότητας. Παρομοίως, έρευνα του Mann²⁴ (1990), μελέτης των καταστάσεων σχετικά με τις ανθρωποκτονίες συντρόφων από γυναίκες δείχνει ότι πολλές από τις γυναίκες που δολοφονούν τους συντρόφους τους είναι παρορμητικές, βίαιες και έχουν ιστορικό εγκληματικότητας.

Από τα 495 ζευγάρια στην Εθνική Έρευνα Βίας στην Οικογένεια το έτος 1985²⁵ όπου μια η περισσότερες επιθέσεις ήταν αναφερόμενες από γυναίκες ερωτώμενες, ο άνδρας σύντροφος ήταν ο μόνος βίαιος σε ποσοστό 25.9 των περιπτώσεων και η γυναίκα

²³ Browne, A. (1987). *When battered women kill*. New York: The Free Press.

²⁴ Mann, C. R. (1990). Black female homicide in the United States, *Journal of Interpersonal Violence*, 5, 176-201.

²⁵ National Family Violence Survey (1985)

σύντροφος ήταν η μόνη βίαιη σε ποσοστό 25.5 των περιπτώσεων. Έτσι, η ελάχιστη εκτίμηση της βίας εκ των γυναικών που δεν θεωρείται αυτό-άμυνα, είναι 25 τοις εκατό.

Ίσως η πραγματική διαφορά φύλου φαίνεται στις επιθέσεις που είναι αρκετά σοβαρές και αποτελούν κίνδυνο να προκαλέσουν τραύματα, όπως γροθιές, κλωτσιές και επιθέσεις με όπλα. Αυτή η υπόθεση ερευνήθηκε μέσω 211 γυναικών που ανέφεραν ένα ή περισσότερα περιστατικά «σοβαρής» επίθεσης. Τα ποσοστά των αποτελεσμάτων ήταν παρόμοια: και οι δύο σύντροφοι χρησιμοποίησαν βία κατά ποσοστό 35.2%, μόνο οι άνδρες 35.2% και μόνο οι γυναίκες 29.6%²⁶.

Ανεξαρτήτως αν η ανάλυση είναι βασισμένη σε όλες τις επιθέσεις ή επικεντρώνεται μόνο στις πιο σοβαρές, σχεδόν τόσες γυναίκες όσο και άνδρες επιτέθηκαν στον σύντρόφο τους ο οποίος δεν τους είχε χτυπήσει κατά τη διάρκεια ενός χρόνου που ήταν η αναφερόμενη περίοδος. Αυτό είναι αντιφατικό με την εξήγηση της «αυτό-άμυνας» για τον υψηλό βαθμό οικογενειακών επιθέσεων από γυναίκες. Παρόλα αυτά είναι πιθανόν ότι, μεταξύ των ζευγαριών όπου επιτίθενται και οι δύο σύντροφοι, όλες οι γυναίκες να δρουν με αυτό-άμυνα. Ακόμα και αν αυτή η υπόθεση ήταν σωστή, παραμένει το ότι το 25-30% των βίαιων σχέσεων είναι βίαιες μόνον εξαιτίας των επιθέσεων από την γυναίκα σύντροφο.

Είναι αξιοσημείωτο ότι όταν η έρευνα δεν αποκλείει την πιθανότητα του να είναι οι γυναίκες υποκινητές της βίας παραλείποντας δεδομένα σχετικά με τις γυναίκες δράστες, κάθε μελέτη βρίσκει ότι οι γυναίκες ξεκινούν τη βία σε μεγάλη αναλογία των περιπτώσεων. Ακόμα και αν θεωρηθεί ότι πολλές από τις επιθέσεις που ξεκινούν από τις γυναίκες είναι μια απάντηση στο φόβο που προέρχεται από πολλά χρόνια θυματοποίησής τους, το γεγονός αυτό τείνει να αυξήσει τις επιθέσεις από άνδρες συντρόφους (Bowker, 1983; Feld & Straus, 1989; Gelles & Straus, 1988 Straus 1974) κι έτσι βοηθά στο να δικαιωνίζεται ή να αυξάνεται η συντροφική βία.

3.4.3. Σεξουαλική κακοποίηση ανδρών

Ένας από τους μακροχρόνιους μύθους σχετικά με την σεξουαλική κακοποίηση είναι ότι οι άνδρες ή τα αγόρια είναι σπάνια θύματα σεξουαλικής κακοποίησης, ειδικά με γυναίκες βιαστές-ότι μια γυναίκα δεν μπορεί να αναγκάσει έναν άνδρα να έχει ερωτική επαφή μαζί της ενάντια στη θέλησή του. Στερεότυπα σχετικά με την σωματική αδυναμία της γυναίκας, αδιαφορία της για σεξουαλική επαφή, παθητικότητα στον σεξουαλικό της ρόλο, οδηγούν πολλούς ανθρώπους να υποθέτουν ότι οι γυναίκες δεν είναι ικανές για μια τέτοια πράξη.²⁷

Στην πραγματικότητα, έρευνα έδειξε ότι σημαντικός αριθμός ανδρών έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση από άγνωστες γυναίκες, γνώριμες και ερωμένες. Η Dr. Struckman-Johnson (1998) ανακάλυψε ότι το 16% ενός δείγματος 268 ανδρών στο πανεπιστήμιο του Midwestern ανέφερε ότι είχαν αναγκαστεί να έχουν σεξουαλική επαφή σε ένα ραντεβού. Σε μετέπειτα έρευνα μαζί με τον Dr. David Struckman-Johnson ανέφεραν ότι το 30% του δείγματος 204 ανδρών του κολεγίου είχαν ζήσει ένα περιστατικό εξαναγκαστικής σεξουαλικής επαφής με γυναίκα δράστη. Για το 20% των ανδρών, το περιστατικό κατέληξε σε συνουσία. Σε άλλη ακόμη έρευνα, το 43% από 318

²⁶ National Family Violence Survey (1985)

²⁷ Anderson and Dr. Cindi Struckman-Johnson (1998) «*Sexually Aggressive Women*».

άνδρες ανέφερε ότι έχει τουλάχιστον μια εξαναγκαστική σεξουαλική εμπειρία με μια γυναίκα από την ηλικία των 16 ετών (Anderson and Struckman-Johnson, 1998).

Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς πώς μια γυναίκα πετυχαίνει να πραγματοποιήσει εξαναγκαστική σεξουαλική επαφή με έναν άνδρα. Πάνω σε αυτό το θέμα οι Dr. Struckman-Johnson και Dr. David Struckman-Johnson (1998) αναφέρουν:

«...οι γυναίκες είναι πιο πιθανόν να χρησιμοποιήσουν ψυχολογική πίεση όπως λεκτική παράκληση και επιχειρήματα, συναισθηματικό εκβιασμό, και παραπλάνηση. Άλλη συνηθισμένη προσέγγιση της σεξουαλικής κακοποίησης από μια γυναίκα είναι να εκμεταλλευτεί περιπτώσεις όπως, μέθης του άνδρα. Ένα συνηθισμένο σενάριο, σύμφωνα με τους άνδρες-θύματα, περιλαμβάνει μια γυναίκα «αρπακτικό» η οποία συνευρίσκεται με έναν μεθυσμένο άνδρα όπου τον παρακινεί στο να πει μέχρι να αποκοιμηθεί ή να λιποθυμήσει. Η γυναίκα τότε είτε προφορικά είτε με το άγγιγμα προσπαθεί να τον διεγείρει με σκοπό την σεξουαλική επαφή».

Οι σεξουαλικά βίαιες γυναίκες μόνο περιστασιακά προσφεύγουν σε εξαναγκαστικές τακτικές, που προσδιορίζονται ως εκφοβισμός, εκβιασμός, φυσικός περιορισμός, χρήση φυσικής βίας ή χρήση όπλου. Στην συγκεκριμένη έρευνα, σχεδόν το 12% ή και λιγότερο από τους άνδρες-θύματα ανέφεραν ότι η γυναίκα άσκησε βία εναντίον τους, αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις δεν ήταν ακραία. Γυναίκες κλείδωσαν άνδρες σε αυτοκίνητα, εμπόδισαν την έξοδό τους από ένα δωμάτιο, τους άρπαξαν, τους πέταξαν στο πάτωμα ή στο κρεβάτι, τους έδεσαν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι γυναίκες χαστούκισαν και χτύπησαν άνδρες που αντιστάθηκαν στις πράξεις τους. Λίγοι άνδρες ανέφεραν ότι οι γυναίκες τους εκβίασαν να έχουν ερωτική επαφή μαζί τους, απειλώντας τους ότι θα αποκαλύψουν πληροφορίες που θα τους βλάψουν σε γονείς, εργοδότες ή στις συντρόφους τους.

Αρκετοί άνδρες δεν αναστατώνονται από τον σεξουαλικό εξαναγκασμό μιας γυναίκας και σπάνια ένα τέτοιο γεγονός επιδρά άσχημα σε αυτούς. Όταν ένας άνδρας είναι αντιμέτωπος με μια σεξουαλικά επιθετική γυναίκα, είναι πιθανότερο να το δει ως μια θετική ευκαιρία να έχει ερωτική επαφή και όχι σαν βιασμό. Ο σεξουαλικός εξαναγκασμός από μια γυναίκα ίσως ακόμη και να ενισχύσει τη φήμη του ανδρισμού του. Οι άνδρες επίσης, νιώθουν ότι δεν έχουν να φοβηθούν από μια μικρόσωμη, και πιο αδύναμη γυναίκα. Είναι επίσης δυνατόν οι άνδρες να αρνούνται ή να ελαχιστοποιούν τη θυματοποίησή τους εξαιτίας ανδρικών αντιλήψεων του να είναι αυτοδύναμοι.

Οι Anderson and Dr. Cindi Struckman-Johnson (1998) συμπερασματικά ανέφεραν ότι οι άνδρες ενοχλούνται από τον γυναικείο σεξουαλικό εξαναγκασμό κυρίως όταν:

- Η γυναίκα χρησιμοποιεί φυσικό περιορισμό εναντίον τους. Ακόμα και αν ο άνδρας γνωρίζει ότι μπορεί να ξεφύγει, παραμένει σοκαρισμένος, μπερδεμένος και ίσως και φοβισμένος της γυναικείας χρήσης δύναμης.
- Η γυναίκα τον εκμεταλλεύεται όταν είναι υπό την επήρεια ουσιών, ειδικά εάν η γυναίκα δεν είναι ελκυστική. Ορισμένοι δυσανασχετούν με την γυναίκα που τους αφαιρεί το δικαίωμα να διαλέξουν οι ίδιοι με ποια θα ήθελαν να έχουν σεξουαλική επαφή.
- Ένας νεαρός άνδρας με συντηρητικά σεξουαλικά ιδανικά χάνει την παρθενικότητά του από μια σεξουαλικά εξαναγκαστική γυναίκα συνήθως

μεγαλύτερή του. Ως αποτέλεσμα έχει να απορρίπτει κάθε γυναίκα στη ζωή του.

- Όταν η γυναίκα έχει θέση στην εξουσία. Η έρευνα έδειξε ότι ορισμένοι άνδρες όπου ήταν στην φυλακή ήταν ιδιαίτερα αναστατωμένοι όταν γυναίκες μέσα στο συγκεκριμένο περιβάλλον τους εξανάγκασαν σε σεξουαλικές δραστηριότητες.

Τέλος, η έρευνα του Struckman-Johnson (1998) δεν αποτιμά τη φύση του ψυχολογικού τραύματος των ανδρών. Παρόλα αυτά, σχόλια και συνεντεύξεις δείχνουν ότι άνδρες που είναι πολύ αναστατωμένοι από ένα περιστατικό γυναικείου σεξουαλικού εξαναγκασμού είναι πιθανόν να εμφανίσουν διαδοχική δυσπιστία και επιφυλακτικότητα απέναντι στις γυναίκες και να έχουν δυσκολίες στις σχέσεις τους.

Οι άνδρες που έχουν ζήσει ένα περιστατικό σεξουαλικού εξαναγκασμού είτε από γυναίκα είτε από άνδρα δεν αναφέρουν συνήθως το περιστατικό στην αστυνομία, τείνουν να μην αποκαλύπτουν το περιστατικό ακόμα και αν αναζητούν φαρμακευτική θεραπεία, και είναι απίθανο να αναζητήσουν ψυχολογική υποστήριξη ή θεραπεία για τα επακόλουθα συναισθηματικά προβλήματα. Οι επαγγελματίες υγείας θα πρέπει να είναι σε θέση να ενθαρρύνουν να βγει στην επιφάνεια αυτή η κρυφή πλευρά θυματοποίησης.²⁸

Σε έρευνα της Αμερικάνικης Κυβερνήσεως, το 39% των ανδρών ανέφεραν ότι έχουν δεχθεί σωματική επίθεση από την σύντροφό τους (Tjaden, P. & Thoennes, N., 1998). Σε έρευνα της Νέας Ζηλανδίας, η οποία πραγματοποιήθηκε σε 539 άνδρες και 498 γυναίκες βρέθηκε ότι το 34% των ανδρών και το 27% των γυναικών ανέφεραν ότι δέχθηκαν σωματική επίθεση από τους συντρόφους τους (Peterson, K., 1999). Αυτή η έρευνα παρουσιάζει, ότι από την επίθεση των συντρόφων, το 58% ήταν εναντίον των ανδρών και το 42% εναντίον των γυναικών.

Ο Straus βρήκε το ίδιο ποσοστό στην ανάλυση της έρευνας του.

«Κάθε μελέτη που παρουσιάζει ένα ποσοστό παραπάνω του τριάντα περιγράφει ένα τύπο δείγματος το οποίο δεν είναι επιλογή δική μας (όπως ένα τυχαίο δείγμα κοινότητας ή ένα δείγμα φοιτητών). Βρήκε πως το ποσοστό των επιθέσεων των γυναικών στους άνδρες είναι περίπου το ίδιο με το ποσοστό των επιθέσεων των ανδρών στις συντρόφους τους» (Straus, 1997, σελ. 211).

Αυτό το οποίο είναι ενδιαφέρον με την Commonwealth Fund Study on Women's Health είναι ότι, παρόλο που οι ερευνητές πήραν συνέντευξη και από 1,000 άνδρες, ώστε να συγκρίνουν τις απαντήσεις τους με εκείνες των 2,500 γυναικών όπου συμμετείχαν στην μελέτη, επέλεξαν να μην ρωτήσουν τους άνδρες ερωτήσεις που συνδέονται με την ενδοοικογενειακή βία. Ρωτώντας τους άνδρες, ίσως και να ανακάλυπταν πως ένας άνδρας δέχεται επίθεση από την σύντροφο του κάθε 10 ή και ακόμα κάθε 5 δευτερόλεπτα. Επειδή οι ερευνητές δεν ρώτησαν τους άνδρες δεν μπορούμε να έχουμε πληροφορίες για την θυματοποίηση τους, δεν μπορούμε να ξέρουμε κάθε πόσα δευτερόλεπτα ένας άνδρας γίνεται θύμα στην Αμερική. Παρόλο που πολλές

²⁸ Cindi Struckman-Johnson, Ph.D., and David Struckman-Johnson, Ph.D., "Men's Reactions to Female Sexual Coercion" *Psychiatric Times* March 2001 Vol. XVII Issue 3

φανατισμένες γυναίκες χρησιμοποιούν τα δεδομένα για να αναφέρουν πως 4 εκατομμύρια γυναίκες κακοποιούνται κάθε χρόνο (μια κάθε 9 δευτερόλεπτα όπως προαναφέραμε), τα δεδομένα δείχνουν ότι στην πραγματικότητα καμιά από αυτές δεν έχει αναφέρει πως έχει χτυπηθεί (0%).

Η Steinmetz γράφει ότι

«Βρίσκονται μόνο μικρές διαφορές στο ποσοστό των συζύγων (γυναικών–ανδρών) οι οποίοι αναφέρουν ότι πετάνε πράγματα, σπρώχνουν ,απειλούν χτυπάνε με το χέρι ή με κάποια αντικείμενο. Μάλιστα το σύνολο της βίας και από τις τρεις μελέτες ήταν όμοιο. Τα δεδομένα από το εθνικό αντιπροσωπευτικό δείγμα (Straus et al., 1977), που βασίστηκαν σε αναφορές βίας στην διάρκεια του 1975, βρήκαν τις γυναίκες να είναι ελαφρά πιο υψηλές σε όλες τις κατηγορίες εκτός από το σπρώξιμο και τον εξαναγκασμό. Το συνολικό αποτέλεσμα, παρόλα αυτά ήταν ίδιο». (Steinmetz,1978).

Ο Gelles γράφει : ...«Επειδή κάθε συζήτηση του προβλήματος του «κακοποιημένου άνδρα» θεωρείται «πολιτικά λανθασμένη», υπάρχουν μερικά, διαθέσιμα και αποτελεσματικά προγράμματα τα οποία αναπτύχθηκαν για τους άνδρες, θύματα της συντροφικής κακοποίησης. Με αυτόν τον τρόπο, αν οι γιατροί μπορούν με επιτυχία να διακρίνουν την κακοποίηση στους άνδρες, υπάρχουν μερικές υπηρεσίες ή προγράμματα τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν συμπληρωματικά» (Gelles, 1996).

Ο Fiebert γράφει για την λεπτομερή βιβλιογραφία πάνω στην έρευνα της ενδοοικογενειακής βίας: «Αυτή η βιβλιογραφία εξετάζει 85 ακαδημαϊκές έρευνες, 70 εμπειρικές μελέτες και 15 κριτικές , οι οποίες αποδεικνύουν ότι οι γυναίκες είναι φυσικά επιθετικές ή πιο επιθετικές από τους άνδρες στις συντροφικές τους σχέσεις. Το συνολικό μέγεθος του δείγματος στις μελέτες ξεπέρασε τις 58,000».

Χωρίς την κλίμακα Conflict Tactics Scale (CTS) καμιά από αυτές τις αναφορές δεν θα μπορούσε να γίνει. Σήμερα δεδομένα από την έρευνα του 1994, Commonwealth Fund Survey of Women's Health , χρησιμοποιούνται στην βιβλιογραφία της ενδοοικογενειακής βίας η οποία αναφέρει:

«το 8,4% των γυναικών ηλικίας 18 έως 65 χρόνων οι οποίες συζούσαν με τους συντρόφους τους (4,4 εκατομμύρια) κακοποιήθηκαν από αυτούς το προηγούμενο έτος». Αυτές οι στατιστικές προέρχονται από την ερευνήτρια Dr. Stacey Plichta, η οποία παρουσιάζει τον εαυτό της ως φεμινίστρια ερευνήτρια. Αυτό που λέει για η κλίμακα της ενδοοικογενειακής βίας (CTS) :

«Η συντροφική κακοποίηση υπολογίζεται σε εκείνες τις γυναίκες οι οποίες συζούν ή είναι παντρεμένες με έναν άνδρα (και στις δυο περιπτώσεις θεωρείται σύντροφός της). Αυτές οι ερωτήσεις προέρχονται από την κλίμακα ενδοοικογενειακής βίας (CTS) , ένα όργανο με κύρος και αξιοπιστία (Plichta, 1996, p.240).

Σε μια Αμερικανική μελέτη για την ενδοοικογενειακή βία από το Center for Policy Research (Tjaden, P. & Thoennes, K., 1998) αναφέρεται μια σημαντική διαφορά ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες οι οποίες ανέφεραν πως έχουν χτυπηθεί στην διάρκεια της ζωής από τους συντρόφους τους. Το πραγματικό ποσοστό των γυναικών το οποίο «έχει χτυπηθεί» συγκρινόμενο με όλες εκείνες τις επιθέσεις εναντίον τους ήταν λιγότερο

του 10% (8,5%) , ακόμη τραγικό και σημαντικό αλλά πολύ λιγότερο από τις υποστηρικτικές αναφορές στην φιλολογία των αντίστοιχων ερευνών και στις παρουσιάσεις.

Αυτή η μελέτη αναφέρει πως δεν υπάρχει στατιστική διαφορά ανάμεσα στον αριθμό των ανδρών και των γυναικών όπου επιζήτησαν ιατρική περίθαλψη για τα τραύματά τους. Αυτό το οποίο είναι ενδιαφέρον με την συγκεκριμένη έρευνα είναι ότι αναφέρει πως το 39% (δύο στα πέντε θύματα) των συντροφικών σωματικών επιθέσεων και τραυμάτων ήταν εναντίον ανδρών, παρόλο που δεν φαίνεται να υποστηρίζει το ίδιο ποσοστό επιθέσεων ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες, ούτε εισηγείται ότι οι άνδρες θύματα στοιχειοθετούν μόνο το 5 με το 15 ποσοστό επί τοις εκατό. Αυτοί στοιχειοθετούν περίπου το 40 % των θυμάτων της ενδο-οικογενειακής βίας που έχουν υποστεί επίθεση από τις γυναίκες συντρόφους τους.

Εάν οι επιθέσεις εναντίον των ανδρών παρουσιάζονται σε ποσοστά του 35%, 40%, ή του 50%, αυτό παραμένει ένας σημαντικός αριθμός ώστε να γίνει ένας σημαντικός λόγος για κοινωνικό ενδιαφέρον.

Τι συμβαίνει όμως με το «ποσοστό της επαναλαμβανόμενης συχνότητας» των επιθέσεων ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες ; Υπάρχει καμιά διαφορά;

Η National Family Violence Survey του 1975 ανέφερε : Η επαναλαμβανόμενη συχνότητα των επιθέσεων ανά χρόνο ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες είναι περίπου η ίδια. Μάλιστα, ο «μέσος όρος» του συνόλου δείχνει πως οι γυναίκες σύζυγοι είναι λίγο πιο ψηλά στο ποσοστό επιθέσεων από τους άνδρες συζύγους, σε σύνολο περίπου του 10,1 των επιθέσεων για τις γυναίκες δράστες ανά χρόνο και 8,8 για τους άνδρες δράστες ανά χρόνο. Ακόμα και για στις πιο «βίαιες επιθέσεις» τα δεδομένα δείχνουν ένα ποσοστό της τάξεως του 8,8 για τις γυναίκες και του 8,0 για τους άνδρες ανά χρόνο.

Η « διάμεσος» του συνόλου δείχνει ακόμα μικρότερη διαφορά ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες συζύγους όταν προέρχεται από την συχνότητα των επαναλαμβανόμενων επιθέσεων.

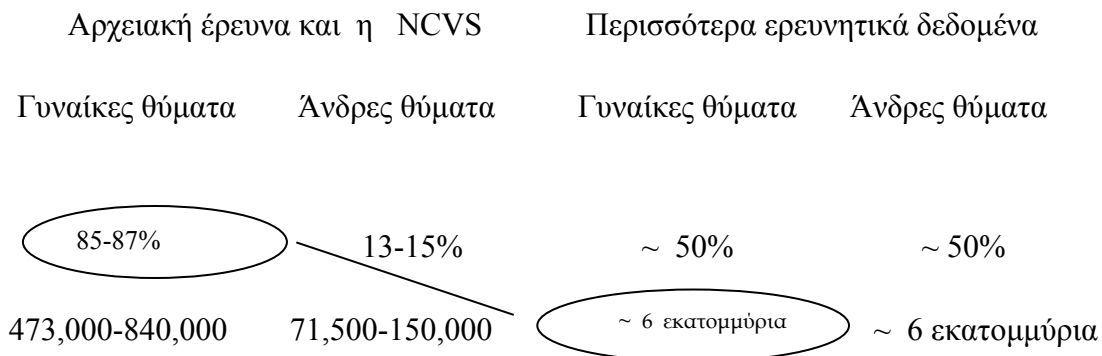
Ο Straus αναφέρει: « Ο μέσος όρος της συχνότητας των περιστατικών υπερβαίνει την υπόθεση επειδή υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες η βία είναι σχεδόν ένα καθημερινό ή εβδομαδιαίο γεγονός. Για αυτό τον λόγο η διάμεσος δίνει μια πιο ρεαλιστική εικόνα της τυπικής συχνότητας της βίας στις βίαιες οικογένειές». (Straus, 1977, p. 445)

Μια δεκαετία αργότερα αναλύοντας το 1985 την NFVS (National Family Violence Survey) οι γυναίκες οι οποίες ανέφεραν ότι δέχθηκαν επίθεση:

«Σύμφωνα με τις 450 γυναίκες, οι σύντροφοί τους ανέφεραν κατά μέσο όρο 7,2 % των επιθέσεων στην διάρκεια του έτους, ενώ οι ίδιες 6 %. Παρόλο που η συχνότητα των επιθέσεων από τους άνδρες είναι μεγαλύτερη από εκείνη των γυναικών, η διαφορά είναι πολύ μικρή για να θεωρείται στατιστικά σημαντική. Το γεγονός ότι ο μέσος όρος του αριθμού των επιθέσεων από τους άνδρες συντρόφους είναι υψηλότερος δεν πρέπει να επισκιάσει το γεγονός ότι οι βίαιες γυναίκες πραγματοποιούν κατά μέσο όρο 6% ασήμαντων και 5% σοβαρών επιθέσεων το χρόνο, ενδεικτικό για τις επαναλαμβανόμενες επιθέσεις τόσο από τις γυναίκες όσο και από τους άνδρες.» (Straus, 1997, p 215).

Όταν κάποιος ρωτήσει τους ερευνητές της ενδο-οικογενειακής βίας ποιο είναι το «ποσοστό» των γυναικών θυμάτων συγκρινόμενο με εκείνο των ανδρών θυμάτων της ενδο-οικογενειακής βίας, αυτοί κατευθείαν θα απευθυνθούν στα δεδομένα της «αρχαιακής» έρευνας οι οποία παρουσιάζει ένα ποσοστό 87% των γυναικών θυμάτων και ένα ποσοστό της τάξης του 13 % για τους άνδρες θύματα. Αν αναφέρουν τα δεδομένα της “Survey”, αυτοί απευθύνονται στην έρευνα της Αμερικάνικης κυβερνήσεως U.S Government survey, δηλαδή της National Crime Victimization Survey (NCVS) η οποία δείχνει την μεγαλύτερη ποσοστιαία διαφορά ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες θύματα. Η NCVS αναφέρει ένα ποσοστό του 85% των γυναικών θυμάτων και ένα ποσοστό του 15 % των ανδρών θυμάτων. Αλλά όταν ρωτήσεις αυτούς τους ίδιους ερευνητές ποιος είναι ο «προβαλλόμενος» αριθμός των γυναικών θυμάτων της ενδο-οικογενειακής βίας μέσα στο γενικό πληθυσμό, αυτοί θα απευθυνθούν στα δεδομένα της «Randomized Survey» εκτός από την NCVS. Θα αναφέρουν πως 4 με 6 εκατομμύρια γυναίκες δέχονται επίθεση κάθε χρόνο. Αυτό το οποίο είναι ενδιαφέρον, είναι ότι αυτές οι ίδιες έρευνες καθιστούν ενδεδειγμένο ότι οι άνδρες και οι γυναίκες επιτίθενται ο ένας στον άλλο περίπου στην ίδια συχνότητα 50/50. Αυτή η σύγκυση και η συνένωση της αρχαιακής με την τυχαία έρευνα είναι παραπλανητική και αντίθετη προς τους κανόνες της σωστής επαγγελματικής έρευνας όταν παρουσιάζονται δεδομένα πάνω στο θέμα της ενδοοικογενειακής βίας.

Παρουσιάζοντας τα δεδομένα

Αυτό που οι υποστηρικτές λένε είναι ότι τα ερευνητικά δεδομένα τα οποία υποδεικνύουν πως το 85% των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας είναι γυναίκες, τα οποία προέρχονται από έρευνα, η οποία αναφέρει πως 840,000 γυναίκες μπορεί να δέχονται επίθεση κάθε χρόνο.

Η πρώτη μεγάλη Εθνική Μελέτη στην Αγγλία το 1994

	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο διαπραγμαμένων επιθέσεων	11%	10%
Λόγοι των επιθέσεων		
A. Ξόδεμα χρημάτων.....	53%	64%
B. Για κάτι το οποίο ειπώθηκε ή απειλήθηκε.....	52%	53%
C .Σωματική βία.....	21%	27% (αυτό άμυνας)
D .Να σταματήσει να κάνει κάτι.....	33%	43%
E. Να αναγκάσεις να κάνει....	26%	26%
F. Σχετικά με την χρήση σωματικής βίας.....	17%	21% (αυτό άμυνας)
G .Επιρροή από αλκοόλ.....	13%	35%
H. Χαρακτήρας.....	16%	27%
I. Άλλο.	12%	7%

(Carrado, et al., 1996)

Θα πρέπει πρώτα να σημειωθεί ότι το ποσοστό θυματοποίησης για τους άνδρες και τις γυναίκες στην Αγγλία είναι σχεδόν το ίδιο, 11% για τις γυναίκες και 10% για τους άνδρες. Αυτή η μελέτη επίσης αναφέρει ότι περίπου το 80 % των επιθέσεων από τις συζύγους στους συζύγους ήταν για λόγους άσχετους από εκείνους της αυτό-άμυνας . Η ερευνητική ομάδα αναγνωρίζει τα δεδομένα C και F σαν καθαρά παραδείγματα αυτό-άμυνας.

Η δεύτερη έρευνα προέρχεται από τον Καναδά. Όπου μια κοινωνική Επιστήμονας, η Reena Sommer, (1994) εξέτασε μια διαμήκη μελέτη των κατοίκων του Winnipeg , ένα κομμάτι της Winnipeg Health and Drinking Μελέτης (1989). Η έρευνα αποτελείται από «άνδρες και γυναίκες ηλικίας 18 εώς και 65 παντρεμένους ή που συζούν ή που έχουν ξαναπαντρευτεί». Τα δεδομένα συλλέχθηκαν δυο φορές μέσα σε ένα χρονικό διάστημα δυο ετών. Και οι δύο φάσεις της έρευνας έγιναν καταπρόσωπο μέσα σε «μια 90λέπτη συζήτηση όπου περιελάμβανε μια δομημένη συνέντευξη και ένα ατομικό ερωτηματολόγιο» (Sommer, 1994, p. iv).

Η Sommer ανακάλυψε ότι από τις 452 γυναίκες και τους 447 άνδρες συνεντευξιαζόμενους, το 39% των γυναικών και το 26% των ανδρών διέπραξαν βία εναντίον των συντρόφων τους σε κάποια δεδομένη χρονική στιγμή στην διάρκεια της σχέσης τους, και το 16% των γυναικών και το 8% των ανδρών καθορίζει αυτές τις πράξεις ως σοβαρές.

Στην έρευνα για τους λόγους των επιθέσεων, η Sommer (1992) ανακάλυψε ότι το 90% των γυναικών που ανέφεραν ότι ήταν δράστες δεν επιτέθηκαν στους συντρόφους

τους για λόγους αυτο-άμυνας, αλλά επειδή ήταν εξοργισμένες, λόγω ζήλιας, υπό την επίρεια ναρκωτικών, αλκοόλ, λόγω ανάγκης για έλεγχο ή λόγο παρόρμησης .

«Η επιθετική γυναίκα δράστης και το θύμα της», είναι ακόμα μια έρευνα η οποία έχει διεξαχθεί από τους Ghitta Weizman –Henelious, VappuViemero, Markku Eronen στην Φιλανδία, το 2001.

Ο σκοπός της έρευνας ήταν να εξετάσει την σχέση μεταξύ των γυναικών δραστών και των θυμάτων τους σύμφωνα με τις διαφορές στα κίνητρα και σε συγκεκριμένους ψυχολογικούς παράγοντες ανάμεσα σε τρεις ομάδες γυναικών δραστών (βλέπε παρακάτω πίνακα 1): γυναίκες οι οποίες έχουν θυματοποιήσει κάποιο πολύ κοντινό τους πρόσωπο, εκείνες οι οποίες έχουν θυματοποιήσει κάποιον γνωστό τους και τέλος εκείνες οι οποίες έχουν κακοποιήσει κάποιον άγνωστο. Το δείγμα των γυναικών περιλαμβανόταν από 61 συμμετέχουσες. Στην αρχή της μελέτης, που διήρυσσε μια 12 μήνη περίοδο από την 1 Οκτώβρη του 1999 έως τις 30 Σεπτέμβρη του 2000, σε 53 γυναίκες έγκλειστες σε φυλακές της Φιλανδίας. Όσο η έρευνα προχωρούσε 34 γυναίκες εισήλθαν στην φυλακή. Την ομάδα αποτέλεσαν 49(56%) βίαιες γυναίκες φυλακισμένες από το σύνολο των 87 και 12 ψυχιατρικά ασθενείς (54,5%) από τις 22. Η συμμετοχή ήταν εθελοντική και όλες έδωσαν την συγκατάθεση τους πριν την συλλογή των δεδομένων. Οι συμμετέχουσες απάντησαν σε Δομημένες Κλινικές συνεντεύξεις για DSM-IV (SCID-II) και στο Hare’s Psychopathy Checklist Revised (PCL-R).

Το 34% των περιπτώσεων τα θύματα ήταν άτομα στενά συνδεδεμένα με τους δράστες, το 41% τα θύματα ήταν απλοί γνωστοί των δραστών και το 25% άγνωστοι. Τα θύματα των φονικών επιθέσεων ήταν πιο συχνά άνδρες και μάλιστα στενοί συγγενείς των δραστών. Αν και τα κίνητρα τους συνδέονταν με διαπροσωπικά προβλήματα, η αυτοάμυνα και η μακροχρόνια σωματική και ψυχολογική κακοποίηση αναφέρθηκαν από λίγες γυναίκες ακόμα και για εκείνη την μικρή ποσοστιαία αναλογία των γυναικών που τα θύματα τους ήταν ερωτικοί τους σύντροφοι.

Ο πιο συχνός λόγος για επίθεση πηγάζει μέσα από συνθήκες αντιπαράθεσης σε συνδυασμό με την χρήση αλκοόλ. Οι γυναίκες οι οποίες είναι επιθετικές απέναντι σε γνωστούς τους ή ακόμα και σε αγνώστους ήταν πολύ πιθανό να είχαν ιστορικό που συνδέονταν με εγκληματικές πράξεις και βιασμό σε αντίθεση με εκείνες τις γυναίκες όπου είναι επιθετικές απέναντι στα συγγενικά τους πρόσωπα. Οι τελευταίες ήταν πιο πιθανό να είχαν μια αντικοινωνική συμπεριφορά και ψυχοπαθολογικά χαρακτηριστικά. Παρόλα αυτά δεν βρέθηκαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα σε εκείνες που είχαν υποστεί σωματική ή ψυχολογική κακοποίηση στην παιδική ή την εφηβική τους ηλικία σε σχέση με εκείνες όπου δεν είχαν καμιά επιθετική εμπειρία εναντίον τους.

Πίνακας 1 : Θύματα ανθρωποκτονιών και επιθέσεων από γυναίκες δράστες(N=61) σύμφωνα με την προσέγγιση ανάμεσα στους δράστες και στα θύματα.

Θύματα	Ανθρωποκτονία		Επίθεση		Σύνολο		
	n	%	n	%	n	%	χ^2
Συγγενείς	19	48,7	7	18,9	26	34,2	6,23*
Γνωστοί	16	41,0	15	40,5	31	40,8	0,00
Άγνωστοι	4	10,3	15	40,5	19	25,0	7,74**
Σύνολο	39	100,0	37	99,9	76	100,0	

* Στις 76 περιπτώσεις των βίαιων επιθέσεων η εγγύτητα θα μπορούσε να είναι αποφασιστική. Τα θύματα διαχωρίστηκαν σε συντρόφους(n=24), γνωστούς(n=22) και αγνώστους(n=15).

** $p < .0.1$. chi –square test των ανθρωποκτονιών σε αντίθεση με τις επιθέσεις, $df=1$

Πίνακας 2

Κίνητρα /καταστάσεις	Συγγενείς(%)	Γνωστοί(%)	Άγνωστοι(%)	Σύνολο(%)
Καβγάς με το θύμα	5.4	19,2	5,0	9,9
Καβγάς σε κατάσταση μέθης	18.9	26,9	33,3	24,7
Σοβαρές διαφωνίες στην σχέση	8.1	0,0	0,0	3,7
Ζήλια	8.1	3,8	0,0	4,9
Άμυνα σε επιθετική κατάσταση	10.8	3,8	0,0	6,2
Σεξουαλική παρενόχληση	2.7	7,7	5,6	4,9
Μακροχρόνια σωματική βία	5.4	0,0	0,0	2,5
Μακροχρόνια ψυχολογική βία	10.8	0,0	0,0	4,9
Εκδίκηση	0.0	19,2	16,7	9,9
Επιλύοντας κάποιο πρόβλημα	13.5	11,5	22,2	14,8
Προβλήματα υγείας	13.5	3,8	16,7	11,1
Δεν μπορούν να πουν	2.7	3,8	0,0	2,5
Συνολικό ποσοστό	100,0	100,0	100,0	100,0
Συνολικός αριθμός των κινήτρων	37	26	18	81

Τα ερευνητικά δεδομένα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι αιτίες της βίαιης συμπεριφοράς εναντίον γνωστών και αγνώστων συνδέονται περισσότερο με ψυχοπάθεια, κακομεταχείριση και προηγούμενη επιθετική συμπεριφορά σε αντίθεση με τις επιθέσεις εναντίον των συντρόφων. Τα δεδομένα παρουσίασαν επίσης πως αυτή η επιθετική

συμπεριφορά των γυναικών οδηγεί πιο συχνά στο θάνατο τα θύματα τους, όταν αυτά είναι συγγενείς τους σε αντίθεση με τις άλλες δυο ομάδες.

Στο πίνακα 2 φαίνεται πως και στις τρεις ομάδες η συχνότερη αιτία των βίαιων επιθέσεων αποτελεί ο καβγάς που συνδέεται με την χρήση αλκοόλ. Στην ομάδα των γνωστών, η επίθεση συχνά προκαλείται από καβγά ο οποίος δεν συνδέεται με χρήση αλκοόλ. Η εκδίκηση λαμβάνει χώρα στις ομάδες των γνωστών και των άγνωστων, αλλά όχι σε εκείνη των συγγενών. Υπήρχαν προβλήματα υγείας και στις δυο ομάδες, τόσο στους αγνώστους όσο και στους συγγενείς.

Επίσης, μόλις πρόσφατα ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα της πρώτης έρευνας σε εθνική κλίμακα για την ενδο-οικογενειακή βία, που έγινε σε πανελλαδικό δείγμα 1.200 γυναικών προερχόμενο από αστικές και ημι-αστικές περιοχές, και πραγματοποιήθηκε από το Κ.Ε.Θ.Ι. σε συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Ισότητας και το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (Αρτινοπούλου και Φαρσεδάκης, 2003). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της εθνικής έρευνας, το 3,6% του δείγματος δηλώνουν θύματα σωματικής βίας από τους συντρόφους τους, το 56% έχουν υποστεί ψυχολογική και λεκτική βία και το 3,5% έχουν βιώσει τουλάχιστον ένα περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης στην ζωή τους.

3.5 Γυναίκες εναντίον γυναικών

Μια άλλη συχνή αναφερόμενη υπόθεση σχετικά με την οικογενειακή βία είναι ότι η ανδρική κυριαρχία είναι ο αιτιολογικός παράγοντας για την κακοποίηση της συζύγου. Αν η κοινωνία δεν είχε δεχτεί την ανδρική κυριαρχία, λιγότερες γυναίκες θα ήταν κακοποιημένες. Γυναίκες οι οποίες είναι ελεύθερες από την ανδρική κυριαρχία μέσα στο σπίτι θα έπρεπε να είναι ελεύθερες και από την οικογενειακή βία.

Παρόλα αυτά, έρευνα έδειξε ότι γυναίκες που αναφέρουν ανθρωποκτονίες με ποσοστό 3,4% ήταν γυναίκες που σκότωσαν τις λεσβίες συντρόφους τους.²⁹ Σύμφωνα με την Claire Renzetti οι γυναίκες ομοφυλόφιλες κακοποιούν η μια την άλλη σχεδόν στον ίδιο βαθμό που συμβαίνει στις ετεροφυλικές σχέσεις.³⁰

Η βία στις λεσβιακές σχέσεις είναι ένα αντικείμενο που παρέμενε «πίσω από τις κλειστές πόρτες» μέχρι πρόσφατα. Μόλις στο πρόσφατο παρελθόν οι γυναίκες έχουν ξεκινήσει να ονοματίζουν και να συζητούν για τις εμπειρίες κακοποίησης. Ένας λόγος ίσως είναι ότι η κακοποίηση, γενικά, μέχρι πρόσφατα, ήταν κρυφή. Όμως, επιπλέον λόγοι έχουν κάνει πιο δύσκολο για τις λεσβίες να συζητούν για την κακοποίηση στις σχέσεις τους.

Πολλές λεσβίες θεωρούν την ομοφυλόφιλη σχέση ως μια θετική εναλλακτική στις ετερόφυλες σχέσεις. Συχνά υπάρχει η πεποίθηση ότι οι γυναίκες αλληλεπιδρούν με ένα υποστηρικτικό τρόπο συνεπώς δεν μπορούν να κακοποιούν. Γι' αυτό, η κακοποίηση θεωρείται ότι συμβαίνει μόνο στις ετερόφυλες σχέσεις. Άλλοι λόγοι είναι τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις που έχει η κοινωνία απέναντι στις ομοφυλόφιλες σχέσεις. Υπάρχει φόβος να ανοίξει κανείς μια συζήτηση για την κακοποίηση και ακόμα περισσότερο αρνητισμός, για την κοινωνία των ομοφυλόφιλων. Παρόλο που πολλές όψεις της οικογενειακής βίας ανάμεσα σε ομοφυλόφιλα ζευγάρια είναι παρόμοιες με αυτές που

²⁹ K. Lobel "Naming the violence: Speaking Out about Lesbian Battering" (Seattle, WA: Seal Press, 1986), 98-102.

³⁰ Renzetti, "Violent Betrayal: Partner Abuse in Lesbian Relationships".

αναφέρονται από τα ετερόφυλα θύματα, δεν είναι εντελώς ίδιες. Οι δράστες επιχειρούν τύπους κακοποίησης βασισμένους στην ταυτότητα και τη δυναμική της κοινότητας και περιλαμβάνουν:

- Δημοσίευση ή απειλή ότι θα δημοσιεύσουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό του συντρόφου τους ή την ταυτότητα του φύλου τους στην οικογένεια, τον εργοδότη, στην αστυνομία, ή σε άλλες καταστάσεις που ίσως προκαλούν φόβο στο θύμα.
- Ενίσχυση του φόβου ότι κανείς δεν πρόκειται να βοηθήσει το θύμα επειδή είναι ομοφυλόφιλος, ή ότι γι' αυτό το λόγο το άτομο «αξίζει» την κακοποίηση.
- Το να λέει στο θύμα ότι η επιθετική συμπεριφορά είναι φυσιολογικό φαινόμενο στις ομοφυλόφιλες σχέσεις, ή ότι δεν μπορεί να θεωρείται ενδοοικογενειακή βία καθώς συμβαίνει μεταξύ ομοφυλοφίλων.

3.5.1 Η κακοποίηση στις ομοφυλόφιλες σχέσεις έναντι της κακοποίησης στις ετερόφυλες σχέσεις.³¹

Ομοιότητες :

- Η κακοποίηση είναι πάντα ευθύνη του δράστη και είναι θέμα επιλογής.
- Τα θύματα συχνά δεν «βλέπουν» ότι κακοποιούνται από τους συντρόφους τους και μερικές φορές ακόμη και η οικογένεια, οι φίλοι μπορούν να συγχωρήσουν την επιθετική συμπεριφορά.
- Είναι δύσκολο για τα θύματα κακοποίησης να εγκαταλείψουν τη σχέση τους.
- Η κακοποίηση δεν είναι ποτέ τρόπος επίλυσης προβλημάτων στις σχέσεις.
- Τα θύματα νιώθουν υπεύθυνα για τις βίαιες πράξεις και την συναισθηματική κατάσταση των συντρόφων τους και πιστεύουν ότι μπορούν να εμποδίσουν την επανάληψη τέτοιων επεισοδίων.
- Η κακοποίηση συνήθως γίνεται ολοένα και χειρότερη.
- Ο δράστης απολογείται κάθε φορά μετά το επεισόδιο, δίνοντας ψεύτικες υποσχέσεις ότι αυτό δεν θα ξανασυμβεί.
- Εμφανίζονται συνήθως μερικά από τα ακόλουθα αποτελέσματα: ντροπή, σωματικά τραύματα, προβλήματα υγείας ακόμα και μακροχρόνια, διαταραχές ύπνου, κοινωνική απομόνωση, έλλειψη εμπιστοσύνης, απογοήτευση, χαμηλή αυτοεκτίμηση, έλλειψη αυτοπεποίθησης, άγχος, αισθήματα απελπισίας, αντικοινωνική συμπεριφορά.

Διαφορές :

- Υπάρχουν λιγότερες υπηρεσίες για τα κακοποιημένα άτομα ομοφυλόφιλων σχέσεων.

³¹ Chesley, Laurie C et al. (1994) “ Abuse in Lesbian Relationships: A Handbook of Information and Resources”.

- Οι ομοφυλόφιλοι μπορεί να αντιμετωπίσουν έλλειψη κατανόησης της σοβαρότητας της κακοποίησης όταν αναφέρουν περιστατικά σε θεραπευτές, στην αστυνομία ή σε γιατρούς.
- Τα κοινωνικά στερεότυπα αρνούνται τις ομοφυλόφιλες σχέσεις και η στάση τους ποικίλλει από το «ποιος νοιάζεται» μέχρι «αυτές οι σχέσεις είναι γενικά ανισόρροπες και ανθυγιεινές».
- Τα καταφύγια κακοποιημένων γυναικών ίσως δεν δείξουν την ίδια ευαισθησία σε ομοφυλόφιλες γυναίκες (θεωρητικά τα καταφύγια είναι ανοικτά προς όλες τις γυναίκες κι έτσι ένα θύμα ίσως δεν νιώθει ασφαλές καθώς η δράστης μπορεί να έχει επίσης πρόσβαση στο καταφύγιο). Όσο για τους άνδρες ομοφυλόφιλους υπάρχουν πολύ λιγότερα μέρη για να ζητήσουν βοήθεια.
- Στις ομοφυλόφιλες σχέσεις υπάρχουν επιπλέον φόβοι του να χαθεί η σχέση που επιβεβαιώνει τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ατόμου. Φόβος του να μην γίνει το άτομο πιστευτό σχετικά με την κακοποίηση και φόβος του να χάσει τους φίλους και την υποστήριξη μέσα στις ομοφυλόφιλες κοινότητες.

Δεν υπάρχουν αξιόπιστες στατιστικές που να παρουσιάζουν την εμβέλεια αυτού του προβλήματος. Έρευνες έχουν προσπαθήσει να παρουσιάσουν το φαινόμενο της λεσβιακής βίας, αλλά υπήρξε μικρή συνοχή στα αποτελέσματα. Όσον αφορά τις λεσβίες πρέπει συνήθως να βασιζόμαστε σε ανέκδοτες αναφορές για να εκτιμήσουμε το βαθμό της κακοποίησης μέσα στην λεσβιακή κοινότητα.

Οι λεσβίες που κακοποιούν έχουν μεγαλύτερη επιθυμία για έλεγχο από εκείνες που έχουν δεχτεί κακοποίηση. Είναι λιγότερο άνετες με την επαφή και τη σύνδεση από άλλες. Τείνουν να απομονώνονται, αποφεύγουν να συνδέονται με άλλους ανθρώπους και αποφεύγουν προσκλήσεις για διασκέδαση σε κοινωνικές δραστηριότητες. Προτιμούν να είναι μόνες, αλλά συχνά υποφέρουν από αισθήματα μοναξιάς και απομόνωσης όπως επίσης θυμό, εχθρότητα όταν νιώθουν να εγκαταλείπονται. Συχνά φοβούνται το αίσθημα της «παγίδευσης». «Κακοποίηση μπορεί να είναι η έννοια του ελέγχου των διαπροσωπικών επαφών από τον θύτη» (Paula Poorman and Sheila Seelau 2001). Επίσης, συνήθως είναι πιο πιθανόν να θέλουν να κυριαρχούν από το να είναι υποδεέστερες στις διαπροσωπικές τους σχέσεις.

3.5.2 Συνέπειες της κακοποίησης στις ομοφυλόφιλες σχέσεις

Ό, τι ισχύει για τις ετερόφυλες σχέσεις ισχύει και για την κακοποίηση μεταξύ γυναικών. Μπορεί να προκληθούν φυσικά τραύματα, μερικά από τα οποία ίσως δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα υγείας. Η φυσική βία συνήθως συνοδεύεται από τύπους συναισθηματικής βίας. Στην πραγματικότητα η κακοποίηση μπορεί να έχει κυρίως ή αποκλειστικά συναισθηματική και ψυχολογική φύση. Οι αντιδράσεις μιας γυναίκας έναντι της κακοποίησης μπορεί να είναι αμέσως φανερές ή να εμφανιστούν καιρό μετά που η κακοποίηση έχει σταματήσει. Η αντίδρασή της συνδέεται άμεσα με τον χαρακτήρα του ατόμου, όπως επίσης και πώς αντιδρά η κοινότητα στην αποκάλυψη της κακοποίησης.

Ορισμένες φορές, μπορεί να είναι δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς τα συναισθηματικά αποτελέσματα της κακοποίησης από άλλους παράγοντες τους οποίους οι γυναίκες προσπαθούν να ξεπεράσουν. Μερικά από τα συνηθισμένα αποτελέσματα της κακοποίησης που οι γυναίκες αναφέρουν περιλαμβάνουν³²:

- Αυτοκατηγορία. Πολλές γυναίκες οι οποίες είναι κακοποιημένες θεωρούν ότι εκείνες το έχουν προκαλέσει και μπορούν με κάποιο τρόπο να το σταματήσουν.
- Ανησυχία, ένταση, χαμηλή ενέργεια, θλίψη, αϋπνία, αλλαγή της όρεξης για φαγητό.
- Φυσικοί πόνοι (όπως πονοκέφαλος) ή άλλες δυσκολίες όχι ακριβώς προκληθείσες από φυσικό τραύμα.
- Ντροπή. Ίσως νιώθει ντροπή για ό, τι έχει συμβεί, κάτι που την εμποδίζει να πλησιάσει τον καθέναν.

Χαμηλή αυτοεκτίμηση και έλλειψη αυτοπεποίθησης. Σχεδόν πάντα υπάρχουν αισθήματα αναξιοσύνης και ανεπάρκειας ως αποτελέσματα κακοποίησης. Αυτά τα αισθήματα μπορούν να γενικευτούν σε άλλους τομείς της ζωής του θύματος, να επηρεάσουν την πίστη του για την αξία του και την ικανότητα να τα καταφέρει στη ζωή του. Ορισμένες λεσβίες έχουν ήδη αρνητική αυτοεικόνα που προέρχεται από την εσωτερικευση των κοινωνικών μηνυμάτων που κατακρίνουν και απορρίπτουν τον λεσβιασμό. Αυτό και μόνο μπορεί να εμποδίσει μια γυναίκα από το να ζητήσει βοήθεια ή να πει στους άλλους για την κακοποίηση που δέχτηκε. Ίσως σκεφτεί ότι επειδή είναι λεσβία αξίζει να κακοποιείται και δεν αξίζει βοήθεια.

Φαίνεται να είναι ένας αναμφίβολος πολιτιστικός «κανόνας» το να επιτρέπονται ή να ενθαρρύνονται ασήμαντες επιθέσεις γυναικών σε ορισμένες περιστάσεις. Οι Stark και McEnoy (1970) ανακάλυψαν ότι υπάρχει ίση υποστήριξη μιας γυναίκας που χτυπάει τον σύζυγο με έναν άνδρα που χτυπάει τη σύζυγό του. Η Greenblat (1983) ανακάλυψε ότι τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες είναι πιο «δεκτικοί» στην ιδέα ότι οι γυναίκες χτυπούν τους συζύγους τους παρά ότι οι άνδρες χτυπούν τις συζύγους τους και επισημαίνει ότι αυτό συμβαίνει διότι οι γυναίκες που επιτίθενται είναι λιγότερο πιθανό να προκαλέσουν σωματική βλάβη. Αυτοί οι «κανόνες» που ανέχονται τη βία χαμηλού βαθμού από τις γυναίκες μαθαίνονται με διάφορους τρόπους. Για παράδειγμα, ακόμα και μια απλή παρατήρηση των μέσων μαζικής ενημέρωσης πιστοποιεί ότι, σχεδόν κάθε μέρα, υπάρχουν σκηνές που απεικονίζουν ένα άνδρα που κάνει ένα προσβλητικό ή χυδαίο σχόλιο και μια αγανακτισμένη γυναίκα που απαντάει «χαστουκίζοντας τον αγενή». Αυτό παρουσιάζει ένα μοντέλο επίθεσης ως ηθικά σωστής συμπεριφοράς σε εκατομμύρια γυναίκες.

³² Paula Poorman and Sheila Seelau "Lesbians Who Abuse Their Partners: Using the FIRO-B to Assess Interpersonal Characteristics".

Ο κίνδυνος προς τις γυναίκες φαίνεται από μελέτες που δείχνουν ότι η ελάχιστη βία εκ των γυναικών αυξάνει την πιθανότητα σοβαρών επιθέσεων από τους άνδρες (Bowker, 1983³³; Feld & Straus, 1989; Gelles & Straus, 1988 pp. 146-156). Μερικές φορές πρόκειται για άμεση και σοβαρή αντεκδίκηση. Όμως, ανεξάρτητα από το εάν συμβαίνει αυτό, ενισχύει την παραδοσιακή ανεκτικότητα της επίθεσης στο γάμο. Όταν η γυναίκα χαστουκίζει ή πετάει κάτι πάνω στο άνδρα για ένα εξωφρενικό γεγονός, ενισχύει τη δικαιολογία του άνδρα να την χτυπήσει εκείνος όταν εκείνη κάνει κάτι εξωφρενικό.

³³ Bowker, L.H (1983) Marital Rape: A distinct Syndrome? Social Case Work, 64 (6), 347-352

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Μέχρι πολύ πρόσφατα ο κλάδος της εγκληματολογίας εστιαζόταν κατά κύριο λόγο στους άνδρες και το έγκλημα, ενώ οι αναφορές στις γυναίκες ήταν ελάχιστες. Ο λόγος (discourse) που αφορούσε στους άνδρες μέσω γενικεύσεων υιοθετούνταν και για τις γυναίκες, υποθέτοντας ότι οτιδήποτε ίσχυε για τους άνδρες, θα ίσχυε και για τις γυναίκες, χωρίς πότε να λαμβάνεται ουσιαστικά υπόψη η διάσταση του φύλου στην εγκληματική πράξη και γενικά στην παραβατική (ή παρεκκλίνουσα) συμπεριφορά. Το πρόβλημα της γενίκευσης αναφέρεται ουσιαστικά στο αν οι γενικές θεωρίες λαμβάνουν υπόψη τόσο την ανδρική, όσο και την γυναικεία εγκληματικότητα και – κατά συνέπεια – αν οι ίδιες θεωρίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ώστε να εξηγήσουν το έγκλημα που διαπράττεται από το καθένα από τα δύο φύλα. Η πρακτική της γενίκευσης έφερε ως αποτέλεσμα οι θεωρίες που υιοθετούνταν για την γυναικεία εγκληματικότητα να μην παρεκκλίνουν από τις ευρύτερες κοινωνικές αντιλήψεις σχετικά με την γυναικεία φύση και τους γυναικείους ρόλους. Κατά συνέπεια, οι εγκληματολογικές θεωρίες ήταν αμιγώς ανδροκεντρικές.

Οι γυναίκες ως δράστες εγκληματικών πράξεων στα εγκληματολογικά κείμενα τις περισσότερες φορές αποτελούσαν αντικείμενο συζήτησης εντός των στενών πλαισίων σεξουαλικών αδικημάτων και πταισμάτων³⁴.

Ιστορικά, η γυναικεία εγκληματικότητα υπήρξε το πλέον παραμελημένο πεδίο των εγκληματολογικών θεωριών εξαιτίας του καταφανώς μικρότερου ποσοστού εγκλημάτων που διαπράττουν οι γυναίκες συγκριτικά με τους άνδρες.

Προκειμένου να προσεγγιστεί και να διερευνηθεί η γυναικεία εγκληματικότητα, πρέπει να απαντηθούν δυο βασικά ερωτήματα: α) για ποιο λόγο παρατηρείται το μεγάλο χάσμα στα ποσοστά και στην σοβαρότητα των εγκλημάτων μεταξύ ανδρών και γυναικών και β) για τις γυναίκες που εμπλέκονται σε εγκληματική δραστηριότητα, ποιες ερμηνευτικές προσεγγίσεις είναι πλέον εφαρμόσιμες.

Αναφορικά με το πρώτο ερώτημα, χρειάζεται να επισημανθεί ότι το φύλο είναι ο ισχυρότερος δείκτης πρόγνωσης της εγκληματικής δραστηριότητας: οι άνδρες όντως προβαίνουν σε εγκληματικές πράξεις συχνότερα απ' ό,τι οι γυναίκες και διαπράττουν σοβαρότερα αδικήματα από αυτές. Σε αυτό το σημείο υπεισέρχεται μια διπλή διαπίστωση: αφενός ότι οι άνδρες υπέρ-εκπροσωπούνται στο έγκλημα (και τις στατιστικές) και αφετέρου ότι οι γυναίκες υπό-εκπροσωπούνται. Η κομβική και μείζονος σημασίας παρατήρηση είναι ότι τόσο οι άνδρες, όσο και οι γυναίκες χειρίζονται τις καταστάσεις με τέτοιους τρόπους, ώστε η συμπεριφορά που επιδεικνύουν, να θεωρείται αρμόζουσα συμφώνα με το φύλο τους.

Η φεμινιστική εγκληματολογία έρχεται να καλύψει τα θεωρητικά και ερευνητικά κενά της παραδοσιακής εγκληματολογίας. Αναπτύχθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1960, άρχισε να εδραιώνεται στην δεκαετία του 1970 και συνδέθηκε στενά με την εμφάνιση του Δευτέρου Κύματος του Φεμινισμού. Το Δεύτερο Κύμα του Φεμινισμού, συνέπεσε με την αιφνίδια αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας, καθώς –όπως υποστηρίζεται- οι ίσες ευκαιρίες που διεκδίκησαν οι γυναίκες έδωσαν την δυνατότητα σε

³⁴ Phillip W.Cook, 1997, "Abused men, the hidden side of domestic Violence". Westport, CT: Praeger

πολλές από αυτές να εμπλακούν σε ένα εύρος εγκλημάτων, όπως τα εγκλήματα του «λευκού κολάρου» ή οι ληστείες.

«Από όλες τις διαφορές μεταξύ των δύο φύλων, μόνο τέσσερις -το μέγεθος, η δύναμη, η επιθετικότητα και η επικυριαρχία- ενοχοποιούνται για την υπερ-αντιπροσώπευση των ανδρών στο ποινικό σύστημα. Τα δύο πρώτα είναι βιολογικά καθορισμένα, τα υπόλοιπα δύο κατά κύριο λόγο, αν όχι εξ' ολοκλήρου, είναι αποτέλεσμα κοινωνικής μάθησης».
(Adler, 1998)

Ένα στοιχείο που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και φαίνεται να προωθεί τον λόγο ύπαρξης της φεμινιστικής εγκληματολογίας, είναι η σχέση μεταξύ φεμινισμού και εγκληματολογίας και οι ιδιαιτερότητες που προκύπτουν στη σχέση αυτή. Λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη αυτή σχέση, γίνεται λόγος για φεμινιστικές όψεις της εγκληματολογίας και όχι για φεμινιστική εγκληματολογία *per se*³⁵. Ενώ η παραδοσιακή εγκληματολογία θεωρεί ότι το έγκλημα ορίζεται από τον δράστη, το θύμα, την κατάσταση και την κοινωνία και τα ποσοστά του πρώτου είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ των δρώντων υποκειμένων αφενός και του ανεπίσημου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου, η φεμινιστική διάσταση της εγκληματολογίας συμπληρώνει ότι το έγκλημα πρέπει να μελετηθεί σύμφωνα με όλες τις παραπάνω οπτικές, να απορριφθεί η αναφερόμενη αποκλειστικά στους άνδρες θεώρηση του εγκλήματος και να συμπεριληφθούν οι εμπειρίες των γυναικών, οι στάσεις τους και το σύστημα αξιών τους.

Αυτό που χρειάζεται να προσεχτεί ιδιαίτερα σχετικά με την διαμόρφωση της έμφυλης εγκληματολογικής θεωρίας, είναι η υπεργενίκευση των ερευνητικών αποτελεσμάτων στον ανδρικό και στον γυναικείο πληθυσμό. Χρειάζεται κυρίως να κατανοηθεί η έμφυλη κοινωνική οργάνωση, ο ρόλος των φύλων εντός του κοινωνικού πλαισίου, ώστε να οδηγηθούμε στην κατασκευή των θεωριών περί του εγκλήματος και για τα δύο φύλα. Είναι περιορισμένος ο αριθμός των υποθέσεων που οι αρχές (αστυνομία και δικαστήρια) μπορούν να διεκπεραιώσουν και εξαρτάται από τον τύπο της οργάνωσης, της δομής και του ρυθμού των διαδικασιών που επικρατούν σε κάθε χώρα και σε κάθε χρονικό διάστημα.

Οδηγούμαστε πραγματικά σε μια αξιοπρόσεχτη αύξηση του αριθμού και της σοβαρότητας της θηλυκής εγκληματικότητας.
Θα ήταν χρήσιμο αν κάναμε ξεκάθαρο ότι όταν μιλάμε για «αύξηση» της γυναικείας εγκληματικότητας πάντα το εξετάζουμε σύμφωνα με την ανδρική εγκληματικότητα. Αν ταυτόχρονα η ανδρική και η γυναικεία εγκληματικότητα αυξάνονται με την ίδια αναλογία, τέτοια αύξηση δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της γυναικείας εγκληματικότητας. Επιπροσθέτως, όταν μιλάμε για «σοβαρή αύξηση», εννοούμε ένα μικρότερο χάσμα ανάμεσα στα ποσοστά της γυναικείας και της ανδρικής εγκληματικότητας, σε σοβαρά εγκλήματα..

Εάν επρόκειτο να εκφράσουμε τις αμφιβολίες για την ακρίβεια των στατιστικών εγκλήματος γενικά, πρέπει πρώτα να εξετάσουμε πόσο αξιόπιστο είναι να συγκρίνουμε

³⁵ Gelthorpe L & Morris A, *Feminism and Criminology in Britain*, British Journal of Criminology, 28, 2, 1988, 93-110

στατιστικές που διεξάχθηκαν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, πόσο μάλλον εκείνων των στατιστικών που αφορούν και διαφορετικές χώρες.

Ο λόγος για αυτό βρίσκεται στις μεγάλες διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των διαφορετικών χωρών και των διαφορετικών χρονικών διαστημάτων ως προς τις στατιστικές μεθόδους, οι τύποι των ενεργειών που θεωρούνται ως εγκληματικοί από τον νόμο, οι τεχνικές μέθοδοι που υιοθετήθηκαν στην ανίχνευση του εγκλήματος, και οι διαφορετικές και μεταβαλλόμενες προτεραιότητες που συνδέθηκαν με τους διαφορετικούς τύπους παραβάσεων από τις αρμόδιες αρχές.

Επιπροσθέτως, οι κατηγορίες των ανθρώπων όπου θεωρούνται ως υποψήφιοι και συνεπώς, ύποπτοι για έγκλημα της κάθε κοινωνίας και οι κατηγορίες των ατόμων προς τα οποία οι αρχές θα παρουσιάσουν περισσότερη επιείκεια ή περισσότερη σκληρότητα αλλάζει σύμφωνα με τη γεωγραφική τοποθεσία και το χρονικό διάστημα. Μέχρι τώρα η αναλογία των κατηγοριών στις καταδικές και για τα δυο φύλα είναι ανησυχητική.

Στατιστικές από την Ελλάδα παρουσιάζουν ότι στην διάρκεια του 1973-1985 το ποσοστό των γυναικών οι οποίες καταδικάστηκαν ήταν υψηλότερο από εκείνο των ανδρών, με άλλα λόγια τα δικαστήρια ήταν πιο σκληρά απέναντι στο γυναικείο φύλο.

Στις ημέρες μας η εμφάνιση ενός νέου παράγοντα έχει επιφέρει ακόμα πιο σκληρή μεταχείριση στις γυναίκες όπου κατηγορούνται, ειδικότερα στις νέες, όπου συλλαμβάνονται. Αυτό δείχνει να είναι μια αντίδραση εναντίον του γυναικείου κινήματος και εναντίον της κοινωνικής αλλαγής περικλείοντας και τους ρόλους των δυο φύλων. Υποστηρίζεται ότι αυτό φέρνει την γυναίκα « στον ίσιο δρόμο » και επίσης ότι αναστέλλει την εμφάνιση « του καινούργιου γυναικείου εγκληματικού φαινομένου ».

Μια άλλη ενδιαφέρουσα προσέγγιση περικλείει την στατιστικά αριθμημένη μορφή η οποία περικλείει την χρήση του ερωτηματολογίου απαντημένο από ένα μεγάλο δείγμα ανδρών και γυναικών. Διατηρώντας αυστηρή ανωνυμία αυτή επιδιώκει να εξιχνιάσει πταίσματα τα οποία δεν έχουν αναφερθεί ή εξιχνιαστεί. Ένας άλλος τύπος ερωτηματολογίου, αυτή την φορά απαντημένο από τα θύματα εγκληματιών οι οποίοι δεν έχουν συλληφθεί, χρησιμοποιείται για να αναγνωρισθεί το φύλο του εγκληματία..

Στην Ελλάδα η γυναικεία εγκληματικότητα είναι από τις πιο χαμηλές στην Ευρώπη. Τα στατιστικά της αστυνομίας αποδεικνύουν ότι το ποσοστό των υπόπτων γυναικών στο σύνολο όλων των υπόπτων απαριθμούσε το 6,51% το 1973 και το 6,71% το 1984. Αυτό το ποσοστό αυξήθηκε στο 9,78% το 1987, στο 10,88% το 1988, στο 10,72% το 1989 και στο 10,27% το 1990. Ο αριθμός των ατόμων οι οποίοι δικάστηκαν κάθε χρόνο από το 1973 έως το 1985 ήταν 108.814 για τους άνδρες και μόνο 9.363 για τις γυναίκες. Οι δεύτερες παρουσιάζουν το 7% του μέσου όρου όλων των καταδικών (γυναικών και ανδρών). Θα μπορούσαμε να πούμε πως η απόσταση ανάμεσα στα δυο φύλα είναι σημαντική .

4.1 Έρευνα στις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού (2005)

Πρόσφατη έρευνα οπου πραγματοποιήθηκε από το Κ.Ε.Θ.Ι στις γυναικείες φυλακές κορυδαλλού τον Απρίλιο του 2005 με θέμα «Γυναίκες και εγκληματικότητα» , επιχείρησε τη διερεύνηση του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας με πρόθεση, από τη σκοπιά των γυναικών-δραστών, εισάγοντας ως σημαντική μεταβλητή τις σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων καθώς και τον κοινωνικό ρόλο του καθένα. Ο συσχετισμός έγινε μεταξύ

των επιπέδων ενδο-οικογενειακής βίας και του τελικού «περάσματος στην πράξη», αλλά διερευνήθηκε επίσης η βιωματική πρόσληψη του εγκληματικού γεγονότος από τις ίδιες τις δράστες, όσο και η εμπειρία του εγκλεισμού.

Τον πληθυσμό της παρούσας έρευνας αποτέλεσαν όλες οι γυναίκες κρατούμενες (καταδικασμένες και υπόδικες) για ανθρωποκτονία από πρόθεση στις Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού. Από τις 33 κρατούμενες κατά το διάστημα της συλλογής των στοιχείων από τους φακέλους, οι 27 ήταν καταδικασμένες για ανθρωποκτονία από πρόθεση, ενώ σε έξι (6) είχε επιβληθεί προσωρινή κράτηση.

Συγκεκριμένα, τα πορίσματα της έρευνας συνοψίζονται ως εξής:

- Οι ηλικίες των κρατουμένων γυναικών είναι μεταξύ 29 και 68 ετών.
- Η πλειοψηφία των κρατουμένων γυναικών έχει γεννηθεί στο εξωτερικό (σε ποσοστό 26,1%). Ακολουθούν σε ποσοστό 21% οι γυναίκες που έχουν γεννηθεί στην Αθήνα.
- Οι περισσότερες γυναίκες είναι Ελληνίδες, ενώ ακόμα και οι γυναίκες που έχουν γεννηθεί σε χώρες του εξωτερικού, έχουν δηλώσει ότι έχουν την ελληνική ιθαγένεια. Ως θρήσκευμα οι περισσότερες δήλωσαν Χριστιανές Ορθόδοξες (σε ποσοστό 87%).
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών (48%) είναι χήρες, καθώς έχουν προβεί σε ανθρωποκτονία του συζύγου.
- Η πλειοψηφία των κρατουμένων του δείγματος έχει μόρφωση επιπέδου Λυκείου (43,5%).
- Η συνηθέστερη απασχόληση των γυναικών που κρατούνται στις Φυλακές Κορυδαλλού είναι τα οικιακά σε ποσοστό 62,5%.
- Η μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος (74%) δεν είχε καμία προηγούμενη καταδίκη.
- Η πλειοψηφία των γυναικών του δείγματος (56,5%) ήταν φυσικοί αυτουργοί στο αδίκημα, για το οποίο καταδικάστηκαν.
- Οι περισσότερες γυναίκες δεν έχουν καταδικαστεί για άλλα ταυτόχρονα αδικήματα μαζί με το συγκεκριμένο αδίκημα της ανθρωποκτονίας (ποσοστό 43,5%).
- Στις περισσότερες υποθέσεις χρησιμοποιήθηκε πυροβόλο όπλο ή καραμπίνα (34,8%).
- Το μεγαλύτερο ποσοστό (69,6%) των κρατουμένων έχει διαπράξει το έγκλημα στην οικία του.
- Τα δύο πιθανά κίνητρα που φαίνεται να έχουν προκαλέσει το έγκλημα στις περισσότερες υποθέσεις, είναι είτε η εξωσυζυγική σχέση (21,7%), είτε οικονομικοί λόγοι (21,7%).
- Το 69,6% των υποθέσεων διέπραξαν την πράξη σε ήρεμη ψυχική κατάσταση και έχοντας την προσχεδιάσει.
- Οι περισσότερες κρατούμενες μετά το αδίκημα είτε τράπηκαν σε φυγή, είτε προσπάθησαν να συγκαλύψουν την πράξη τους.
- Το 69,6% δεν κάνουν χρήση ουσιών ή αλκοόλ.
- Το θύμα είναι άντρας σε ποσοστό 69,6%, στο 47,8% ο σύζυγος της κρατούμενης.
- Η πλειοψηφία των κατηγορουμένων δηλώνουν αθώες στο δικαστήριο, σε ένα ποσοστό της τάξεως του 56,6%.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των αποφάσεων έχουν ήδη δικαστεί και σε Β' βαθμό (69,6%).
- Επικρατέστερη ποινή, είναι η ισόβια κάθειρξη σε ποσοστό 61%.
- Στο δεύτερο βαθμό εκδίκασης, σε ποσοστό 94,1% η κατηγορία δεν μεταβάλλεται.

- Η έλλειψη οικονομικής ανεξαρτησίας ήταν από τους βασικούς λόγους που οι γυναίκες δεν επέλεξαν να απομακρυνθούν από τη συζυγική στέγη.
- Η οικονομική κατάσταση των γυναικών προ του εγκλεισμού χρόνο, χαρακτηρίζεται κατά μέσο όρο καλή, σε ποσοστό 53,3%.
- Μετά τον εγκλεισμό τους η πλειοψηφία των γυναικών βίωσε ραγδαία επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης.

Αφού λοιπόν εξαντλήσαμε στο μέτρο του δυνατού τις θεωρίες για την γυναικεία επιθετικότητα προχωρούμε στην Μεθοδολογία της συγκεκριμένης έρευνας που πραγματοποιήσαμε.

Μεθοδολογία της Έρευνας

1.1 Σκοπός της μελέτης

Σχεδόν όλες οι επίκαιρες έρευνες σχετικά με την ενδο-οικογενειακή βία είναι επικεντρωμένες στη θεραπεία ή στην ψυχοπαθολογία των ανδρών-δραστών. Επιπλέον, παρά το ξέσπασμα της συντροφικής βίας που διαπράττεται από τις γυναίκες, δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου εμπειρικές έρευνες σχετικά με αναγκαία προληπτικά μέτρα για να δείξουν το γεγονός ότι το μισό όλων των μορφών οικογενειακής βίας ξεκινά και από τις γυναίκες (Straus, 2005).

Σήμερα σημαντικά ευρήματα διεθνώς προτείνουν ότι η επικέντρωση θα πρέπει να γίνεται στην δυαδική σχέση (με δυο συμμετέχοντες) στη βία, πάρα στην μόνιμη αναγνώριση των ανδρών «θυτών» και των γυναικών «θυμάτων».

Στην Ελλάδα, δεν υπάρχουν αρκετές επιδημιολογικές έρευνες που να εκτιμούν την κακοποίηση. Οι καταγραφές αφορούν συνήθως γυναίκες που επισκέπτονται κάποιες αρμόδιες υπηρεσίες για να δηλώνουν την περίπτωση τους (γραμμή SOS) ή περιπτωσιολογικές μελέτες (Spinnelis C .1986 & Xatzifotiou 2001-3) και περιλαμβάνουν από απειλές βίας έως ξυλοδαρμούς.

Εκτιμάται πως στην Ελλάδα το ανδρικά προσανατολισμένο προϋπάρχον νομικό σύστημα έχει δημιουργήσει σχέσεις εξάρτησης υποταγής και ανταγωνισμού μέσα στην οικογένεια και κατά συνέπεια, θεωρείται ως ένας από τους παράγοντες θυματοποίησης των γυναικών, κάτι το οποίο συμβαίνει και σε άλλες κοινωνίες.

(Τζαμαλούκα και συν, 2004).

Η οικογενειακή βία αναγνωρίζεται σαν ένα πρόβλημα δημόσιας υγείας και συνδέεται με τραυματισμούς καθώς και με άλλα διανοητικά και φυσικά προβλήματα υγείας (Jekwes et al , 2002 ³⁶).

Με την παρούσα μελέτη επιδιώκεται η καλύτερη κατανόηση του φαινομένου της γυναικείας επιθετικότητας στην συντροφική σχέση, μέσα από την αναγνώριση παραγόντων κινδύνου για την άσκηση ή την υποδοχή σωματικής, σεξουαλικής ή συναισθηματικής βίας.

Παράλληλα επιδιώκεται η ανάδειξη πιθανών διαφορών ανάμεσα στα δύο φύλα ως προς την ανάμειξη σε διαφορετικές μορφές βίαιης συμπεριφοράς. Ειδικότερα, η αντικειμενικοί στόχοι της παρούσας μελέτης είναι :

- 1) Να εκτιμήσει το μέγεθος του προβλήματος της βίαιης συμπεριφοράς σε επίπεδο σωματικό, σεξουαλικό, συναισθηματικό από την γυναίκα προς τον άνδρα.
- 2) Να κάνει συγκρίσεις ανάμεσα στα δύο φύλα ως προς τις διαφορετικές μορφές του φαινομένου της συντροφικής βίας.
- 3) Να μελετήσει την συχνότητα των βίαιων επιθέσεων μέσα στην συντροφική σχέση και ειδικότερα της γυναίκας προς τον άνδρα.
- 4) Να διερευνήσει το ρόλο της αυτοεκτίμησης στην άσκηση και στην υποδοχή των διαφορετικών μορφών συντροφικής βίας στα πλαίσια της συμβίωσης.

³⁶ Jewkes R, Levin J., Penn- Kerana L., (2002), Risk Factors for Domestic Violence : Findings from a South African Cross- Sectional Study ,*Social Science & Medicine* 55: 1603-1617

- 5) Να διερευνήσει τον ρόλο των δημογραφικών και κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών στην άσκηση μορφών βίας στα πλαίσια της συμβίωσης.
- 6) Να διερευνήσει το ρόλο των παιδικών εμπειριών ενδοοικογενειακής βίας στην άσκηση και στην υποδοχή της συντροφικής βίας κατά την ενήλικη ζωή.
- 7) Να μελετήσει τον βαθμό συσχέτισης του τρόπου ζωής (τρόποι διασκέδασης, συμμετοχή σε σπορ, συχνότητα εκκλησιασμού, συνήθειες όπως κάπνισμα, αλκοόλ ή άλλες ουσίες) με την άσκηση συντροφικής βίας.

1.2 Υποθέσεις εργασίας

1. Ο πιο συχνός λόγος για επίθεση πηγάζει μέσα από συνθήκες αντιπαράθεσης σε συνδυασμό με χρήση αλκοόλ .
2. Η χρήση αλκοόλ και άλλων ναρκωτικών ουσιών συνδυάζεται με την άσκηση και την υποδοχή σωματικής, σεξουαλικής και συναισθηματικής βίας .
3. Γυναίκες που τελούν σε μεγαλύτερη συχνότητα τα θρησκευτικά τους καθήκοντα έχουν λιγότερες πιθανότητες να αναφέρουν μια από τις τρεις μορφές ενδοοικογενειακής βίας.
4. Γυναίκες που τελούν σε μεγαλύτερη συχνότητα τα θρησκευτικά τους καθήκοντα έχουν περισσότερες πιθανότητες να αναφέρουν μια από τις τρεις μορφές ενδοοικογενειακής βίας.
5. Άτομα που εμφανίζουν χαμηλή αυτοεκτίμηση έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας.
6. Κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά όπως η νεαρή ηλικία , το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και η κακή οικονομική κατάσταση συνδέονται με αυξημένη υποδοχή και ασκήσει , σεξουαλικής και συναισθηματικής βίας.
7. Τα παιδικά βιώματα ενδοοικογενειακής βίας στην οικογένεια προέλευσης συνδέονται με αυξημένη αποδοχή και άσκηση σωματικής, σεξουαλικής και συναισθηματικής βίας .

1.3 Δειγματοληψία

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε στην Ελλάδα και αφορά στην επιθετικότητα των γυναικών στην συντροφική σχέση, ειδικότερα η παρούσα μελέτη αφορά σε δείγμα διακοσίων ενηλίκων γυναικών , ηλικίας , 18 έως 65 ετών κατοίκων του νομού Αττικής.

Οι προϋποθέσεις όπου έπρεπε να πληρούν οι ερωτώμενες , πέρα του περιορισμού της ηλικίας , να είναι παντρεμένες ή να συζούν με τον σύντροφο τους για διάστημα τουλάχιστον ενός έτους .

Ένα σωματοποιημένο τυχαίο δείγμα σχηματίστηκε για να επιλεγεί ο προς μελέτη πληθυσμός χρησιμοποιώντας τεχνικές ΕΣΥΕ. Ποιο συγκεκριμένα η διαδικασία στρωματοποίησης ακολούθησε δύο φάσεις:

1. Από την έκταση που καλύπτουν οι δήμοι του νομού Αττικής και σύμφωνα με το μέγεθός του πληθυσμού τους , με διαδοχικές

- κληρώσεις ελήφθη ένα δείγμα 10 Μονάδων Επιφάνειας (κάθε Μονάδα Επιφάνειας περιελάμβανε ένα ή και περισσότερα οικοδομικά τετράγωνα). Ως προς την διαδικασία αυτής της φάσης χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία (κατάλογοι και χάρτες) της ΕΣΥΕ.
2. Καταγράφηκε στην συνέχεια από όλα τα νοικοκυριά ένας γονεϊκός πληθυσμός (πληθυσμός αναφοράς 2000 ατόμων ηλικίας 18 έως 65 ετών από τα όποια κληρωθήκαν περίπου 200 άτομα. Ως κριτήρια επιλογής τους ορίστηκαν η ηλικία , η εθνικότητα και η ύπαρξη σχέσης σε μόνιμη συμβίωση για ένα τουλάχιστον έτος. Εάν από κάποιο νοικοκυριό δεν υπήρχαν άτομα που να συγκεντρώνουν τα παρακάτω κριτήρια, επιλέγονταν άτομο από το άμεσος επόμενο νοικοκυριό, τέλος από κάθε νοικοκυριό απαντούσε μόνο η γυναίκα.

1.4 Μέθοδοι Συλλογής Πληροφοριών

Αυτοσυμπληρούμενο ερωτηματολόγιο από ομάδα τελειόφοιτων σπουδαστριών Κοινωνικής Εργασίας. Οι συνεντευκτές ελεγχόντουσαν σε κάθε βήμα τους κατά την διεξαγωγή της έρευνας πεδίου με σκοπό να αποφευχθούν ενδεχόμενα σφάλματα στη διάρκεια της συλλογής των δεδομένων.

Σε αυτή την προοπτική λήφθηκαν τα ακόλουθα μέτρα:

- (1) χρήση μιας ομάδας Κοινωνικών Λειτουργών που είχαν λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση και η οποία εποπτεύονταν από τους ερευνητές.
- (2) χρησιμοποίηση ενός ερωτηματολογίου, εύκολο να απαντηθεί, με κλειστές ερωτήσεις.
- (3) αίτημα συναίνεσης για εθελοντική συμμετοχή από όλα τα άτομα πριν από την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και αφού είχαν πληροφορηθεί για τους σκοπούς της έρευνας.
- (4) υπαγόρευση γενικών οδηγιών για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.
- (5) προστασία των δικαιωμάτων της ανωνυμίας και της εμπιστευτικότητας των συμμετεχόντων και, τέλος,
- (6) έλεγχος για την εγκυρότητα συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, με τυχαία επιλογή, του 10% επί του συνόλου των ερωτηματολογίων. Επίσης, κάθε ερωτηματολόγιο ελέγχθηκε συστηματικά για να εντοπιστούν ενδεχόμενα προβλήματα, π.χ. άρνηση απαντήσεων κλπ.

1.5 Ερευνητικό Εργαλείο

Χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο βασιζόμενο σε αυτοαναφορές αποτελούμενο από πέντε μέρη. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο δοκιμάστηκε πιλοτικά σε δείγμα 30 ατόμων προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός κατανόησης του περιεχόμενου του.

1.6 Κοινωνικό-δημογραφικές και κοινωνικό-οικονομικές μεταβλητές

Το πρώτο μέρος περιείχε ερωτήσεις που κατέγραφαν το κοινωνιολογικό προφίλ των ερωτώμενων π.χ. φύλο, ηλικία, έτη σπουδών, επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, αριθμός παιδιών, έτη συμβίωσης με τον τωρινό σύντροφο καθώς και το είδος της κατοικίας.

Εκτίμηση του Τρόπου Ζωής

Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκαν 44 μεταβλητές, δανεισμένες από προηγούμενες έρευνες (Gregersen & Berg 1994. Chliaoutakis et al. 1999. Chliaoutakis et al. 2005), με σκοπό να εκτιμήσουν τον τρόπο ζωής των συμμετεχόντων. Η έννοια του τρόπου ζωής μετρήθηκε στο επίπεδο ποικίλων δραστηριοτήτων και προτιμήσεων π.χ. συχνάζω σε μπαρ, καφετέριες, κλπ., πηγαίνω για ψάρεμα, κυνήγι, κλπ., ασχολούμαι με κάποιο σπορ, πηγαίνω στην εκκλησία, πηγαίνω στον κινηματογράφο, κλπ., χρησιμοποιώ τα νέα μέσα επικοινωνίας, χρησιμοποιώ τις νέες τεχνολογίες κλπ., ντύνομαι μοντέρνα, αγοράζω προϊόντα για το σώμα μου, κλπ., πίνω κατά την διάρκεια της εβδομάδας, καπνίζω, κλπ. Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν πόσο συχνά προβαίνουν στις παραπάνω δραστηριότητες και οι απαντήσεις που έδιναν κυμαίνονταν (σε κλίμακα τύπου Likert) από 1=ποτέ έως 6= πάντα.

Υιοθετήθηκε, ένα υπόδειγμα 7 κυρίων παραγόντων το οποίο συνόψισε 44 μεταβλητές. Στους 7 αυτούς παράγοντες που θα πρέπει να θεωρηθούν ως 7 διαφορετικά γνωρίσματα ζωής (και πολύ περισσότερο θα μπορούσαν να προσληφθούν ως 7 διαφορετικοί τρόποι ζωής) δόθηκαν οι ακόλουθες (συμβατικές) ονομασίες: 1) καλαισθησίας και μοντέρνας διασκέδασης, 2) χρήσης αλκοόλ και άλλων ουσιών, 3) άθλησης, 4) εκκλησιασμού, 5) κουλτούρας, 6) παραδοσιακής διασκέδασης και 7) χρήσης νέας τεχνολογίας.

Ο πρώτος παράγοντας περιέλαβε 10 θέματα, τα περισσότερα εκ των οποίων συνδέονται με την Εξωτερική Εμφάνιση, την Κομψότητα (φροντίδα σώματος αγορά προϊόντων σώματος, μοντέρνο και κομψό ντύσιμο κ.ά.), και την Μοντέρνα Διασκέδαση (μπαρ, κλαμπ, ντίσκο, καφετέριες). Θέματα με υψηλότερα βάρη στον παράγοντα αυτόν ήταν: «Ντύνομαι κομψά», «Αγοράζω προϊόντα για το σώμα μου», «Φροντίζω το σώμα μου», «Αγοράζω ρούχα», «Πηγαίνω σε κλαμπ, ντίσκο κ.ά.», «Πηγαίνω σε μπαρ». Ο δεύτερος παράγοντας ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρων αφού αποτύπωσε την Χρήση Απαγορευμένων Ουσιών και την Κατανάλωση Οινοπνεύματος και Καπνού, «Φτιάχνω» με διάφορες ουσίες», «χρησιμοποιώ όσες ουσίες θέλω», «Πίνω πριν τη διασκέδαση», «Πίνω καθημερινά». Ο τρίτος παράγοντας χαρακτηρίζεται ως παράγοντας Ενασχόλησης με τις Αθλητικές Δραστηριότητες αφού περιλαμβάνει θέματα σχετικά με την φυσική άσκηση και τα σπορ, «Ασχολούμαι με κάποιο ομαδικό άθλημα», «Πηγαίνω σε αγώνες (ποδόσφαιρο, μπάσκετ κ.ά.)», «Ασχολούμαι με κάποιο ατομικό άθλημα», «Ασχολούμαι με το κυνήγι, ψάρεμα κ.ά.». Ο τέταρτος παράγοντας εκφράζει με εξαιρετική σαφήνεια τον Εκκλησιαστικό Τρόπο Ζωής και θέματα με υψηλότερα βάρη είναι: «Εκκλησιάζομαι», «Νηστεύω», «Προσεύχομαι». Ο πέμπτος παράγοντας περιλαμβάνει θέματα Κουλτούρας όπως: «Διαβάζω λογοτεχνικά έργα», «Παρακολουθώ συναυλίες, μουσικές εκδηλώσεις κ.ά.».

«Πηγαίνω εκδρομές», «Πηγαίνω θέατρο, κινηματογράφο» κ.ά.. Ο έκτος παράγοντας, αν και περιέλαβε τέσσερα μόνο θέματα, φαίνεται επίσης πολύ ενδιαφέρον επειδή τα θέματα αυτά αποτυπώνουν τον τοπικό, Παραδοσιακό Τρόπο Διασκέδασης: «Πηγαίνω σε πανηγύρια, χορούς κ.ά.», «Πηγαίνω σε ταβέρνες, εστιατόρια κ.ά.», «Πηγαίνω σε γάμους, βαπτίσεις κ.ά.», και «Διασκεδάζω σε σπίτια συγγενών, φίλων κ.ά.». Ο τελευταίος παράγοντας περιέλαβε θέματα που σχετίζονται με τη χρήση της νέας τεχνολογίας: «Χρησιμοποιώ τις νέες τεχνολογίες στην εργασία μου», «Εργάζομαι παραπάνω ώρες από τις υποχρεωτικές», «Η χρήση του διαδικτύου και των κινητών μου είναι απαραίτητη» κ.ά.

1.7 Συντροφική βία

Η κλίμακα μέτρησης της συντροφικής βίας εκτιμήθηκε στο τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου και αποτελούνταν από ερωτήσεις που αφορούσαν αντίστοιχες πράξεις σωματικής, σεξουαλικής και ψυχολογικής βίας κατά την διάρκεια της συμβίωσης (είτε ως θύματα είτε ως θύτες), .

Η σωματική βία εκτιμήθηκε μέσα από ερωτήσεις που αντιστοιχούσαν σε τρία σύνολα πράξεων σωματικής βίας , όπως :ταρακούνημα , άρπαγμα , σφίξιμο και γρονθοκόπημα , κάψιμο , πνίξιμο , χρήση όπλων.

Η συναισθηματική κακοποίηση στο επίπεδο της λεκτικής βίας το οποίο περιέλαβε μεταβλητές που εκτιμούσαν τη συχνότητα με την οποία οι ερωτώμενοι, στις καθημερινές τους σχέσεις με το άλλο φύλο αντιμετωπίζουν καταστάσεις όπως: «προσβολές (π.χ. για στοιχεία του χαρακτήρα, για το παρελθόν, την καταγωγή κλπ.)», «απαγόρευση δραστηριοτήτων εξέλιξης (π.χ. κοινωνική εξέλιξη, επαγγελματική κλπ.)», «γκρίνιες, παράπονα (π.χ. για τα οικονομικά, τις δραστηριότητες κλπ.)», «απόδοση κατηγοριών, ευθυνών , ενοχών (π.χ. για λάθη, παραλείψεις, λογαριασμούς κλπ.)», «χρησιμοποίηση των παιδιών για μετάδοση μηνυμάτων (π.χ. να του /της πείτε...)», «παραμέληση, αδιαφορία για την κατάστασή σας σε δύσκολες στιγμές», «επίκληση στο συναίσθημα μετά από σύγκρουση ή καυγά (π.χ. κλάμα, μετάνοια, δώρα, αλλαγή συμπεριφοράς κλπ.)», «συναισθηματική πίεση ή εκβιασμός για δικά του/της οφέλη (π.χ. υποθήκη δικών σας περιουσιακών στοιχείων)», «μαρτυρία σε πράξεις κακής μεταχείρισης στο εσωτερικό της οικογένειας (π.χ. βρίσιμο, ξυλοδαρμό κλπ. άλλου οικογενειακού μέλους)». Οι συμμετέχουσες , σε όλες τις παραπάνω μεταβλητές, κλήθηκαν να απαντήσουν πόσο συχνά οι ίδιες υιοθετούν τις περιγραφόμενες συμπεριφορές, καθώς επίσης, πόσο συχνά οι σύντροφοί τους, τους συμπεριφέροντε με αυτόν τον ίδιο τρόπο.

Η σεξουαλική βία εκτιμήθηκε μέσα από ερωτήσεις που αντιστοιχούσαν σε πράξεις όπως το υποχρεωτικό σεξ , η διακοπή του ύπνου για σεξ , τα ενοχλητικά ερωτικά αγγίγματα μπροστά σε τρίτους , τα υποτιμητικά σεξουαλικά υπονοούμενα , η πρόκληση πόνου στην διάρκεια της σεξουαλικής πράξης και η έλλειψη σεξουαλικής ικανοποίησης.

Οι απαντήσεις που έδιναν κυμαίνονταν (σε κλίμακα τύπου Likert) από 0=ποτέ έως 3=πολύ συχνά. Η αθροιστική επίδοση όλων των παραπάνω

μεταβλητών (συμπεριφορών κακοποίησης από τον σύντροφο προς την ερωτώμενη και των ίδιων συμπεριφορών από την ερωτώμενη προς τον σύντροφο) συνέθεσε τους αντίστοιχους δείκτες μέτρησης των συμπεριφορών συντροφικής βίας.

1.8 Η διερεύνηση των Εμπειριών Ενδο-οικογενειακής Βίας στην οικογένεια προέλευσης

Η εμπειρία από καταστάσεις ενδο-οικογενειακής βίας κατά την παιδική ηλικία (μαρτυρία ή προσωπικά βιώματα) διερευνήθηκε με μια ερώτηση που παραιτήθηκε από την κλίμακα μετρήσεις της συντροφικής βίας και παρέπεμπε σε αυτήν. Πιο συγκεκριμένα η ερώτηση είχε ως εξής: « Στην παιδική σας ηλικία στο σπίτι σας πόσο συχνά βιώσατε οποιαδήποτε από τις παραπάνω αναγραφόμενες συμπεριφορές σε σημείο ώστε να σας είχε ανησυχήσει;». Η συχνότητα μετρήθηκε με την χρήση της κλίμακας τύπου Likert που περιελάμβανε την διαβάθμιση 0=πότέ έως 3=πόλυ συχνά

Αυτό προέκυψε με αφορμή συγκεκριμένες ενδείξεις που αναφέρουν ότι είναι πιθανόν τα άτομα τα όποια αναφέρουν ότι έχουν γίνει μάρτυρες περιστατικών επιθετικότητας μεταξύ των γονέων τους , παράλληλα να έχουν ύπαρξη θύματα παιδικής κακοποίησης μέσα στην οικογένεια (Black et al 1999)³⁷.

1.9 Η μέτρηση της αυτοεκτίμησης

Η αυτοεκτίμηση μετρήθηκε μέσω της τυποποιημένης κλίμακας που διαμορφώθηκε από τον Ronsenberg 1965, η οποία είναι μεταφρασμένη στην ελληνική γλώσσα και χρησιμοποιείτε ευρέως από τους επαγγελματίες ψυχικής υγείας (Γιαννουλέας 2003)³⁸. Η κλίμακα αποτελείται από 10 ερωτήσεις – δηλώσεις οι 5 από τις οποίες εκφράζουν θετικό περιεχόμενο (π.χ σε γενικές γραμμές είμαι ικανοποιημένη με τον εαυτό μου , έχω μια θετική εικόνα για τον εαυτό μου , νιώθω ότι έχω μια σειρά από προτερήματα) και οι υπόλοιπες 5 εκφράζουν αρνητικό περιεχόμενο (π.χ μερικές φορές νιώθω άχρηστη , σε τελική ανάλυση τείνω να αισθάνομαι ότι έχω αποτύχει , μερικές φορές νομίζω ότι δεν είμαι καλή). Χρησιμοποιήθηκε κλίμακα 6 σημείων :

1 = διαφωνώ απόλυτα έως 6 = συμφωνώ απόλυτα.

³⁷ Black DA, Schumacher JA, Smith AM, Heyman RC,(1999) Partner , Child Abuse risk factor Literature review : National Network of Family Resiliency, National Networ For Health (Cited 2005, September 15) Available from: URL:www.nnh.org/risk

Στατιστική Ανάλυση

Πίνακας 1
Κατανομή ερωτηθέντων ως προς τα
κοινωνικο – δημογραφικά χαρακτηριστικά τους

	Μέση Τιμή (Τ.Α) Ελάχιστο- Μέγιστο	n(%)
Ηλικία	34,96 (11,394) 18 – 63	
Έτη συμβίωσης	11,68 (10,977) 1 – 42	
Έτη σπουδών	14,36 (2,718) 6 – 21	
Είδος κατοικίας		
Διαμέρισμα		148 (72,2%)
Μονοκατοικία		57 (27,8%)
Οικογενειακή Κατάσταση		
Έγγαμες		107 (52,2%)
Άγαμες		85 (41,5%)
Άλλο		12 (5,9%)
δ.α.		1 (0,5%)
Αριθμός παιδιών		
0		102 (49,8%)
1		31 (15,1%)
2		63 (30,7%)
3		7 (3,4%)
4		2 (1,0%)
Επάγγελμα		
Επιστήμονες, στελέχη, ελ. επαγγελματίες, καλλιτέχνες		44 (21,5%)
έμποροι, εμπορ/λληλοι		30 (14,6%)
υπάλληλοι γραφείου		48 (23,4%)
Παροχή υπηρεσιών		20 (9,8 %)
εργάτες, τεχνίτες, αγρότες		1 (0,5%)
οικιακά		28 (13,7%)
φοιτητές		30 (14,6%)
συνταξιούχοι, άνεργοι		4 (2,0%)

Ο παραπάνω πίνακας περιέχει στοιχεία ως προς τα κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά των 205 γυναικών που έλαβαν μέρος στην έρευνα. Αποτελείται από τρεις στήλες εκ των οποίων η πρώτη αναγράφει τους παράγοντες που εξετάζονται, η δεύτερη αναγράφει την μέση τιμή (τυπική απόκλιση) την ελάχιστη και την μέγιστη τιμή που παρατηρήθηκε στις συνεχείς μεταβλητές ηλικία, έτη σπουδών και έτη συμβίωσης. Τέλος η τρίτη

στήλη αναγράφει τις συχνότητες και τα ποσοστά των υπόλοιπων διακριτών μεταβλητών (είδος κατοικίας, οικ. κατάσταση, αρ. παιδιών , επάγγελμα).

Εκ των ανωτέρω προέκυψε ότι:

- Η ηλικία κυμάνθηκε από 18 έως 63 χρόνια με μέσο όρο τα 35 χρόνια και τυπική απόκλιση 11,394 χρόνια.
- Τα έτη συμβίωσης κυμάνθηκαν από 1 έως 42 χρόνια με μέση τιμή 11,68 και τυπική απόκλιση περίπου 11 χρόνια.
- Τα έτη σπουδών κυμάνθηκαν από 6 έως 21 χρόνια με μέση τιμή 14,36 και τυπική απόκλιση 2,718

Από το δείγμα των 205 γυναικών που έλαβαν μέρος στο ερωτηματολόγιο προέκυψε επίσης ότι:

- Το 52,2 % αυτών είναι έγγαμες , το 41,5 % άγαμες και το 6,4 % άλλο.
- Οι περισσότερες (49,8 %) δήλωσαν ότι δεν έχουν τεκνοποιήσει, το 15,1 % ότι έχει ένα παιδί, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό (30,7 %) δήλωσε ότι έχει δύο παιδιά και το 4,4 % ότι έχει 3 παιδιά και άνω.
- Οι περισσότερες (23,4 %) ασχολούνται επαγγελματικά ως υπάλληλοι γραφείου με αμέσως επόμενο ποσοστό (21,5%) να είναι επιστήμονες, ελεύθεροι επαγγελματίες, καλλιτέχνες. Οι λιγότερες, μόλις 0,5 % απασχολούνται με αγροτικά επαγγέλματα.
- Τέλος, οι περισσότερες (72,2 %) δήλωσαν ότι μένουν σε διαμέρισμα και το υπόλοιπο 27, 8 % σε μονοκατοικία.

Πίνακας 2
Κατανομή συμμετεχόντων ως προς την εμπλοκή
τους στις πράξεις Σωματικής Βίας

		Ποτέ	Σπάνια	Συχνά	Πολύ συχνά
ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Κούνημα, άρπαγμα, πίεση, τσιμπήματα, γρατσουνίσματα.	Υποδοχή	168 (82,0)	25 (12,2)	8 (3,9)	4 (2,0)
	Άσκηση	169 (82,4)	33 (16,1)	2 (1,0)	1 (0,5)
Χαστούκισμα, χτυπήματα, μαλλιοτράβηγμα , Στρίψιμο χεριού ,δαγκώματα. κλωτσιές.	Υποδοχή	175 (85,4)	24 (11,7)	3 (1,5)	3 (1,5)
	Άσκηση	176 (85,9)	24 (11,7)	3 (1,5)	2 (1,0)
Γρονθοκοπήματα κάψιμο, κόψιμο, πνίζιμο, χρήση όπλων	Υποδοχή	195 (95,1)	6 (2,9)	2 (1,0)	2 (1,0)
	Άσκηση	195 (95,1)	9 (4,4)	1 (0,5)	0 (0,0)

Ο Πίνακας 2 δείχνει τις συχνότητες και τα αντίστοιχα ποσοστά ως προς την υποδοχή και άσκηση πράξεων Σωματικής Βίας. Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι:

- Ένα μεγάλο ποσοστό (94,2 %) δεν δέχεται καθόλου ή δέχεται σπάνια σωματική βία όπως είναι το κούνημα, άρπαγμα, πίεση κτλ, ενώ μόνο το 5,9 % δηλώνει ότι δέχεται από συχνά έως πολύ συχνά τις πράξεις αυτές. Περίπου το ίδιο υψηλό ποσοστό (98,5%) δηλώνει ότι δεν ασκεί ποτέ ή ότι ασκεί σπάνια τις αντίστοιχες πράξεις σωματικής βίας.
- Πολύ μεγαλύτερο ποσοστό (97%) δηλώνει ότι δε δέχεται ή δέχεται σπάνια πράξεις σωματικής βίας όπως είναι χαστούκισμα, χτύπημα, μαλλιοτράβηγμα κτλ και μόνο 3% ότι δέχεται από συχνά έως πολύ συχνά τις αντίστοιχες πράξεις. Όσον αφορά την υποδοχή τα ποσοστά είναι 97,5 % (ποτέ, σπάνια) και 2,5 % (συχνά, πολύ συχνά).
- Τέλος, το 98% δηλώνει ότι δε δέχεται ή δέχεται σπάνια ακραίες πράξεις σωματικής βίας όπως είναι γρονθοκόπημα , κάψιμο, κόψιμο κτλ. Τα ποσοστά ως προς την άσκηση αντίστοιχων πράξεων είναι 99,5% (ποτέ, σπάνια) και μόνο 0,5 % (συχνά, πολύ συχνά).

Πίνακας 3
Κατανομή συμμετεχόντων ως προς την εμπλοκή
τους στις πράξεις Σεξουαλικής Βίας

		Ποτέ	Σπάνια	Συχνά	Πολύ συχνά
ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Συμμετοχή σε πράξεις που προκαλούν δυσφορία,αηδία	Υποδοχή	192 (93,7)	11 (5,4)	2 (1,0)	0 (0,0)
	Άσκηση	190 (93,7)	14 (6,8)	2 (1,0)	0 (0,0)
Πρόκλ.πόνου κατά σεξ.πράξη παρά θέλησή σας	Υποδοχή	182 (88,8)	19 (9,3)	3 (1,5)	1 (0,5)
	Άσκηση	184 (89,8)	21 (10,2)	0 (0,0)	0 (0,0)
Διακοπή ύπνου για σεξ	Υποδοχή	96 (46,8)	73 (35,6)	30 (14,6)	6 (2,9)
	Άσκηση	117 (57,1)	61 (29,8)	25 (12,2)	2 (1,0)
Υποχρεωτικό σεξ	Υποδοχή	171 (83,4)	24 (11,7)	6 (2,9)	4 (2,0)
	Άσκηση	171 (83,4)	25 (12,2)	6 (2,9)	3 (1,5)
Ενοχλητικά ερωτικά αγγίγματα μπροστά σε τρίτους	Υποδοχή	166 (81,0)	34 (16,6)	1 (0,5)	4 (2,0)
	Άσκηση	175 (85,4)	27 (13,2)	1 (0,5)	2 (1,0)

Ο Πίνακας 3 δείχνει τις συχνότητες και τα αντίστοιχα ποσοστά ως προς την υποδοχή και άσκηση πράξεων Σεξουαλικής Βίας. Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι:

- Μεγάλα ποσοστά (99% και 98%) δηλώνουν ότι δεν δέχονται καθόλου ή ότι δέχονται σπάνια σεξουαλικές πράξεις όπως είναι η συμμετοχή σε πράξεις που προκαλούν δυσφορία / αηδία και η πρόκληση πόνου κατά την σεξουαλική πράξη παρά την θέλησή τους. Αντίστοιχα είναι τα ποσοστά που προκύπτουν για την άσκηση των παραπάνω πράξεων (99% και 100%).
- Σε αντίθεση με τα παραπάνω, σημαντικό ποσοστό δηλώνει ότι κατά 17,5% δέχεται από συχνά έως πολύ συχνά διακοπή ύπνου για σεξ ενώ 13,2 % αυτών ασκεί την πράξη αυτή.
- Ανεβασμένα παρουσιάζονται τα ποσοστά της μη υποδοχής ή της σπάνιας υποδοχής υποχρεωτικού σεξ και ενοχλητικών αγγιγμάτων μπροστά σε τρίτους (90 % και 97,5 % αντιστοίχως). Η άσκηση των πράξεων αυτών παρατηρείται στο 91% (ποτέ, σπάνια) και 98,5 % (ποτέ, σπάνια) αντίστοιχα.

Πίνακας 4
Κατανομή συμμετεχόντων ως προς την εμπλοκή
τους στις πράξεις Ψυχολογικής Επιθετικότητας

		Ποτέ	Σπάνια	Συχνά	Πολύ συχνά
ΠΡΑΞΕΙΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Απαγόρευση εργασίας	Υποδοχ ή	172(83,9)	23 (11,2)	6 (2,9)	4 (2,0)
	Άσκηση	188 (91,7)	13 (6,3)	4 (2,0)	0 (0,0)
Υποχρέωση να ζητάτε χρήματα, επίκριση αγορών	Υποδοχ ή	150 (73,2)	43 (21,0)	6 (2,9)	6 (2,9)
	Άσκηση	159 (77,6)	41 (20,0)	4 (2,0)	1 (0,5)
Δημόσια ταπείνωση και προσβολή	Υποδοχ ή	165 (80,5)	32 (15,6)	4 (2,0)	4 (2,0)
	Άσκηση	172 (83,9)	28 (13,7)	5 (2,4)	0 (0,0)
Επιβολή απόψεων, συμπεριφορά υπηρέτη	Υποδοχ ή	156 (76,1)	37 (18)	7 (3,4)	5 (2,4)
	Άσκηση	167 (81,5)	31 (15,1)	5 (2,4)	2 (1,0)
Αποκλεισμός από λήψη σοβαρών αποφάσεων	Υποδοχ ή	169 (82,4)	29 (14,1)	3 (1,5)	4 (2,0)
	Άσκηση	170 (82,9)	30 (14,6)	5 (2,4)	0 (0,0)
Έλεγχος πράξεων, συνάντηση, συναναστροφή ,συζήτηση.	Υποδοχ ή	89 (43,4)	81(39,1)	24 (11,7)	11(5,4)
	Άσκηση	80 (39,0)	97 (47,3)	25 (12,2)	3 (1,5)
Απομόνωση από φίλους, συγγενείς	Υποδοχ ή	167 (81,5)	24 (11,7)	10 (4,9)	4 (2,0)
	Άσκηση	181 (88,3)	17 (8,3)	4 (2,0)	3 (1,5)
Στέρηση προσωπικής ζωής	Υποδοχ ή	125 (61,0)	46 (22,4)	21 (10,2)	13(6,3)
	Άσκηση	128 (62,4)	56 (27,3)	19 (9,3)	2 (1,0)
Βρίσιμο, χυδαιολογία, ειρωνεία κλπ.	Υποδοχ ή	128 (62,4)	58 (28,3)	14 (6,8)	5 (2,4)
	Άσκηση	119 (58,0)	66 (32,2)	15 (7,3)	5 (2,4)
Προσβολή, απαξίωση	Υποδοχ ή	149 (72,7)	37 (18,0)	14 (6,8)	5 (2,4)

	Άσκηση	145 (70,7)	44 (21,5)	14 (6,8)	2 (1,0)
Απόδοση κατηγοριών, ευθυνών, ενοχών	Υποδοχ ή	81 (39,5)	91(44,4)	26(12,7)	7 (3,4)
	Άσκηση	82(40,0)	80(39,0)	35 (17,1)	8 (3,9)
Απειλ.για φυσική ή συναισθ.κακοποίηση	Υποδοχ ή	132(64,4)	51(24,9)	15 (7,3)	7 (3,4)
	Άσκηση	127(62)	54(26,3)	18 (8,8)	6 (2,9)

Ο Πίνακας 4 δείχνει τις συχνότητες και τα αντίστοιχα ποσοστά ως προς την υποδοχή και άσκηση πράξεων ψυχολογικής επιθετικότητας. Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι:

- Το 95,1% δεν δέχεται ή δέχεται σπάνια πράξεις ψυχολογικής επιθετικότητας όπως είναι η απαγόρευση εργασίας. Σημαντικό είναι το αντίστοιχο ποσοστό ως προς την άσκηση της βίας αυτής, καθώς 98% δηλώνει ότι δεν ασκεί καθόλου ή ασκεί σπάνια αυτού του είδους την βία.
- Το 94,2% δηλώνει ότι δεν δέχεται ή δέχεται σπάνια την πράξη: «Υποχρ.να ζητάτ. χρήμ., επίκριση αγορών». Το 97,6% δηλώνει ότι δεν ασκεί ή ότι ασκεί σπάνια αυτού του είδους την επιθετικότητα.
- Το 96,1% δηλώνει ότι δεν δέχεται ή δέχεται σπάνια την πράξη: «Δημόσια ταπείνωση και προσβολή». Το 97,6 % δηλώνει ότι δεν ασκεί ή ότι ασκεί σπάνια αυτού του είδους την επιθετικότητα.
- Το 94,1% δηλώνει ότι δεν δέχεται ή δέχεται σπάνια την πράξη: «Επιβολή απόψεων, συμπεριφορά υπηρέτη». Το 96,6 % δηλώνει ότι δεν ασκεί ή ότι ασκεί σπάνια αυτού του είδους την επιθετικότητα.
- Το 96,5% δηλώνει ότι δεν δέχεται ή δέχεται σπάνια την πράξη: «Αποκλεισμός από λήψη σοβαρών αποφάσεων». Το 97,5% δηλώνει ότι δεν ασκεί ή ότι ασκεί σπάνια αυτού του είδους την επιθετικότητα.
- Το 17,1% δηλώνει ότι δέχεται συχνά ή πολύ συχνά την πράξη: «Έλεγχος πράξεων, συναντήσεων., συναναστροφών ,συζητήσεων ». Το 13,7% δηλώνει ότι ασκεί συχνά ή πολύ συχνά αυτού του είδους την επιθετικότητα.
- Το 93,2% δηλώνει ότι δεν δέχεται ή δέχεται σπάνια την πράξη: «Απομόνωση από φίλους, συγγενείς». Το 96,6 % δηλώνει ότι δεν ασκεί ή ότι ασκεί σπάνια αυτού του είδους την επιθετικότητα.
- Το 16,5% δηλώνει ότι δέχεται συχνά ή πολύ συχνά την πράξη: «Στέρηση προσωπικής ζωής.». Το 10,3% δηλώνει ότι ασκεί συχνά ή πολύ συχνά αυτού του είδους την επιθετικότητα.
- Το 9,2% δηλώνει ότι δέχεται συχνά ή πολύ συχνά την πράξη: «Βρίσιμο, χυδαιολογία, ειρωνία κλπ.». Το 9,7% δηλώνει ότι ασκεί συχνά ή πολύ συχνά αυτού του είδους την επιθετικότητα.
- Το 9,2% δηλώνει ότι δέχεται συχνά ή πολύ συχνά την πράξη: «Προσβολή, απαξίωση». Το 7,8% δηλώνει ότι ασκεί συχνά ή πολύ συχνά αυτού του είδους την επιθετικότητα.

- Το 16,1% δηλώνει ότι δέχεται συχνά ή πολύ συχνά την πράξη: «Απόδοση κατηγοριών, ευθυνών, ενοχών». Το 21% δηλώνει ότι ασκεί συχνά ή πολύ συχνά αυτού του είδους την επιθετικότητα.
- Το 10,7% δηλώνει ότι δέχεται συχνά ή πολύ συχνά την πράξη: «Απειλή για φυσική ή συναισθηματική κακοποίηση». Το 11,7% δηλώνει ότι ασκεί συχνά ή πολύ συχνά αυτού του είδους την επιθετικότητα.

Πίνακας 5
Κατανομή συμμετεχόντων ως προς τις απαντήσεις τους στην κλίμακα της αυτοεκτίμησης του Rosenberg (1965)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ N(%)	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Διαφωνώ μέτρια	Συμφωνώ μέτρια	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Σε γενικές γραμμές είμαι ικανοποιημένος από τον εαυτό μου	2 (1,0)	7 (3,4)	9 (4,4)	52 (25,4)	100 (48,8)	35 (17,1)
Μερικές φορές νομίζω ότι δεν είμαι καλός	18 (8,8)	33 (16,1)	29 (14,1)	64 (31,2)	56 (27,3)	5 (2,4)
Νοιώθω ότι έχω μια σειρά από προτερήματα	2 (1,0)	7 (3,4)	12 (5,9)	57 (27,8)	94 (45,9)	33 (16,1)
Είμαι ικανός να κάνω πράγματα εξίσου καλά όπως οι περισσότεροι άλλοι άνθρωποι	1 (0,5)	5(2,4)	8 (3,9)	32 (15,6)	99 (48,3)	60 (29,3)
Αισθάνομαι ότι δεν έχω και πολλά για τα οποία να είμαι υπερήφανος .	52 (25,4)	89 (43,4)	30 (14,6)	16 (7,8)	13 (6,3)	5 (2,4)
Μερικές φορές νοιώθω άχρηστος	58 (28,3)	63 (30,7)	35 (17,1)	28 (13,7)	17 (8,3)	4 (2,0)
Νοιώθω ότι είμαι ένα πρόσωπο που αξίζει, τουλάχιστον στον ίδιο βαθμό με τους άλλους	1 (0,5)	3 (1,5)	14 (6,8)	31 (15,1)	84 (41)	72 (35,1)
Μακάρι να είχα περισσότερο σεβασμό για τον εαυτό μου.	58 (28,3)	58 (28,3)	19 (9,2)	30 (14,6)	24 (11,7)	16 (7,8)
Σε τελική ανάλυση, τείνω να αισθάνομαι πως έχω αποτύχει.	79 (38,5)	78 (38,0)	29 (14,1)	15 (7,3)	2 (1,0)	2 (1,0)
Έχω μια θετική εικόνα για τον εαυτό μου.	3 (1,5)	2 (1,0)	9 (4,4)	38 (18,5)	97 (47,3)	56 (27,3)

Ο παραπάνω πίνακας δίνει στοιχεία για τις απαντήσεις των συμμετεχόντων ως προς την κλίμακα του Rosenberg. Το παραπάνω ερωτηματολόγιο αποτελείται από δέκα συνολικά ερωτήσεις εκ των οποίων οι πέντε εκφράζουν θετικό περιεχόμενο (π.χ. Σε γενικές γραμμές είμαι ικανοποιημένος από τον εαυτό μου κτλ.)και από πέντε αρνητικές (π.χ. Μερικές φορές νοιώθω άχρηστος). Παρακάτω δίδεται ο πίνακας του

Rosenberg διαχωρισμένος ως προς τις δύο αυτές διαφορετικές κατηγορίες (θετικές / αρνητικές). Αναφέρονται οι πιο χαρακτηριστικές τοποθετήσεις:

- Σχεδόν ένας στους τρεις (29,7%) συμφωνεί ή συμφωνεί απόλυτα με την δήλωση «Μερικές φορές νομίζω ότι δεν είμαι καλός».
- Πάνω από τους μισούς (62% και 77,6% αντίστοιχα) συμφωνούν/ συμφωνούν απόλυτα με τις δηλώσεις: «Νοιώθω ότι έχω μια σειρά από προτερήματα» και «Είμαι ικανός να κάνω πράγματα εξίσου καλά όπως οι περισσότεροι άλλοι άνθρωποι»
- Δύο στους δέκα (19,8%) συμφωνούν / συμφωνούν απόλυτα με την δήλωση: «Μακάρι να είχα περισσότερο σεβασμό για τον εαυτό μου.» ενώ έξι στους δέκα διαφωνούν/ διαφωνούν απόλυτα με τη δήλωση αυτή.
- Δύο στους δέκα (10,3%) συμφωνούν / συμφωνούν απόλυτα με την δήλωση: «Μερικές φορές νοιώθω άχρηστος.» ενώ έξι στους δέκα (59%) διαφωνούν/ διαφωνούν απόλυτα με τη δήλωση αυτή.
- Πολύ μεγάλο ποσοστό (74,6%) συμφωνεί/ συμφωνεί απόλυτα με τη δήλωση «Έχω μια θετική εικόνα για τον εαυτό μου.».

Πίνακας 6

Σχέση κοινωνικο – δημογραφικών χαρακτηριστικών με την Υποδοχή και την Άσκηση Συντροφικής βίας.

	Υποδοχή Σωματικής Βίας (0-9)	Άσκηση Σωματικής Βίας (0-9)	Υποδοχή Σεξουαλικής Βίας (0-15)	Άσκηση Σεξουαλικής Βίας (0-15)	Υποδοχή Ψυχολογικής Βίας (0-36)	Άσκηση Ψυχολογικής Βίας (0-36)
r						
Ηλικία	-,101	-,151(*)	-,009	,004	-,092	-,080
Έτη σπουδών	-,037	,112	-,042	,036	,024	,058
Έτη συμβίωσης	-,062	-,070	,002	-,007	-,036	-,013
p- value						
Οικογενειακή κατάσταση ¹	,056	,159	,151	,953	,539	,508
Αριθμός παιδιών ¹	,152	,081	,527	,533	,558	,283
Επάγγελμα ¹	,711	,546	,036	,562	,043	,258
Είδος κατοικίας ²	,568	,512	,179	,853	,383	,178

r = Συντελεστής συσχέτισης κατά Spearman

(*) Σημαντικότητα σε επίπεδο 5%

1= Έλεγχος Kruskal – Wallis

2= Έλεγχος Mann – Whitney

- Ο πίνακας 6 δείχνει τα αποτελέσματα τα οποία προκύπτουν αρχικά εφαρμόζοντας έλεγχο για την σχέση κάποιων κοινωνικο – δημογραφικών χαρακτηριστικών με τις διάφορες μορφές υποδοχής και άσκησης βίας . Για τον έλεγχο αυτόν χρησιμοποιείται ο συντελεστής συσχέτισης κατά Spearman. Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ισχυρή αρνητική συσχέτιση μεταξύ της ηλικίας και της άσκησης Σωματικής Βίας
- Αρκετά σημαντική διαφορά ($p = 0,056$) προκύπτει μεταξύ της οικογενειακής κατάστασης και της υποδοχής σωματικής βίας. Οι έγγαμοι παρουσιάζουν μικρότερη συμμετοχή στο συγκεκριμένο είδος Βίας.
- Στατιστικά σημαντική διαφορά προκύπτει μεταξύ του επαγγέλματος και της υποδοχής Σεξουαλικής ($p = 0,36 < 0,05$) και Ψυχολογικής ($p = 0,043 < 0,05$) Βίας, με τους συνταξιούχους – άνεργους να εμφανίζουν μεγαλύτερη μέση συμμετοχή και στις δύο συμπεριφορές.

Πίνακας 7
 Συσχέτιση της αυτοεκτίμησης με την Υποδοχή και την Άσκηση των τριών μορφών Βίας.

Spearman's rho	Αυτοεκτίμηση	
	r	p - value
Υποδοχή Σωματικής Βίας	-,195**	,005
Άσκηση Σωματικής Βίας	-,147*	,036
Υποδοχή Σεξουαλικής Βίας	-,205**	,003
Άσκηση Σεξουαλικής Βίας	-,288**	,000
Υποδοχή Ψυχολογικής Βίας	-,298**	,000
Άσκηση Ψυχολογικής Βίας	-,323**	,000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Ο πίνακας 7 παρέχει στοιχεία για την σχέση της αυτοεκτίμησης με τα τρία είδη υποδοχής και άσκησης της Βίας με χρήση του συντελεστή συσχέτισης κατά Spearman. Η μεταβλητή της αυτοεκτίμησης είναι αθροιστική και σχηματίστηκε αθροίζοντας τις τοποθετήσεις όλων των ερωτήσεων με θετικό περιεχόμενο από την κλίμακα Rosenberg και τις αντίστοιχες αντιστραμμένες ερωτήσεις με αρνητικό περιεχόμενο. Η μετατροπή των αρνητικών δηλώσεων σε θετικές έγινε για λόγους ομοιογένειας. Η συγκεκριμένη μετασχηματισμένη κλίμακα χαρακτηρίζεται ως μία από τις πιο αξιόπιστες. Πράγματι εφαρμόζοντας το τεστ Alpha (του Cronbach) προκύπτει ένας πολύ υψηλός συντελεστής αξιοπιστίας (0,812) που υπερβαίνει κατά πολύ το όριο 0,70. Σύμφωνα με τα παρόντα δεδομένα λοιπόν προκύπτει ότι:

- Υπάρχει σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ της αυτοεκτίμησης και της υποδοχής και άσκησης σωματικής βίας ($r = -,195$ $p - value = ,005$ και $r = -,147$ $p - value = ,036$ αντίστοιχα) . Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι μείωση της αυτοεκτίμησης του ατόμου συνεπάγεται αύξηση της πιθανότητας του να παρατηρηθεί υποδοχή ή άσκηση σωματικής βίας.
- Υπάρχει σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ της αυτοεκτίμησης και της υποδοχής και άσκησης σεξουαλικής βίας ($r = -,205$ $p - value = ,003$ και $r = -,288$ $p - value = ,000$ αντίστοιχα) . Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι μείωση της αυτοεκτίμησης του ατόμου συνεπάγεται αύξηση της πιθανότητας του να παρατηρηθεί υποδοχή ή άσκηση σεξουαλικής βίας.
- Υπάρχει σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ της αυτοεκτίμησης και της υποδοχής και άσκησης ψυχολογικής βίας ($r = -,298$ $p - value = ,000$ και $r = -,323$ $p - value = ,000$ αντίστοιχα) . Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι μείωση της αυτοεκτίμησης του ατόμου συνεπάγεται αύξηση της πιθανότητας του να παρατηρηθεί υποδοχή ή άσκηση ψυχολογικής επιθετικότητας .

Παραγοντικό υπόδειγμα και φορτία για τα 43 θέματα του Ερωτηματολογίου Τρόπου Ζωής με την χρήσης της μεθόδου varimax

Μεταβλητές	Παρ1	Παρ.2	Παρ.3	Παρ.4	Παρ.5	Παρ.6
Καλαισθησίας-Μοντέρνας Διασκέδασης						
Πάρτι, χοροί, πανηγ.	,531					
εστιατόρια, ταβέρν.	,535					
κλαμπ, ντίσκο κ.α.	,788					
μπαρ	,666					
Αγορά προϊόντων σώματος	,705					
Φροντίδα σώματος	,566					
Αγορά ρούχων	,528					
Ντύνομαι κλασσικά	-,349					
Ντύνομαι μοντέρνα	,699					
Ντύνομαι κομψά	,328					
καφετέρια, καφεενία	,628					
Αθλητικά ενδιαφέροντα						
Παρακολούθηση αγώνων		,628				
Ατομικό άθλημα		,579				
ομαδικό άθλημα		,550				
κυνήγι, ψάρεμα κ.α		,698				
αγροτικές καλλιέργειες.		,604				
Μαστόρεμα αμαξιού		,617				
Υuppies						
Χρήση e-mail, mobil tel.			,431			
Χρήση τεχνολ. μόνο σε δουλειά			,297			
Υπερωρίες σε εργασία			,155			
Κάπνισμα			,559			
Πίνω όταν διασκεδάζω			,865			
Πίνω μόνο week-ends			,748			
Πίνω εβδομαδιαία			,655			
Παράδοση - εκκλησιασμός						
γάμοι, βαπτίσεις				,357		
παρακολούθηση T.V				,463		
Ελεύθερος χρόνος σπίτι				,262		
Νηστεία				,750		
Εκκλησιασμός				,811		
Προσευχή				,720		
Διασκέδαση σε σπίτι(φίλους-συγγενείς)				,366		

Μεταβλητές	Παρ. 1	Παρ. 2	Παρ. 3	Παρ. 4	Παρ. 5	Παρ. 6
Κουλτούρα-διανοητικισμός						
Εκδρομές					,436	
Ποδήλατο					,466	
ανάγνωση λογοτεχνίας					,549	
Μουσική ακρόαση σπίτι					,412	
Τεχνικές χαλάρωσης					,532	
συναυλίες,μουσ.εκδηλ.					,730	
σινεμά					,690	
Εξάρτηση από αλκοόλ – άλλες ουσίες						
Ντύνομαι ασυνήθιστα						,285
Νηφαλιότητα						,028
Πίνω πριν τη διασκέδαση						,713
Χρήση ουσιών γενικά						,797
"Φτιάξιμο" με διάφ. ουσίες						,727

Ο παραπάνω πίνακας αντιπροσωπεύει την ανάλυση PCA για τους διάφορους τρόπους ζωής. Η παραπάνω ανάλυση γίνεται σε μια προσπάθεια να μειωθεί ο μεγάλος αριθμός μεταβλητών που συμμετέχουν στο μοντέλο. Αναλυτικότερα σχηματίζονται 6 συνθετικές μεταβλητές οι οποίες αντιπροσωπεύουν τα διάφορα στυλ ζωής και επονομάζονται ως εξής:

- 1. Μοντέρνα διασκέδαση:** Αποτελείται από τρόπο ζωής όπως: Πάρτι, χοροί, πανηγύρια, Ντύνομαι κλασσικά, Ντύνομαι μοντέρνα και άλλα
- 2. Αθλητικά ενδιαφέροντα:** Αποτελείται από τρόπο ζωής όπως: Παρακολούθηση αγώνων, κυνήγι, ψάρεμα κ.α, Ατομικό άθλημα
- 3. Yuppies-Workaholic:** Αποτελείται από τρόπο ζωής όπως: Χρήση τεχνολ. μόνο σε δουλειά, Υπερωρίες σε εργασία, Πίνω όταν διασκεδάζω και άλλα.
- 4. Εκκλησιασμός-παραδοσιακή διασκέδαση:** Αποτελείται από τρόπο ζωής όπως: γάμοι, βαπτίσεις, Νηστεία, Εκκλησιασμός, Προσευχή και άλλα.
- 5. Κουλτούρα -διανοουμενισμός:** Αποτελείται από τρόπο ζωής όπως: Εκδρομές, Ποδήλατο, ανάγνωση λογοτεχνίας, σινεμά και άλλα.
- 6. Εξάρτηση από αλκοόλ και άλλες ουσίες:** Αποτελείται από τρόπο ζωής όπως: Ντύνομαι ασυνήθιστα, Πίνω πριν τη διασκέδαση, Χρήση ουσιών γενικά, "Φτιάξιμο" με διάφ. Ουσίες και άλλα.

Κατά την ανάλυση σχηματίζονται οι έξι παράγοντες (Factors), με την μέθοδο Varimax Rotation, και αποτελούνται από στοιχεία όπως είναι τα παραπάνω.

Οι παράγοντες ικανοποιούν τα παρακάτω κριτήρια:

- Η ιδιοτιμή του κάθε παράγοντα είναι > 1.6 .
- Κάθε στοιχείο συσχετίζεται με τον αντίστοιχο παράγοντα σε επίπεδο σημαντικότητας 0,40 και πάνω.
- Κάθε στοιχείο δεν έχει καμία σχέση με κάποιο άλλο παράγοντα.
- Τα στοιχεία που επιλέχθηκαν είχαν συνιστώσα > 0.35 .

Πίνακας 8
Υπόδειγμα παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την
Υποδοχή/Άσκηση Σωματικής Βίας

Μεταβλητές	Υποδοχή Σωματικής Βίας			Άσκηση Σωματικής Βίας		
	B	SE	P value	B	SE	P value
Contant	.616	.832	.460	-.252	.664	.705
Δημογραφικά χαρακτηριστικά						
Ηλικία	-.005	.012	.662	-.011	.010	.255
Έτη σπουδών	-.018	.028	.531	.028	.023	.223
Έτη συμβίωσης	.002	.013	.873	.005	.010	.665
Είδη ζωής						
Pleasure and Elegance	.000	.011	.981	-.009	.009	.330
Sport Interests	.004	.019	.811	.038	.016	.015
Yuppies/ Workaholic	-.011	.014	.438	-.007	.011	.538
Tradition/ Religiousness	-.028	.014	.048	-.005	.011	.650
Culture/ intellectualism	.001	.017	.965	.005	.014	.734
Substance abuse	.047	.027	.084	.031	.022	.153
Παιδικές εμπειρίες ενδο - οικογενειακής βίας	.062	.103	.546	.166	.086	.055
Συμπεριφορά						
Σεξουαλική Βία	.267	.042	.000	.146	.041	.000
Ψυχολογική Βία	.068	.015	.000	.044	.017	.011

Ο πίνακας 8 αναφέρει τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την υποδοχή της σωματικής βίας. Από το υπόδειγμα της παραπάνω πολυμεταβλητής παλινδρόμησης προκύπτει ότι:

- Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της υποδοχής Σωματικής Βίας και του παράγοντα Tradition/ Religiousness . (B = -0.28 και p = 0,048). Επομένως γυναίκες που υιοθετούν εκκλησιαστικό τρόπο ζωής έχουν λιγότερες πιθανότητες να αναφέρουν περιστατικά υποδοχής σωματικής Βίας.
- Υπάρχει αρκετά σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ του παράγοντα Substance abuse και της υποδοχής σωματικής Βίας σε επίπεδο σημαντικότητας 10% .Δηλαδή γυναίκες οπού υιοθετούν τον συγκεκριμένο τρόπο ζωής (substance abuse) έχουν περισσότερες πιθανότητες να αναφέρουν περιστατικά υποδοχής σωματικής βίας (B = 0.047 και p = 0,084).

- Προκύπτει ότι υπάρχει παρά πολύ σημαντική συσχέτιση μεταξύ της υποδοχής Σωματικής Βίας και των άλλων δύο μορφών υποδοχής Βίας (σεξουαλικής και ψυχολογικής επιθετικότητας) ($p = 0.000$ και στις δύο περιπτώσεις) δηλαδή γυναίκες οι οποίες δέχονται οι ίδιες σωματική βία σε επίπεδο σημαντικότητας 10% οι ίδιες θα είναι και θύματα σεξουαλικής βίας και ψυχολογικής επιθετικότητας

Ο πίνακας 8 επίσης αναφέρει τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την άσκηση της σωματικής βίας. Από το υπόδειγμα της παραπάνω πολυμεταβλητής παλινδρόμησης προκύπτει ότι:

- Υπάρχει σημαντική θετική σχέση μεταξύ της άσκησης Σωματικής Βίας και του παράγοντα Sport Interests .($B = 0,038$ και $p = 0,015$). Επομένως γυναίκες που υιοθετούν έναν αθλητικό τρόπο ζωής έχουν αυξημένες πιθανότητες να αναφέρουν ότι ασκούν στον σύντροφο τους κάποιου είδους μορφή σωματικής Βίας.
- Υπάρχει αρκετά σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ των παιδικών εμπειριών οικογενειακής Βίας και της υποδοχής σωματικής Βίας σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. ($B = 0.166$ και $p = 0,055$). Επομένως γυναίκες που βίωσαν ενδοοικογενειακή βία κατά τα παιδικά χρόνια είναι περισσότερο πιθανό να αναφέρουν ότι ασκούν σωματική βία.
- Προκύπτει ότι υπάρχει παρά πολύ σημαντική συσχέτιση μεταξύ της άσκησης Σωματικής Βίας και των άλλων δύο μορφών άσκησης Βίας (σεξουαλικής και ψυχολογικής επιθετικότητας) ($p = 0.000$ και $p = 0,011$ αντίστοιχα).Γυναίκες όπου ασκούν σωματική βία στον σύντροφο τους σε επίπεδο σημαντικότητας 10% προκύπτει πως παράλληλα ασκούν σε αυτούς σεξουαλική βία και ψυχολογική επιθετικότητα .

Πίνακας 9
Υπόδειγμα παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την Υποδοχή/ Άσκηση Σεξουαλικής Βίας

Μεταβλητές	B	SE	P value	B	SE	P value
Contant	-.080	1.310	.951	.467	1.132	.681
Δημογραφικά χαρακτηριστικά						
Ηλικία	.003	.019	.882	.002	.016	.894
Έτη σπουδών	-.059	.044	.181	-.082	.039	.035
Έτη συμβίωσης	-.002	.020	.909	.002	.018	.914
Είδη ζωής						
Pleasure and Elegance	-.013	.017	.455	-.015	.015	.329
Sport Interests	.074	.029	.011	.000	.027	.996
Yuppies/ Workaholic	.016	.022	.454	.024	.019	.207
Tradition/ Religiousness	.023	.022	.289	.002	.019	.899
Culture/ intellectualism	.027	.026	.292	.052	.023	.024
Substance abuse	-.042	.042	.323	-.023	.037	.544
Παιδικές εμπειρίες ενδο - οικογενειακής βίας	.146	.161	.367	-.157	.148	.290
Συμπεριφορά						
Σωματική Βία	.660	.103	.000	.423	.119	.000
Ψυχολογική Βία	.100	.024	.000	.164	.027	.000

Ο πίνακας 9 αναφέρει τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την υποδοχή σεξουαλικής βίας. Από το υπόδειγμα της παραπάνω πολυμεταβλητής παλινδρόμησης προκύπτει ότι:

- Υπάρχει σημαντική θετική σχέση μεταξύ της υποδοχής σεξουαλικής βίας και του παράγοντα Sport Interests. ($B = 0,074$ και $p = 0,011$). Επομένως γυναίκες που υιοθετούν αθλητικό στυλ ζωής είναι πιθανό να αναφέρουν ότι δέχονται σεξουαλική βία.
- Προκύπτει ότι υπάρχει παρά πολύ σημαντική συσχέτιση μεταξύ της υποδοχής σεξουαλικής βίας και των άλλων δύο μορφών υποδοχής Βίας (σωματική, ψυχολογική) ($p = 0,000$ και $p = 0,000$ αντίστοιχα). Επομένως γυναίκες που δέχονται σεξουαλική βία από τους συντρόφους τους παράλληλα δέχονται και τις δυο άλλες μορφές βία, την σωματική αλλά και την ψυχολογική επιθετικότητα.

Ο πίνακας 9 επίσης αναφέρει τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την άσκηση σεξουαλικής βίας. Από το υπόδειγμα της παραπάνω πολυμεταβλητής παλινδρόμησης προκύπτει ότι:

- Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της άσκησης σεξουαλικής βίας και των Ετών Σπουδών ($B = -0,082$ και $p = 0,035$). Επομένως γυναίκες με λίγα έτη σπουδών (χαμηλό μορφωτικό επίπεδο) είναι πολύ πιο πιθανό να αναφέρουν ότι ασκούν σεξουαλική Βία.
- Υπάρχει σημαντική θετική σχέση μεταξύ της άσκησης σεξουαλικής βίας και του παράγοντα Culture/ intellectualism ($B = 0,052$ και $p = 0,024$). Επομένως γυναίκες που υιοθετούν στυλ ζωής που στηρίζεται στην κουλτούρα είναι πολύ πιο πιθανόν να αναφέρουν ότι ασκούν σεξουαλική Βία.
- Προκύπτει ότι υπάρχει παρά πολύ σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της άσκησης σεξουαλικής βίας και των άλλων δύο μορφών άσκησης Βίας (σωματική, ψυχολογική επιθετικότητα) ($p = 0,000$ και $p = 0,000$ αντίστοιχα). Συμφώνα λοιπόν με το επίπεδο σημαντικότητα μας μπορούμε πάλι να αναφέρουμε πως οι γυναίκες όπου ασκούν σεξουαλική βία παράλληλα ασκούν και σωματική βία άλλα και ψυχολογική επιθετικότητα.

Πίνακας 10
Υπόδειγμα παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την Υποδοχή/ Άσκηση
Ψυχολογικής Επιθετικότητας

Μεταβλητές	Υποδοχή Ψυχολογικής επιθετικότητας			Άσκηση Ψυχολογικής Επιθετικότητας		
	B	SE	P value	B	SE	P value
Contant	4.511	3.722	.227	1.075	2.766	.698
Δημογραφικά χαρακτηριστικά						
Ηλικία	.005	.053	.932	-.020	.040	.617
Έτη σπουδών	.086	.127	.497	.166	.095	.082
Έτη συμβίωσης	-.001	.058	.984	.035	.043	.415
Είδη ζωής						
Pleasure and Elegance	.010	.049	.837	.051	.036	.160
Sport Interests	.046	.084	.584	.230	.064	.000
Yuppies/ Workaholic	.021	.063	.737	-.012	.047	.795
Tradition/ Religiousness	-.044	.063	.486	-.032	.047	.495
Culture/ intellectualism	-.139	.073	.061	-.215	.055	.000
Substance abuse	-.020	.121	.867	.064	.090	.481
Παιδικές εμπειρίες ενδο - οικογενειακής βίας	1.059	.454	.021	1.647	.342	.000
Συμπεριφορά						
Σωματική Βία	1.360	.308	.000	.757	.295	.011
Σεξουαλική Βία	.812	.197	.000	.980	.162	.000
						P value

Ο πίνακας 10 αναφέρει τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την υποδοχή ψυχολογικής βίας. Από το υπόδειγμα της παραπάνω πολυμεταβλητής παλινδρόμησης προκύπτει ότι:

- Υπάρχει αρκετά σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της υποδοχής σεξουαλικής βίας και του παράγοντα Culture/ intellectualism ($B = -0,139$ και $p = 0,061$ σε επίπεδο σημαντικότητας 10%). Επομένως γυναίκες με που δεν υιοθετούν στυλ ζωής που να στηρίζεται στην κουλτούρα, είναι πολύ πιο πιθανό να αναφέρουν ότι δέχονται ψυχολογική βία.
- Υπάρχει σημαντική θετική σχέση μεταξύ της υποδοχής ψυχολογικής βίας και των παιδικών εμπειριών ενδοοικογενειακής βίας ($B = 1,059$

και $p = 0,021$). Επομένως γυναίκες που βίωσαν παιδική ενδοοικογενειακή Βία είναι πολύ πιθανόν να αναφέρουν ότι δέχονται ψυχολογική Βία.

- Προκύπτει ότι υπάρχει παρά πολύ σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της υποδοχής ψυχολογικής επιθετικότητας και των άλλων δύο μορφών υποδοχής Βίας (σωματική, σεξουαλική). ($p = 0,000$ και $p = 0,000$ αντίστοιχα). Γυναίκες όπου είναι θύματα ψυχολογικής βίας παράλληλα γίνονται και θύματα σεξουαλικής και σωματικής βίας.

Ο πίνακας 10 αναφέρει επίσης τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την άσκηση ψυχολογικής βίας. Από το υπόδειγμα της παραπάνω πολυμεταβλητής παλινδρόμησης προκύπτει ότι:

- Υπάρχει αρκετά σημαντική θετική σχέση μεταξύ της άσκησης ψυχολογικής βίας και των ετών σπουδών ($B = 0,166$ και $p = 0,082$ σε επίπεδο σημαντικότητας 10%). Επομένως γυναίκες με που παρουσιάζουν πολλά έτη σπουδών (υψηλό μορφωτικό επίπεδο, είναι πολύ πιο πιθανό να αναφέρουν ότι ασκούν ψυχολογική Βία.
- Υπάρχει σημαντική θετική σχέση μεταξύ της άσκησης ψυχολογικής βίας και του παράγοντα Sport Interests ($B = 0,230$ και $p = 0,000$). Επομένως γυναίκες που υιοθετούν αθλητικό τρόπο ζωής, είναι πολύ πιθανόν να αναφέρουν ότι ασκούν ψυχολογική Βία.
- Υπάρχει σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της άσκησης ψυχολογικής βίας και του παράγοντα Culture/ intellectualism ($B = -0,215$ και $p = 0,000$ σε επίπεδο σημαντικότητας 10%). Επομένως γυναίκες με που δεν υιοθετούν στυλ ζωής που να στηρίζεται στην κουλτούρα, είναι πολύ πιο πιθανό να αναφέρουν ότι ασκούν ψυχολογική Βία.
- Υπάρχει σημαντική θετική σχέση μεταξύ της υποδοχής ψυχολογικής βίας και των παιδικών εμπειριών ενδοοικογενειακής Βίας ($B = 1,647$ και $p = 0,000$). Επομένως γυναίκες που βίωσαν παιδική ενδοοικογενειακή Βία είναι πολύ πιθανόν να αναφέρουν ότι ασκούν ψυχολογική Βία.
- Προκύπτει ότι υπάρχει παρά πολύ σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της άσκησης ψυχολογικής επιθετικότητας και των άλλων δύο μορφών άσκησης Βίας (σωματική, σεξουαλική). ($p = 0,011$ και $p = 0,000$ αντίστοιχα). Στο επίπεδο σημαντικότητας 10% γυναίκες όπου ασκούν ψυχολογική επιθετικότητα στον σύντροφο τους παράλληλα ασκούν και τις άλλες δυο μορφές βίας την σωματική και την σεξουαλική.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Όπως προαναφέραμε και στο θεωρητικό μας μέρος ποικίλες μπορεί να είναι οι συνέπειες της συντροφικής βίας πάνω στο θύμα, από την διανοητική και την ψυχική του υγεία, ως τις σοβαρές συνέπειες στην κοινωνική του ζωή λόγω των περιορισμών πρόσβασης του σε υπηρεσίες ή απομόνωσης του από διαφορά κοινωνικά δίκτυα (Garcia Moreno, 2002, Plichta 2004³⁹).

Ορισμένες άμεσες συνέπειες της βίας, όπως τραυματισμοί, μελετήθηκαν στο δείγμα μας και αφορούσαν κυρίως κούνημα, άρπαγμα, πίεση, τσιμπήματα, γρατσουνίσματα, Γρονθοκοπήματα, κάψιμο, κόψιμο, πνίξιμο, χρήση όπλων.

Αναλύοντας την National Family Violence Survey (NFVS) (1985) των γυναικών, οι οποίες ανέφεραν ότι δέχθηκαν επίθεση, ο Straus αναφέρει :

«Σύμφωνα με το δείγμα των 450 γυναικών, το 6% ανέφεραν ότι άσκησαν κάποιου είδους επίθεση ενώ το ποσοστό των συντρόφων τους που ανέφεραν ότι άσκησαν επίθεση ήταν 7,2%. Παρόλο που η συχνότητα των επιθέσεων από τους άνδρες είναι μεγαλύτερη από εκείνη των γυναικών, η διαφορά είναι πολύ μικρή για να θεωρείται στατιστικά σημαντική. Το γεγονός ότι ο μέσος όρος του αριθμού των επιθέσεων από τους άνδρες συντρόφους είναι υψηλότερος δεν πρέπει να επισκιάσει το γεγονός ότι οι βίαιες γυναίκες πραγματοποιούν κατά μέσο όρο 6% ασήμαντων και 5% σοβαρών επιθέσεων το χρόνο, ενδεικτικό για τις επαναλαμβανόμενες επιθέσεις τόσο από τις γυναίκες όσο και από τους άνδρες.» (Straus⁴⁰, 1997, p. 215)

Σε μια Αμερικάνική μελέτη για την ενδοοικογενειακή βία από το Center for Policy Research (Tjaden, P. & Thoennes⁴¹, K., 1998) αναφέρεται μια σημαντική διαφορά ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες οι οποίες ανέφεραν πως έχουν χτυπηθεί στην διάρκεια της ζωής από τους συντρόφους τους. Αυτή η μελέτη αναφέρει πως δεν υπάρχει στατιστική διαφορά ανάμεσα στον αριθμό των ανδρών και των γυναικών όπου ζήτησαν ιατρική περίθαλψη για τα τραύματά τους. Αυτό το οποίο είναι ενδιαφέρον στην συγκεκριμένη έρευνα είναι πως το 39% (δύο στα πέντε θύματα) των συντροφικών σωματικών επιθέσεων και τραυμάτων ήταν εναντίον ανδρών

Εάν οι επιθέσεις εναντίον των ανδρών παρουσιάζονται σε ποσοστά του 35%, 40%, ή του 50%, αυτό παραμένει ένας σημαντικός αριθμός ώστε να γίνει ένας σημαντικός λόγος για κοινωνικό ενδιαφέρον όπως έχουμε αναφερθεί παραπάνω.

Παρόλα αυτά στην παρούσα μελέτη αυτές οι συμπεριφορές δεν τεκμηριώνονται επαρκώς. Σύμφωνα με τα ευρήματα που προέκυψαν (πίνακας 2) μόνο το 2,5 % δηλώνει ότι ασκεί τέτοιου είδους πράξεις σωματικής βίας συχνά ή πολύ συχνά (χαστούκισμα, μαλλιοτράβηγμα, δάγκωμα, κλωτσιά), ενώ παράλληλα το 97,5% δηλώνει ότι σπάνια ή ποτέ δεν ασκεί αυτού του είδους τις πράξεις. Ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 0,5 % δηλώνει ότι ασκεί συχνά ή αρκετά συχνά στο σύντροφο τους ακραίες πράξεις σωματικής βίας όπως γρονθοκόπημα , κάψιμο , κόψιμο. Αξίζει να αναφέρουμε σε αυτό το

³⁹ Plichta S.B (2004) Intimate Partner Violence & Physical Health Consequences: policy & practice implication, *Journal of interpersonal Violence* .19: 1296-323

⁴⁰ Straus M.A (1997) *Physical assaults by Women Partners: a major social problem*. In M.R Walsh Women , Men & Gender: on going debates , New Haven :Yale University Press

⁴¹ Tjaden ,P&Thoennes , N (1998) *Stalking in America : Findings from the National Violence against Women Survey*(NCJ- 169592). U.S. Department Of Justice : Washington ,DC.

σημείο πως υπάρχει αρκετά σημαντική θετική συσχέτιση (πίνακας 8) μεταξύ των παιδικών εμπειριών οικογενειακής Βίας και της άσκησης σωματικής Βίας σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. ($B = 0.166$ και $p = 0,055$). Επομένως γυναίκες που βίωσαν ενδο-οικογενειακή βία κατά τα παιδικά τους χρόνια είναι περισσότερο πιθανό να αναφέρουν ότι ασκούν σωματική βία.

Γενικά αναφέρεται πως οι γυναίκες που έχουν υπάρξει θύματα κακοποίησης στην παιδική τους ηλικία, παρουσιάζουν ψυχοσωματικά συμπτώματα, τα οποία διαφέρουν ανάλογα με την ηλικία στην οποία βρισκόταν. Ως ενήλικες τα θύματα υποφέρουν από αγχώδεις διαταραχές, προβλήματα κατάθλιψης, διαταραχές συμπεριφοράς, παραπρωματικότητα, εγκληματικότητα και επανάληψη συμπεριφορών που αντιμετώπισαν οι ίδιοι, στα δικά τους παιδιά. Επιζητούν την προσοχή του συντρόφου τους και συχνά αποκαλύπτουν αισθήματα δυσφορίας προς αυτούς.

Οι «μικρότερες» επιθέσεις που διαπράττονται από γυναίκες είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, ακόμα και αν δεν προκαλούν τραυματισμό, διότι βάζουν τις γυναίκες σε κίνδυνο διάφορων ειδών αντεκδίκησης από τους άνδρες (Straus & Hotaling⁴², 1980). Οι φυσικές επιθέσεις δεν είναι απαραίτητως ο πιο καταστροφικός τύπος κακοποίησης. Η λεκτική επιθετικότητα ίσως είναι πολύ περισσότερο καταστροφική από τις φυσικές επιθέσεις.

Μια ακόμα μορφή βίας αποτελεί η συναισθηματική επιθετικότητα, όπου ο δράστης χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές για να αναγκάζει το θύμα να εκτελεί τις διαταγές που του δίνει ο ίδιος καθώς έτσι νιώθει ότι είναι δυνατός. Μια από τις τεχνικές που χρησιμοποιεί είναι «το προφορικό όπλο». Αυτό σημαίνει να ξεκινάει ένα καταγισμό κατηγοριών και προσβολών χωρίς να δίνει χρόνο στο θύμα να απαντήσει. Αυτές οι προσβολές είναι συχνά προέκταση του πώς αισθάνονται οι ίδιοι για τον εαυτό τους. Για παράδειγμα, εάν ο δράστης έχει έντονα αισθήματα ζήλειας προς τους φίλους και γενικότερα προς τα άτομα που συναναστρέφεται το θύμα, τότε ο δράστης κατηγορεί το θύμα ότι τον ζηλεύει.

Στην έρευνα μας ένα ποσοστό της τάξεως του 10, 3% δηλώνει ότι ασκεί συχνά ή πολύ συχνά περιορισμό της προσωπικής ζωής του συντρόφου του (πίνακας 4). Επιπλέον ένα ποσοστό της τάξεως του 13,7% αναφέρει πως ασκεί στην ίδια συχνότητα έλεγχο των συναντήσεων, συναναστροφών, συζητήσεων και πράξεων των συντρόφων του. Άλλο παράδειγμα είναι ότι όταν ο δράστης είναι ανεπαρκής σε κάτι αμέσως στρέφει τις κατηγορίες στο θύμα ότι εκείνο είναι ανίκανο. Οποιοσδήποτε να είναι οι κατηγορίες, μεταφέρονται με τόσο δυνατή ένταση και γρήγορο ρυθμό όπου το θύμα είναι τρομοκρατημένο, μπερδεμένο, προσβεβλημένο, πληγωμένο και ανίκανο να απαντήσει. Ακολουθεί μια πνευματική και συναισθηματική παράλυση η οποία ίσως οδηγήσει στην παντελή συντριβή του θύματος. Σε αυτό το στάδιο ο δράστης είναι πλημμυρισμένος από αισθήματα δύναμης πάνω στο θύμα και αν η βία επέρχεται ίσως συμβεί σε αυτή τη στιγμή απόλυτης ευφορίας. Το 21% δηλώνει ότι συχνά ή πολύ συχνά αποδίδει ευθύνες, κατηγορίες και ενοχές στους συντρόφους τους (πίνακας 4) και μόλις το 11,7% δηλώνει ότι εξαπολύει απειλές για συναισθηματική και φυσική κακοποίηση.

Κάτι το οποίο αξίζει να αναφερθεί στα πλαίσια της ψυχολογικής επιθετικότητας είναι εκείνο του τρόπου ζωής, όπου χαρακτηρίζεται από

⁴² Staus, M.A, Hotaling, G.T (1980). *The Social Causes of Husband – Wife Violence*. University of Minnesota Press: Minnesota

παραδοσιακούς θεσμούς (κουλτούρα, εκκλησία κλπ). Ο τρόπος ζωής των δραστών έχει βρεθεί ότι παίζει ένα ρόλο κλειδί στην εγκαθίδρυση κοινωνικών δικτύων και στην ανάπτυξη δεσμών προστασίας των ανθρώπων, αυξάνοντας τις πιθανότητες υιοθέτησης συμπεριφορών υγείας και ασφάλειας και μειώνοντας τη συχνότητα εμπλοκής τους σε βίαιες ενέργειες (Chliaoutakis et al, 2002. Baeir & Wright, 2001. Johnson et al., 2000), κάτι το οποίο μπορεί να υποστηριχθεί και στην έρευνα μας (πίνακας 10), καθώς παρουσιάζεται σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ της άσκησης ψυχολογικής επιθετικότητας και του παράγοντα Culture/ intellectualism ($B = -0,215$ και $p = 0,000$ σε επίπεδο σημαντικότητας 10%). Επομένως γυναίκες που δεν υιοθετούν στυλ ζωής που να στηρίζεται στην κουλτούρα, είναι πολύ πιο πιθανό να αναφέρουν ότι ασκούν ψυχολογική βία. Επιπλέον και στα πλαίσια της σεξουαλικής βίας παρουσιάστηκε σημαντική θετική σχέση (πίνακας 9) με τον παράγοντα Culture/ intellectualism ($B = 0,052$ και $p = 0,024$), όπου πάλι προκύπτει πως γυναίκες που υιοθετούν στυλ ζωής που στηρίζεται στην κουλτούρα είναι πολύ πιο πιθανόν να αναφέρουν ότι ασκούν σεξουαλική βία.

Παρόλα αυτά η άσκηση ψυχολογικής επιθετικότητας στα πλαίσια του γάμου, όπως και σεξουαλική βίας δεν συνιστά ιδιαίτερο αδίκημα, αλλά κάθε σχετική μορφή βίας συνιστά προσβολή της προσωπικότητας του ατόμου και αυτή ρυθμίζεται από τις γενικές διατάξεις του Αστικού και Ποινικού Κώδικα (Χατζηφωτίου,⁴³ 2005). Ως αποτέλεσμα, τα θύματα της ψυχολογικής επιθετικότητας δεν φροντίζουν να αναζητήσουν εξωτερική βοήθεια παρά μόνο όταν η κατάσταση βγει εκτός ελέγχου (Wemmers & Cousineau⁴⁴, 2005) και οι συνέπειες δεν περιορίζονται πλέον στο άτομο που βιώνει την κακοποίηση αλλά μαζί με αυτό νοσεί και όλο το σύστημα της οικογένειας.

Πλούσια διεθνής βιβλιογραφία συνδέει την επαγγελματική θέση του ατόμου άλλοτε με αυξημένη και άλλοτε με μειωμένη υποδοχή συντροφικής βίας, τις περισσότερες φορές ως αποτέλεσμα της ασυμβατότητας των επαγγελμάτων των δύο συντρόφων (Hormug et al⁴⁵..., 1981, Rao 1997⁴⁶, Riggs et al 2000⁴⁷, Schuler et al.⁴⁸ 1996). Στην παρούσα μελέτη προκύπτει μια στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ του επαγγέλματος και της υποδοχής Σεξουαλικής ($p = 0,36 < 0,05$) και Ψυχολογικής ($p = 0,043 < 0,05$) Βίας (πίνακας 6), μόνο στους συνταξιούχους – άνεργους όπου εμφανίζουν μεγαλύτερη μέση συμμετοχή και στις δύο συμπεριφορές.

Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς πώς μια γυναίκα πετυχαίνει να πραγματοποιήσει εξαναγκαστική σεξουαλική επαφή με έναν άνδρα. Πάνω σε αυτό το θέμα οι Dr. Struckman-Johnson και Dr. David Struckman-Johnson

⁴³ Χατζηφωτίου, Σ(2005) Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών και των παιδιών : Διαπιστώσεις και προκλήσεις για την Κοινωνική Εργασία. *Εκδόσεις Τζιόλα*. Θεσσαλονίκη 2005

⁴⁴ Wemmers, J.A & Cousineau M.M (2005). Victim Needs & Conjugal Violence: Do Victims Want Decision Making Power? *Conflict Resolution Quarterly* 22: 493-508

⁴⁵ Hormung C.A, Mc Cullough BC & Sugimoto T(1981): Status Relationships in Marriage, Risk Factors in Spouse Abuse, *Journal of marriage & the family*, 56:131-146

⁴⁶ Rao, V(1997) Wife beating in rural South India :a qualitative and econometric analysis. *Social Science & Medicine* 44: 1169-1179

⁴⁷ Riggs, D.S., Caulfield, M.B., Street, A.E (2000). Risk for Domestic Violence: Factors Associated with Perpetration and Victimization: *Journal of Clinical Psychology*.56: 1289-1316.

⁴⁸ Schuler, S. R., Hashemi, S. M., Riley, A.P., & Akhter, S. (1996). Credit programs, patriarchy and men's Violence against women in rural Bangladesh. *Social Science & Medicine*.43:1729-1742.

(1998) ανέφεραν ότι οι γυναίκες είναι πιο πιθανόν να χρησιμοποιήσουν ψυχολογική πίεση όπως λεκτική παράκληση και επιχειρήματα, συναισθηματικό εκβιασμό, και παραπλάνηση.

Στην πραγματικότητα, έρευνα έδειξε ότι σημαντικός αριθμός ανδρών έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση από άγνωστες γυναίκες, γνώριμες και ερωμένες. Η Dr. Struckman-Johnson⁴⁹ (1998) ανακάλυψε ότι το 16% ενός δείγματος 268 ανδρών στο πανεπιστήμιο του Midwestern ανέφερε ότι είχαν αναγκαστεί να έχουν σεξουαλική επαφή σε ένα ραντεβού. Σε μετέπειτα έρευνα μαζί με τον Dr. David Struckman-Johnson, το 30% δείγματος άλλων 204 ανδρών του κολεγίου είχαν ζήσει ένα περιστατικό εξαναγκαστικής σεξουαλικής επαφής με γυναίκα δράστη. Για το 20% των ανδρών, το περιστατικό κατέληξε σε συνουσία. Σε άλλη ακόμη έρευνα, το 43% δείγματος 318 ανδρών ανέφερε ότι έχει τουλάχιστον μια εξαναγκαστική σεξουαλική εμπειρία με μια γυναίκα από την ηλικία των 16 ετών (Anderson and Struckman-Johnson⁵⁰, 1998).

Συνηθισμένος τρόπος σεξουαλικής κακοποίησης από μια γυναίκα είναι να εκμεταλλευτεί περιπτώσεις μέθης του άνδρα. Ένα συνηθισμένο σενάριο, σύμφωνα με τους άνδρες-θύματα, περιλαμβάνει μια γυναίκα «αρπακτικό» «η οποία συνευρίσκεται με έναν μεθυσμένο άνδρα όπου τον παρακινεί στο να πιει μέχρι να αποκοιμηθεί ή να λιποθυμήσει. Η γυναίκα τότε είτε προφορικά είτε με το άγγιγμα προσπαθεί να τον διεγείρει με σκοπό την σεξουαλική επαφή». Στη παρούσα έρευνα δεν επαληθεύεται κάτι τέτοιο καθώς το 98,5% δηλώνει πως σπάνια ή ποτέ προβαίνει σε πράξεις που περικλείουν υποχρεωτικό σεξ και ενοχλητικά αγγίγματα μπροστά σε τρίτους (πίνακας 3). Σε αντίθεση με τα παραπάνω, σημαντικό ποσοστό (17,5%) δηλώνει ότι δέχεται από συχνά έως πολύ συχνά διακοπή ύπνου για σεξ ενώ μόλις το 13,2 % αυτών ασκεί την πράξη αυτή.

Στην έρευνά μας βασική σημείωση αποτελεί η σημαντική κάθε φορά συσχέτιση άσκησης μιας μορφής βίας (π.χ σωματικής) με τις άλλες δυο μορφές (ψυχολογική , σεξουαλική), (πίνακας 8, 9, 10). Σύμφωνα με το επίπεδο σημαντικότητάς μας (10%) μπορούμε να αναφέρουμε πως οι γυναίκες όπου ασκούν σεξουαλική βία παράλληλα ασκούν και σωματική βία άλλα και ψυχολογική επιθετικότητα.

Αυτοεκτίμηση είναι η εντύπωση που έχει κάθε άτομο για την αξία του. Η θετική αξιολόγηση του εαυτού μας επιτρέπει να συμπεριφερόμαστε αποτελεσματικά, να έχουμε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις μας και να αντιμετωπίζουμε τις δυσκολίες της ζωής. Αν αξιολογούμε αρνητικά τον εαυτό μας, τα αρνητικά συναισθήματα της καθημερινότητας επιτείνονται και μοιάζουν αξεπέραστα.

Τρία είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της αυτοεκτίμησης : η αγάπη για τον εαυτό μας, η θετική εικόνα που σχηματίζει ο καθένας από μας για το άτομο του και η εμπιστοσύνη που έχουμε στις δυνατότητες μας.

Ενώ πολλά εμπειρικά ευρήματα φαίνεται να υποστηρίζουν μια γενική ιδέα σύμφωνα με την οποία η χαμηλή αυτοεκτίμηση συνδέεται με όλα τα

⁴⁹ Struckman-Johnson CJ (1988), Forced sex on dates: it happens to men, too. Journal of Sex Research 24:234-240.

⁵⁰ Anderson PB, Struckman-Johnson C (1998), Sexually Aggressive Women: Current Perspectives and Controversies, Anderson PB, Struckman-Johnson C, eds. New York: Guilford.

ανεπιθύμητα και τα αρνητικά και η υψηλή αυτοεκτίμηση καλλιεργεί το ευ ζην και την κοινωνικώς επιθυμητή συμπεριφορά, στη περίπτωση της επιθετικής συμπεριφοράς, οι απόψεις διχάζονται. Μια άποψη συνδέει την βίαιη συμπεριφορά και την επιθετικότητα με την υψηλή αυτοεκτίμηση (Baumeister 1997⁵¹, Worchel 1958⁵²) μια άλλη με την χαμηλή αυτοεκτίμηση (Toch⁵³ 1992), ενώ μια τρίτη δεν εντοπίζει καμία σχέση ανάμεσα στην επιθετική συμπεριφορά και την αυτοεκτίμηση (Papps & O'Carroll 1998⁵⁴, Sugarman & Hotaling⁵⁵ 1989).

Στην παρούσα έρευνα η αυτοεκτίμηση μελετήθηκε ως ένα προσωπικό χαρακτηριστικό του ατόμου, το οποίο ασκεί συγκεκριμένη επίδραση στη συμμετοχή του σε βίαιες συμπεριφορές στα πλαίσια της συντροφικής σχέσης. Σύμφωνα με τα ευρήματά μας, υπάρχει σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ της αυτοεκτίμησης και της υποδοχής και άσκησης σωματικής βίας ($r = -,195$ $p - \text{value} = ,005$ και $r = -,147$ $p - \text{value} = ,036$ αντίστοιχα) (πίνακας 7). Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι μείωση της αυτοεκτίμησης του ατόμου συνεπάγεται αύξηση της πιθανότητας του να παρατηρηθεί υποδοχή ή άσκηση σωματικής βίας. Παράλληλα παρουσιάζεται σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ της αυτοεκτίμησης και της υποδοχής και άσκησης σεξουαλικής βίας ($r = -,205$ $p - \text{value} = ,003$ και $r = -,288$ $p - \text{value} = ,000$ αντίστοιχα) καθώς και της υποδοχής και άσκησης ψυχολογικής βίας ($r = -,298$ $p - \text{value} = ,000$ και $r = -,323$ $p - \text{value} = ,000$ αντίστοιχα). Τα παραπάνω στοιχεία και στις δυο περιπτώσεις δείχνουν ότι μείωση της αυτοεκτίμησης του ατόμου συνεπάγεται αύξηση της πιθανότητας του να παρατηρηθεί υποδοχή ή άσκηση σεξουαλικής βίας και υποδοχή ή άσκηση ψυχολογικής επιθετικότητας αντίστοιχα.

Ευρήματα που συνδέουν την χαμηλή αυτοεκτίμηση με την συντροφική βία, την συζυγική επίθεση και άλλες εκφάνσεις της επιθετικής συμπεριφοράς, έχουν προκύψει και σε άλλες μελέτες. (Hudson & McIntosh 1981⁵⁶, Neidig et al.⁵⁷ 1986, Rigby & Slee 1993,⁵⁸ White & Donald 2001⁵⁹).

Το μοντέλο της προβολής μας βοηθάει να ερμηνεύσουμε την σχέση όπου μπορεί να έχει η χαμηλή αυτοεκτίμησης με τις τρεις μορφές επιθετικότητας. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό η κοινωνική συμπεριφορά ενθαρρύνεται συχνά από την επιθυμία να αισθανθεί κάποιος καλά με τον εαυτό του και οι άνθρωποι είναι αρκετά δημιουργικοί για να το πετύχουν. (Crocker &

⁵¹ Baumeister, R.F, Boden J.M, Smart,L.(1996) Relatio of treateded egotism to violence and aggression: the dark side of high self esteem, *Psychol Rev.* 103:5-13

⁵² Worchel , P(1958) Personality factors in the readiness to express aggression. *J Clin Psychol* 14 : 355-359

⁵³ Toch,H(1992).Violent men. Washington. D.C.American Psychological Association.

⁵⁴ Papps , B.P, O'Carrol R.E (1998) .Extremes of self esteem of Narcissism and the experience and expression of anger and agression . *Aggr. Beh.*24 :421-438

⁵⁵ Sugarman , D.B., Hotaling G.T(1989) . Violent men in intimate relationships: An analysis of risk markers. *Journal of Applied Social Psychology.*19 :1034-1048

⁵⁶ Hudson , W., &Mc Intosh , S.(1981). The assesment of spouse abuse. Two quantifiable dimensions. *J Marr Fam.* 43:873-88

⁵⁷ Neidig , P.H., Friedman , D.H.,& Collins , B. S (1986) Attitudinal Characteristics of males who have engaged in spouse abuse. *Journal of Family Violence.* 1 : 223-233

⁵⁸ Rigby , K, Slee, P.T.(1991). Bullying among Australian school children: reported behavior and attitudes towards Victims. *J Social Psychol* .131: 615-627

⁵⁹ White, J.W., & Donald . L.N (2001). Adevelopmental examination of violence against girlw and women . In R.K. Unger (Ed). *Handbook of the Psychology of Women and gender* (pp.343-357). New York : Wiley

Luhtamen 1990⁶⁰, Greenwald 1980⁶¹, Rosenberg 1979⁶²). Για παράδειγμα, όταν αντιμετωπίζουν προσωπική αποτυχία, οι άνθρωποι προσπαθούν να διατηρήσουν μια ευνοϊκή εικόνα του εαυτού τους ενοχοποιώντας άλλους για τις ανεπάρκειες τους και μεταθέτοντας τις ευθύνες σε αυτούς (Lemyre & Smith⁶³ 1985). Η μετάθεση των ευθυνών συνήθως κατευθύνεται προς εύκολα αναγνωρίσιμες ομάδες εναντίον των οποίων υπάρχουν κοινωνικές προκαταλήψεις. Προσαρμόζοντας λοιπόν αυτήν την θεωρία στην έρευνά μας υποστηρίζεται ότι οι γυναίκες που βασανίζονται από αισθήματα προσωπικής ανεπάρκειας και δυσαρέσκειας στη ζωή τους, πιθανό να επιδιώξουν να διατηρήσουν μια θετική εικόνα του εαυτού τους ενοχοποιώντας τον σύντροφο τους.

1.1 Περιορισμοί της έρευνας

Παρά τα πλεονεκτήματα και την συνεισφορά της παρούσας μελέτης στην έρευνα για την συντροφική βία, θα πρέπει να αναφερθούν και κάποιες αδυναμίες της. Όσον αφορά στον τύπο της μελέτης, η πραγματοποίηση της αποτύπωνε το υπο μελέτη φαινόμενο σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή χωρίς να δίνει περαιτέρω πληροφορίες για την μεταβολή του μέσα στο χρόνο. Επιπλέον αν και το δείγμα θεωρείται ικανοποιητικό, ως προς μέγεθος προήλθε από συγκεκριμένη περιοχή της Ελλάδος (Αθήνα) και δεν θεωρείται αντιπροσωπευτικό ώστε τα αποτελέσματα να μπορούν να γενικευτούν σε όλο τον ελληνικό πληθυσμό.

Στο ερευνητικό εργαλείο, μια σημαντική αδυναμία σχετίζεται με το γεγονός ότι η συντροφική βία μετρήθηκε μέσα από απλές πράξεις χωρίς να είναι με αυτό τον τρόπο δυνατή η ανάδειξη του ευρύτερου πλαισίου στο οποίο εκδηλώθηκε η βία και του κινήτρου αυτής.

Μια αδυναμία εντοπίζεται στο γεγονός ότι τα ευρήματα βασίστηκαν αποκλειστικά σε μια πηγή πληροφόρησης, εκείνης από την πλευρά των ερωτώμενων γυναικών χωρίς να υπάρχει καμία δυνατότητα διασταύρωσης από τον σύντροφο τους πράγμα το οποίο δημιουργεί ένα επιπλέον προβληματισμό όσον αφορά την αξιοπιστία των τοποθετήσεων τους.

Στην προκειμένη περίπτωση πολλοί παράγοντες μπορούν να επηρεάζουν την προθυμία των ερωτώμενων να αποκαλύψουν τις εμπειρίες τους όπως το γεγονός να αναπτύσσουν κάποια αρνητικά συναισθήματα ντροπής, φόβου, ενοχής ή να προσπαθήσουν να εκλογικεύσουν την συμπεριφορά τους ή ακόμα και να την αρνηθούν με αποτέλεσμα να μειώνεται η δυνατότητα αναφοράς περιστατικών συντροφικής βίας.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η συντροφική βία υφίσταται στα πλαίσια ενός γάμου ή μια ερωτικής σχέσεως, όπου παρά την όποια ένταση και βία, το

⁶⁰ Crocker, J., & Luhtamen, R (1990). Collective self-esteem and ingroup bias. *Journal of Personality and Social Psychology* 58:60-67

⁶¹ Greenwald, A.G(1980). The totalitarian ego.: Fabrication and revision of personal history. *American Psychologist*.35:603-618

⁶² Rosenberg, M.S(1979). *Conceiving the self*. New York : Basic Books.

⁶³ Lemyre, L., & Smith, P.M (1985). Intergroup discrimination and self-esteem in the minimal group paradigm. *Journal of Personality and Social Psychology*.49: 660-670

θύμα συγχωρεί και δέχεται οποιαδήποτε είδους συμπεριφορά λόγω του ότι ενυπάρχει ένα δυνατό συναίσθημα, η αγάπη.

Τέλος ένας σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας της μελέτης μας αποτέλεσαν οι ελάχιστες έως ανύπαρκτες αναφορές πάνω στο θέμα της γυναικείας επιθετικότητας. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε την πρώτη δυσκολία στο να εντοπίσουμε υλικό. Για το λόγο αυτόν δώσαμε έμφαση στην διεθνή βιβλιογραφία και ήρθαμε σε επαφή με ξένους συγγραφείς και επιστήμονες ζητώντας την βοήθειά τους. Όπως η Ghitta Weizamnn-Heneliouis, η οποία μας έστειλε το βιβλίο μιας ακαδημαϊκής της έρευνας “Violent Female Perpetrators in Finland”. Personality and Life Events, 2004. Καθώς και κάποιες δικές του έρευνες που μας έστειλε ο Molidor E.Christian μέσω e-mail με θέμα : Gender and Contextual factors Adolescent Dating Violence, Female Juvenile Delinquency Treatment. A decade of Outcome Research , Female GangMembers Profiles of Aggression and Victimization Physical, Sexual & Psychological Abuse in High School Dating Relationships: Prevalence Rates and Self-Esteem Issues.

1.2 Βοηθητικοί Παράγοντες στη μελέτη

Βασική μας πηγή αποτέλεσε η έρευνα «Συμπεριφορές συναισθηματικής κακοποίησης σε ενήλικα ζευγάρια : Ένα υπόδειγμα με ερμηνευτικό παράγοντα τον τρόπο ζωής.» των Τζαμαλούκα Γ, Παπαδάκη Μ, Χατζηφωτίου Σ, Χλιαουτάκης Ι: 2006.

Επίσης, ένας βασικός βοηθητικός παράγοντας ήταν το στατιστικό μοντέλο το οποίο υιοθετήσαμε στην ανάλυση της έρευνας μας. Η υιοθέτηση πολλαπλών μεταβλητών μας έδωσε την δυνατότητα να αναλύσουμε σε βάθος τα δεδομένα μας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης του φαινομένου της ενδο-οικογενειακής βίας με άνδρες θύματα από γυναίκες δράστες. Είναι γεγονός ότι η οικογένεια στην Ελλάδα αποτελεί έναν ισχυρό κοινωνικοπολιτικό θεσμό, ο οποίος, ενώ αντικατοπτρίζει τις παραδοσιακές δομές, βρίσκεται ταυτόχρονα σε μεταβατική περίοδο προς την εποχή της μετα-νεωτερικότητας και της παγκοσμιοποίησης (Χατζηφωτίου, 2005). Σε αυτό το πλαίσιο κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω διερεύνηση του φαινομένου καθώς διαπιστώνεται ότι το πρόβλημα της ενδο-οικογενειακής βίας είναι υπαρκτό και ότι επαγγέλματα όπως αυτό της κοινωνικής εργασίας χρειάζεται να κάνουν κάτι γι' αυτό. Απαιτείται μια διεπιστημονική προσέγγιση των επαγγελματιών και όχι μια μορφή μεμονωμένης κι εξειδικευμένης υποστήριξης. Κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί και γενικότερα επαγγέλματα της πρόνοιας χρειάζεται να συνεργαστούν, να εξετάσουν το φαινόμενο σφαιρικά και ο καθένας από τη δική του πλευρά να βοηθήσει στην αντιμετώπισή του.

Είναι απαραίτητο η αντιμετώπιση να αφορά όλα τα μέλη της οικογένειας και όχι μόνο το κακοποιημένο άτομο διότι όπως έχουμε προαναφέρει γεγονότα κακοποίησης επηρεάζουν με διαφορετικό τρόπο μεν όλα τα άτομα της οικογένειας δε. Αποτελεί γεγονός ότι άτομα – θύματα κακοποίησης τις περισσότερες φορές ελπίζουν ότι το φαινόμενο θα σταματήσει και θέλουν να προσπαθήσουν να συνεχίσουν τη σχέση τους και να μη διαλύσουν την οικογένειά τους. Επίσης, δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν ότι το φαινόμενο της κακοποίησης υφίσταται στο «δικό τους» σπίτι. Έτσι, μειώνουν τη σημασία των καταστάσεων και δεν παραδέχονται ότι η σχέση «νοσεί». Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην ζητούν βοήθεια και η κατάσταση να παραμένει ως έχει και με το χρόνο να χειροτερεύει.

Η παρούσα εργασία είναι μια ακόμη προσπάθεια να αποδείξει ότι στην ενδο-οικογενειακή βία περιλαμβάνεται και η κακοποίηση των ανδρών. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι ενώ αποτελεί γεγονός αυτό το φαινόμενο, δυσκολεύεται να εκφραστεί για διάφορους λόγους. Ίσως γιατί τα άτομα δεν είναι εξοικειωμένα στην ιδέα-είναι πιο συνηθισμένο να ακούει κανείς για γυναικεία κακοποίηση-, ίσως γιατί οι ίδιες οι γυναίκες δεν φαντάζονται ότι με τη συμπεριφορά τους ασκούν κάποιο από τα τρία είδη της οικογενειακής βίας στους συντρόφους τους. Ας μην ξεχνάμε ότι η συναισθηματική κακοποίηση είναι δύσκολο να εντοπιστεί καθώς δεν υπάρχουν εμφανή σημάδια. Τέλος, ίσως είναι και ο «εγωισμός» των ανδρών που δεν τους επιτρέπει να παραδεχτούν ότι μπορεί να κακοποιούνται από μια γυναίκα.

Οι προτάσεις που ακολουθούν στηρίζονται σε συμπεράσματα και προβληματισμούς που προέκυψαν τόσο από την βιβλιογραφική ανασκόπηση όσο και από την ίδια την έρευνα. Είναι αναγκαία η ανάπτυξη δικτύων υπηρεσιών που να απευθύνονται στις ανάγκες των ανδρών θυμάτων. Επίσης η ανάπτυξη προγραμμάτων για περαιτέρω διερεύνηση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών αλλά και του κοινού σε θέματα βίας στην οικογένεια. Πρέπει να θεωρηθεί ως ένα πρόβλημα δημόσιο, κοινωνικό και όχι ως ιδιωτικό, ατομικό. Στον τομέα της πρόληψης πρέπει να δημιουργηθούν προγράμματα συμβουλευτικής του ευρύτερου πληθυσμού

όλων των ηλικιών και κυρίως των νέων παιδιών, για θέματα σχέσεων στο ζευγάρι και στην οικογένεια αργότερα.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν περιστατικά βίας στην οικογένεια αναπτύσσοντας τεχνικές αξιολόγησης, ενδυνάμωσης, αυτοδιάθεσης και συμβουλευτικής σε περιστατικά. Οι θύτες πρέπει να αντιμετωπίζονται μέσα από τέτοιες τεχνικές αξιολόγησης, μη επικριτικής συμβουλευτικής, παραπομπής σε κέντρα θεραπείας και αναγνώρισης και παραδοχής των ευθυνών των πράξεών τους και τη δέσμευση για την προσπάθεια αλλαγής της συμπεριφοράς τους.

Η κακοποίηση των ανδρών υπάρχει και πρέπει να συγκεντρώσει το ενδιαφέρον των ερευνητών στη χώρα μας. Εξάλλου μόνον εφόσον αναγνωρίσουμε μια κατάσταση μπορούμε να την ξεπεράσουμε.

Περαιτέρω έρευνα

Η επιθετικότητα των γυναικών πρέπει να εξαλειφθεί για ποικίλους λόγους.

Ένας σημαντικός λόγος είναι ότι οι γυναίκες που ασκούν βία στους συντρόφους τους αποτελούν πρότυπο βίας για τα παιδιά τους με αποτέλεσμα την αύξηση των ψυχολογικών προβλημάτων των τελευταίων. Ο «τραυματισμός» των παιδιών από τις επιθέσεις των γυναικών είναι εξίσου σημαντικός με εκείνες των επιθέσεων των ανδρών (Holden, Geffner & Jouliver, 1998, Jaffe, Wolf & Wilson, 1991, Straus, 1991).

Ένας άλλος σημαντικός λόγος είναι ο κίνδυνος της αύξησης των «άκακων» επιθέσεων των γυναικών. Σε έρευνα τους ο Feld & ο Straus ανακάλυψαν πως η εμπλοκή της γυναίκας σε τέτοιου είδους επιθέσεις, αυξάνει την πιθανότητα του να παραμείνουν σταθερές ή ακόμα και να αυξηθούν σε περίοδο τουλάχιστον ενός έτους.

Γι' αυτό τον λόγο απαιτούνται βήματα για να δημιουργήσουμε μια διαφορετική κοινωνία και ένα διαφορετικό οικογενειακό σύστημα. Πέντε από αυτά είναι τα παρακάτω:

- Εξαλείφοντας τα πρότυπα τα οποία νομιμοποιούν και δοξάζουν τη βία στην κοινωνία και την οικογένεια.
- Μειώνοντας τα βίαια ενοχλητικά ερεθίσματα άγχους που μας δημιουργεί η κοινωνία
- Ενοποιώντας τις οικογένειες και τους συγγενείς με την οικογένειά τους δηλαδή μια νέου τύπου διευρυμένη οικογένεια.
- Αλλάζοντας το σεξιστικό χαρακτήρα της κοινωνίας και της οικογένειας
- Σπάζοντας τον «κύκλο» της βίας μέσα στην οικογένεια (περικλείοντας το τέλος του ξυλοδαρμού των παιδιών).

Αυτά δεν είναι τα μόνα βήματα ωστόσο μπορούμε να επιτύχουμε μια βασική παρεμπόδιση της ενδο-οικογενειακής βίας. Όλα αυτά παραμένουν εξίσου σημαντικά σήμερα όσο ήταν και πριν 25 χρόνια (Strauss, 1980).

Η αναδόμηση και η ενδυνάμωση της οικογένειας πρέπει να είναι το επίκεντρο των προσπαθειών μας. Δεν πρέπει να διαπραγματευόμαστε θέματα βίας εναντίον ανδρών ή γυναικών ή ακόμα και προβλημάτων τα οποία επιδρούν αρνητικά στην κοινωνία, χωρίς να επικεντρωθούμε σε πρώτη βάση

στη στήριξη της «δυσλειτουργικής» οικογένειας με έναν πιο συντονισμένο και προληπτικό τρόπο (Cook 1997).

Ορισμένες μορφές σωματικής ή λεκτικής βίας μπορούν να είναι τόσο συνηθισμένες όσο και η αγάπη σε σημαντικό αριθμό συντροφικών σχέσεων. Αυτό δε σημαίνει ότι πρέπει να σταματήσουμε να αγαπάμε ή να θεωρούμε την οικογένεια «μια χαμένη υπόθεση». εάν μπορέσουμε να προχωρήσουμε σε μια βαθύτερη κατανόηση των θετικών και αρνητικών χαρακτηριστικών κάθε φύλου θα αυξήσουμε τη δυνατότητα να αναδομήσουμε παρά να καταστρέψουμε τις σχέσεις(Cook 1997).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρτινοπούλου, Β. & Φαρσαδάκης, Ι. (2003) «Ενδο-οικογενειακή βία κατά των γυναικών στην Ελλάδα». ΚΕΘΙ

Βοσνιάδου, Σ. (1999). “Εισαγωγή στην Ψυχολογία, Τόμος Β’ Κοινωνική Ψυχολογία, Κλινική Ψυχολογία”. Αθήνα: Gutenberg

Γεώργια Δημητρίου(1995) « Κοινωνική Ψυχολογία : στάσεις , αντίληψη του προσώπου, στερεότυπα , επιθετικότητα, δυαδικές σχέσεις και επικοινωνία» Εκδόσεις :Ελληνικά Γράμματα, Τόμος α’ Αθήνα.

Γιαννουλέας , Μ(2003) « Ούτε θύμα Ούτε Θύτης » .Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα

Κουράκης, Ν. (1989). “Περί Βίας”. Εκδόσεις :Νομικής Θεώρησης. Αθήνα

Νέστορος, Ι. (1996). “Η επιθετικότητα στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινωνία”.Εκδόσεις : Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα

Le Bon,G., (1996) «Ψυχολογία των Μαζών » Θεσσαλονίκη : Ζήτρος

Στορ Α., (1979). “Ανθρώπινη Επιθετικότητα”, Αθήνα: Γλάρος.

Τζαμαλούκα Γ, Παπαδάκη Μ, Χατζηφωτίου Σ, Χλιαουτάκης Ι: 2006, «Συμπεριφορές συναισθηματικής κακοποίησης σε ενήλικα ζευγάρια : Ένα υπόδειγμα με ερμηνευτικό παράγοντα τον τρόπο ζωής.» *Το βήμα των Κοινωνικών Επιστημών τεύχος 46*

Φραντζεσκάκη, Ι., (1987). “Αντικοινωνική Συμπεριφορά των νέων. Χουλιγκανισμός, Αναρχισμός, Τρομοκρατία, Ναρκωτικά και λοιπές σύγχρονες μορφές αντικοινωνικής συμπεριφοράς”. Εκδόσεις: Σάκκουλα. Αθήνα

Χατζηβασιλειάδης Γ. 2005 «Αίτια και παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς φιλάθλων σε Εθνικά Επαγγελματικά και Ερασιτεχνικά πρωταθλήματα της Ελλάδας»

Χατζηφωτίου, Σ. (2005) «Ενδοοικογενειακή Βία κατά των γυναικών και παιδιών: Διαπιστώσεις και προκλήσεις για την Κοινωνική Εργασία,» εκδ. Τζιόλα

Adler (1998) Social Aggression Challenges and Opportunities. *Social Development Volume 14 Issue 3 Page 550-554, August 2005*

Anderson PB, Struckman-Johnson C (1998), *Sexually Aggressive Women: Current Perspectives and Controversies*, Anderson PB, Struckman-Johnson C, eds. New York: Guilford.

Archer J (1977) "*The psychology of violence*" New Society

Archer J. (2000). *Sex differences in aggression between heterosexual partners: a meta-analytic review*. Psychol Bull.

Atkinson, G.B.J. (1987), *Studying Society: an introduction to Social Science*, Oxford: Oxford University Press.

Bandura A., and Walters, R.H. (1963). "*Social Learning and Personality Development*". New York: Holt, Rinehart and Winston.

Bandura A., (1973). "Aggression: A Social Learning Analysis". Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Baumeister, R.F, Boden J.M, Smart,L.(1996) Relatio of treateden egotism to violence and aggression: the dark side of high self esteem, *Phychol Rev. 103:5-13*

Belsky,J. (1980), Child maltreatment:an ecological integration, *American Psychologist, vol 35*

Benjamin B. Ferencz, (1975) *Defining International Aggression, The Search for World Peace, A documentary History analysis, vol I and II*, Oceana Publicationw, Inc Dodds Ferry, New York Berkowitz L. (1962), *Aggression: A Social Psycological Analysis. New York, McGraw Hill*

Black DA, Schumacher JA, Smith AM, Heyman RC,(1999) Partner , Child Abuse risk factor Literature review : *National Network of Family Resiliency, National Networ For Health (Cited 2005, September 15)*
Available from: URL:www.nnh.org/risk

Bowker,L.H (1983) Marital Rape: A distinct Syndrome ? *Social Case Work, 64 (6),347-352*

Brennan W (1998) Aggression and Violence: examining the theories. *Nursing Standard. 12, 27 , 36-38*

Bronfenbrenner, U. (1979), *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*, Harvard University Press, Cambridge, MA.

Browne, A. (1987). *When battered women kill*. New York: The Free Press

Bureau of justice Statistics 2003, Intimate Partner Violence, 1993-2001, Washington, D.C : U.S Department of Justice.

Buss, D.M, Malamuth, N. M. (1996). *Sex, power, conflict: evolutionary and feminist perspectives*. Oxford: Oxford University Press.

California Department of Justice(1997): Criminal Justice Statistics Center Special run on April 21

Campbell, J.C., Jones, A.S., Dienemann, J., Kub, J., Schollenberger, J., O'Campo, P. (2001). Intimate partner violence and physical health consequences. *Archives of Internal Medicine*, 162, 10, 1157-63.

Carlson, B.E. 1984, 'Children's observations of inter-parental violence' in: *Battered Women and Their Families*, ed. A.R. Roberts, Springer, New York.

Cascardi, M., Langhirichsen J., & Vivian, D., (1992) Marital aggression Impact Injury and Healty correlates for husband and wives . *Archives of internal Medicine* 152: 357-363

Chatzifotiou, S. και Dobash, R. (2001) “Marital Violence Against Women in Greece. Seeking Informal Support”, *Special Issue, Global Examples of Violence Against Women, in Violence Against Women*

Chesley, Laurie C et al. (1994) “ Abuse in Lesbian Relationships: A Handbook of Information and Resources».

Christiansen, K., & Winkler, E. M. (1992). Hormonal, anthropometrical, and behavioral correlates of physical aggression in Kung San men of Namibia. *Aggressive Behavior*, 18, 271-280.

Coakley, J. (2001), *Sport in Society. Issues and controversies* .New York. McGraw Hill.

Coker, A.L., Smith, P.H., McKeown and King, M.J. (2000). Frequency and correlates of intimate partner violence by type: physical, sexual, and psychological battering. *Am J Public Health* 90

Coker, A.L., Davis, K.E., Arias, I., Desai, S., Sanderson, M., Brandt, H.M., Smith, P.H., (2002). Physical and mental health effects of intimate partner violence of men and women .*Am J Prev. Med* 23:260-8

Cokkinides , V.E., Wishner , A.R., Schwarz, D.F., Weene, B.A., Holmes, J.H., & Sutton , R.L.,(1991) A population based study of injuries in inner City Women . *American Journal of Epidemiology* 143:59-68

Cordova, J., Jacobsen, N., Gottman, J., Rusbe,R., & Cox, G.,(1993) “Negative reciprocity and communication in couples with a violent husband” *Journal of Abnormal Psychology* , 102 (4),559-564

Cowan, G.,Mills R.D.(2004). Personal Inadequancy and Intimacy Predictors of Men’s Hostility Toward Women .*Sex Roles* 51: 67-78

Crocker, J., & Luhtamen, R (1990). Collective self –esteem and ingroup bias. *Journal of Personality and Social Psychology* 58:60-67

De Greeff E. (1947), *Les instincts de defense et de sympathie*, Paris, PUF

DeKeseredy WS, Hinch R. (1991). ‘*Woman Abuse: Sociological 73 Perspectives*, ’ Toronto, ON: Thompson Educational Publishing.

Debuyst, C. (1975), “Les nouveaux courants dans la criminology contemporaine. La mise en cause de la psychologie criminelle et de son objet”, *Revue de droit penal et de criminology*, vol 10.

Dembo, R., Williams, L., Wothke, W., Schmeidler, J., & Brown, C. (1992). The role of family factors, physical abuse, and sexual victimization experiences in high-risk youths' alcohol and other drug use and delinquency: A longitudinal model. *Violence and Victims*

Diaz-Olavarrieta C., Paz F., de la Cadena, C.G., Campell,J.,(2001) « Prevalence of intimate partner abuse among nurses and nurses’s aides in Mexico. *Arc Med Res* 32 : 79-87

Dienmann, J., & Van de Castle, B. (2003), "The impact of healthcare informatics on the organization". *The journal of Nursing Administration*.

Dollard, J. Miller, N.E., Dobb L.W., Mowrer, O.H., Sears, R.H., (1939). “*Frustration and Aggression*”. New Heaven, Yale University Press.

Durbin EJM, Bowiby J (1939) *Personal Aggressiveness and War*. New York NY, Columbia University Press

Durkeim, E (1933). “*The division of labor in society*”. New York : Free Press.

Dutton, D.G., Nicholls, T., & Spidel, A. (2005) Female perpetrators of intimate violence. In F. Buttell and M. Carney (eds.) Special Issue, *Journal of Offender Rehabilitation*, 41 (4), 1-32.

- Dutton, D.G., Starzomski, A., & Ryan, L. (1996). Antecedents of abusive behavior in wife assaulters
- Ericsson A. 1997. "The importance of lifestyle to self-assessed health". Health Policy
- Eric P. Seelau, Ph.D. , Sheila M. Seelau, Ph.D., Paula B. Poorman, Ph.D.(2001) *Gender and role-based perceptions of domestic abuse: does sexual orientation matter?* Department of Psychology. University of Wisconsin – Whitewater
- Erikson, E. H. (1980). *Identity and the life cycle*. New York: W. W. Norton.
- Feld S.L., & Straus, M.A., (1989) "Escalation and desistance of wife assault in marriage". *Criminology* 27: 141-161
- Fishman, L. T. (1992). The Vice Queens: An ethnographic study of black female gang behavior. (*Paper presented at the annual meeting of the American Society of Criminology, Chicago*).
- David Fontes, (1999), *Self Defence or Violence by Women*
- Fox R (1982), *The violent imagination*. In p, Campbell A. *Aggression and Violence*. Oxford, Blackwell.
- Freud, (1922). "*Group psychology and analysis of the ego*". London: Hogarth Press.
- Freud, A. (1936). *The ego and the mechanisms of defense*. New York: International Universities Press.
- Frijda, N.H., (1988) The laws of emotions .*American Psychologist*, 43, 349-358
- Frodi, A., Macauley, J. and Thome, P.R. (1977) Are women always less aggressive than men? A review of the experimental literature. *Psychological Bulletin*, 84, 634-660.
- Fromm (1997) *The Anatomy of Human Destructiveness*. Harmondsworth, Penguin
- Garbarino & Crouter, (1978), The Significance of Ethnic and Cultural Differences in Child Maltreatment, *Journal of Marriage and Family* , vol 45
- Gaquin, D. A., (1977-78) Spouse abuse: Data from the National Crime Survey, *Victimology*, 2, p. 632-643.

Gelles R. (1988), Multiple stressors, violence in the family of origin, and marital aggression: A longitudinal investigation, *Journal of Family Violence*, Vol 3.

Gelles R. (1997), The violent Home: A Study of Physical Aggression between Husbands and Wives. *Journal of Marriage and the Family*, Vol 39

Gelles, R.J.(1995) "Violence in the American Family." *Journal of Social Issues* (with Murray A. Straus).

George, M.J., (1994) Riding the Donkey backwards: Men as the unacceptable victims of marital violence. *Journal of Men's Studies* 3(2) November p.137-159

Greenblat, C.S. (1983), "The salience of sexuality in the early years of marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 45.

Greenwald, A.G(1980). The totalitarian ego.: Fabrication and revision of personal history. *American Psychologist*.35:603-618

Grisso, J.A., Weene, B.A., Holmes, J.H., & Sutton , R.L., (1991) A population based study of injuries in inner –city women . *American Journal of Epidemiology* 143: 59-68

Gover A. (2004). Risky lifestyles and dating violence: A theoretical test of violent victimization. *J. of Criminal Justice*

Gross R., (1992), *Psychology: The Science of Mind and Behaviour*. London, Hodder and Stoughton.

Hathaway , J.E., Mucci, L.A., Silverman J, G, Brooks , D.R., Matheus, R., Paulos, C.A., (2000) Healthy Status and healthy care use of Massachusetts women reporting partner abuse. *Am J.Prev.Med* 19: 302-7

Heise, L.L. (1998), *Violence against women: An integrated, ecological framework*. *Violence Against Women* 4.

Heise, L., Ellsberg, M., & Gottemoeller, M. (1999). Ending violence against women. *Population Reports, Series L, Number 11*

Hopper Melissa: (1996) "When Domestic Violence Diversion Is No Longer an Option: What to Do with the Female Offender."

Holtzworth-Munroe and Stuart (1994) Partner aggression severity as a risk marker for male and female violence recidivism, *Journal of Marital and Family Therapy*.

Hormung C.A ,Mc Cullough BC & Sugimoto T(1981): Status Relationships in Marriage, Risk Factors in Spouse Abuse, *Journal of marriage & the family* , 56:131-146

Hudson , W., &Mc Intosh , S.(1981). The assesment of spouse abuse. Two quantifielble dimensions. *J Marr Fam.* 43:873-88

Jackson, S.M. (1999). Issues in the dating violence research: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*

Jaffe,P., Wolf,D. And Wilson,S.(1990) Children of Battered Women , Beverly Hills : SagJenson, J. M. (1997a). *Risk an protective factors for alcohol and other drug use in childhood and adolescence.* In M. W. Fraser (Ed.), *Risk and resilience in childhood: An ecological perspective.* Washington, DC: NASW press.

Jewkes R, Levin J., Penn- Kerana L., (2002), Risk Factors for Domestic Violence: Findings from a South African Cross- Sectional Study ,*Social Science & Medicine* 55: 1603-1617

Jurik & Gregware (1989) "*A method for murder: An interactionist analysis of homicides by women.* Tempe: Arizona State University, School of Justice Studies.

Karr-Morse & Wiley, (1997), Preventing Violence through Empathy Development in Families. *Journal of Early Childhood Education*, vol 33

Kaufman Kantor, G.& Jasinski, J.L. (1998). *Dynamics and risk factors in partner violence.* In J.L. Jasinski & L.M. Williams (eds). *Partner violence:A comprehensive review of 20 years of research.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Kaukinen C. 2004. "Status compatibility, physical violence, and emotional abuse in intimate relationships". *Journal of Marriage and Family* 66: 452-471

Koval J.E., (1989). Violence in dating relationships. *J Pediatr Health Care.*

Kreuz, L. E., & Rose, R. M. (1972). Assessment of aggressive behavior and plasma testosterone in a young criminal population. *Psychosomatic Medicine*, 34, 321-332.

Krug Etienne G., L.I Dahlberg, J.A. Mercy., A.B Zwi & R.Lozano ,World report on Violence and Health, *Geneva: World Organization* 2002

- Laframboise, Donna (1999), *Men and Women are Equals in Violence*, National Post Ontario, Canada.
- Laframboise, D., (1999) «Shelter in a storm», *National Post, Canada, December 16*,
- Laframboise, D., (2000) Myth of the deadbeat dad, Introduction, National Post, Ontario, Canada, March 25
- Lake, E. S. (1993). *An exploration of the violent victim experiences of female offenders*. Violence and Victims.
- Langhinrich-Rohling, P, Neidig & G ,Than(1995)“Violent marriages: Gender Differences in Levels of Current Violence and Past Abuse”. *Journal of family Violence 159-76*
- Langhinrichsen- Rohling (1997) Before Children: Preparenthood Cognitions of Distressed and Husband-to- Wife Aggressive Couples. *Journal of family Psychology, vol 11*
- Lanza (1983), *Violence: incidence and frequency of physical and psychological assaults affecting mental health providers in Georgia*.
- Laurie Chesley, Donna MacAulay and Janice Ristock “Abuse in Lesbian Relationships: Information and Resources”
- Lauritsen, J. and White, N. (2001). Putting violence in its place: The Influence of race, ethnicity, gender and place on the risk for violence. *Criminology and Public Policy, 1*
- Le Bon , G.,(1895/1960) “ *The Crowd* ” New York : Viking Press
- Lemyre, L ., &Smith, P.M (1985). Intergroup discrimination and self – esteem in the minimal group paradigm. *Journal of Personality and Social Psychology.49: 660-670*
- Leonard, K. E. (1993). Drinking patterns and intoxication in marital violence: Review, critique and future directions for research. In S. E. Martin, Alcohol and interpersonal violence: Fostering multidisciplinary perspectives (pp. 253-276). *Washington, DC: US Department of Health and Human Services*.
- Leonard, K.E., Roberts, L.J.: The effects of alcohol on the marital interactions of aggression and nonaggressive husbands and their wives. Journal of Abnormal Psychology 107: 602-615, 1998.*

- Leonard, K.E., Rothbard, J.C.(1999): Alcohol and the marriage effect. *Journal of Studies on Alcohol* 13: 139-146.
- Leonard K. 2000. "Domestic violence and alcohol: What is known and what do we need to know to encourage environmental interventions".
- Lobel K(1986) "Naming the violence: Speaking Out about Lesbian Battering" Seattle, WA: Seal Press, , 98-102.
- Loeber, R., & Hay, D. (1997). Key issues in the development of aggression and violence from childhood to early adulthood. *Annual Review of Psychology*.
- Lombroso, C. and Ferrero, W. (1895) *The Female Offender*, Fisher Unwin, London.
- Lorenz, K., (1966) "On aggression" London, Methuen.
- Mackintosh J (1990) *Theories of Aggression*. In Buglass R, Bowden P (Eds) Principles and Practice of Forensic Psychiatry. Edinburgh, Churchill Livingstone.
- Martin, S.L., Moracco, K.E., Garro , J., Tsui, A.O., Kupper, L.L., Chase,J.L.,(2002): " Domestic Violence across generations: Findings from northern India . *International Journal of Epidemiology*, 31:560-572
- Mann (1990), Gender and aggression II: Personal aggressiveness. *Journal of Sex Roles*, vol 35
- Mann, C. R. (1990). Black female homicide in the United States, *Journal of Interpersonal Violence*, 5, 176-201.
- McLeod M., (1984) , Women against men: An examination of domestic violence based on an analysis of official data and national victimization data. *Justice Quarterly*, 1.
- Mednick , Gabrielli and Hutchings (1994), Understanding and Preventing Violence, Volume 2
- Megargee , E. I., (1969) «Influence of sex roles on the manifestation of leadership» . *Journal of Applied Psychology* 53: 377-382
- Menard, S., Elliott, D., Wofford, S. (1993). Social control theories in developmental perspective. *Studies on Crime and Crime Prevention*
- Miller Neal E. (1941) *The Frustration- Aggression Hypothesis: Institute of Human Relations*, Yale University

- Miller, J.B. (1986) «*Toward a new psychology of women Boston*». Beacon Press
- Miller, S. (2001). «The paradox of women arrested for domestic violence». *Criminal Justice Professional and service providers respond. Violence against Women*.
- Miller, T.R., Cohen, M.A., & Wiersema, B. (1996). «*Victim costs and consequences: A new look*». Washington, DC: National Institute of Justice.
- Moser (1989), *Krpertherapeutische Phantasien*, Frankfurt a M. Suhrkamp
- Moyer (1987) «*Violence and Aggression: A Physiological Perspective*»
New York: Paragon House
- Mullerman, R., Lenaghan, P.A., & Pakieser R.A., (1996) Battered Women: Injury locations and types. *Annals of Emergency Medicine* 28: 486-492
- Neidig , P.H., Friedman , D.H.,& Collins , B. S (1986) Attitudinal Characteristics of males who have engaged in spouse abuse. *Journal of Family Violence. 1* : 223-233
- O'Hara, P. (1998). Children without childhoods: A feminist intervention strategy utilizing systems theory and restorative justice in treating female adolescent offenders. In J. Harden & M. Hill, (Eds.), *Breaking the Rules: Women in Prison and Feminist Therapy*, Harrington Park Press.
- O' Leary, K.D., (1999) «Psychological abuse: A variable deserving critical attention in domestic violence». *Violence and Victims* 14: 3-23
- Oriel , K.A., Fleming, M.F.(1998) «Screening men for partner violence in a primary care setting . A new strategy for detecting domestic violence». *J fam pract.*46:493-8
- Olweus, D. (1998). «*Conductas de acoso y amenaza entre escolares*». Madrid: Morata.
- Papps , B.P, O'Carrol R.E (1998) . «Extremes of self esteem of Narcissism and the experience and expression of anger and aggression ». *Aggressive Behavior* (24) :421-438
- Pearson Patricia(1997) «*When she was bad: Violent women and the myth of innocence* ». Toronto : Random House of Canada.
- Phillip W.Cook , (1997): «*Abused men, the hidden side of domestic Violence*». Westport, CT: Praeger

Plichita S.B (2004) : “Intimate Partner Violence & Physical Health Consequences: policy & practice implication”. *Journal of interpersonal Violence* .19: 1296-323

Plichta, S.B. (1996). “*Violence and abuse: Implications for women’s health*”. In M.M. Falik and K.S. Collins (Eds), *Women’s Health: The Commonwealth Fund Study*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

Pollak, O. (1950). “*The Criminality of Women*”. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Purwar, M.B., Jeyaseelan, L., Varhadpande,U., Motghare, V., Pimplakute, S., (1999), Survey of physical abuse during pregnancy GMCH , Nagpur, India ,*J Obstet Gynaecol Res* 25: 165-71

Rao ,V(1997) .“Wife beating in rural South India :a qualitative and econometric analysis”. *Social Science & Medicine* 44: 1169-1179

Renzetti, “Violent Betrayal: Partner Abuse in Lesbian Relationships”.
Rigby, K, Slee, P.T.(1991). Bullying among Australian school children: reported behavior and attitudes towards Victims. *Journal Social Psychol.* 131: 615-627

Riggs, D.S., Caulfield ,M.B., Street, A.E (2000). Risk for Domestic Violence: Factors Associated with Pepertration and Victimization: *Journal of Clinical Phychology*.56: 1289-1316.

Rosenberg, M.S(1979) “*Conceiving the self*” . New York : Basic Books.

Russell, E., & Ward, J., (2002) “ Fan Violence Social Problem or Moral Panic? ”*Aggression and Violent Behavior* ,7: 453-475

Sapolsky Robert, M., (1997). “*The Trouble with Testosterone and Other Essays on the Biology of the Human Predicamen*”. Scribner, New York

Seligman M (1972). “*Biological Boundaries of Learning*”, New York, Appleton-Century-Crofts.

Schuler , S. R., Hashemi, S. M.,Riley, A.P.,& Akhter,S.(1996). Credit programs, patriarchy and men’s Violence against women in rural Bangladesh .*Social Science & Medicine*.43:1729-1742.

Schumacher J., Smith Slep A., Heyman R. (2001). Risk factors for male to female partner psychological abuse in Aggression and Violent Behavior

Shepherd, J., Farrington, D., Potts, J. 2004. Impact of antisocial lifestyle on health. *Journal of Public Health*

Siann G (1985) “*Accounting for Aggression: Perspectives on Aggression and Violence*”. London, Allen Unwin.

Silverman , J.G., Raj, A., Mucci, L.A., Hathaway, J.E.,(2001) Dating Violence Against Adolescent girls and associated substance use , unhealthy weight control , sexual risk behavior , pregnancy and suicidality. *JAVA* 286:572-9

Sommers Christina Hoff (1994), “Who stole feminism? How women have betrayed women” New York

Reena Sommer (1994), «Male and Female Perpetrated Partner Abuse: Testing a Diathesis-Stress Model»

Steinmetz, S. K., (1978)The battered husband syndrome, *Victimology*, 2, p. 499-509, 1978.

Steinmetz, S. K., (1980). Women and violence: Victims and perpetrators, *American Journal of Psychotherapy*, 34, p. 334-350

Steinmetz, S. K., (1981).A cross cultural comparison of marital abuse, *Journal of Sociology and Social Welfare*, 8, 404-414

Steinmetz, S. K., (1993).The abused elderly are dependent: Abuse is caused by the perception of stress associated with providing care, in *Current Controversies on Family Violence*, Gelles, R. J., and Loseke, D. R., eds., Sage Publications, Thousand Oaks, California, p. 222-247

Straus M.A (1997) “*Physical assaults by Women Partners: a major social problem*”. In M.R Walsh *Women , Men & Gender: on going debates* , New Haven :Yale University Press

Straus, M. A. (1979). Measuring intrafamily conflict and violence: The Conflict Tactics Scales (CTS). *Journal of Marriage and the Family*

Straus, M. A., Gelles, R. J., & Steinmetz, S. K. 1980. “*Behind closed doors: violence in the American family*”. New York: Anchor Press.

Straus, M. (1980). “*Victims and aggressors in marital violence*”. *American Behavioral Scientist*

- Straus, M.A , Hotaling , G.T (1980). “*The Social Causes of Husband – Wife Violence*”.University of Minnesota Press: Minnesota
- Struckman-Johnson CJ (1988), Forced sex on dates: it happens to men, too. *Journal of Sex Research* 24:234-240.
- Sugarman , D.B., Hotaling G.T(1989) . Violent men in intimate relationships: An analysis of risk markers. *Journal of Applied Social Psychology*.19 :1034-1048
- Tarde Gabriel (1903) “ The laws of imitation” 195,199
- Tarde Gabrie (1969) “On communication & social influence 2-5,30
- Tedeschi, JT., Felson, RB. (1994). *Violence, Aggression and Coercive Actions*, Washington: Am. Psychol. Assoc.
- Tellegen A., Lykke T,D., Bouchard T,J., Wilcox K,J., Segal N,I., Rich S., (1988) : “Personality Similarity In Twins reared apart and together”. *J.Pers Soc Psychol.* 54 1031-1039
- Tzamalouka G., Parlalis S., Soultatou P., Papadaki M., Chliaoutakis J., (2007) “Applying the Concept of Lifestyle in Association with Aggression and Violence in Greek Cohabiting Couples”. *Aggressive Behaviour Volume 33.*
- Thomson , Travis I.,(1964) “Reinforcement in fighting cocks ”. *J.Exp.Anal.Behavior Jan (7): 45-49*
- Tjaden, P. and Thoennes, N. (2000). *Extend, nature and consequences of intimate partner violence: Findings from the National Violence Against Women Survey*. Washington, DC: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice.
- Toch,H(1992) “*Violent men*”. Washington. D.C.American Psychological Association.
- Tolan, P. H., & Guerra, N. G. (1994). Prevention of delinquency: Current status and issues. *Journal of Applied and Preventive Psychology, 3*
- Touliatos, J.; Perlmutter, B. F.; and Straus, M. A.,(1990) *Handbook of family measurement techniques*, SAGE, Newbury Park, California
- Virkkunen M, Kallio E, Rawlings R, Tokola R, Poland RE, Guidotti A, Nemeroff C, Bisette G, Kalogeras K, Karonen SL.,(1994) Personality profiles and state aggressiveness in Finnish alcoholic, violent offenders, fire setters, and healthy volunteers. *Arch Gen Psychiatry. Jan 51(1):28–33.*

Violence Against Women Survey (National Institute of Justice Centers for Disease Control and Prevention Research in Brief, Report. Washington, DC: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice.

Volavka J (1995) "*Neurobiology of Violence*". Washington, D.C.: American Psychiatric Press.

Warren Farrell (1993). "*The Myth of Male Power: Why Men are the Disposable Sex*". New York: Simon and Schuster.

Warren Farrell (1999). "*Women Can't Hear What Men Don't Say*". New York: Jeremy P. Tarcher/Putnam (Also 2001. Sydney: Finch Publishing).

Weber M. Economy and society. (1978). 2vols, G.Roth and C.Wittich (eds.). Berkeley: University of California Press.

Weizamnn- Henelious Ghitta (2004) "Violent Female Perpatrators in Finland , Personality and Life Events". *Academic Dissertation, Departement of Psychology of the Faculty of Arts of the Abo Akademi University*

Wemmers , J.A & Cousineau M.M (2005).Victim Needs & Conjucal Violence: Do Victims Want Decision Making Power? *Conflict Resolution Quarterly* 22: 493-508

White, J.W., & Donald . L.N (2001). "*A developmental examination of violence against girlw and women*". In R.K. Unger (Ed). *Handbook of the Psychology of Women and gender* (pp.343-357). New York : Wiley

Wolfgang, M., "*Η υποκοιλτούρα της Βίας*". Νομική Βιβλιοθήκη ,Αθήνα

Wolfgang & Ferracuti (1967) "*The Subculture of violence*" London: Travistock

Worchel , P(1958) Personality factors in the readiness to express aggression. *J Clin Phychol* 14 : 355-35

World Health Organization. (1997) "*Violence Against Women,*" Geneva: Switzerland

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Μύθοι και πραγματικότητα σχετικά με την συντροφική βία

ΜΥΘΟΣ: Οι επιθέσεις είναι σπάνιο φαινόμενο.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Οι επιθέσεις είναι εξαιρετικά συνηθισμένο φαινόμενο. Σύμφωνα με το Bureau of Justice's report (May, 2000), γυναίκες μαρτυρούν περίπου 900.000 επιθέσεις οικογενειακής βίας. Πρόκειται για έναν συντηρητικό αριθμό βασισμένο στον αριθμό πραγματικά αναφερόμενων επιθέσεων. Ο αριθμός των γυναικών που δέχονται επίθεση ετησίως είναι περίπου από 1,9 (National Institute for Justice, November, 1998), έως 3,9 εκατομμύρια (The Commonwealth Fund, July, 1993).

ΜΥΘΟΣ: Οι επιθέσεις είναι ασήμαντο φαινόμενο.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Οι επιθέσεις είναι σοβαρό φαινόμενο. Πάνω από το ένα τρίτο (37%) των γυναικών που επισκέπτονται τα εξωτερικά ιατρεία είναι αποτέλεσμα επίθεσης λόγω οικογενειακής βίας. (Bureau of Justice, October, 1993). Τριάντα τοις εκατό γυναικείων θυμάτων ανθρωποκτονίας σκοτώθηκαν από τους συντρόφους τους και στο έτος 1998, το 75% των θυμάτων ανθρωποκτονίας από τον σύντροφό τους ήταν γυναίκες. (Bureau of Justice, May, 2000).

ΜΥΘΟΣ: Η κακοποίηση σχετίζεται με ζευγάρια που καυγαδίζουν ένα Σαββατόβραδο, δέρνουν ο ένας τον άλλον, γενικά ξεσηκώνουν τη γειτονιά.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Κακοποίηση είναι το ένα άτομο να κυριαρχεί πάνω στο άλλο και να το ελέγχει. Στις οικογενειακές επιθέσεις, ο ένας σύντροφος χτυπάει, τρομοκρατεί, και εκφοβίζει τον άλλον. Δεν είναι “αμοιβαία μάχη” ή δύο άτομα σε ένα καυγά.

ΜΥΘΟΣ: Αυτοί που κακοποιούν είναι τρελοί.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Ένα εξαιρετικά μικρό ποσοστό ατόμων που κακοποιούν είναι ψυχικά ασθενείς. Στην πλειοψηφία φαίνονται να είναι εντελώς φυσιολογικοί και συχνά είναι θελκτικοί, πειστικοί και λογικοί. Η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ αυτών και άλλων είναι ότι αυτοί χρησιμοποιούν δύναμη και εκφοβισμό για να ελέγχουν τους συντρόφους τους. Η κακοποίηση είναι επιλογή συμπεριφοράς.

ΜΥΘΟΣ: Η χρήση αλκοόλ προκαλεί κακοποίηση.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Οι θύτες χρησιμοποιούν το ποτό ως μια από τις πολλές δικαιολογίες για τη χρήση βίας, και ως έναν τρόπο να αποδώσουν την ευθύνη για τις πράξεις τους κάπου αλλού. Παρόλο που υπάρχει άμεση συσχέτιση μεταξύ της χρήσης αλκοόλ και άλλων ναρκωτικών ουσιών και της άσκησης οικογενειακής βίας, δεν αποτελεί αιτία. Το να σταματήσει κανείς τη χρήση αλκοόλ δεν πιστοποιεί ότι θα σταματήσει και να επιτίθεται.

ΜΥΘΟΣ: Το άγχος προκαλεί βία στην οικογένεια.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Αρκετοί άνθρωποι που αντιμετωπίζουν άγχος σε μεγάλο βαθμό δεν επιτίθενται στους συντρόφους τους. Θύτες που αντιμετωπίζουν το άγχος της δουλειάς τους δεν επιτίθενται στους συναδέλφους τους ή στα αφεντικά τους. Επιλέγουν να επιτίθενται σε αυτούς που μπορούν να τα καταφέρουν.

ΜΥΘΟΣ: Οι άνδρες που χτυπούν το κάνουν γιατί χάνουν εύκολα τον έλεγχο.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Οι άνδρες που κακοποιούν συχνά δεν είναι βίαιοι εναντίον των άλλων αλλά ενάντια στις συζύγους/συντρόφους τους ή στα παιδιά τους. Μπορούν να ελέγξουν τον εαυτό τους αρκετά ώστε να διαλέξουν έναν ασφαλή στόχο. Συχνά χτυπούν τις γυναίκες τους σε σημεία του σώματος τους όπου οι μελανιές δεν φαίνονται. Το 60% των κακοποιημένων γυναικών έχουν δεχτεί επίθεση κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, συχνά στο στομάχι. Πολλές επιθέσεις μπορούν να διαρκέσουν ώρες και ίσως να έχουν προσχεδιαστεί.

ΔΙΚΤΥΑ –ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ- ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ : ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 70 &
ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΑΘΗΝΑ ,105 53 .210-5244657

Δ/ΝΣΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ –ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ :
ΠΕΙΡΑΙΩΣ 40, ΑΘΗΝΑ ,104 37.210-5233111

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΣΟΛΩΝΟΣ 121 ΑΘΗΝΑ 106 78

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
(Κ.Ε.Θ.Ι.)
ΚΑΠΝΙΚΑΡΕΑΣ 19^Α ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210-3212690 (ΑΘΗΝΑ)
2310-517959, 2310- 523511 (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)
2610-620059 (ΠΑΤΡΑ)
2810-341389 (ΗΡΑΚΛΕΙΟ-ΚΡΗΤΗΣ)
24210-782189 (ΒΟΛΟΣ)

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΔΡΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΚΗ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ
(ΣΥ.Γ.Α.Π.Α)
ΤΗΛ. 210 64 11 977 ΑΘΗΝΑ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ 5 (Πλ.Μαβίλη)
2310 524.285 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ ΦΡΑΓΚΩΝ 19

E MAIL: goneas2005@yahoo.gr

ORGANIZATIONS

Domestic Violence

Safe-Stop Abuse for Everyone

Telephone:(810)658-9826

Internet address <http://Ursula.uoregon.edu/jarudick/safe>

Community Foundation against Domestic Violence and Abuse

1224 West Main Street , Suite 707

Charlottesville, Va 22903

Telephone:(804)293-2273

The mens/fathers Hotline & Men's Health Network Hotline

807 Brazos

Suite 315

Austin, TX 78701

Telephone:(512) 472-3237

Fax:(512) 499-8056

E-mail:HOTLINE MEN@menhotline.org

Men's Health Network

P.O. Box 707

Washington, D.C .20044-0770

E-mail:Menset@cap.gww.edu

Domestic Rights Coalition

849 East Iowa Street

St.Paul , MN 55119

Domestic violence crisis line : (612)-774-7010(George T.Gilliand,Sr)

E-mail:proadvocate@earthlink.net

Men's Groups

National Coalition of Free Men

P.O Box 129

Manhasset , NY 11030

Telephone: (516)794-5151

E-mail:ncf@liii.com

Internet address: <http://www.ncfm.org>

National Congress for Men and Children

P.O. Box 171675

Kansas City , KS 66117-1675

Telephone: (800)733- DADS

E-mail:nfc@primenet.com

FREE-Father's Rights and Equality Exchange

3140 De La Cruz Boulevard

Suite 200

Santa Clara, CA 95054

Telephone: (415) 853-6877

Internet address: <http://www.vic.com/free>

INTERNET

The Men's Issue Page

Internet address: <http://info-sys.home.vix.com/pub/men/battery/battery.html>